

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

**ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ**
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Η παρούσα Ειδική Έκθεση πραγματοποιήθηκε υπό την εποπτεία του Συνηγόρου του Πολίτη κ. Ανδρέα Ποττάκη και των Βοηθών Συνηγόρων κ. Ευανθίας Σαββίδη και κ. Καλλιόπης Λυκοβαρδή.

Επιμέλεια Σύνταξης:	Ευανθία Σαββίδη
Κεντρική Συντακτική Ομάδα:	Δέσποινα Αγγελάκη Νάγια Παππά
Κείμενα:	Δέσποινα Αγγελάκη Μαρία Λεβεντοπούλου Νάγια Παππά Αναστασία Ματανά Κωνσταντίνος Μπαρτζελιώτης Σωτήρης Ασημάκης Ισαβέλλα Μονιούδη
Επεξεργασία Στατιστικών Στοιχείων:	Ελένη Γκλοβάνου Δήμητρα Μυτιληναίου
Συντονισμός έκδοσης:	Ελένη Αδαμαντίδου Βασιλική Δελέγκου
Γλωσσική Επιμέλεια – Διορθώσεις:	Μαρία Παχνιστή Βασιλική Στειακάκη Χριστίνα Ντούρα Αλεξάνδρα Τζιμέα
Σχεδιασμός, σελιδοποίηση:	Δάφνη Μπέν, bei.daphne@gmail.com

Επιτρέπεται η δωρεάν αναπαραγωγή του κειμένου αυτής της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή ή μέσο, υπό την προϋπόθεση ότι αναπαράγεται με τρόπο ακριβή και μη παραπλανητικό. Είναι απαραίτητη η αναφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του Συνηγόρου του Πολίτη και στον τίτλο της έκδοσης. Σε περίπτωση που περιλαμβάνεται υλικό τρίτων, πρέπει να ζητηθεί η άδεια από τον αντίστοιχο κάτοχο των πνευματικών δικαιωμάτων.

Για ερωτήματα σχετικά με την έκδοση παρακαλώ επικοινωνήστε στο press@synigoros.gr
Η Ειδική Έκθεση τυπώθηκε το 2023 σε 500 ελληνικά αντίτυπα και είναι διαθέσιμη ηλεκτρονικά στην σελίδα: <https://www.synigoros.gr>

© Συνήγορος του Πολίτη

📍 Χαλκοκονδύλη 17, 104 32 - Αθήνα 📞 Τηλ.: (+30) 213 1306 600 🌐 www.synigoros.gr
f ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ – THE GREEK OMBUDSMAN 🐦 @Synigoros

Διαστάσεις: 17x24εκ. | Σελίδες: 176 | ISBN: 978-960-6762-30-7

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
ΜΕΡΟΣ 1ο: Ζητήματα του θεσμικού πλαισίου: Οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για μεταρρυθμίσεις στη νομοθεσία της διαδικασίας προσλήψεων στο Δημόσιο	19
1. Ο ν. 4765/2021 (προϊσχύων ν. 2190/1994)	19
1.1. Εξαιρετικές διαδικασίες προσλήψεων εκτός ΑΣΕΠ.....	19
1.2. Ο χρόνος διενέργειας της πρόσληψης: Πρόσληψη από προσωρινούς πίνακες.....	20
1.3. Μοριοδότηση δεύτερου πτυχίου: Αδικαιολόγητη διάκριση ανάλογα με την εκπαιδευτική βαθμίδα.....	25
1.4. Πρόσβαση στην εργασία ατόμων με αναπηρία.....	25
1.5. Έλεγχος υγειονομικής καταλληλότητας ως προσόν διορισμού.....	26
2. Το νομοθετικό πλαίσιο των προσλήψεων επικουρικού –πλην ιατρών– προσωπικού σε φορείς υγείας	28
2.1 Έλλειψη εκ των προτέρων διαφάνειας ως προς τις προς κάλυψη θέσεις κατά την υποβολή αιτήσεων.....	28
2.2. Μην πρόβλεψη μοριοδότησης μεταπτυχιακών τίτλων.....	28
2.3. Η πρόβλεψη για απόρριψη υποψηφίων λόγω μη ευκρινών υποβληθέντων δικαιολογητικών ως μορφή κακοδιοίκησης.....	29
2.4. Προβλήματα στην απόδειξη εμπειρίας φαρμακοποιών.....	30
2.5. Απαιτήσεις για το πιστοποιητικό τέκνου τρίτεκνης οικογένειας ασύμβατες με το πλαίσιο έκδοσης αυτού βάσει του Εθνικού Δημοτολογίου.....	30
2.6. Αποκλεισμός υποψηφίων χωρίς ουσιαστικό δικαίωμα ένστασης.....	31
3. Το ειδικό πλαίσιο των προσλήψεων στις Περιφέρειες και στους Δήμους για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19	33

4. Η δυσκολία απομάκρυνσης από εδραιωμένα στερεότυπα που συνδέονται με την ηλικία διορισμού.....	38
5. Συγκεκριμένες παθήσεις ως κωλύματα διορισμού άνευ συσχέτισής τους με τα καθήκοντα της θέσης.....	39
6. Ο αποκλεισμός των διεμφυλικών ατόμων από την εισαγωγή τους στις αστυνομικές σχολές.....	40
7. Διατάξεις σχετικές με τις προσλήψεις στην εκπαίδευση.....	41
7.1. Αδικοιολόγητη απαγόρευση πρόσληψης μελών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης στα μειονοτικά σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	41
7.2. Μη πρόβλεψη μοριοδότησης δεύτερου διδακτορικού τίτλου.....	41
7.3. Αιφνιδιαστική αλλαγή θεσμικού πλαισίου περί συνάφειας μεταπτυχιακών τίτλων.....	42
7.4. Μεταβολή στα προσόντα διορισμού στον κλάδο Θεραπευτών Λόγου.....	43
7.5. Προσόντα ένταξης στον κλάδο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού Επαγγελματικών Συμβούλων.....	44
7.6. Δεκαοκτώ (18) έτη αναμονής χωρίς ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο αναγνώρισης τίτλων γλωσσομάθειας – Εκατοντάδες εκκρεμείς αιτήσεις πολιτών.....	46
7.7. Η απόρριψη διδακτικής εμπειρίας εκτός ελληνικών δημοσίων σχολείων και η κάμψη της.....	49
7.8. Μη προσμέτρηση της εξειδικευμένης εμπειρίας στην Ειδική Αγωγή για την πρόσληψη εκπαιδευτικών ΕΑ.....	50
7.9. Πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών χωρίς εξειδίκευση σε Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων.....	52
7.10. Αναγνώριση εξειδικευμένης προϋπηρεσίας για θέσεις Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού στην ΕΑ.....	55
7.11. Αιφνιδιαστική αναδρομική μεταβολή της προσμέτρησης της προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας.....	55
8. Ανάγκη για πρόβλεψη ειδικού κοινωνικού κριτηρίου για τους μονογονείς.....	57

ΜΕΡΟΣ 2ο: Πλημμέλειες των διαδικασιών πρόσληψης προσωπικού στο Δημόσιο:	
Η εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη.....	61
1. Η επιλογή της διαδικασίας πρόσληψης και οι σχετικοί διαδικαστικοί όροι	61
2. Η διαφάνεια των όρων της προκήρυξης και η διασφάλιση της πρόσβασης στη διαδικασία	62
3. Οι επιτροπές αξιολόγησης.....	72
4. Η νομιμότητα των όρων της προκήρυξης σχετικά με τα προσόντα/κριτήρια πρόσληψης.....	74
4.1. Γενικά ελάχιστα (τυπικά) προσόντα πρόσληψης.....	76
4.1.1. Ιθαγένεια	77
4.1.2. Ηλικία	80
4.1.3. Υγεία	86
4.1.4. Εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων	87
4.1.5. Ποινικές καταδίκες	87
4.1.6. Πολλαπλή διάκριση.....	88
4.2. Ειδικά ελάχιστα (τυπικά) προσόντα πρόσληψης.....	89
4.2.1. Τίτλοι σπουδών: Πτυχία – Απολυτήρια.....	89
4.2.2. Άδεια άσκησης επαγγέλματος	97
4.3. Πρόσθετα προσόντα (απαιτούμενα/μοριοδοτούμενα).....	98
4.3.1. Μεταπτυχιακοί/διδακτορικοί τίτλοι	99
4.3.2. Πιστοποιητικό γνώσης ξένων γλωσσών.....	102
4.3.3. Εμπειρία	104
4.3.4. Εκπλήρωση στρατιωτικής θητείας.....	108
4.4. Κοινωνικά κριτήρια (μοριοδοτούμενα).....	109
4.4.1. Εντοπιότητα.....	109
4.4.2. Οικογενειακή κατάσταση (Πολυτεκνία, Μονογονεϊκή οικογένεια)	111
4.4.3. Αναπηρία.....	112
4.4.4. Ανεργία.....	115

5. Ο χρόνος κατοχής των προσόντων (έως τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής).....	116
6. Η διαδικασία μοριοδότησης	122
7. Η συνέντευξη.....	123
8. Η ανάκληση της προκήρυξης και η ματαίωση της διαδικασίας πριν ολοκληρωθεί.....	127
9. Τα αποτελέσματα των προσωρινών αξιολογικών πινάκων.....	128
9.1. Τόπος και χρόνος ανάρτησης	128
9.2. Ανάρτηση αξιολογικών πινάκων με αναλυτική μοριοδότηση και βαθμολόγηση.....	130
10. Η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος αντιρρήσεων	131
10.1. Η έλλειψη ρητής πρόβλεψης σε προκηρύξεις για υποβολή ενστάσεων	131
10.2. Η σύνθεση Επιτροπών Εξέτασης Ενστάσεων	132
10.3. Οι προθεσμίες των ενστάσεων.....	133
10.4. Η μη αιτιολογημένη απόρριψη ενστάσεων/αιτήσεων θεραπείας	133
10.5. Η πρόσβαση σε στοιχεία συνυποψηφίων και η χορήγηση πρακτικών επιλογής/ συνέντευξης.....	135
10.6. Οι καθυστερήσεις απάντησης σε ενστάσεις/αιτήσεις θεραπείας	139
11. Τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν μετά την επιλογή και πριν την πρόσληψη.....	140
11.1. Παράκαμψη πινάκων επιλεγέντων	140
11.2. Οι καθυστερήσεις στη διαδικασία διορισμού/πρόσληψης	142
11.2.1. Η εκτέλεση των αποφάσεων ΑΣΕΠ (αναμορφωμένοι πίνακες ή αντικατάσταση προσληπτέων/διοριστέων).....	143
11.2.2. Η εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων.....	145
11.3. Ανάκληση πρόσληψης.....	148
12. Ειδικά καθεστάτα προσλήψεων.....	149
12.1. Διορισμός συγγενούς αποβιώσαντος κατά την εκτέλεση υπηρεσίας	148
12.2. Διορισμός διακεκριμένων αθλητών	150
12.3. Διορισμός πολιτών που διακρίνονται για εξαιρετες πράξεις.....	151

ΜΕΡΟΣ 3ο: Ζητήματα τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης σε προσλήψεις του ιδιωτικού τομέα	155
1. Ο ρόλος των αγγελιών εύρεσης εργασίας στην ισότιμη μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία στον ιδιωτικό τομέα	155
2. Δράση προώθησης στα Επιμελητήρια	155
3. Αγγελίες και πολλαπλή διάκριση	156
4. Καταπολέμηση στερεοτύπων για την αναπηρία	156
5. Αποκλεισμός υποψηφίου λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης	157
6. Τα ηλικιακά στερεότυπα στον ιδιωτικό τομέα	158
7. Πεδίο για αναγραφή θρησκειύματος σε ηλεκτρονική αίτηση για ανεύρεση εργασίας	158
8. Η ύπαρξη ποινικής καταδίκης ως παράγοντας διάκρισης λόγω κοινωνικής κατάστασης	158
9. Προαγωγή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο πλαίσιο της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης	159
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΝ	159
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	170

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είμαστε τυχεροί που έχουμε μία δημόσια διοίκηση, η οποία απολαμβάνει ιδιαίτερης εκτίμησης, τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς, περισσότερο απ' όλα για την επιμονή της σε θεμελιώδεις διαδικαστικές αξίες. Είμαστε επίσης τυχεροί που διαθέτουμε ένα άτρωτο σύστημα πολιτικού ελέγχου και λογοδοσίας. Αποτελεί θεμελιώδη αρχή να διατηρηθεί η σχέση μεταξύ υπουργών και δημοσίων υπαλλήλων, σχέση καθοριστική, σε καλό επίπεδο συνεργασίας, τόσο για την εξασφάλιση αποτελεσματικής διακυβέρνησης όσο και κατάλληλου ελέγχου και λογοδοσίας.

Δυστυχώς, το απόσπασμα αυτό δεν προέρχεται από έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη ή μελέτη της Ελληνικής δημόσιας διοίκησης. Πρόκειται για έκθεση που εκπόνησε πριν από περισσότερα από 15 χρόνια η Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης της Βουλής των Αντιπροσώπων του Ηνωμένου Βασιλείου...

Το σύστημα ελέγχου του επιπέδου λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης στο Ην. Βασίλειο είναι τόσο ιδιαίτερο, ώστε θα ήταν πραγματικά μάταιο να αποπειραθεί κανείς να το συνοψίσει μέσα σε λίγες γραμμές. Ωστόσο, μπορεί κανείς με ασφάλεια να πει, ότι πρόκειται για ένα μοντέλο δημόσιας διοίκησης που βασίζεται εξαιρετικά, υπερβολικά για ηπειρωτικά συστήματα, στον δημόσιο υπάλληλο, την ακεραιότητα, αμεροληψία, υπευθυνότητά του, την αίσθηση καθήκοντος και αντίληψη του δημοσίου συμφέροντος. Η δημόσια διοίκηση στο Ην. Βασίλειο είναι δομημένη γύρω από το σώμα των δημοσίων υπαλλήλων. Διαπιστώνεται μία μακρά παράδοση επιλογής προσωπικού με αυστηρά αξιοκρατικά κριτήρια στον δημόσιο τομέα, μία διαδικασία που υποβαθμίζει τα περισσότερα από τα συνήθη προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δημόσιες διοικήσεις στις χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης, κυρίως δε της Νοτίου Ευρώπης, όπως η εξασφάλιση της ακεραιότητας, της αξιοκρατίας, της ουδετερότητας – κυρίως από πολιτικές επιρροές – της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας της ευθύνης. Ο δημόσιος υπάλληλος που επιλέγεται μέσα από ένα αξιοκρατικό και διαφανές σύστημα είναι ο ίδιος ο πρώτος και κυριότερος παράγοντας που διασφαλίζει την αρχή της χρηστής διοίκησης.

Η ελληνική εμπειρία υπήρξε εξαιρετικά διαφορετική. Η έκταση των πολιτικών παρεμβάσεων στην επιλογή του προσωπικού του δημοσίου τομέα εξελίχθηκε σε μία αμφίδρομη σχέση εξάρτησης. Τομή στον Γόρδιο αυτό δεσμό έφερε η ίδρυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) για το δημόσιο. Με την πάροδο των χρόνων, το ΑΣΕΠ εδραιώθηκε στη συνείδηση των πολιτών ως εγγυητής

των συνταγματικών αρχών της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας στην επιλογή προσωπικού για το δημόσιο. Ωστόσο, και παράλληλα, από τη μία πλευρά διευρύνθηκαν τα καθήκοντα του ΑΣΕΠ σε διαδικασίες και πέραν της επιλογής προσωπικού, όπως η αξιολόγηση και επιλογή των ανώτερων και ανώτατων στελεχών της δημόσιας διοίκησης, με φυσικό επακόλουθο την χρονική παράταση της ολοκλήρωσης διαδικασιών για τις οποίες αρχικά ιδρύθηκε το ΑΣΕΠ, και από την άλλη αυξάνονταν διαρκώς οι κατηγορίες υπαλλήλων που εξαιρούνται από τις διαδικασίες πρόσληψης του ΑΣΕΠ. Πράγματι, ενώ το Σύνταγμα προβλέπει περιορισμένες και δικαιολογημένες κατηγορίες προσωπικού που τελούν εκτός του ελέγχου του ΑΣΕΠ (άρ. 103§5 Συντ.), καταγράφονται ήδη πάνω από είκοσι (20) σχετικές κατηγορίες, τις οποίες ο κοινός νομοθέτης εξαιρεί σήμερα. Είναι δε τέτοιο το πλήθος των διαδικασιών επιλογής προσωπικού που εκφεύγουν του ελέγχου του ΑΣΕΠ, ώστε να ισχύει ταυτόχρονα μία πανσπερμία διαφορετικών ρυθμίσεων, η δε εποπτεία του ΑΣΕΠ σε πλήθος διαδικασιών περιορίζεται σε κατασταλακτικό έλεγχο των ενστάσεων ή σε αρμοδιότητα έγκρισης των ανακοινώσεων εντός ασφυκτικών προθεσμιών.

Όπως αποτυπώνει η παρούσα έκθεση, στο πολυδαίδαλο θεσμικό πλαίσιο για τις προσλήψεις στο Δημόσιο συνυπάρχουν τριάντα μία (31) διαφορετικές διατάξεις που η κάθε μία αφορά διαφορετική κατηγορία προσλήψεων στο Δημόσιο όπου παρατηρούνται σημαντικές διαφορές, είτε στη διαδικασία, είτε στα κριτήρια επιλογής, είτε στην κατανομή του ελέγχου μεταξύ του ΑΣΕΠ και των εμπλεκόμενων φορέων.

Είναι, συνεπώς, αυτονόητη η ανάγκη κωδικοποίησης της σχετικής νομοθεσίας με παράλληλη προσπάθεια εκσυγχρονισμού, απλοποίησης και μείωσης των κατ' εξαίρεση προβλεπόμενων διαδικασιών. Και είναι εξίσου αυτονόητη η απαρέγκλιτη τήρηση των συνταγματικών εγγυήσεων για πλήρη σεβασμό των αρχών της αξιοκρατίας και διαφάνειας σε όλες τις ειδικές διαδικασίες επιλογής προσωπικού.

Με τη παρούσα έκθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη επιστρέφει στο ζήτημα των ειδικών διαδικασιών επιλογής προσωπικού για το δημόσιο, μετά την έκθεση του 2006, και θέτει στη δημοσιότητα διαπιστώσεις και προτάσεις από τη διαχείριση υποθέσεων από το 2010 έως και σήμερα. Πρόκειται για μία περίοδο ιδιαίτερη για την ελληνική δημόσια διοίκηση και τη στελέχυσή της, όπως και για τους ήδη υπηρετούντες δημόσιους υπαλλήλους, πρωτίστως λόγω των προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής που εφαρμόστηκαν, αλλά και των έκτακτων και απρόβλεπτων συνθηκών και αναγκών που ανέκυψαν, όπως η αντιμετώπιση της πανδημίας.

Θεμέλιο μιας αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης είναι ο ίδιος ο δημόσιος

υπάλληλος. Για να μπορεί να επιτελεί την κρίσιμη αποστολή του, το προσωπικό του δημοσίου, είτε επιλέγεται μέσω διαδικασιών ΑΣΕΠ είτε μέσω ειδικών διαδικασιών, θα πρέπει όχι μόνο να αξιολογείται τακτικά και αντικειμενικά, αλλά και να επιμορφώνεται συστηματικά και να αξιοποιείται κατάλληλα. Και θα πρέπει να επιλέγεται μέσα από διαδικασίες που εγγυώνται σεβασμό στις συνταγματικές αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας. Οι διαπιστώσεις αλλά και οι προτάσεις της Ανεξάρτητης Αρχής που συγκροτούν το υλικό της παρούσας έκθεσης φιλοδοξούν να συμβάλουν ακριβώς στην τήρηση των συνταγματικών εγγυήσεων για τις προσλήψεις προσωπικού για το δημόσιο με ειδικές διαδικασίες.

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί το πολυτιμότερο κεφάλαιο κάθε οργανισμού, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας διοίκησης. Η επιλογή και πρόσληψη ικανών και κατάλληλων ανθρώπων αποτελεί την πρώτη και κύρια διαδικασία από την οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η υλοποίηση μιας σειράς επόμενων διαδικασιών (εφαρμογή νομοθεσίας, παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες) για την επίτευξη των κοινωνικών και οικονομικών στόχων του κράτους. Ο σεβασμός, η δίκαιη μεταχείριση, η αναγνώριση προσόντων, γνώσεων και εμπειρίας των υποψηφίων καθορίζουν τη συμπεριφορά τους ως υπαλλήλων απέναντι στους πολίτες και την ποιότητα της υπηρεσίας που θα προσφέρουν¹.

Ο δημόσιος τομέας στην Ελλάδα υπήρξε ανέκαθεν χώρος απασχόλησης μεγάλης κατηγορίας εργαζομένων. Ως προς την επιλογή τους, η προσέγγιση που παγίως υιοθετείται, συνεπάγεται, όπως διαφαίνεται και στην παρούσα έκθεση, ότι, συγχρόνως με ένα κυρίως σύστημα επιλογής υπό τον έλεγχο ενός κατά περίπτωση αρμόδιου οργάνου που εγγυάται την αξιοπιστία και το αδιάβλητο του συστήματος, υπήρχε πάντα ένα δευτερεύον μέσω των εξαιρέσεων που εισάγονταν.

Πράγματι, οι εξαιρέσεις από τον (πλήρη) έλεγχο του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού, μίας ανεξάρτητης αρχής επιφορτισμένης με τον έλεγχο των σχετικών διαδικασιών που ιδρύθηκε το 1994 στο πλαίσιο μίας εκσυγχρονιστικής προσπάθειας στον τομέα αυτό, εξακολουθούν να καλύπτουν πλήθος περιπτώσεων, στις οποίες οι διαδικασίες που ακολουθούνται συχνά δεν παρέχουν τις συνταγματικώς προβλεπόμενες εγγυήσεις αμεροληψίας και αντικειμενικότητας. Με τον τρόπο αυτό, ο συνταγματικός κανόνας για την υπαγωγή όλων, καταρχήν, των διαδικασιών προσλήψεων προσωπικού στο Δημόσιο στον έλεγχο του ΑΣΕΠ κάμπτεται από την πληθώρα των υφιστάμενων εξαιρέσεων.

Έτσι, η ομοιόμορφη εφαρμογή ενός αξιόπιστου συστήματος προσλήψεων και ο περιορισμός των εξαιρέσεων στον μέγιστο δυνατό βαθμό εξακολουθεί να αποτελεί ζητούμενο, σε ένα πεδίο το οποίο χαρακτηρίζεται ως δαιδαλώδες, με ποικίλες διαδικασίες εισροής προσωπικού μέσω διάφορων καθεστώτων απασχόλησης.

Ζητούμενο εξακολουθεί, επίσης, να αποτελεί η εξάλειψη στερεοτύπων και προκαταλήψεων και η διασφάλιση αμερόληπτης και δίκαιης κρίσης ανεξάρτητα από επιμέρους χαρακτηριστικά ή ιδιότητες των υποψηφίων, όπως το φύλο, η εθνική ή φυλετική καταγωγή, οι θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, η αναπηρία ή η χρόνια πάθηση, η ηλικία, η οικογενειακή ή κοινωνική κατάσταση, ο σεξουαλικός

1. Κ. Σπανού, «Σε αναζήτηση του εκσυγχρονισμού: οι πολιτικές προσλήψεων στο δημόσιο και οι μεταρρυθμίσεις τους» στο *Προβλήματα Διοικητικής Μεταρρύθμισης*, εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1995.

προσανατολισμός, η ταυτότητα ή τα χαρακτηριστικά φύλου. Η εστίαση αυτή και η εξέταση υποθέσεων για κάποιον από αυτούς τους απαγορευμένους λόγους διάκρισης αποτελεί αντικείμενο ειδικής αρμοδιότητας της Αρχής, ως εθνικού φορέα για την εποπτεία και προώθηση της εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αρμοδιότητα αυτή μάλιστα αφορά την απασχόληση και την εργασία τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα και αποτελεί τον λόγο για τον οποίο έχουν περιληφθεί και υποθέσεις του ιδιωτικού τομέα στην παρούσα έκθεση.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 παρ. 9 του Συντάγματος και τον ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α/22.1.2003), έχει ασχοληθεί εκτενώς επί σειρά ετών με το ζήτημα των προσλήψεων, μέσα από πλήθος αναφορών πολιτών που έχει χειριστεί. Θεωρεί δε καίριας σημασίας την καταγραφή της συσσωρευμένης αλλά κυρίως της πιο πρόσφατης εμπειρίας του σε μία θεματική που βρίσκεται συστηματικά στο επίκεντρο της επικαιρότητας².

Αντικείμενο της παρούσας έκθεσης αποτελούν περιπτώσεις που τέθηκαν υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη μέσω αναφορών πολιτών από το 2010 μέχρι σήμερα (με έμφαση στα έτη 2015-2023), και εντάσσονται στις διαδικασίες εκτός της γενικής ελεγκτικής αρμοδιότητας του ΑΣΕΠ³, καθώς επίσης και διαδικασίες προσλήψεων εντός αυτής μεν, στις οποίες όμως καταλείπεται διακριτική ευχέρεια δράσης των δημοσίων φορέων ή προβλέπεται η έκδοση διοικητικών πράξεων από αυτούς. Περιλαμβάνονται επίσης και ζητήματα που αφορούν αθέμιτους περιορισμούς ή αποκλεισμούς από προσλήψεις στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα για λόγους που συνιστούν παραβίαση της ίσης μεταχείρισης και απαγορευμένη διάκριση, αλλά και περιπτώσεις ή διαδικασίες που αφορούν την εφαρμογή θετικών μέτρων ή μέτρων εύλογων προσαρμογών και αποτελούν αναγκαίο αντιστάθμισμα για την επίτευξη ισότιμης μεταχείρισης κατά την πρόσβαση στην απασχόληση.

Η συστηματική αποτύπωση της θεματολογίας που τίθεται σε σειρά αναφορών πολιτών έχει τον διττό στόχο, αφενός μεν της επισήμανσης των προβλημάτων στο θεσμικό πλαίσιο, της ανομοιογένειας των πρακτικών και των παθογενειών στις ακολουθούμενες διαδικασίες, αφετέρου δε της διατύπωσης βελτιωτικών προτάσεων. Οι επισημάνσεις από τη μία πλευρά και η υποβολή προτάσεων από την άλλη βοηθούν τους φορείς να αξιολογήσουν τις διαδικασίες που εφαρμόσαν και ενδεχομένως να αναθεωρήσουν μέρος ή το σύνολο αυτών.

Η έκθεση χωρίζεται σε τρία μέρη. Τα δύο πρώτα (1-2) αφορούν τις προσλήψεις

2. Η τελευταία ειδική έκθεση του για τις Προσλήψεις στο Δημόσιο Τομέα εκτός ελέγχου του ΑΣΕΠ εκδόθηκε το 2006, https://old.synigoros.gr/?i=state-citizen-relations.el.aoristou_prokiriksi.26296. Για τις ειδικές ετήσιες εκθέσεις για την ίση μεταχείριση όπου συμπεριλαμβάνονται και θέματα απασχόλησης βλ. <https://www.synigoros.gr> και <https://old.synigoros.gr>

3. Δεν αφορά σε έλεγχο πράξεων/αποφάσεων άλλης ανεξάρτητης Αρχής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 3094/2003, όπου ορίζεται ότι: «...2. Στην αρμοδιότητα του δεν υπάγονται ... οι ανεξάρτητες αρχές ως προς την κύρια λειτουργία τους...».

του δημόσιου τομέα. Ειδικότερα, στο 1^ο μέρος εκτίθενται οι εκκρεμείς προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για αλλαγή/βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου. Στο 2^ο (και εκτενέστερο) μέρος περιλαμβάνονται είτε υιοθετηθείσες από την πολιτεία νομοθετικές προτάσεις μετά από παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη, είτε, ιδίως, οι σημαντικότερες πλημμέλειες που διαπίστωσε ο Συνήγορος του Πολίτη κατά την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας από τους δημόσιους φορείς. Το μέρος αυτό διαρθρώνεται κατά στάδια/μέρη της διαδικασίας, ενώ περιλαμβάνει και θέματα από ειδικά καθεστώτα προσλήψεων. Το 3^ο μέρος της έκθεσης αφορά το ζήτημα των διακρίσεων στις προσλήψεις του ιδιωτικού τομέα. Η έκθεση καταστρώνεται κυρίως γύρω από πραγματικές υποθέσεις (case studies). Οι περιπτώσεις που παρουσιάζονται και αναλύονται δεν εξαντλούν το σύνολο των υποθέσεων που χειρίστηκε ο Συνήγορος αλλά είναι ενδεικτικές για κάθε στάδιο και κατηγορία πλημμέλειας της διαδικασίας πρόσληψης. Τέλος, η έκθεση διαθέτει δύο Παραρτήματα όπου έχει περιληφθεί το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο (I), και ορισμένα στατιστικά στοιχεία από τις αναφορές που έχει χειριστεί ο Συνήγορος του Πολίτη (II).

Αθήνα, Ιούνιος 2023

**Η Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
του Κύκλου Σχέσεων Κράτους Πολίτη
Ευανθία Σαββίδη**

**Η Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
του Κύκλου Ίσης Μεταχείρισης
Καλλιόπη Λυκοβαρδή**

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΜΕΡΟΣ 1ο: Ζητήματα του θεσμικού πλαισίου: Οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για μεταρρυθμίσεις στη νομοθεσία της διαδικασίας προσλήψεων στο Δημόσιο

Στο παρόν μέρος εκτίθενται ζητήματα που αναδεικνύουν αδιέξοδα και αβελτηρίες του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου σε διαδικασίες προσλήψεων στο Δημόσιο. Τα εν λόγω ζητήματα προέκυψαν κατά την εξέταση αναφορών πολιτών που προσέφυγαν στον Συνήγορο του Πολίτη και, κατά κύριο λόγο, οδήγησαν στη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων εκ μέρους του προς τα όργανα που έχουν τη νομοθετική πρωτοβουλία.

Οι διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη παρουσιάζονται με εστίαση: σε τρία (3) σημαντικά διαφορετικά νομοθετικά πλαίσια στα οποία αναδεικνύονται συστημικά προβλήματα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας (1-3) και σε επιμέρους νομοθετικές/κανονιστικές διατάξεις, κυρίως αναφορικά με τα προσόντα και τα κριτήρια πρόσληψης (4-9).

1. Ο ν. 4765/2021 (προϊσχύων ν. 2190/1994)⁴

Στις 13 Ιανουαρίου 2021 ψηφίσθηκε στην Ολομέλεια της Βουλής ο ν. 4765/2021 (ΦΕΚ 6Α'/15.01.2021) «*Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ)*», αντικαθιστώντας το πρώτο μέρος του ν. 2190/1994.

1.1. Εξαιρετικές διαδικασίες προσλήψεων εκτός ΑΣΕΠ

Ο νέος νόμος δεν επιφέρει ουσιώδεις αλλαγές, ως προς το πεδίο εφαρμογής του συστήματος προσλήψεων μέσω ΑΣΕΠ, με τις ισχύουσες κατηγορίες εξαιρέσεων να καλύπτουν πλέον των είκοσι περιπτώσεων. Το αόριστο και ελλιπές θεσμικό πλαίσιο σε ορισμένες από αυτές τις διαδικασίες προσλήψεων (π.χ. επείγουσες προσλήψεις, δικηγόροι με έμμισθη εντολή, εκπαιδευτικό/καλλιτεχνικό προσωπικό Ο.Τ.Α.), αποτελεί μείζον πρόβλημα, το οποίο, σε συνδυασμό με την έλλειψη υποδειγμάτων προκηρύξεων σε προσλήψεις που διενεργούνται εκτός ΑΣΕΠ, οδηγεί μεγάλο μέρος των προσλήψεων στην ευρεία και, εν τοις πράγμασι, ανέλεγκτη διακριτική ευχέρεια των φορέων και στις δικαιολογημένες, κατά κανόνα, αιτιάσεις των αναφερόμενων στον Συνήγορο του Πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με **υπόμνημά του** προς τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής των Ελλήνων, είχε

4. Για μία διεξοδική παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου και των ισχυουσών εξαιρέσεων από τον έλεγχο του ΑΣΕΠ, βλ. αναλυτικά στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι της παρούσας.

υποβάλει τις παρατηρήσεις του στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών⁵ επισημαίνοντας ότι με το προτεινόμενο Σ/Ν (και ήδη ν. 4765/2021):

«Ο συνταγματικός κανόνας για την υπαγωγή όλων, καταρχήν, των διαδικασιών πρόσληψων προσωπικού στο Δημόσιο στον έλεγχο του ΑΣΕΠ κάμπτεται από την πληθώρα των υφιστάμενων εξαιρέσεων, αλλά και την περιορισμένη άσκηση του ελεγκτικού ρόλου του ΑΣΕΠ στο μη τακτικό προσωπικό (π.χ. εποχικό προσωπικό, προσωπικό για έκτακτες ανάγκες, επικουρικό προσωπικό Υπουργείου Υγείας). Φαινόμενα όπως η διαμόρφωση αυτοτελών συστημάτων πρόσληψης, ακόμη και από φορείς που δεν εμπίπτουν στο πεδίο των εξαιρέσεων, ή η υπέρμετρη μοριοδότηση της «ειδικής» εμπειρίας στον δημόσιο τομέα, ακόμη και σε προκηρύξεις του ΑΣΕΠ βάσει ad hoc νομοθετικών ρυθμίσεων, έχουν ως αποτέλεσμα πλήθος πολιτών να προσφεύγει στον Συνήγορο του Πολίτη θέτοντας, συχνά δικαιολογημένα και βάσιμα, ζητήματα διαφάνειας και αξιοκρατίας. ... Με τον ν. 4765/2021, εξακολουθούν να προβλέπονται εν πολλοίς οι ίδιες εξαιρέσεις που ισχύουν και υπό το καθεστώς του ν. 2190/1994 (πλην δύο περιπτώσεων⁶ που εντάσσονται εφεξής στο πεδίο του ΑΣΕΠ), ενώ δεν καταργούνται οι μετέπειτα επελθούσες εξαιρέσεις από αυτόν. Επιπλέον, και ο ν. 4765/2021 δεν περιέχει, όπως και ο ισχύων ν. 2190/1994, ρυθμίσεις σχετικά με ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για τις περιπτώσεις που εξαιρούνται».

1.2. Ο χρόνος διενέργειας της πρόσληψης: Πρόσληψη από προσωρινούς πίνακες

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 17 και 18 του ν. 2190/1994, όπως συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 4210/2013,⁷ οι φορείς έχουν δικαίωμα σε εξαιρετικές περιπτώσεις να προσλαμβάνουν προσωπικό από προσωρινούς αξιολογικούς πίνακες που καταρτίζονται στο πλαίσιο επιλογής προσωπικού βάσει γραπτού διαγωνισμού ή βάσει επιλογής κατά σειρά προτεραιότητας με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου και όχι πάνω από οκτώ (8) μήνες. Τα ίδια προβλέπονται και από τις διατάξεις των **άρθρων 21 και 30 του ν. 4765/2021** για το μόνιμο ή με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου

5. <https://old.synigoros.gr/resources/190121-ypomnhma-proslhpseis-asep.pdf>

6. Άρθρο 2, παρ. 1 περ. ι' Σ/Ν (ειδικό ένστολο προσωπικό της δημοτικής αστυνομίας) και άρθρο 38 παρ. 5 Σ/Ν (εργατικό και τεχνικό προσωπικό που απασχολείται για την καταπολέμηση του δάκου εφόσον η διάρκεια της απασχόλησης υπερβαίνει τα 60 ημερομίσθια τον χρόνο).

7. «Για την αποδοτική λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης μέσω μιας ευέλικτης διαδικασίας που εξασφαλίζει άμεση κάλυψη των αναγκών των υπηρεσιών σε προσωπικό, προτείνεται όπως οι φορείς, θέσεις των οποίων προκηρύσσονται σε προκήρυξη του ΑΣΕΠ, να έχουν τη δυνατότητα μετά από έκδοση απόφασης κατανομής του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της άμεσης πρόσληψης ορισμένου ή και του συνόλου του αριθμού υποψηφίων προκειμένου να καλύψουν άμεσα, πριν την εξέταση των ενστάσεων, τις άμεσες και επείγουσες ανάγκες τους σε προσωπικό», εισηγητική έκθεση του ν. 4210/2013.

προσωπικό.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 20 του άρθρου 21 του ν. 2190/1994, όπως συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2527/1997 (άρθρο 41 παρ. 9 του ν. 4765/2021), οι φορείς προσλαμβάνουν προσωπικό, είτε μόνιμο είτε, κυρίως, με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, αμέσως μετά την κατάρτιση των προσωρινών αξιολογικών πινάκων. Σε περίπτωση αναμόρφωσης των πινάκων, έπειτα από τον αυτεπάγγελτο ή κατ' ένσταση έλεγχο του ΑΣΕΠ, οι εσφαλμένως προσληφθέντες απολύονται και προσλαμβάνονται για τον υπόλοιπο χρόνο της εγκεκριμένης διάρκειας της σύμβασης οι υποψήφιοι που το δικαιούνται σύμφωνα με τους αναμορφωμένους πίνακες.

Η πρόβλεψη για πρόσληψη από προσωρινούς αξιολογικούς πίνακες λόγω δημοσίου συμφέροντος/εξαιρετικά επειγουσών αναγκών υιοθετείται από πολλούς φορείς μέσω ρυθμίσεων που προβλέπουν σε αρκετές περιπτώσεις την ενεργοποίηση των προσωρινών πινάκων. Για παράδειγμα, με τις διατάξεις του άρθρου 66 του ν. 4589/2019, προβλέπεται ότι: «σε εξαιρετικές περιπτώσεις εκτάκτων και επειγόντων λόγων δημοσίου συμφέροντος μπορούν να προσλαμβάνονται προς κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της εκπαίδευσης ως προσωρινοί αναπληρωτές ή ωρομίσθιοι υποψήφιοι που είναι ενταγμένοι στους προσωρινούς αξιολογικούς πίνακες και μέχρι την έκδοση των τελικών πινάκων. Με την έκδοση των τελικών αξιολογικών πινάκων, οι συμβάσεις των ήδη προσληφθέντων που δεν δικαιούνταν την πρόσληψη λήγουν αυτοδικαίως, χωρίς την καταβολή οποιασδήποτε αποζημίωσης για την αιτία αυτή».

Στο σώμα προκηρύξεων ορισμένου χρόνου αναγράφεται ότι ο φορέας θα προβεί σε προσλήψεις αμέσως μετά την κατάρτιση του προσωρινού πίνακα. Σε περίπτωση αναμόρφωσης του πίνακα μετά την εξέταση των ενστάσεων απολύονται όσοι δεν δικαιούνται την πρόσληψη βάσει της νέας κατάταξης. Οι απολυόμενοι λαμβάνουν τις αποδοχές που προβλέπονται για την απασχόλησή τους έως την ημέρα της απόλυσης, χωρίς οποιαδήποτε αποζημίωση από την αιτία αυτή. Οι υποψήφιοι που προσλαμβάνονται μετά την αναμόρφωση των πινάκων απασχολούνται για το υπολειπόμενο, κατά περίπτωση, χρονικό διάστημα και μέχρι τη συμπλήρωση της εγκεκριμένης διάρκειας της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου.

Η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη ανέκαθεν συνίστατο στην πρόσληψη υποψηφίων μετά από την ολοκλήρωση εξέτασης των ενστάσεων, δηλαδή βάσει οριστικών αξιολογικών πινάκων. Για να συμβεί αυτό, θα πρέπει οι φορείς, οι οποίοι άλλωστε γνωρίζουν τις ανάγκες τους σε προσωπικό, να εκκινούν και να ολοκληρώνουν εγκαίρως τις διαδικασίες πρόσληψης.

1.2.α. Οι δυσμενείς για τους πολίτες συνέπειες των προσλήψεων από προσωρινούς αξιολογικούς πίνακες

Η ενεργοποίηση προσωρινών πινάκων θέτει ζητήματα, ιδίως αν οδηγήσει σε:

α) Πρόσληψη υποψηφίου, ο οποίος μπορεί μετά από αρκετό καιρό να απολυθεί, εάν η εξέταση των ενστάσεων συνυποψηφίων του καταδείξει ότι κακώς προσλήφθηκε εξ αρχής. Επιπλέον, ο απολυθείς υποψήφιος ενδέχεται να έχει απολέσει ή να έχει απορρίψει άλλη θέση εργασίας, καθώς είναι υποχρεωμένος να αποδεχθεί την πρόσληψή του, ειδάλλως διαγράφεται από τον αξιολογικό πίνακα. Τέλος, ο υποψήφιος που απολύεται, έχει λάβει μεν τις αποδοχές που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα κατά το οποίο απασχολήθηκε, χάνει όμως άλλα δικαιώματα, όπως επίδομα ανεργίας, δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης κ.λπ.

β) Πρόσληψη με μεγάλη καθυστέρηση ή και μη πρόσληψη (αν έχει παρέλθει η χρονική διάρκεια της σύμβασης) υποψηφίου που έπρεπε να έχει προσληφθεί. Στην περίπτωση αυτή, ο υποψήφιος χάνει, εκτός των οικονομικών απολαβών, και δικαιώματα ασφάλισης και δικαίωμα λήψης επιδόματος ανεργίας, καθώς προφανώς και τη βεβαίωση προϋπηρεσίας που θα ελάμβανε, αν εργαζόταν. Ενδέχεται δε, αναμένοντας τους τελικούς πίνακες, να απολέσει άλλη θέση εργασίας.

Τα ανωτέρω προβλήματα, όπως είναι προφανές, εντείνονται και πολλές φορές καθίστανται ανυπέρβλητα στις περιπτώσεις πρόσληψης με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, στις οποίες η πρακτική αυτή είναι και η συνήθης. Έχει παρατηρηθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης των ενστάσεων, οι τελικοί πίνακες καταρτίστηκαν μία ημέρα πριν τη λήξη του χρόνου της σύμβασης εργασίας ή ακόμη και μετά τη λήξη, με αποτέλεσμα να έχουν εργαστεί υποψήφιοι που τελικώς δεν το δικαιούνταν. Από τη σχετική εμπειρία του Συνηγούρου του Πολίτη, μάλιστα, φαίνεται ότι η πρακτική πρόσληψης βάσει προσωρινών πινάκων εφαρμόζεται συχνά, σε αντίθεση με την επιταγή για εφαρμογή σε εξαιρετικές και επείγουσες περιπτώσεις.

Τα προβλήματα που αναφέρονται από τις προσλήψεις βάσει προσωρινών πινάκων θα μπορούσαν να μειωθούν σημαντικά, ακόμη και να εξαλειφθούν, αν οι επιτροπές επιλογής αιτούνταν εγκαίρως διευκρινίσεις από τις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, όπως η Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού ή η Διεύθυνση Προσωπικού Ο.Τ.Α., και το ΑΣΕΠ, αντί να υποδεικνύουν στους πολίτες να απευθυνθούν στις κατά περίπτωση επιτροπές ενστάσεων προς αποκατάσταση τυχόν σφαλμάτων τους, τα οποία πολλές φορές έχουν επισημανθεί εκ των προτέρων από τους υποψήφιους.

1.2.β.: Ενδεικτικές περιπτώσεις: Προσλήψεις αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών για το σχολικό έτος 2020-2021 από προσωρινούς πίνακες

Εκπαιδευτικοί διαμαρτυρήθηκαν στον Συνηγόρο του Πολίτη για τη μη καταχώριση, στο ΟΠΣΥΔ του Υπουργείου Παιδείας, των δικαιολογητικών που είχαν προσκομίσει εμπρόθεσμα στις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

της χώρας, με αποτέλεσμα τη λανθασμένη μοριοδότησή τους και συνεπώς, τη μη ορθή κατάταξή τους σε αξιολογικούς πίνακες, βάσει των οποίων υλοποιήθηκαν προσλήψεις για το σχολικό έτος 2020-2021. Τα δικαιολογητικά αφορούσαν σε βεβαιώσεις προϋπηρεσίας, πιστοποιητικά γλωσσομάθειας, πιστοποιητικά παιδαγωγικής κατάρτισης, πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης κ.λπ. Επιπροσθέτως, επρόκειτο για δικαιολογητικά τα οποία η Διοίκηση καθυστέρησε να εκδώσει, όπως πιστοποιητικά αναπηρίας από ΚΕ.Π.Α., πράξεις αναγνώρισης ισοτιμίας και αντιστοιχίας τίτλων σπουδών αλλοδαπής από τον ΔΟΑΤΑΠ, ενσωματωμένοι μεταπτυχιακοί τίτλοι (Τμήμα Μουσικών Σπουδών Ιονίου Πανεπιστημίου, Τμήμα Γεωπονίας ΕΚΠΑ και ΑΠΘ)⁸.

Οι αρμόδιες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης πληροφόρησαν τους ενδιαφερόμενους, έπειτα από σχετικό έλεγχο, ότι εκ παραδρομής τα στοιχεία τους δεν είχαν καταχωριστεί, ωστόσο, μέσω ένστασης που όφειλαν να υποβάλουν στο ΑΣΕΠ, τα αντίστοιχα δικαιολογητικά θα γίνονταν δεκτά και θα αποκαθίστατο η μοριοδότησή τους. Επισημαίνεται ότι οι ίδιες Διευθύνσεις σε ορισμένες περιπτώσεις προέβησαν σε διορθώσεις των σφαλμάτων τους. Τουλάχιστον σε μία περίπτωση, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι, με τη διόρθωση μέσω καταχώρισης δικαιολογητικού που αρχικά δεν είχε καταχωριστεί από την αρμόδια Διεύθυνση, υποψήφιος κατετάγη σε πεντακόσιες τριάντα οκτώ (538) θέσεις υψηλότερα από την αρχική κατάταξη. Η πρόσληψη, ωστόσο, αναπληρωτών εκπαιδευτικών, βάσει προσωρινών πινάκων με εκτεταμένα, διαπιστωμένα και μη αμφισβητούμενα σφάλματα για το σχολικό έτος 2020-2021, σήμαινε στην καλύτερη περίπτωση την απασχόλησή τους από την αρχή του σχολικού έτους σε περιοχή μακριά από τον τόπο κατοικίας τους και στη χειρότερη την πρόσληψη σε χρόνο μεταγενέστερο ή τη μη πρόσληψή τους.

Το ζήτημα ετέθη υπόψη της Υπουργού Παιδείας από τον Συνήγορο (έγγρ. ΣτΠ υπ' αριθμ. πρωτ. 111/4.8.2020).

Σε άλλη περίπτωση, εκπαιδευτικός που κατετάγη σε χαμηλή σειρά στον αξιολογικό πίνακα της ειδικότητάς του λόγω μη καταχώρισης της προϋπηρεσίας του, με αποτέλεσμα να προσληφθεί με έξι (6) μήνες καθυστέρηση ως αναπληρωτής, προσέφυγε στις δικαστικές αρχές. Το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, με την υπ' αρ. 411/2021 απόφαση, ακύρωσε τον προσωρινό πίνακα της συγκεκριμένης ειδικότητας κατά το μέρος που αφορά τον προσφεύγοντα και διέταξε αναμόρφωση του συγκεκριμένου προσωρινού πίνακα. Το Υπουργείο Παιδείας, με βάση τον αναμορφωμένο προσωρινό πίνακα, οφείλει να ελέγξει πότε και πού έπρεπε να έχει προσληφθεί ο εκπαιδευτικός και στη συνέχεια, αν πρέπει, να αναγνωρίσει σε αυτόν την προϋπηρεσία που απώλεσε, ώστε να έχει μεγαλύτερη μοριοδότηση στην επόμενη προκήρυξη (το οποίο δε θα συμβεί με τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν απολέσει μέρες ή μήνες προϋπηρεσίας).

8. Βλ. Μέρος 2^ο κεφ. 4.2.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών: Πρόσληψη για μία (1) ημέρα

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των επιπτώσεων που επιφέρει η εφαρμογή της δυνατότητας πρόσληψης μέσω προσωρινών πινάκων αποτελεί η περίπτωση υποψήφιου⁹, ο οποίος σε προκήρυξη της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Αθηνών για πρόσληψη προσωπικού φύλαξης, κλήθηκε για εργασία μόλις μία (1) ημέρα πριν από τη λήξη του εγκεκριμένου χρόνου διάρκειας της σύμβασης, ενώ επί πέντε (5) μήνες εργαζόταν στον φορέα υποψήφιος που δεν το δικαιούνταν, με όλες τις συνέπειες που προαναφέρθηκαν.

Διαμαρτυρίες για υλοποίηση προσλήψεων με μεγάλη καθυστέρηση και παράλληλα διαμαρτυρίες για απόλυση εργαζομένων βάσει προσωρινών πινάκων¹⁰

Σε προκήρυξη για πρόσληψη προσωπικού φύλαξης στο Υπουργείο Υγείας¹¹, καθυστέρησε η πρόσληψη και η ανάληψη εργασίας, παρά το ότι υπήρχαν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Σε αντίστοιχη προκήρυξη της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής (νυν Μετανάστευσης και Ασύλου¹²), προσληφθείς βάσει προσωρινών πινάκων απολύθηκε μετά από μήνες εργασίας και αφού είχε απολέσει άλλες θέσεις απασχόλησης.

ΕΑΒ ΑΕ: Προσλήψεις μετά την εξέταση ενστάσεων και την έκδοση οριστικών πινάκων - Επαναφορά στον «κανόνα» των οριστικών πινάκων

Πολίτες¹³ που συμμετείχαν σε προκήρυξη για τη σύναψη σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου στο πλαίσιο υλοποίησης συμβάσεων έργου διάρκειας έως πέντε (5) ετών που συνάπτονται μεταξύ της εταιρείας ΕΑΒ και αλλοδαπών εταιρειών, ζήτησαν τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη, για να λάβουν απάντηση σε ενστάσεις που είχαν υποβάλει κατά της κατάταξής τους στους αξιολογικούς πίνακες της ειδικότητάς τους. Οι ενδιαφερόμενοι είχαν την πεποίθηση ότι η σειρά κατάταξής τους έπρεπε να είναι υψηλότερη από αυτήν στους προσωρινούς πίνακες. Δεδομένου ότι είχε παρέλθει χρονικό διάστημα ενός (1) μήνα από τον χρόνο υποβολής των ενστάσεων, θεώρησαν ότι χάνουν χρόνο εργασίας και προϋπηρεσίας, διότι βάσει των προβλεπόμενων από την προκήρυξη ο φορέας είχε τη δυνατότητα να προσλάβει

9. Φ.Υ. 259464/2019.

10. Βλ. Μέρος 2^ο κεφ. 11.2.1.

11. Φ.Υ. 238587/2017, 240153/2018.

12. Φ.Υ. 239075, 238991/2018.

13. Φ.Υ. 281550, 279368/2020.

προσωπικό από τους προσωρινούς πίνακες. Η ΕΑΒ απάντησε στις ενστάσεις των πολιτών. Επιπλέον, υπήρξε διαβεβαίωση προς τον Συνήγορο του Πολίτη ότι ο φορέας, αν και νομιμοποιούνταν να προσλάβει υποψήφιους από τους προσωρινούς πίνακες, προτίμησε να προβεί σε προσλήψεις μετά την εξέταση των ενστάσεων και την κατάρτιση οριστικών αξιολογικών πινάκων.

1.3. Μοριοδότηση δεύτερου πτυχίου: Αδικαιολόγητη διάκριση ανάλογα με την εκπαιδευτική βαθμίδα

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δεχθεί διαμαρτυρίες πολιτών για το θέμα της μοριοδότησης του δεύτερου πτυχίου σε διαγωνιστικές διαδικασίες. Η διαμαρτυρία εστιάζει στο γεγονός ότι μοριοδοτείται το δεύτερο πτυχίο, μόνο όταν αυτό είναι της ίδιας εκπαιδευτικής βαθμίδας. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 2190/1994: «Δεύτερος τίτλος σπουδών σε αντικείμενο συναφές με το γνωστικό αντικείμενο της θέσης για την κατηγορία ΠΕ και ΤΕ και της αυτής εκπαιδευτικής βαθμίδας με τον τίτλο σπουδών που απαιτείται σύμφωνα με την προκήρυξη: 150 μονάδες». Με τις διατάξεις του άρθρου 29 παρ. 1 του ν. 4765/2021 προβλέπεται ότι: «Για τις κατηγορίες Π.Ε. και Τ.Ε., δεύτερος τίτλος σπουδών της ίδιας εκπαιδευτικής βαθμίδας και τομέα, όπως αυτός καθορίζεται στην παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4485/2017 (Α' 114), με τον τίτλο σπουδών που απαιτείται σύμφωνα με την προκήρυξη: εκατό (100) μονάδες. Ως δεύτερος τίτλος σπουδών, για τις θέσεις κατηγορίας Π.Ε. θεωρείται μόνο τίτλος Πανεπιστημίου, ενώ για τις θέσεις κατηγορίας Τ.Ε. μόνο τίτλος ΤΕΙ».

Ωστόσο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3549/2007: «α) Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ. 5 του Συντάγματος, είναι τα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς: αα) τον πανεπιστημιακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και ββ) τον τεχνολογικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης». Δεδομένου ότι τα ΑΕΙ και τα ΑΤΕΙ ανήκουν στην ίδια εκπαιδευτική βαθμίδα, ήτοι τριτοβάθμια ανώτατη εκπαίδευση, ο Συνήγορος του Πολίτη διατύπωσε εύλογες ανησυχίες ως προς την επαρκή θεμελίωση της διάκρισης κατά τομέα για τη λήψη της επιπλέον μοριοδότησης¹⁴.

1.4. Πρόσβαση στην εργασία ατόμων με αναπηρία¹⁵

Κατά το άρθρο 8 του ν. 4765/2021, οι θέσεις μόνιμου προσωπικού και προσωπικού με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου πληρούνται κατά κανόνα με

14. Βλ. και Μέρος 2^ο κεφ.4.2.1.

15. Βλ. Παράρτημα Ι β).

πανελλήνιο γραπτό διαγωνισμό που διενεργείται από το ΑΣΕΠ. Σε εκπλήρωση της υποχρέωσης που υπέχει το Δημόσιο ως εργοδότης για λήψη όλων των ενδεδειγμένων κατά περίπτωση μέτρων, προκειμένου τα άτομα με αναπηρία να έχουν δυνατότητα πρόσβασης σε θέσεις εργασίας, το άρθρο 9 παρ. 4 του ίδιου νόμου ορίζει ότι ο διαγωνισμός θα πρέπει να είναι πλήρως προσβάσιμος για τα άτομα αυτά. Ωστόσο, αντίστοιχη πρόβλεψη δεν έχει συμπεριληφθεί στο άρθρο 10 αναφορικά με τις πρόσθετες διαγωνιστικές διαδικασίες, αν και ο Συνήγορος του Πολίτη είχε επισημάνει την έλλειψη αυτή κατά το στάδιο της επεξεργασίας του νομοσχεδίου¹⁶.

Επιπρόσθετα, στο άρθρο 6 του ν. 4765/2021 ορίζεται πλέον ως γενικός κανόνας ότι ποσοστό 12% των θέσεων προσωπικού θα καλύπτεται από άτομα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%. Σε σχέση με τα θετικά μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 6 υπέρ των ατόμων με αναπηρία και για τη δικαιότερη εφαρμογή τους, ο Συνήγορος του Πολίτη είχε προτείνει¹⁷ κατά το στάδιο της επεξεργασίας του νομοσχεδίου τη λήψη μέριμνας, ώστε να σταθμίζεται η διάρκεια και το ποσοστό της αναπηρίας από την οποία έλκεται δικαίωμα σε σύγκριση με την αναπηρία των συνυποψηφίων.

1.5. Έλεγχος υγειονομικής καταλληλότητας ως προσόν διορισμού¹⁸

Σε εναρμόνιση με τους απαγορευόμενους τύπους διακρίσεων, ως γενικό προσόν διορισμού τόσο των υπαλλήλων του Δημοσίου και ΝΠΔΔ όσο και των υπαλλήλων Ο.Τ.Α.¹⁹, ορίζεται η κατάσταση της υγείας που επιτρέπει την εκτέλεση των καθηκόντων της αντίστοιχης θέσης. Ορίζεται επίσης ότι η έλλειψη φυσικών σωματικών δεξιοτήτων δεν εμποδίζει τον διορισμό, εφόσον ο υπάλληλος, με την κατάλληλη και δικαιολογημένη τεχνική υποστήριξη, μπορεί να ασκήσει τα καθήκοντα της αντίστοιχης θέσης. Ο έλεγχος της πλήρωσης της υγειονομικής καταλληλότητας κρίνεται με βάση παραπεμπτικό έγγραφο της υπηρεσίας, στο οποίο περιγράφονται τα καθήκοντα της θέσης που πρόκειται να αναλάβει ο υπάλληλος. Ωστόσο, το άρθρο 48 του ν. 4674/2020²⁰ επέφερε διαφοροποίηση ως προς το όργανο ελέγχου, ορίζοντας ότι τα άτομα με αναπηρία που διορίζονται με γενικές ή ειδικές διατάξεις θα εξετάζονται από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές, σε αντίθεση με

16. <https://old.synigoros.gr/resources/190121-ypomnhma-proslhpseis-asep.pdf>

17. Ειδική Έκθεση 2020, Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, σελ. 56, https://old.synigoros.gr/resources/docs/ekthesi_stp_ohe-dikaiomata_amea_2020.pdf

18. Βλ. Μέρος 2^ο κεφ. 4.1.3. και Παράρτημα Ι β).

19. Βλ. άρθρο 7 παρ. 1 του ν. 3528/2007 και άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 3584/2007 αντίστοιχα.

20. Όπως αντικατέστησε την παρ. 3 του άρθρου 7 του ΥΚ, ορίζοντας τα εξής: «3. Ειδικά για τα άτομα με αναπηρία που διορίζονται με γενικές ή ειδικές διατάξεις, η υγεία και η φυσική καταλληλότητα πιστοποιούνται από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές, με βάση παραπεμπτικό έγγραφο, στο οποίο περιγράφονται από την Υπηρεσία τα καθήκοντα της θέσης που πρόκειται να αναλάβει ο υπάλληλος».

τα άτομα χωρίς αναπηρία που προσκομίζουν γνωματεύσεις παθολόγου ή γενικού ιατρού και ψυχιάτρου, είτε του Δημοσίου είτε ιδιωτών.

Με την ευκαιρία της υποβολής υπομνήματος στο Υπουργείο Εσωτερικών επί του σχεδίου νόμου για τις προσλήψεις στο Δημόσιο και το ΑΣΕΠ (ήδη ν. 4765/2021)²¹, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι ο καθορισμός, ειδικά για τα άτομα με αναπηρία, τέτοιας διαδικασίας πιστοποίησης της καταλληλότητας, που είναι σαφώς πιο δύσκαμπτη και χρονοβόρα συγκριτικά με τον κανόνα που ισχύει για τους λοιπούς υποψηφίους, τα θέτει σε δυσμενέστερη θέση, χωρίς μάλιστα αυτό να μπορεί να δικαιολογηθεί με βάση την αρχή της αναλογικότητας, καθώς στο ίδιο αποτέλεσμα αποσκοπεί η διαδικασία της πιστοποίησης από ιατρούς, με συνέπεια να μην μπορεί να κριθεί αναγκαία. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε πρόσφορη, με δεδομένο τον ελάχιστο χρόνο που διαθέτουν οι υγειονομικές επιτροπές να εξετάσουν την κάθε περίπτωση, ενώ αντίθετα, με βάση τον γενικό κανόνα, το πιστοποιητικό καταλληλότητας εκδίδεται από τον θεράποντα ιατρό που, κατά τεκμήριο, έχει πληρέστερη εικόνα του υποψηφίου και των ικανοτήτων του/της. Προκύπτει, έτσι, διακριτική μεταχείριση σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, κατά παράβαση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ν. 4074/2012), όπως και της Οδηγίας 2000/78. Για τους λόγους αυτούς, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε τον επανασχεδιασμό της διαδικασίας πιστοποίησης της υγειονομικής καταλληλότητας των υποψηφίων για τις θέσεις που πρόκειται να αναλάβουν, κατά τρόπο ώστε αυτή να καταστεί ομοιόμορφη και ενιαία για το σύνολο των υποψηφίων.

21. <https://old.synigoros.gr/resources/190121-ypomnhma-proslhpseis-asep.pdf>

2. Το νομοθετικό πλαίσιο των προσλήψεων επικουρικού – πλην ιατρών– προσωπικού σε φορείς υγείας

2.1. Έλλειψη εκ των προτέρων διαφάνειας ως προς τις προς κάλυψη θέσεις κατά την υποβολή αιτήσεων

Πολίτες που συμμετείχαν στη διαδικασία πρόσληψης λοιπού, πλην ιατρών, επικουρικού προσωπικού διαμαρτυρήθηκαν για τη μη πρόσληψή τους σε διάφορες δομές υγείας, αν και είχαν λάβει υψηλότερη μοριοδότηση από συνυποψηφίους τους που προσλήφθηκαν. Αιτία για αυτό αποτέλεσε η υποχρέωση των υποψηφίων να δηλώνουν **σειρά προτίμησης** στην αίτηση εγγραφής (άρθρο 7 ΚΥΑ)²² για τους φορείς της ΔΥΠΕ, εντός της οποίας επιθυμούν να προσληφθούν.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, σε έγγραφό του προς τον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας²³, ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι εγείρονται ζητήματα αξιοκρατίας, διαφάνειας και άνισης μεταχείρισης, στον βαθμό που βάσει της προβλεπόμενης διαδικασίας δεν είναι γνωστές εκ των προτέρων (πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων) οι θέσεις των φορέων που πρόκειται να καλυφθούν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρατηρείται το φαινόμενο, υποψήφιοι που έχουν υψηλή θέση στη σειρά μοριοδότησης και διατίθενται να εργαστούν σε οποιαδήποτε θέση ή σε περισσότερες από μία θέσεις εντός της δηλωθείσας ΔΥΠΕ να μην προτιμώνται, επειδή δεν είχε ανάγκες προς κάλυψη ο πρώτος φορέας προτίμησής τους. Αντίθετα, ευνοούνται υποψήφιοι με χαμηλή μοριοδότηση που έτυχε να δηλώσουν ως πρώτη προτίμησή τους, φορέα του οποίου οι θέσεις καλύπτονται με προσλαμβανόμενους. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι είναι απολύτως αναγκαία η επανεξέταση της ακολουθητέας διαδικασίας για την υποβολή δηλώσεων προτίμησης, προκειμένου οι υποψήφιοι πριν τη δήλωσή τους να γνωρίζουν ποιες θέσεις θα καλυφθούν κατά προτεραιότητα, κατόπιν της σχετικής υπουργικής έγκρισης.

2.2. Μη πρόβλεψη μοριοδότησης μεταπτυχιακών τίτλων

Στο πλαίσιο εξέτασης σειράς αναφορών²⁴ σχετικών με την ως άνω διαδικασία προσλήψεων, η Αρχή εξέφρασε, στις παρατηρήσεις της προς το Υπουργείο Υγείας, τον προβληματισμό της σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο διενέργειας των εν λόγω

22. Κατ'εξουσιοδότηση του άρθρου 10 ν. 3329/2005 εκδοθείσα Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας, Εσωτερικών αρ. Γ4β/Γ.Π. οικ. 7980 -ΦΕΚ Β' 460/14.02.2020 με θέμα «Καθορισμός της διαδικασίας πρόσληψης του λοιπού, πλην ιατρών, επικουρικού προσωπικού, της κατάρτισης και τήρησης ηλεκτρονικών καταλόγων, της υποβολής αιτήσεων και ελέγχου δικαιολογητικών, των κριτηρίων, της μοριοδότησης και των προσόντων κατά κλάδο και ειδικότητα», όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ αρ. Γ4β/Γ.Π.39470/2020 (ΦΕΚ Β' 2596/26.06.2020).

23. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 282093/14380/18.3.2021.

24. Ενδ. Φ.Υ. 282093/2020, 283605/2020. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ'αριθμ. πρωτ. 282093/14380/18.3.2021.

προσλήψεων, επισημαίνοντας ότι αποκλειστικά κριτήρια μοριοδότησης είναι η εμπειρία-προϋπηρεσία καθώς και κοινωνικά κριτήρια, χωρίς να συνεκτιμώνται μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών και εν γένει αυξημένα τυπικά προσόντα. Κατ' αυτόν τον τρόπο αποκλείονται, στην πράξη, οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας που διαθέτουν υψηλή εξειδίκευση και αυξημένα τυπικά προσόντα, γεγονός που δεν συνάδει με την αρχή της αξιοκρατίας κατά το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος. Σύμφωνα με πρόσφατη απόφαση του ΣτΕ (192/2022²⁵), η αυξημένη μοριοδότηση του κριτηρίου της «ειδικής εμπειρίας», που αποκτήθηκε από υποψηφίους με προϋπηρεσία ως επικουρικό προσωπικό, δεν μπορεί να προσδιορίζεται σε τέτοιο ύψος που να οδηγεί σε αποκλεισμό των λοιπών υποψηφίων, διότι σε αυτή την περίπτωση δεν είναι συνταγματικά ανεκτή ως αντίθετη στις αρχές της ισότητας, της ίσης πρόσβασης στις δημόσιες θέσεις και της αξιοκρατίας.

2.3. Η πρόβλεψη για απόρριψη υποψηφίων λόγω μη ευκρινών υποβληθέντων δικαιολογητικών ως μορφή κακοδιοίκησης

Πολίτες που συμμετείχαν στην ανωτέρω διαδικασία πρόσληψης διαμαρτυρήθηκαν για τον αποκλεισμό τους από τη διαδικασία πρόσληψης λόγω μη αποδοχής των δικαιολογητικών που ήταν υποχρεωμένοι να συνυποβάλουν με την αίτηση υποψηφιότητας. Συγκεκριμένα, για την εγγραφή των υποψηφίων στους ηλεκτρονικούς καταλόγους που καταρτίζονταν ανά ΔΥΠΕ, έπρεπε να υποβάλλονται ηλεκτρονικά «*τα απαιτούμενα για τον έλεγχο δικαιολογητικά σε μορφή PDF ή JPEG (φωτογραφία), αλλιώς δεν λαμβάνονται υπ' όψιν*», ενώ στο στάδιο ελέγχου των δικαιολογητικών προβλεπόταν ότι: «*οι αρμόδιοι υπάλληλοι έχουν δικαίωμα να ζητήσουν από τους υποψηφίους οποιοδήποτε δικαιολογητικό σε περίπτωση τεχνικού προβλήματος σε κάποιο από τα υποβληθέντα αρχεία*» (άρθρο 4 παρ. 6 σε συνδυασμό με άρθρο 8 ΚΥΑ). Ενδιαφερόμενοι αποκλείστηκαν, διότι τα κατατεθειμένα σε ηλεκτρονική μορφή δικαιολογητικά ήταν «*δυσανάγνωστα*» ή «*θολά*», συνεπώς και μη επιδεχόμενα ελέγχου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη με το έγγραφό του προς τον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας, επισήμανε ότι τίθεται μείζον ζήτημα κακοδιοίκησης εκ του γεγονότος ότι δεν ζητείται από τους υποψήφιους να καταθέσουν εκ νέου τα δικαιολογητικά τους σε ευκρινέστερη μορφή, αλλά αυτά θεωρούνται στην πράξη ως μη υποβληθέντα. Για τον λόγο αυτό, είναι αναγκαία η επαναδιατύπωση της σχετικής διάταξης (άρθρο 8 ΚΥΑ) και η εισαγωγή της υποχρέωσης εκ μέρους της Διοίκησης να ζητούνται εκ νέου δικαιολογητικά που είναι «*θολά*» ή «*δυσανάγνωστα*», λόγω του τρόπου υποβολής τους, δεδομένου ότι η μετάβαση σε διαδικασίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, και ειδικότερα η ηλεκτρονική υποβολή των δικαιολογητικών, δεν αναιρεί τη θεμελιώδη

25. Βλ. <http://www.adjustice.gr>. Η δικαστική αυτή απόφαση είναι ιδιαίτερα σημαντική για όλες τις περιπτώσεις που προβλέπεται ότι η «ειδική» εμπειρία έχει αυξημένη μοριοδότηση: προσδιορίζονται οι προϋποθέσεις για την εισαγωγή της ως κριτηρίου (συγκεκριμένες συνθήκες/λόγοι δημοσίου συμφέροντος) και οριοθετείται ως προς τη βαρύτητά της (μη προσδιορισμός της σε τέτοιο ύψος ώστε να οδηγεί σε αποκλεισμό των λοιπών υποψηφίων).

υποχρέωση της Διοίκησης να διευκολύνει τους διοικούμενους στην άσκηση των δικαιωμάτων τους. Αξίζει να σημειωθεί η σημαντική για το θέμα των υποχρεώσεων της Διοίκησης που απορρέουν «από την αρχή της χρηστής διοίκησης, στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης» **απόφαση του ΣτΕ 497/2021**. Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση, απαιτείται -μεταξύ άλλων- «να εξασφαλίζεται ότι οι χρήστες έχουν πρόσβαση σε επαρκείς οδηγίες χρήσης των συστημάτων αυτών, ότι καθίσταται σαφής και αναγνωρίσιμη προς αυτούς η νομική δεσμευτικότητα των ηλεκτρονικών δηλώσεών τους και ότι τους παρέχεται ευκρινώς η δυνατότητα επιβεβαίωσης οποιασδήποτε επιλογής που συνεπάγεται έννομες συνέπειες».

2.4. Προβλήματα στην απόδειξη εμπειρίας φαρμακοποιών

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά²⁶ σχετική με το ζήτημα της απόδειξης της εμπειρίας φαρμακοποιού στο πλαίσιο της ανωτέρω διαδικασίας πρόσληψης. Σύμφωνα με την ισχύουσα ΚΥΑ, προκειμένου για την απόδειξη της εμπειρίας τους, οι ελεύθεροι επαγγελματίες οφείλουν να υποβάλουν άδεια άσκησης επαγγέλματος σε όσους κλάδους-ειδικότητες απαιτείται, βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα και υπεύθυνη δήλωση στην οποία θα αναγράφεται ότι πραγματοποιήσαν συγκεκριμένες εργασίες, μελέτες και έργα σχετικά με το αντικείμενο της προς πλήρωση θέσης και μία (1) τουλάχιστον σχετική σύμβαση επικυρωμένη από δικηγόρο ή δελτίο παροχής υπηρεσιών επικυρωμένο από δικηγόρο που να καλύπτει ενδεικτικώς τη χρονική διάρκεια και το είδος της εμπειρίας. Ωστόσο, φαρμακοποιοί, οι οποίοι είναι **αυτοασπασχολούμενοι ή μέλη σε εταιρικό σχήμα οικογενειακής εταιρίας**, δεν δύνανται να προσκομίσουν σύμβαση εργασίας ή δελτία παροχής υπηρεσιών, διότι εκ των πραγμάτων είναι αδύνατον να κατέχουν τα δικαιολογητικά αυτά, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η αναγνώριση της εμπειρίας τους και να τίθενται εκποδών από την εν λόγω διαδικασία διορισμών.

2.5. Απαιτήσεις για το πιστοποιητικό τέκνου τρίτεκνης οικογένειας ασύμβατες με το πλαίσιο έκδοσης αυτού βάσει του Εθνικού Δημοτολογίου

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο εξέτασης σχετικής αναφοράς επί της ως άνω διαδικασίας πρόσληψης, επισήμανε, με το έγγραφό του προς τον Αναπληρωτή Υπουργό Υγείας, ότι οι προϋποθέσεις που τίθενται για την εγκυρότητα του πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης στην περίπτωση που ο υποψήφιος το προσκομίζει ως απόδειξη της ιδιότητας τέκνου τρίτεκνης οικογένειας θέτουν ζήτημα νομιμότητας. Ειδικότερα, η υπό το ζ' στοιχείο προϋπόθεση στο άρθρο 6 (πεδίο Υποψήφιος/α τρίτεκνος ή τέκνο τρίτεκνης οικογένειας) της ΚΥΑ για την αναγραφή της ημερομηνίας γάμου όλων των αδελφών ή μνείας ότι είναι άγαμα δημιουργεί προβληματισμό για δύο λόγους:

26. Φ.Υ. 283605/2020.

- α) έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του άρθρου 64 ν. 4590/2019, στις οποίες παραπέμπει η ΚΥΑ για τον ορισμό του τριτέκνου ή του τέκνου τρίτεκνης οικογένειας, ιδιότητα που αποκτάται από όσους πληρούν τις προϋποθέσεις «ανεξαρτήτως ηλικίας και οικογενειακής κατάστασης των λοιπών τέκνων»,
- β) παραγνωρίζεται το γεγονός ότι τα πιστοποιητικά/βεβαιώσεις οικογενειακής κατάστασης εκδίδονται βάσει ενιαίων προτύπων στο πλαίσιο του Εθνικού Δημοτολογίου (ν. 3274/2004) και δεν επιτρέπεται παρέμβαση του υπαλλήλου με στοιχεία που απαιτούνται από φορείς του Δημοσίου, καθώς πεδίο παρέμβασης αποτελεί μόνο ο λόγος έκδοσης. Η παρέκκλιση από τις ενιαίες προδιαγραφές των εκδιδόμενων πιστοποιητικών οικογενειακής κατάστασης είναι πηγή κακοδιοίκησης και πρέπει άμεσα να αντιμετωπιστεί σε συνεργασία με την καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών (Γενική Δ/νση Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης – Δ/νση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης), έχει δε ως αποτέλεσμα τον αδικαιολόγητο αποκλεισμό υποψηφίων από τους πίνακες κατάταξης.

2.6. Αποκλεισμός υποψηφίων χωρίς ουσιαστικό δικαίωμα ένστασης²⁷

Σύμφωνα με τη σχετική ΚΥΑ που διέπει την ανωτέρω διαδικασία προσλήψεων, η κατάταξη των υποψηφίων στους (προσωρινούς) πίνακες γίνεται κατόπιν ηλεκτρονικής μοριοδότησης, βάσει των στοιχείων που περιλαμβάνονται στις υποβαλλόμενες αιτήσεις τους, και στο στάδιο αυτό παρέχεται η δυνατότητα υποβολής ένστασης στο ΑΣΕΠ (άρθρο 8 ΚΥΑ). Σε αυτό το στάδιο, ωστόσο, δεν έχει λάβει χώρα ακόμη ο έλεγχος των δικαιολογητικών που συνυποβάλλονται, με αποτέλεσμα πληθώρα υποψηφίων που καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις στη σειρά κατάταξης και εύλογα αναμένουν την πρόσληψή τους, να αποκλείονται σε τελικό στάδιο, λίγο πριν την τοποθέτησή τους, επειδή κρίνεται εκ των υστέρων, κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών, ότι υπάρχει έλλειψη ή αναντιστοιχία σε σχέση με τα δηλωθέντα, ακόμη και εάν δεν πρόκειται για υποχρεωτικά προσόντα (άρθρο 5 ΚΥΑ Υποχρεωτικά προσόντα: τίτλοι σπουδών, άδεια άσκησης επαγγέλματος, επαγγελματικά πιστοποιητικά-βεβαιώσεις), αλλά για μοριοδοτούμενα κριτήρια (άρθρο 6 ΚΥΑ), όπως είναι η προϋπηρεσία-εμπειρία, ο χρόνος ανεργίας, η εντοπιότητα κ.λπ. Με άλλα λόγια, η μη προσκόμιση της ορθής βεβαίωσης ή του προβλεπόμενου πιστοποιητικού για ένα **πρόσθετο-μοριοδοτούμενο κριτήριο** ή ακόμη και η μη αξιολόγηση της δηλωθείσας εμπειρίας ως συναφούς, δεν οδηγεί, όπως θα ήταν αναμενόμενο, στην αφαίρεση της αντίστοιχης μοριοδότησης, αλλά στον πλήρη αποκλεισμό του υποψηφίου από τη διαδικασία πρόσληψης. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει δύο στοιχεία της προβλεπόμενης διαδικασίας που έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου:

27. Βλ. και Μέρος 2^ο κεφ. 10.

- α) ο ουσιαστικός έλεγχος των αιτήσεων γίνεται σε τελικό στάδιο και όχι σε συνάρτηση με το δικαίωμα υποβολής ένστασης, προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος. **Συνεπώς, οι υποψήφιοι/ες λαμβάνουν γνώση κρίσιμων στοιχείων για την υποβολή των αντιρρήσεων τους μετά την παρέλευση της προθεσμίας άσκησης ένστασης, με αποτέλεσμα το δικαίωμά τους αυτό να καθίσταται κενό περιεχομένου και**
- β) ο/η υποψήφιος/α «**τιμωρείται**» με αποκλεισμό από την πρόσληψη –και όχι με αντίστοιχη μείωση της μοριοδότησής του/της– και με διαγραφή της αίτησής του/της από τους ηλεκτρονικούς καταλόγους. Αυτή δε η διαγραφή συνιστά δυσανάλογη «**ποινή**», ιδίως όταν «**επιβάλλεται**» σε περιπτώσεις που ανακύπτει ζήτημα υποκειμενικής κρίσης κατά τον έλεγχο του υποβληθέντος δικαιολογητικού, όπως για παράδειγμα, όταν δεν γίνεται αποδεκτή η συνάφεια της δηλωθείσας προϋπηρεσίας με το αντικείμενο της θέσης.

Ενδεικτικό των ανωτέρω είναι το ακόλουθο παράδειγμα: Υποψήφια, η οποία αποκλείστηκε λόγω έλλειψης ενός πιστοποιητικού για μοριοδοτούμενο κριτήριο (πιστοποιητικό εντοπιότητας) και προσέφυγε στη Δικαιοσύνη, πέτυχε την ακύρωση της απόφασης αποκλεισμού της, καθώς κρίθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο ότι: *«[...] όταν, κατά τον έλεγχο των δηλώσεων, δεν επιβεβαιώνεται κάποιο προσόν, μη απαιτούμενο από τον νόμο, που όμως μοριοδοτείται και το δηλώνει ο υποψήφιος, τότε αυτός δεν διαγράφεται από τον κατάλογο, αλλά αφαιρείται ο αντίστοιχος αριθμός μορίων. Η δε διάταξη του άρθρου 8 που επικαλείται η Διοίκηση και ορίζει ότι τα δικαιολογητικά των υποψηφίων ελέγχονται πριν από την τοποθέτησή τους, εάν δε από τον έλεγχο των δικαιολογητικών που θα διενεργηθεί διαπιστωθεί ότι ο υποψήφιος δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις ή έχει μοριοδοτηθεί σύμφωνα με τα δηλωθέντα από αυτόν με περισσότερα μόρια από αυτά που προκύπτουν από τα δικαιολογητικά του, ο υποψήφιος διαγράφεται από τους ηλεκτρονικούς καταλόγους και τροποποιείται ο πίνακας κατατάξεως, έχει την έννοια ότι ο υποψήφιος διαγράφεται από τους ηλεκτρονικούς καταλόγους, όταν δεν πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, με αποτέλεσμα να τροποποιείται αναλόγως ο πίνακας κατατάξεως των υποψηφίων. Άλλωστε, υπό την αντίθετη εκδοχή παύει να έχει οποιαδήποτε σημασία η διάκριση ανάμεσα σε απαραίτητα και μη απαραίτητα προσόντα»* (Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης 367/2020).

3. Το ειδικό πλαίσιο των προσλήψεων στις Περιφέρειες και στους Δήμους για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε σημαντικό αριθμό αναφορών πολιτών, οι οποίοι συμμετείχαν στις σχετικές διαδικασίες πρόσληψης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 74 παρ. 2 του ν. 4745/2020, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 175 ν.

4764/2020²⁸ και του άρθρου 20 του ν. 2190/1994 (νυν άρθρο 36 ν. 4765/2021).

Με τις αναφορές τους οι ενδιαφερόμενοι έθεταν ζήτημα νομιμότητας των διαδικασιών πρόσληψης και διαμαρτυρήθηκαν:

- α) για την εξαιρετικά περιορισμένη δημοσιότητα των σχετικών προκηρύξεων σε συνδυασμό με τις πολύ σύντομες προθεσμίες υποβολής αιτήσεων²⁹,
- β) την έλλειψη συγκεκριμένων κριτηρίων επιλογής,
- γ) την έλλειψη διαδικασιών αξιολόγησης και ανάρτησης πινάκων κατάταξης υποψηφίων και
- δ) την απροθυμία των φορέων να δώσουν έγγραφη, αιτιολογημένη απάντηση στα αιτήματα και τις ενστάσεις τους αναφορικά με τον αποκλεισμό τους.

Ο μεγάλος αριθμός αναφορών υποδήλωνε ότι οι φορείς διενήργησαν τις εν λόγω προσλήψεις σε ένα πλαίσιο απόλυτης διακριτικής ευχέρειας, γεγονός που έθετε ζήτημα νομιμότητας αναφορικά με την τήρηση των συνταγματικών αρχών της αμεροληψίας, της διαφάνειας και της αξιοκρατίας στον τομέα των προσλήψεων. Οι ειδικότερες διατάξεις βάσει των οποίων διενεργήθηκαν οι εν λόγω προσλήψεις είχαν περιορισμένη χρονική ισχύ (α. 74 παρ. 2 του ν. 4745/2020 έως 28.2.2021), ωστόσο, το γεγονός ότι εδράζονταν στις γενικές διατάξεις περί προσλήψεων για επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες (άρθρο 20 ν. 2190/1994 – νυν άρθρο 36 ν. 4765/2021) αποδείκνυε ότι τα ζητήματα που έθετε η εφαρμογή τους είναι γενικότερης σημασίας. Οι ενδιαφερόμενοι –ενίοτε με αυξημένα τυπικά προσόντα και σημαντική προϋπηρεσία– που απευθύνθηκαν στους φορείς για να ενημερωθούν για τη διαδικασία αξιολόγησης, ασκώντας το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμά

28. Άρθρο 175 ν. 4764/2020: «Πρόσληψη προσωπικού για αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19 από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.)». Η παρ. 2 του άρθρου 74 του ν. 4745/2020 (Α' 214) αντικαθίσταται, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της, ως εξής: «2. Η πρόσληψη προσωπικού στους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού στις περιπτώσεις άμεσης ανάγκης λήψης προληπτικών ή κατασταλτικών μέτρων λόγω σοβαρής απειλής της δημόσιας υγείας, σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν. 2190/1994 (Α' 28), γίνεται με απόφαση της οικείας Οικονομικής Επιτροπής έως τις 28.2.2021. Εάν δεν υπάρχει στον προϋπολογισμό πίστωση ή η υπάρχουσα δεν επαρκεί, με την ίδια απόφαση γίνεται δεσμευτική εισήγηση για την αναμόρφωση του προϋπολογισμού, η οποία εγκρίνεται υποχρεωτικά από το οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο στην πρώτη μετά την πρόσληψη συνεδρίασή του. Επιτρέπεται η πρόσληψη και λοιπού προσωπικού πλην ιατρικού και νοσηλευτικού, κατ' εξαίρεση του περιορισμού της παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 2190/1994. Η πρόσληψη του προσωπικού αυτού εξαιρείται των περιορισμών του άρθρου 5 του π.δ. 164/2004 (Α' 134), αποκλειόμενης σε κάθε περίπτωση της μετατροπής της σύμβασής τους σε αορίστου χρόνου. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων εφαρμόζονται αναλογικά και για τα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α. Το προσωπικό των δήμων και περιφερειών, το οποίο προσλαμβάνεται με βάση τις ανωτέρω διατάξεις, δύναται να υποστηρίζει τα κλιμάκια ελέγχου του άρθρου 5 της υπό στοιχεία Δ1α/Γ.Π. οικ.67924/23.10.2020 (Β' 4709) κοινής υπουργικής απόφασης».

29. Βλ. και Μέρος 2^ο κεφ. 2.

τους να απευθύνονται στις αρχές και να λαμβάνουν αιτιολογημένη απάντηση στην αναφορά τους (Σ 10.1), είτε δεν έλαβαν απάντηση είτε ενημερώθηκαν απλώς ότι τηρήθηκαν οι αρχές της αξιοκρατίας και της χρηστής διοίκησης. Σε ορισμένες, δε, περιπτώσεις, στις απαντήσεις των φορέων προς τον Συνήγορο του Πολίτη έγινε επίκληση κριτηρίων αξιολόγησης (μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών, προηγούμενη εμπειρία, υπηρεσιακή αξιολόγηση για προηγούμενη απασχόληση, ανεργία υποψηφίου κ.λπ.), τα οποία αφενός δεν ήταν γνωστά εκ των προτέρων στους υποψήφιους, αφετέρου αντανάκλυσαν την ευρεία διακριτική ευχέρεια των φορέων να επιλέγουν ή να αποκλείουν υποψηφίους, χωρίς συγκριτική αξιολόγηση³⁰.

Τα ζητήματα που ανέκυψαν από τις αναφορές των πολιτών εξετάστηκαν ενδελεχώς από τον Συνήγορο του Πολίτη, όχι μόνο για κάθε μία περίπτωση χωριστά αλλά και συνολικά, σε συνάρτηση με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο περί προσλήψεων για επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες και τις απαιτούμενες συνταγματικές εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας για τις διενεργούμενες προσλήψεις. Το Σύνταγμα ορίζει αναφορικά με τις θέσεις των προσλαμβανόμενων ότι: «Κανένας δεν μπορεί να διοριστεί υπάλληλος σε οργανική θέση που δεν είναι νομοθετημένη. Εξαιρέσεις μπορεί να προβλέπονται από ειδικό νόμο για να καλυφθούν απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες με προσωπικό που προσλαμβάνεται για ορισμένη χρονική περίοδο με σχέση ιδιωτικού δικαίου» (Σ 103.2), ενώ γενικότερα για το πλαίσιο διενέργειας των προσλήψεων προβλέπει ότι: «Η πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, πλην των περιπτώσεων της παραγράφου 5, γίνεται είτε με διαγωνισμό είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια και υπάγεται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής, όπως νόμος ορίζει. Νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικές διαδικασίες επιλογής που περιβάλλονται με αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας ή ειδικές διαδικασίες επιλογής προσωπικού για θέσεις το αντικείμενο των οποίων περιβάλλεται από ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις ή προσιδιάζει σε σχέση εντολής» (Σ 103.7).

Ο «εκτελεστικός» του Συντάγματος νόμος για τη διενέργεια των προσλήψεων για επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες (άρθρο 20 ν. 2190/1994, νυν άρθρο 36 ν. 4765/2021), ορίζει ρητά τις περιπτώσεις που επιτρέπεται η πρόσληψη του εν λόγω προσωπικού. Επιπλέον, περιορίζει τον ελεγκτικό ρόλο του ΑΣΕΠ στον έλεγχο της συνδρομής των προϋποθέσεων και την τήρηση των λοιπών προβλέψεων του εν λόγω άρθρου, χωρίς σε αυτές να περιλαμβάνονται ειδικότερες ρυθμίσεις για το πλαίσιο διενέργειάς τους. Αντίστοιχες ρυθμίσεις, οι οποίες συμπλέκονται με τις ρυθμίσεις του νόμου ΑΣΕΠ και συνιστούν τη νόμιμη βάση σε διαδικασίες πρόσληψης για λόγους απρόβλεπτης και επείγουσας ανάγκης, περιλαμβάνονται επίσης στον Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (άρθρο 212 ν. 3584/2007, αλλά και άρθρο 206: συμβάσεις 2 μηνών για προσωπικό για κατεπείγουσες εποχικές ή πρόσκαιρες ανάγκες Ο.Τ.Α.), αλλά και στο π.δ.

30. Βλ. και Μέρος 2^ο κεφ. 10.

410/1988 για το προσωπικό ΙΔΟΧ (άρθρο 59). Ειδικότερα δε, το τελευταίο νομοθέτημα προβλέπει (άρθρο 59 παρ. 4) ότι: «*Η επιλογή ενεργείται ελεύθερα κατά την κρίση του οργάνου που έχει το δικαίωμα της πρόσληψης, δίχως διαδικασία*»³¹, διάταξη την οποία επικαλέστηκε Δήμος σε απάντησή του προς τον Συνήγορο προκειμένου να ισχυροποιήσει τη θέση του ότι η κρίση του οργάνου σε αυτές τις περιπτώσεις προσλήψεων είναι πλήρως ανέλεγκτη.

Επισημαίνεται επιπλέον ότι από τη διατύπωση των σχετικών διατάξεων, αλλά και του εκτελεστικού του Συντάγματος νόμου (άρθρο 103.2 Σ – άρθρο 36 ν. 4765/2021)³², προκύπτει ότι οι προσλήψεις αφορούν δυνητικά όλους τους κλάδους, χωρίς να προβλέπεται οποιοσδήποτε έλεγχος για τη σύνδεση των ασκούμενων καθηκόντων από τους προσλαμβανόμενους με την εξυπηρέτηση των έκτακτων αναγκών. Έτσι, στις πρόσφατες προκηρύξεις των Ο.Τ.Α. για την αντιμετώπιση των συνεπειών της

31. Σύμφωνα με την εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών αρ. 91546/24.12.2020 (θέματα προσωπικού Ο.Τ.Α. που ρυθμίζονται με τις διατάξεις του ν. 4764/2020): «*Για τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. ισχύει και το άρθρο 212 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών Υπάλληλων (ν. 3584/2007 όπως ισχύει)*», για το οποίο αναφέρεται στην αρ. 2278/12-1-09 εγκύκλιο: «*Η πρόσληψη γίνεται χωρίς την τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 21 του ν. 2190/94. Δηλαδή δεν απαιτείται η έκδοση προκήρυξης και η κατάταξη σε πίνακα, αλλά αρκεί η σύναψη σύμβασης από το αρμόδιο όργανο, όπως ισχύει, αλλά με έλεγχο του ΑΣΕΠ για τη συνδρομή των προϋποθέσεων*».

32. Προσωπικό για απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες: «1) Η πρόσληψη προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου κατά την παρ. 2 του άρθρου 103 του Συντάγματος διενεργείται από τις δημόσιες υπηρεσίες, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, καθώς και από όλα τα νομικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 2 του παρόντος, για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων και επείγουσών αναγκών επιτρέπεται μόνον: α) σε περιπτώσεις εκτεταμένων ζημιών από σεισμούς, πλημμύρες, παγετούς και πυρκαγιές, β) σε περιπτώσεις άμεσης ανάγκης λήψης προληπτικών ή κατασταλτικών μέτρων λόγω σοβαρής απειλής της δημόσιας υγείας, γ) εφόσον η Περιφερειακή Ενότητα ή η συγκεκριμένη περιοχή αυτής κηρυχθεί σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, για την αντιμετώπιση αναγκών εξαιτίας άλλων γεγονότων από τα οποία προκύπτει άμεσος κίνδυνος ζωής ή περιουσίας. 2) Η διάρκεια της απασχόλησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους οκτώ (8) μήνες από την επέλευση του γεγονότος ή την κήρυξη κατάστασης ανάγκης. Με την επιφύλαξη της παρ. 3, ανανέωση ή παράταση της σύμβασης ή σύναψη νέας σύμβασης ή μετατροπή σε σύμβαση αορίστου χρόνου, απαγορεύονται. Κατά τα λοιπά, για το προσωπικό του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. 3) Αν βασίμως εκτιμάται από τους φορείς της παρ. 1, ότι οι ανάγκες των περ. α', β' και γ' θα συνεχισθούν και πέραν του οκταμήνου, η αρμόδια αρχή κινεί εγκαίρως και σε κάθε περίπτωση τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες προ της λήξεως του οκταμήνου, τη διαδικασία νέων προσλήψεων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ανώτατης διάρκειας οκτώ (8) μηνών και για αριθμό που εγκρίνει το αρμόδιο όργανο του φορέα για την πρόσληψη. Στους πίνακες που καταρτίζονται μπορεί να περιληφθούν και απασχοληθέντες με σύμβαση της παρ. 2, απαγορευομένης σε κάθε περίπτωση της μετατροπής της σύμβασης σε αορίστου χρόνου. Στις ως άνω συμβάσεις δεν εφαρμόζονται οι περιορισμοί του άρθρου 5 του π.δ. 164/2004 (Α' 164). Η συνολική διάρκεια των συμβάσεων των παρ. 1 και 2 δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο χρονικό διάστημα των είκοσι τεσσάρων (24) μηνών κατά την έννοια του άρθρου 6 του π.δ. 164/2004. (Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.1 άρθρου 51 του νόμου 4940/2022 (ΦΕΚ Α 112/14.6.2022) 4) Το ΑΣΕΠ ασκεί έλεγχο συνδρομής των προϋποθέσεων πρόσληψης προσωπικού και τήρησης του παρόντος άρθρου».

πανδημίας λόγω COVID-19, διαπιστώθηκε ότι ενίοτε ζητείται προσωπικό, μεταξύ άλλων, και για θέσεις δενδροκόμων, εργατών πρασίνου, κτηνιατρών, γεωλόγων κ.λπ.³³, γεγονός που δημιουργεί προβληματισμό εάν οι προσλήψεις συνδέονται αποκλειστικά με την κάλυψη των «απρόβλεπτων και επειγουσών» αναγκών ή εάν, σε ορισμένες περιπτώσεις, αξιοποιούνται από τους Ο.Τ.Α. και για την κάλυψη λοιπών, πιστικών ενίοτε, αναγκών σε προσωπικό. Σε κάθε περίπτωση, από την εξέταση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, σε συνδυασμό με τις πρόσφατες προκλήσεις και τα απαντητικά έγγραφα των φορέων προς τον Συνήγορο του Πολίτη για τη διερεύνηση των αναφορών που υπέβαλαν οι πολίτες, αναδεικνύεται το μείζον ζήτημα σε ποιον βαθμό η επίκληση έκτακτων συνθηκών, και ειδικότερα οι «επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες», δικαιολογούν αδιακρίτως την έλλειψη υποχρέωσης για την έκδοση προκήρυξης και την πλήρη απουσία προκαθορισμένων και γνωστών στους υποψηφίους κριτηρίων, διαδικασιών αξιολόγησης και οριοθέτησης εν γένει των διαδικασιών πρόσληψης.

Ανακύπτει, εν τέλει, το ερώτημα αν είναι συνταγματικά αποδεκτό, πέραν της διαπίστωσης του χαρακτήρα των αναγκών από το ΑΣΕΠ και του ελέγχου των χρονικών ορίων των σχετικών συμβάσεων, να διενεργούνται προσλήψεις –ακόμη και σε μεγάλη κλίμακα, όπως εν προκειμένω για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού COVID-19– χωρίς επαρκείς εγγυήσεις αμεροληψίας, διαφάνειας και αξιοκρατίας. Ο συνταγματικός νομοθέτης αναγνωρίζει την αναγκαιότητα εξαίρεσης από τον κανόνα της ύπαρξης νομοθετημένης θέσης «για να καλυφθούν απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες», ωστόσο, οι εν λόγω προσλήψεις δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εξαιρούνται πλήρως από το πλαίσιο διενέργειας των προσλήψεων (Σ 103.7) και τις συνταγματικές αρχές της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, οι οποίες μάλιστα στις περιπτώσεις που υπάρχουν «ειδικές διαδικασίες επιλογής», πέραν όσων διενεργούνται «είτε με διαγωνισμό είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια» και τελούν υπό τον έλεγχο του ΑΣΕΠ, απαιτείται να διέπονται από «αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας».

33. Ενδεικτικά βλ. προκλήσεις: – υπ' αρ. 34881/17.01.2021 της Περιφέρειας Αττικής: 2-ΠΕ Γεωλόγων, 6-ΠΕ Γεωπόνων, 1-ΠΕ Γεωπόνων Επιστήμης Τεχνολογίας Τροφίμων, 59-ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, 5-ΠΕ Ιατρών, 1-ΠΕ Κοινωνικής Πολιτικής, 4-ΠΕ Κτηνιάτρων, 6-ΠΕ Μηχανικών, 6-ΠΕ Νομικής, 2-ΠΕ Νοσηλευτικής, 2-ΠΕ Οδοντιάτρων, 1-ΠΕ Πληροφορικής, 1-ΠΕ Φαρμακοποιών, 10-ΠΕ Ψυχολόγων, 39-ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού, 1-ΤΕ Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας, 1-ΤΕ Επισκεπτριών Υγείας, 35-ΤΕ Εποπτών Δημόσιας Υγείας, 10-ΤΕ Κοινωνικών Λειτουργών, 6-ΤΕ Μηχανικών, 3-ΤΕ Νοσηλευτών/Νοσηλευτριών, 1-ΤΕ Τεχνολόγων Γεωπονίας, 15-ΤΕ Τεχνολόγων τροφίμων, 5-ΔΕ Απολυμαντών, 3-ΔΕ Βοηθών Νοσηλευτών/Νοσηλευτριών, 125-ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων, 1-ΔΕ Εργοδηγών, 16-ΔΕ Οδηγών, 3-ΔΕ Πληροφορικής Προσωπικού Η/Υ, 8-ΔΕ Τεχνικών, 24-ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού, 4-ΥΕ Καθαριστών/Καθαριστριών, – υπ' αρ. 7940/22.02.2021 του Δήμου Λαγκαδά: 4-ΠΕ Διοικητικού/Διοικητικού Οικονομικού, 2-ΤΕ Διοικητικού/Διοικητικού Οικονομικού, 1-ΤΕ Πολιτικών Μηχανικών, 4-ΔΕ Διοικητικού Λογιστικού, 2-ΔΕ Οδηγών Απορριμματοφόρου (με άδεια οδήγησης Γ' κατηγορίας και Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Ικανότητας (ΠΕΙ)), 8-ΥΕ Εργατών/Εργατριών Καθαριότητας/Συνοδών απορριμματοφόρων, 2-ΥΕ Εργατών/Εργατριών Πρασίνου, 2-ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού Υδραυλικών εργασιών.

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν περιλαμβάνει ειδικότερες ρυθμίσεις για τη διασφάλιση όρων διαφάνειας και αξιοκρατίας στις εν λόγω προσλήψεις, ωστόσο, δεδομένου ότι ο έλεγχος εκ μέρους του ΑΣΕΠ είναι εξαιρετικά περιορισμένος, θα πρέπει, κατά την άποψη της Αρχής, να διαμορφωθεί ένα ελάχιστο πλέγμα εγγυήσεων. Τυχόν υπέρμετρος περιορισμός των δικαιωμάτων των υποψηφίων (π.χ. ελάχιστος χρόνος δημοσιότητας/υποβολής αιτήσεων, μειωμένα κριτήρια αξιολόγησης, έλλειψη δικαιώματος ένστασης) θα πρέπει να θεωρείται δικαιολογημένος μόνο εφόσον ελέγχεται προηγουμένως υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας (άρθρο 25.1 Σ) και εφόσον οι παρεκκλίσεις από τα γενικώς ισχύοντα για την πρόσληψη προσωπικού ΙΔΟΧ είναι οι ελάχιστες δυνατές και απολύτως αναγκαίες για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού των άμεσων προσλήψεων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι η συνταγματικά προβλεπόμενη κατηγορία των προσλήψεων «για να καλυφθούν επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες» εντάσσεται σε ένα καθεστώς έκτακτης ανάγκης που υπαγορεύει ταχείες και συνοπτικές διαδικασίες. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει πλήρη έλλειψη ενός πλαισίου διενέργειάς τους που να διασφαλίζει αφενός την ελάχιστη δυνατή κάλυψη θέσεων με «συνοπτικές διαδικασίες», αφετέρου την τήρηση στοιχειωδών κανόνων για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των υποψηφίων. Η εμπειρία της Αρχής από την επεξεργασία σημαντικού αριθμού αναφορών, λόγω της εκτεταμένης εφαρμογής του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου λόγω του κορωνοϊού COVID-19, καταδεικνύει ότι η πρόσληψη προσωπικού για απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες χρήζει περαιτέρω οριοθέτησης. Η κατάλληλη προσαρμογή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, αλλά και η ενημέρωση των φορέων μέσω εγκύκλιων οδηγιών για τις ενδεδειγμένες ενέργειες σε κάθε στάδιο των εν λόγω διαδικασιών, είναι απολύτως αναγκαία, προκειμένου αφενός να εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον για άμεσες προσλήψεις με συνοπτικές διαδικασίες, όταν είναι απολύτως αναγκαίο, αφετέρου να μην αναιρούνται οι συνταγματικές αρχές της αξιοκρατίας και της διαφάνειας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ειδικά για τις διαδικασίες προσλήψεων για επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες και σε πλήρη αντιστοιχία με τις γενικότερες θέσεις της Αρχής για τις εξαιρετικές διαδικασίες προσλήψεων, προτείνει τα εξής:

- δημοσιότητα των θέσεων στον διαδικτυακό τόπο του φορέα αλλά και του Υπουργείου Εσωτερικών, με εύλογο χρόνο υποβολής αιτήσεων, στον βαθμό που δεν έχει σημειωθεί ένα γεγονός-ορόσημο, όπως μία φυσική καταστροφή, που θα δικαιολογούσε ενδεχομένως προσλήψεις ακόμη και την επόμενη ημέρα,
- διαμόρφωση υποδειγμάτων προκηρύξεων,
- αξιολόγηση βάσει ενιαίων, προκαθορισμένων και, κατά το δυνατόν, αντικειμενικών κριτηρίων ανά κατηγορία και κλάδο/ειδικότητα εκπαίδευσης,

- υποχρέωση σύνταξης πρακτικού επιλογής από την επιτροπή που εξετάζει τις αιτήσεις, με αιτιολογημένη κρίση για την επιλογή των προσληπτέων,
- δημιουργία ενός συστήματος ελέγχου των προκηρυσσόμενων θέσεων, προκειμένου οι εν λόγω συνοπτικές διαδικασίες προσλήψεων να μην αξιοποιούνται για την κάλυψη γενικότερων αναγκών των φορέων σε προσωπικό.

Τέλος, τα ανωτέρω καταδεικνύουν ένα **πάγιο συμπέρασμα-θέση του Συνηγόρου του Πολίτη**, ότι η ενίσχυση της αξιοκρατίας στο σύστημα προσλήψεων στον δημόσιο τομέα υπηρετείται, όταν οι προβλεπόμενες εξαιρέσεις από το σύστημα αυτό περιορίζονται στο απολύτως δικαιολογημένο μέτρο. Για τον λόγο αυτό η Αρχή προτείνει την αλλαγή θεσμικού πλαισίου για τις προσλήψεις λόγω εκτάκτων αναγκών (άρθρο 20 του ν. 2190/1994, αντίστοιχα άρθρο 36 του ν. 4765/2021) με περιορισμό των εξαιρετικών ρυθμίσεων στο απολύτως αναγκαίο μέτρο και με την πρόβλεψη περισσότερων εχέγγυων διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης και αξιοκρατίας στις διαδικασίες αυτές.

4. Η δυσκολία απομάκρυνσης από εδραιωμένα στερεότυπα που συνδέονται με την ηλικία διορισμού³⁴

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, ζητώντας είτε την περαιτέρω αύξηση του ανώτατου ορίου ηλικίας των σαράντα πέντε (45) ετών για την εισαγωγή υποψηφίων στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών (ΕΣΔΙ) είτε την πλήρη κατάργησή του. Σημειώνεται ότι, παρόλο που με την υπ' αρ. 3762/2010 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) είχε κριθεί ότι το τότε ισχύον ανώτατο ηλικιακό όριο των σαράντα (40) ετών ήταν επαρκώς αιτιολογημένο, το 2011 επήλθε τροποποίηση της επίμαχης διάταξης και αυξήθηκε το ανώτατο ηλικιακό όριο από το 40ό στο 45ο έτος³⁵. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στο Υπουργείο, μεταξύ άλλων, ότι η εν γένει θέσπιση ανώτατου ηλικιακού ορίου για την **εισαγωγή στην ΕΣΔΙ** παραμένει ένα ζήτημα που προκαλεί προβληματισμό, καθώς στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες η έναρξη της επαγγελματικής καριέρας του δικαστικού λειτουργού δεν τελεί υπό όρο πλήρωσης ηλικιακού κριτηρίου³⁶. Αντιθέτως, μάλιστα, μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου ν. 4871/2021 (άρθρο 17 παρ.

34. Βλ. Μέρος 2^ο κεφ. 4.1.2.

35. Πρόκειται για τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 1 εδάφιο α' του ν. 3698/2008 που τροποποιήθηκε με τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 3 του ν. 3910/11. Πλέον, με τον ν. 4689/2020 ιδρύθηκε κατεύθυνση Ειρηνοδικών στην ΕΣΔΙ και ορίστηκε, επίσης, γι' αυτήν την κατηγορία υποψηφίων το 45ο έτος ως ανώτατο όριο ηλικίας για τη συμμετοχή στον εισαγωγικό διαγωνισμό. Μέχρι την ψήφιση του νόμου αυτού, ως ανώτατο όριο για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς για την πλήρωση κενών θέσεων δόκιμων ειρηνοδικών Δ' τάξης καθοριζόταν το 35ο έτος της ηλικίας (άρθρο 77Α παρ. 2 του ν. 1756/1988).

36. Φ.Υ. 272201/2019.

β) το ανώτατο όριο ηλικίας για τη συμμετοχή στον διαγωνισμό ορίστηκε στα 40 έτη. Το όριο αυτό δεν ισχύει στους δύο (2) πρώτους εισαγωγικούς διαγωνισμούς μετά τη θέση σε ισχύ του νόμου, ως προς τους οποίους ισχύει το ηλικιακό όριο των σαράντα πέντε (45) ετών (άρθρο 54 μεταβατικές διατάξεις).

5. Συγκεκριμένες παθήσεις ως κωλύματα διορισμού άνευ συσχέτισής τους με τα καθήκοντα της θέσης

Από ουσιαστική σκοπιά, η αρχή της ίσης μεταχείρισης επιτάσσει η κρίση για το εάν οι υποψήφιοι υπάλληλοι έχουν την υγεία και τη φυσική καταλληλότητα να ανταποκριθούν στα καθήκοντα που πρόκειται να αναλάβουν να είναι το αντικείμενο ad hoc ιατρικής εκτίμησης, κατά τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 7 του Υπαλληλικού Κώδικα όπως ισχύει. Τούτο επιβάλλεται επιπρόσθετα και από την αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, βάσει της οποίας η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων οφείλει να περιορίζεται στον βαθμό που είναι κατάλληλη, συναφής και αναγκαία για τον σκοπό που εξυπηρετεί³⁷. Θα πρέπει, επομένως, να θεωρείται ότι αντιβαίνει στις αρχές αυτές η αναφορά σε συγκεκριμένες παθήσεις ως κωλύματα διορισμού που περιλαμβάνονται σε κανονισμούς προσωπικού ή Οργανισμούς Υπουργείων.

Με αυτό το σκεπτικό, ο Συνήγορος του Πολίτη είχε προτείνει την επανεκτίμηση όρων της υπ' αρ. Π19ΓΕΝ – 34379 προκήρυξης του Υπουργείου Εξωτερικών για πλήρωση με ειδική διαδικασία επιλογής πέντε (5) κενών οργανικών θέσεων υπαλλήλων του Κλάδου Εμπειρογνομόνων του Υπουργείου Εξωτερικών (ΦΕΚ 37 τ. ΑΣΕΠ/30-10-2017). Οι συγκεκριμένοι όροι προβλέπονταν στο άρθρο 66 του τότε ισχύοντος Οργανισμού του Υπουργείου (ν. 3566/2007) και απέκλειαν συλλήβδην υποψηφίους που παρουσίαζαν σοβαρά καρδιαγγειακά ή σοβαρά αναπνευστικά ή νεφρολογικά ή μεταδοτικά νοσήματα ή σοβαρά νοσήματα του νευρικού συστήματος, **χωρίς καμία συσχέτιση με τα καθήκοντα** που προέβλεπε για τις θέσεις αυτές το άρθρο 103 του ίδιου Οργανισμού. Το Υπουργείο Εξωτερικών απάντησε στην Αρχή ότι, στο πλαίσιο τροποποίησης των διατάξεων του Οργανισμού του, η οποία βρισκόταν σε εξέλιξη, θα λάμβανε υπόψη του τις επισημάνσεις της παρέμβασής της³⁸. Ωστόσο, και στο άρθρο 319 του νέου Οργανισμού (ν. 4781/2021) επαναλαμβάνεται το εν λόγω κώλυμα διορισμού.

37. Βλ. άρθρο 5 παρ. 1 εδάφιο γ' του Γενικού Κανονισμού Για την Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

38. Φ.Υ.236691/2017. Βλ. και σύνοψη διαμεσολάβησης <https://old.synigoros.gr/?i=equality.el.imdworkpublic.489274>

6. Ο αποκλεισμός των διεμφυλικών ατόμων από την εισαγωγή τους στις αστυνομικές σχολές

Ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου προστατεύονται ευθέως από την εθνική και διεθνή νομοθεσία που απαγορεύει την άμεση ή έμμεση δυσμενή μεταχείριση ατόμου, στη βάση των εν λόγω χαρακτηριστικών, στο πεδίο της εργασίας και της απασχόλησης. Η ελληνική πολιτεία με τον ν. 4491/2017 προέβη στη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, ενώ ο προσφάτως αναθεωρημένος κατάλογος ασθενειών του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας δεν περιέχει καμία αναφορά σε «*διαταραχή ταυτότητας φύλου*» ή «*τρανσεξουαλισμό*» στην κατηγορία των ψυχικών, συμπεριφοριστικών ή νευροαναπτυξιακών διαταραχών. Εντάσσει, πάντως, την «*ασυμφωνία φύλου*» στην κατηγορία των συνθηκών που σχετίζονται με τη σεξουαλική υγεία.

Ωστόσο, σε προκήρυξη της ΕΛ.ΑΣ. του 2018 περί διεξαγωγής διαγωνισμού εισαγωγής σπουδαστών στις Σχολές Αξιωματικών και Αστυφυλάκων, με το σύστημα των γενικών εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας, συμπεριλήφθηκε στους όρους και στις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας των υποψηφίων που αφορούν την υγεία και την άρτια σωματική τους διάπλαση η «*διαταραχή ταυτότητας φύλου*» ως «*ψυχοσεξουαλική διαταραχή*» στην κατηγορία των «*ψυχικών παθήσεων*». Ως νόμιμο έρεισμα χρησιμοποιήθηκε το περιεχόμενο του π.δ. 11/2014, όπως ισχύει, που ρυθμίζει την κρίση σωματικής ικανότητας στρατευσίμων, κατατασσόμενων στις Ένοπλες Δυνάμεις, και γενικά του στρατιωτικού προσωπικού. Κατά τις διατάξεις του π.δ., η οριζόμενη ως «*διαταραχή ταυτότητας φύλου*» θεωρείται «*νόσημα*».

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι παρέκκλιση από τη **γενική απαγόρευση διακρίσεων λόγω ταυτότητας φύλου στην εργασία** επιτρέπεται μόνον όταν η διαφορετική μεταχείριση είναι ειδικά αιτιολογημένη, επιβάλλεται λόγω της φύσης ή του πλαισίου άσκησης των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων, συνιστά ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση και ο σκοπός που εξυπηρετείται είναι θεμιτός και η προϋπόθεση ανάλογη. Ζήτησε, δε, από την ΕΛ.ΑΣ. την αναθεώρηση του οικείου όρου της προκήρυξης και τη μη εφαρμογή του στον επίμαχο διαγωνισμό· σε αντίθετη δε περίπτωση, την παροχή της προβλεπόμενης στον ν. 4443/2016 **ειδικής αιτιολόγησης**. Τέλος, ζήτησε από το ΓΕΕΘΑ την αναθεώρηση της επίμαχης ρύθμισης του π.δ. περί σωματικής ικανότητας στρατευσίμων ως προς τη «*διαταραχή ταυτότητας φύλου*»³⁹.

39. Σχετικό το υπ' αριθμ. πρωτ. 245851/27432/18.05.2022 Πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη (βλ. <https://www.synigoros.gr/el/category/diakriseis/post/synopsh-diamesolabhshs-or-o-apokleismos-twn-diemfylikwn-atomwn-apo-thn-eisagwgh-toys-stis-astynomikes-sxoles-parabiazei-thn-arxh-ths-ishs-metaxeirishs>).

7. Διατάξεις σχετικές με τις προσλήψεις στην εκπαίδευση

7.1. Αδικαιολόγητη απαγόρευση πρόσληψης μελών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης στα μειονοτικά σχολεία της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορά, με αντικείμενο την απόρριψη από την αρμόδια Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αιτήματος εκπαιδευτικού για πρόσληψη. Βάσει των διατάξεων του άρθρου 64 παρ. 1 του ν. 4310/2014 δεν επιτρέπεται να υπηρετούν μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης σε θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού του ελληνόγλωσσου προγράμματος των μειονοτικών σχολείων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στην αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας και επισήμανε ότι, κατά τις διατάξεις του ν. 4443/2014, προβλέπεται παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως θρησκευτικών πεποιθήσεων, εφόσον επιβάλλεται λόγω ειδικών επαγγελματικών απαιτήσεων. Ακόμα, δήλωσε ότι η γενική απαγόρευση του άρθρου 64 του ν. 4310/2014 περί μη δυνατότητας απασχόλησης των **μελών της μουσουλμανικής μειονότητας** ως εκπαιδευτικών στο ελληνόγλωσσο πρόγραμμα εγείρει ζητήματα ευθείας αντίθεσης τόσο προς τη συνταγματική αρχή της ίσης μεταχείρισης των Ελλήνων πολιτών όσο και με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας περί απαγόρευσης των διακρίσεων για λόγους θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, σύμφωνα με το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές δίκαιο. Συνεπώς, ο αποκλεισμός εκπαιδευτικών από την απασχόληση σε μειονοτικά σχολεία με μόνο κριτήριο την ιδιότητά τους ως μελών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης φαίνεται εκ πρώτης όψεως να πάσχει, καθώς δεν προκύπτει καταρχήν από τις διατάξεις του ν. 4310/2014 ότι η ιδιότητα του μέλους της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης *«αποτελεί ουσιώδη, θεμιτή και δικαιολογημένη επαγγελματική απαίτηση»*, ώστε να μπορεί να αιτιολογηθεί παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχείρισης, κατά τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 2 του ν. 4443/2016.

Η αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας επισήμανε ότι, για να καταστεί δυνατή η τοποθέτηση εκπαιδευτικών προερχόμενων από τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης στο ελληνόφωνο πρόγραμμα των μειονοτικών σχολείων, απαιτείται τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας. Η ανωτέρω διάταξη δεν έχει έκτοτε τροποποιηθεί⁴⁰.

7.2. Μη πρόβλεψη μοριοδότησης δεύτερου διδακτορικού τίτλου

Πολίτης⁴¹ διαμαρτυρήθηκε για τη μη πρόβλεψη μοριοδότησης δεύτερου διδακτορικού τίτλου στις διατάξεις των άρθρων 57, 58 και 59 του ν. 4589/2019, οι οποίες κα-

40. Φ.Υ. 223378/2017.

41. Φ.Υ. 262547/2019.

θορίζουν τον τρόπο κατάρτισης των αξιολογικών πινάκων σε διαδικασίες διορισμού και πρόσληψης εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις μοριοδοτούνται ακαδημαϊκά προσόντα, εκπαιδευτική προϋπηρεσία και κοινωνικά κριτήρια. Στα μοριοδοτούμενα ακαδημαϊκά προσόντα περιλαμβάνονται ο διδακτορικός τίτλος σπουδών, πρώτο και δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ, πρώτος και δεύτερος μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών, πρώτη και δεύτερη ξένη γλώσσα, πιστοποιητικό γνώσης χειρισμού Η/Υ και βεβαίωση επιμόρφωσης με ανάλογη κατά περίπτωση μοριοδότηση.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι έχει προβλεφθεί η μοριοδότηση δεύτερου πτυχίου, δεύτερου μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών και δεύτερης ξένης γλώσσας, ωστόσο δεν έχει προβλεφθεί η μοριοδότηση δεύτερου διδακτορικού τίτλου σπουδών. Το ζήτημα αυτό έχει τεθεί, μεταξύ άλλων θεμάτων, σε γνώση της Υπουργού Παιδείας⁴².

7.3. Αιφνιδιαστική αλλαγή θεσμικού πλαισίου περι συνάφειας μεταπτυχιακών τίτλων

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορές⁴³ σχετικές με την απόρριψη αίτησης για αναγνώριση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ως συναφούς με τα αντικείμενα της Ειδικής Αγωγής και της Σχολικής Ψυχολογίας. Η φοίτηση στο εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα άρχισε πριν από τη δημοσίευση από το ΙΕΠ των σχετικών κριτηρίων απόδοσης συνάφειας (μεταξύ των οποίων είναι και η πρακτική άσκηση).

Η Αρχή διαπίστωσε την ανατροπή του πλαισίου αναγνώρισης συνάφειας των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη όσοι καλόπιστα συνέχισαν τις σπουδές τους, θεωρώντας δεδομένο ότι δεν θα θιγούν τα επαγγελματικά δικαιώματά τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη⁴⁴ απευθύνθηκε στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, επισημαίνοντας ότι η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, αλλά και η ανάγκη ισότιμης μεταχείρισης των κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων, ανεξαρτήτως του χρόνου κτήσης τους, υπαγορεύουν την τροποποίηση των μεταβατικών διατάξεων της σχετικής Υπουργικής απόφασης.

Ωστόσο, μέχρι σήμερα, δεν έχει υπάρξει ανταπόκριση εκ μέρους του αρμόδιου Υπουργείου.

42. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 261094/52503/23.10.2019.

43. Ενδ. Φ.Υ. 262766/2019 και 282948/2020.

44. Βλ. Συνήγορος του Πολίτη, «Πρόταση τροποποίησης των μεταβατικών διατάξεων της Υ.Α. υπ' αρ. 54929/Ζ1/08.04.2019» στην Ετήσια Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη 2019, σελ. 165 (<https://old.synigoros.gr/resources/ee2019-p00-plires-keimeno.pdf>).

7.4. Μεταβολή στα προσόντα διορισμού στον κλάδο Θεραπευτών Λόγου

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο διερεύνησης αναφοράς⁴⁵ σχετικής με την επιλογή Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού ΠΕ21 Θεραπευτών Λόγου, μελέτησε το ιστορικό⁴⁶ του καθορισμού των προσόντων για τον εν λόγω κλάδο ο οποίος προήλθε, κατά το έτος 2018, από τη συνένωση⁴⁷ των δύο κλάδων ΠΕ21 και ΠΕ26. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 4521/2018 και της κατ' εξουσιοδότηση αυτού υπ' αρ. 56267/Ε4/5.4.2018 (ΦΕΚ Β'1284/1.4.2018) Απόφασης Υπουργού Παιδείας, καθορίστηκαν τα προσόντα ένταξης στον εν λόγω κλάδο⁴⁸.

Από τις σχετικές διατάξεις διαχρονικά προέκυπτε η βούληση για αποδοχή όλων των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου για την ένταξή τους στον εν λόγω κλάδο, αρκεί να φέρουν εξειδίκευση είτε με πτυχίο είτε με μεταπτυχιακό τίτλο.

Ωστόσο, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ' αρ. 56267/Ε4/5.4.2018 (ΦΕΚ Β'1284/1.4.2018) Απόφασης Υπουργού Παιδείας, στη 2η περίπτωση απαιτείται η ύπαρξη μεταπτυχιακού τίτλου ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης, δεν ζητείται όμως εναλλακτικά η ύπαρξη πτυχίου ΑΤΕΙ Λογοθεραπείας. Για παράδειγμα, υποψήφιος ο οποίος έχει πτυχίο ΑΕΙ Ψυχολογίας και πτυχίο ΑΤΕΙ Λογοθεραπείας και βεβαίωση άσκησης επαγγέλματος Λογοθεραπευτή, δεν έχει όμως πιστοποιητικό παιδαγωγικής

45. Φ.Υ. 261211/2019.

46. Άρθρο 35 του ν. 1566/1985, άρθρο 3 του ν. 2817/2000, υπ' αρ. 116424/Δ3/14.7.2016 (ΦΕΚ Β'2217/2016) Απόφαση Υπουργού Παιδείας, κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του άρθρου 28 του ν. 4186/2013.

47. Τη συνένωση των δύο κλάδων είχε ζητήσει και ο Συνήγορος του Πολίτη με το υπ' αρ. 206535/12037/30.3.2016 έγγραφο προς την Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας.

48. 1η περίπτωση: α) Πτυχίο ή δίπλωμα Λογοθεραπείας ή Λογοπεδικής ή Λογοπαθολογίας (Speech and language pathologist) ή Θεραπείας Λόγου ή Αγωγής Λόγου ΑΕΙ και β) Βεβαίωση ότι πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του Λογοθεραπευτή σύμφωνα με το π.δ. 176/2014 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Π.Δ. 49/2016 ή 2η περίπτωση: α) Πτυχίο ή δίπλωμα οποιουδήποτε Τμήματος ΑΕΙ ή Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.) ή Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.) ΑΕΙ ημεδαπής ή ισότιμος τίτλος σχολών αλλοδαπής και επιπλέον Μεταπτυχιακός τίτλος ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης στη Λογοθεραπεία και β) Βεβαίωση ότι πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του Λογοθεραπευτή του σύμφωνα με το π.δ. 176/2014 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Π.Δ. 49/2016 ή 3η περίπτωση: α) Πτυχίο ή δίπλωμα τμήματος Λογοθεραπείας ΤΕΙ ή το ομώνυμο πτυχίο ή δίπλωμα Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.) ΤΕΙ ή αντίστοιχο κατά ειδικότητα πτυχίο ή δίπλωμα ΤΕΙ ή Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.) ΤΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμος και αντίστοιχος τίτλος της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή το ομώνυμο ή αντίστοιχο κατά ειδικότητα πτυχίο ΚΑΤΕΕ ή ισότιμος και αντίστοιχος τίτλος της ημεδαπής ή αλλοδαπής, β) Βεβαίωση ότι πληροί όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του Λογοθεραπευτή σύμφωνα με το π.δ. 176/2014 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Π.Δ. 49/2016 και γ) πτυχίο παιδαγωγικών σπουδών της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε (πρώην ΣΕΛΕΤΕ) ή πτυχίο που αντικαθιστά αυτό της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.».

και διδακτικής επάρκειας, δεν μπορεί να ενταχθεί στον κύριο πίνακα του κλάδου ΠΕ21 Θεραπευτών Λόγου (και εντάσσεται στον επικουρικό). Ο ίδιος υποψήφιος, ωστόσο, κατά το έτος 2017 ήταν ενταγμένος στον κύριο πίνακα, διότι σύμφωνα με την τότε ισχύουσα Υπουργική Απόφαση⁴⁹, έπρεπε να έχει οποιοδήποτε πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (π.χ. ΑΕΙ Ψυχολογίας) και βεβαίωση άσκησης επαγγέλματος, την οποία μπορεί να λάβει κανείς είτε έχοντας πτυχίο ΤΕΙ Λογοθεραπείας είτε μεταπτυχιακές σπουδές στη Λογοθεραπεία.

Ο Συνήγορος του Πολίτη με έγγραφό του στην Υπουργό Παιδείας⁵⁰ πρότεινε, μεταξύ άλλων, να συμπληρωθεί η 2η Περίπτωση του Κλάδου ΠΕ21 Θεραπευτών Λόγου ως εξής: α) Πτυχίο ή δίπλωμα οποιουδήποτε Τμήματος ΑΕΙ ή Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.) ή Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής (Π.Σ.Ε.) ΑΕΙ ημεδαπής ή ισότιμος τίτλος σχολών της αλλοδαπής και επιπλέον μεταπτυχιακός τίτλος ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης στη Λογοθεραπεία ή πτυχίο ΑΤΕΙ Λογοθεραπείας και β) Βεβαίωση ότι πληροί τις νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος του Λογοθεραπευτή, σύμφωνα με το π.δ. 176/2014 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το π.δ. 49/2016.

7.5. Προσόντα ένταξης στον κλάδο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού Επαγγελματικών Συμβούλων

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορά⁵¹ σχετική με τη μη δυνατότητα ένταξης στον κλάδο Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού ΠΕ 22 Επαγγελματικών Συμβούλων πτυχιούχου Οικονομικού Τμήματος, με μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό και πιστοποιητικό παιδαγωγικής κατάρτισης. Η σχετική έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη κατέδειξε τα εξής:

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 1566/1985 για τη στελέχωση των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, μεταξύ των ειδικοτήτων του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού συμπεριλαμβάνεται ο κλάδος ΑΤ 20 Επαγγελματικών Συμβούλων. Τα προσόντα που απαιτούνταν για ένταξη σε αυτόν τον κλάδο ήταν «πτυχίο ΑΕΙ της ημεδαπής και πτυχίο της σχολής επαγγελματικού προσανατολισμού του Οργανισμού Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) ή ισότιμο πτυχίο επαγγελματικού συμβούλου ΑΕΙ της αλλοδαπής». Στη συνέχεια, ο κλάδος με τις διατάξεις της παρ.10 του άρθρου 3 του ν. 2817/2000 μετονομάστηκε σε ΠΕ 22 Επαγγελματικών Συμβούλων. Τέλος, με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 13 του ν. 3149/2003, τα προσόντα ένταξης στον εν λόγω κλάδο καθορίστηκαν σε: «αα) πτυχίο του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής ή Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας ή Φιλοσοφίας και Κοινωνικών Σπουδών ή Ψυχολογίας ή Κοινωνιολογίας ή Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης ή Νηπιαγωγών ή Ειδικής Αγωγής

49. Υπ' αρ. 116424/Δ3/14.7.2016 (ΦΕΚ Β' 2217/2016) Απόφαση Υπουργού Παιδείας.

50. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 261094/52503/23.10.2019.

51. Φ.Υ. 261094/2019.

των Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο Πανεπιστημίου της αλλοδαπής και ββ) μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή ισότιμο και αντίστοιχο Πανεπιστημίου της αλλοδαπής». Με τις διατάξεις του ν. 1566/1985 προβλέφθηκε, για τον κλάδο ΠΕ 22, να γίνονται δεκτά όλα τα πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με μεταπτυχιακό στον Επαγγελματικό Προσανατολισμό. Στη συνέχεια, υπήρξε απαίτηση για συγκεκριμένα πτυχία συνοδευόμενα από μεταπτυχιακό τίτλο που δίνει την απαιτούμενη εξειδίκευση.

Σε κάθε περίπτωση, το κρίσιμο προσόν βάσει του οποίου χαρακτηρίζεται ένας επαγγελματίας ως Επαγγελματικός Σύμβουλος είναι ο μεταπτυχιακός τίτλος, την ύπαρξη του οποίου απαιτούν ρητά οι σχετικές διατάξεις, δεδομένου ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει αντίστοιχο τμήμα σε ΑΕΙ ή ΤΕΙ. Επιπλέον, ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, ως ο πλέον αρμόδιος φορέας, αποδέχεται, προκειμένου για τη σύνταξη του Μητρώου Επαγγελματικών Συμβούλων, οποιοδήποτε πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που συνοδεύεται από Διδακτορικό στο πεδίο της Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού – Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό – Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας (απόφαση ΔΣ/64529/27.11.2017).

Τα ανωτέρω ετέθησαν υπόψη της Υπουργού Παιδείας⁵², με την πρόταση να γίνονται δεκτά όλα τα πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προκειμένου για την ένταξη στον εν λόγω κλάδο ως εξής: *α) Πτυχίο παιδαγωγικών τμημάτων και μεταπτυχιακός ή διδακτορικός τίτλος στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό και πιστοποιητικό επιμόρφωσης στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση. β) Πτυχίο ΑΕΙ και μεταπτυχιακός ή διδακτορικός τίτλος στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό και πιστοποιητικό επιμόρφωσης στην Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση. Επιπλέον, πιστοποιητικό παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας (πτυχίο ΑΣΠΑΙΤΕ/ΣΕΛΕΤΕ ή πτυχίο που αντικαθιστά αυτό της ΑΣΠΑΙΤΕ)⁵³.*

52. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 261094/52503/23.10.2019.

53. Να σημειωθεί ότι για την πρόσληψη Συμβούλων Σταδιοδρομίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας γίνονται δεκτά όλα τα πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιπλέον ζητείται μεταπτυχιακός ή διδακτορικός τίτλος στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό ή στη Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας ή πιστοποιητικό ειδίκευσης στη Συμβουλευτική και τον Προσανατολισμό της ΑΣΠΑΙΤΕ.

7.6. Δεκαοκτώ (18) έτη αναμονής χωρίς ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο αναγνώρισης τίτλων γλωσσομάθειας – Εκατοντάδες εκκρεμείς αιτήσεις πολιτών⁵⁴

Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης αναφοράς⁵⁵ υποψηφίου σχετικά με τη μη αποδοχή σε διάφορες προκλήσεις του απολυτηρίου Abitur, το οποίο έλαβε από ξενόγλωσσο (γερμανικό) σχολείο στην Ελλάδα. Το εν λόγω απολυτήριο, σύμφωνα με βεβαίωση του Γενικού Προξενείου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στη Θεσσαλονίκη αλλά και σύμφωνα με απόφαση του Γερμανικού Υπουργείου Παιδείας, πιστοποιεί τη γνώση της γερμανικής γλώσσας σε άριστο επίπεδο.

Έπειτα από δεκατέσσερα (14) έτη άκαρπων προσπαθειών, καθώς οι φορείς (ΑΣΕΠ, ΕΟΠΠΕΠ, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Υπουργείου Παιδείας) δήλωναν αναρμόδιοι για την αναγνώριση του τίτλου αυτού, κατά το έτος 2017, η Αυτοτελής Διεύθυνση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης ενημέρωσε τον πολίτη ότι: *«εκκρεμεί η έκδοση σχετικών διατάξεων που θα περιγράφουν αναλυτικά το περιεχόμενο της ως άνω αρμοδιότητας (πιστοποίηση επιπέδου γλωσσομάθειας) και το νομοθετικό πλαίσιο αυτής και ως εκ τούτου η υπηρεσία μας δεν δύναται επί του παρόντος να προβεί στην αναγνώριση του επιπέδου γλωσσομάθειας τίτλου σπουδών. Επισημαίνεται ότι αμέσως μετά την έκδοση των σχετικών νομοθετικών διατάξεων θα υπάρξει ενημέρωση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων»*. Από έγγραφο της ίδιας ως άνω υπηρεσίας που έλαβε ως απάντηση ο Συνήγορος του Πολίτη σε σχετικό με το θέμα ερώτημα, προέκυψε ότι η εν λόγω υπηρεσία, προκειμένου **να υλοποιήσει την αρμοδιότητα** που της δόθηκε με τις διατάξεις του π.δ. 114/2014 σχετικά με την **αναγνώριση του επιπέδου γλωσσομάθειας τίτλων σπουδών**, είχε διαβιβάσει επανειλημμένως ενημερωτικά σημειώματα στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας ζητώντας *«να καθορισθεί με νομοθετική πράξη η διαδικασία και τα επιμέρους κριτήρια, βάσει των οποίων γίνεται η πιστοποίηση του επιπέδου γνώσης της ξένης γλώσσας και να διευκρινιστεί αν αυτή η διαδικασία θα γίνεται από τους υπαλλήλους του τμήματος (Τμήμα Δ΄ φροντιστηρίων και κέντρων ξένων γλωσσών) ή θα πρέπει να προηγείται γνωμοδότηση ειδικού οργάνου που θα αξιολογεί τα προς εξέταση πιστοποιητικά που κατατίθενται από πολίτες»*. Με το ίδιο έγγραφο η υπηρεσία ενημέρωσε τον Συνήγορο του Πολίτη ότι υπήρχαν μέχρι τον Σεπτέμβριο του έτους 2017 κατατεθειμένες εκατόν ογδόντα επτά (187) αιτήσεις πολιτών οι οποίες επί δύο (2) έτη δεν μπορούσαν να ικανοποιηθούν, λόγω έλλειψης νομοθετικού πλαισίου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στην ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας⁵⁶ εκθέτοντας το πρόβλημα και ζητώντας την άμεση νομοθετική επίλυση του θέματος, θεωρώντας αυτή επιτακτική και αναγκαία, στο πλαίσιο αφενός της αρχής της

54. Βλ. Μέρος 2^ο κεφ. 4.3.2.

55. Φ.Υ. 233539/2017.

56. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 291348/29823/26.5.2021.

χρηστής διοίκησης, που ορίζει ότι τα όργανα της δημόσιας διοίκησης οφείλουν να σέβονται τους πολίτες και να λειτουργούν με επιείκεια και σύμφωνα με το περί δικαίου αίσθημα διευκολύνοντάς τους και προστατεύοντας τα δικαιώματά τους, και αφετέρου της αρχής της νομιμότητας και δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, που ορίζει ότι η δημόσια διοίκηση δεν πρέπει να επικαλείται παραλείψεις της για τις οποίες ο πολίτης δεν φέρει καμία ευθύνη.

Στα τέλη του έτους 2018 απεστάλη από την Αυτοτελή Διεύθυνση Ιδιωτικής Εκπαίδευσης στον Συνήγορο του Πολίτη το υπ' αρ. 24/1.11.2018 ενημερωτικό σημείωμα προς τους τότε Υπουργό Παιδείας και Γενικό Γραμματέα. Με το σημείωμα αυτό πληροφορείται για πολλοστή φορά η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας για την αναγκαιότητα διευθέτησης του θέματος της πιστοποίησης του επιπέδου ξένων γλωσσών, καθώς για τον αριθμό των εκκρεμών αιτήσεων των ενδιαφερόμενων, οι οποίες είχαν ανέλθει στις διακοσίες εβδομήντα (270).

Στη συνέχεια, εντός των ετών 2019 και 2020, τέθηκαν σε γνώση του Συνηγόρου του Πολίτη από πολίτες και άλλες περιπτώσεις⁵⁷ μη αναγνώρισης τίτλων σπουδών, οι οποίοι επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν σε διαδικασίες επιλογής προσωπικού είτε για την είσοδο στη δημόσια διοίκηση είτε για περαιτέρω εξέλιξη, στην αγγλική γλώσσα (πέραν των προβλεπόμενων στο παράρτημα ΑΣΕΠ), στη δανική γλώσσα που χορηγήθηκε από ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Δανίας και μετά από εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο, στη νορβηγική γλώσσα που χορηγήθηκε από ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Νορβηγίας και στην τσεχική γλώσσα που χορηγήθηκε από ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Τσεχίας. Εξαιτίας δε του γεγονότος της μη δυνατότητας αναγνώρισης των εν λόγω τίτλων, οι κάτοχοί τους απώλεσαν την αντίστοιχη μοριοδότηση· έλαβαν δε την ίδια ως άνω παρατεθείσα απάντηση τόσο κατά το έτος 2019 όσο και κατά το έτος 2020.

Το συγκεκριμένο ζήτημα της μη αποδοχής σε διάφορες προκηρύξεις του απολυτηρίου Abitur, εν τέλει, ρυθμίστηκε πρόσφατα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 10 του π.δ. 85/2022 (νέο Προσοντολόγιο/Κλαδολόγιο, ΦΕΚ Α 232), το οποίο ορίζει ότι η γνώση της ξένης γλώσσας διαπιστώνεται και «β) με απολυτήριο τίτλο ή πτυχίο σχολικής μονάδας της αλλοδαπής δευτεροβάθμιας ή μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συνοδευόμενο από σχετική βεβαίωση της σχολικής μονάδας για τη γλώσσα στην οποία πραγματοποιήθηκαν οι σπουδές, εφόσον αυτή διαφοροποιείται από την επίσημη γλώσσα της οικείας χώρας». Σημειωτέον ότι η ως άνω αλλαγή επήλθε μόνο για το επίπεδο «πολύ καλή γνώση» που αποδεικνύεται με απολυτήριο ξένου σχολείου στην Ελλάδα, όταν η εκπαίδευση γίνεται αποκλειστικά στην ξένη γλώσσα.

57. Φ.Υ. 265708/2019, 275201/2020.

Διαδικασία εξετάσεων για την απόκτηση τίτλου γλωσσομάθειας

Η Αρχή δέχτηκε αναφορά⁵⁸ για τον τρόπο εξέτασης και απονομής ενός από τους τίτλους σπουδών γνώσης της αγγλικής γλώσσας, ο οποίος γίνεται αποδεκτός σε διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού βάσει του Παραρτήματος του ΑΣΕΠ. Πρόκειται για το πιστοποιητικό LanguageCert Test of English (LTE) – LanguageCert Level 3 (2,1, entry level) Certificate in ESOL International (Listening, Reading) (LanguageCert Test of English C2, C1, B2, B1). Η διαμαρτυρία αφορούσε τη διαδικασία που ακολουθείται για την απόκτηση του εν λόγω πιστοποιητικού, η οποία συνίσταται σε τηλεξέταση και εισάγει καθεστώς άνισης μεταχείρισης προς όλους εκείνους που έχουν αποκτήσει τίτλους γλωσσομάθειας με φυσική παρουσία σε αίθουσα εξετάσεων, με επιτηρητές κ.λπ. Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο έρευνας της συγκεκριμένης αναφοράς, επικοινωνήσε με τον ΕΟΠΠΕΠ και το Τμήμα Δ΄ της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Ιδιωτικής Εκπαίδευσης, προκειμένου να ενημερωθεί για τον φορέα που έχει την αρμοδιότητα ελέγχου των εν λόγω διαδικασιών. Η άποψη που σχημάτισε είναι ότι δεν υπάρχει αρμόδιος φορέας.

Το θέμα έχει τεθεί υπόψη της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας ως επιμέρους πρόβλημα (έγγρ. ΣΤΠ υπ' αριθμ. πρωτ. 291348/29823/26.5.2021), λόγω μη ύπαρξης αρμόδιου φορέα για την πιστοποίηση τίτλων γλωσσομάθειας.

Συμπερασματικά, η επί δεκαοκτώ (18) έτη ολιγωρία για δημιουργία φορέα με αρμοδιότητα την αναγνώριση τίτλων γλωσσομάθειας καθώς και του επιπέδου αυτής, παρά και τις επισημάνσεις τόσο του Συνηγόρου του Πολίτη όσο και του ΑΣΕΠ, αποτελεί μείζον πρόβλημα στον βαθμό που υποψήφιοι με τίτλους γλωσσομάθειας ακόμη και από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στερούνται την ανάλογη μοριοδότηση σε διαδικασίες προσλήψεων. **Ο Συνήγορος του Πολίτη κρίνει ως επιτακτική την ανάγκη δημιουργίας φορέα ή καθορισμού του τρόπου λειτουργίας υπάρχοντος φορέα με αρμοδιότητα την αναγνώριση τίτλων σπουδών και πιστοποίηση του επιπέδου γλωσσομάθειας που αυτοί δίνουν στους κατόχους τους, καθώς και τη θεσμοθέτηση του τρόπου απόκτησης πιστοποιητικών γλωσσομάθειας (σπουδές, εξετάσεις κ.λπ.).**

58. Φ.Υ. 291348/2021.

Με τις διατάξεις της παρ. 3B του άρθρ. 52 του ν. 4830/2021, οι οποίες προστέθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν. 4995/2022, προβλέπεται ότι «Εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του διατάγματος της παρ. 1, [ήδη π.δ. 85/2022, ΦΕΚ Α 232, με έναρξη ισχύος από 14.12.2022] με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζεται ο αρμόδιος φορέας πιστοποίησης της γνώσης ξένης γλώσσας ως προσόντος διορισμού ή πρόσληψης, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο θέμα περί αναγνώρισης τίτλων ή πιστοποιητικών γλωσσομάθειας από τον ως άνω φορέα. Σε περίπτωση άπρακτης παρόδου της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, η απόφαση εκδίδεται από τον Υπουργό Εσωτερικών κατόπιν γνώμης του Δ.Σ. του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.)».

7.7. Η απόρριψη διδακτικής εμπειρίας εκτός ελληνικών δημοσίων σχολείων και η κάμψη της⁵⁹

Η αναγνώριση και κατά συνέπεια η μοριοδότηση, σε διαδικασίες πρόσληψης, της προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών αποτέλεσε, επί σειρά ετών, αιτία παρέμβασης του Συνηγόρου του Πολίτη προς την εκάστοτε ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας. Η Αρχή πρότεινε επανειλημμένα να εξεταστεί η δυνατότητα αναγνώρισης προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών, εφόσον αυτοί έχουν τα προσόντα του κλάδου τους, όπως αυτά ορίζονται με τις διατάξεις του ν. 1566/1985 όπως ισχύουν, και έχουν αποδεδειγμένα διδακτική προϋπηρεσία στο γνωστικό τους αντικείμενο.

Ενώ αρχικά η στάση του Υπουργείου ήταν σθεναρά αρνητική, με την αιτιολογία ότι αναγνωρίζει μόνο προϋπηρεσίες οι οποίες έχουν αποκτηθεί κατόπιν πρόσληψης από τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, στη συνέχεια, αναγνωρίστηκε η προϋπηρεσία που αποκτήθηκε σε χώρες-μέλη της ΕΕ με πρόσληψη από φορείς των κρατών-μελών, η προϋπηρεσία στα Τμήματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ) -με πρόσληψη από τον ΟΑΕΔ-, καθώς και η προϋπηρεσία στα Τμήματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Οργανισμού Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης -με πρόσληψη από το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού κ.λπ.

Ωστόσο, παραμένουν σε εκκρεμότητα παρεμβάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη σχετικά με την αναγνώριση προϋπηρεσίας στο Αρσάκειο Τιράνων, σε σχολεία του εξωτερικού εκτός ΕΕ και σε ιδιωτικά σχολεία. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορές πολιτών⁶⁰ σχετικές με τη μη προσμέτρηση προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών της ιδιωτικής εκπαίδευσης στους αξιολογικούς πίνακες του ΑΣΕΠ. Απευθύνθηκε προς το Υπουργείο Παιδείας ζητώντας τις απόψεις του επί

59. Βλ. Μέρος 2^ο κεφ. 4.3.3.

60. Φ.Υ. 333226/2023, 330821/2023 και 284678/2020.

του δικαιολογητικού υπόβαθρου της ειδικής πρόβλεψης των διατάξεων της παρ. 4ζ) του άρθρου 61 του ν. 4589/2019. Το ΥΠΑΙΘ στην απάντησή του σημείωσε ότι οι περιοριστικές προϋποθέσεις που θέτει το ως άνω άρθρο αποτελούν συνέχεια προϊσχύουσας νομοθεσίας, με την επισήμανση ότι βέβαια ότι σε προγενέστερες διαγωνιστικές διαδικασίες του ΑΣΕΠ για την κατάρτιση πινάκων διοριστέων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, κατόπιν γραπτού διαγωνισμού, αναγνωριζόταν και η ιδιωτική προϋπηρεσία άνευ προϋποθέσεων (άρθρο 1 παρ. 7 του ν. 2834/2000, όπως ίσχυε). Το Συμβούλιο της Επικρατείας με πρόσφατη απόφασή του (ΣΤΕ 169/2023) παρέπεμψε στην Ολομέλεια το ζήτημα της αντιθέσεως ή μη της εν λόγω διατάξεως τυπικού νόμου προς τις συνταγματικές αρχές της ισότητας και αξιοκρατίας.

7.8. Μη προσμέτρηση της εξειδικευμένης εμπειρίας στην Ειδική Αγωγή για την πρόσληψη εκπαιδευτικών ΕΑ

Εκπαιδευτικοί κλάδων ΠΕ61 Νηπιαγωγών Ειδικής Αγωγής, ΠΕ71 Δασκάλων Ειδικής Αγωγής διαμαρτυρήθηκαν για τις διατάξεις των άρθρων 57, 58 και 61 του ν. 4589/2019, βάσει των οποίων, για τη σύνταξη πινάκων εκπαιδευτικών Ειδικής Αγωγής λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της πραγματικής εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας (1 μόριο/1 μήνα και μέχρι 120 μήνες) που έχουν αποκτήσει οι εκπαιδευτικοί εν γένει (γενική και ειδική αγωγή) σε κλάδο της ίδιας εκπαιδευτικής κατηγορίας (ΠΕ/ΤΕ/ΔΕ) με τον κλάδο για τον οποίο θέτουν υποψηφιότητα. Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι μοριοδοτείται το σύνολο της εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας που έχουν αποκτήσει οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί στην ΕΑ ή στη Γενική Αγωγή ή και στις δύο, είτε είναι υποψήφιοι για τον πίνακα Γενικής Αγωγής είτε είναι υποψήφιοι για τον πίνακα της ΕΑ.

Οι εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι εκπαιδευτικοί των κλάδων ΠΕ70 Δασκάλων και ΠΕ60 Νηπιαγωγών είχαν πάντα τη δυνατότητα να εργαστούν στη Γενική Αγωγή και, εφόσον κατείχαν τα προσόντα που προβλέπουν οι διατάξεις του ν. 3699/2008⁶¹, στην ΕΑ. Περαιτέρω,

61. Άρθρο 16, ν. 3699/2008: Εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που ανήκουν σε όλους τους προβλεπόμενους από τις ισχύουσες διατάξεις κλάδους γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, με εξειδίκευση στην ΕΑΕ. Η εξειδίκευση στην ΕΑΕ αποδεικνύεται με: αα) Διδακτορικό δίπλωμα στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε ΑΕΙ της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής ή ββ) Μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην ΕΑΕ ή στη Σχολική Ψυχολογία, με βασικές σπουδές σε ΑΕΙ της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής ή γγ) Πτυχίο διετούς μετεκπαίδευσης στην ΕΑΕ των Διδασκαλείων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής, με βασικές σπουδές σε ΑΕΙ της ημεδαπής ή με αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής ή δδ) Πτυχίο ΑΕΙ της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως ισότιμο και αντίστοιχο πτυχίο της αλλοδαπής με τουλάχιστον πενταετή αποδεδειγμένη προϋπηρεσία στην ΕΑΕ. εε) Ειδικά για τον κλάδο ΠΕ11, πέραν των ανωτέρω, η εξειδίκευση στην ΕΑΕ αποδεικνύεται επιπροσθέτως με πτυχίο ΤΕΦΑΑ των Πανεπιστημίων

με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 3699/2008, συστάθηκαν ειδικά για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση οι κλάδοι ΠΕ61 (Νηπιαγωγών ΕΑΕ) και ΠΕ71 (Δασκάλων ΕΑΕ). Οι εκπαιδευτικοί που βάσει προσόντων εντάσσονται σε αυτούς τους δύο κλάδους δεν είχαν ποτέ τη δυνατότητα να εργαστούν στη Γενική Αγωγή. Έτσι, με τις διατάξεις του ν. 4589/2019, εκπαιδευτικοί: α) κλάδου ΠΕ70, β) κλάδου ΠΕ60 και γ) διαφόρων κλάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είναι κάτοχοι και πτυχίου κλάδων ΠΕ70 ή ΠΕ60 ή ΠΕ71 ή ΠΕ61 και έχουν τα πρόσθετα προσόντα για την ΕΑ, δύνανται να μεταφέρουν το σύνολο της προϋπηρεσίας, που απέκτησαν στη Γενική Αγωγή ή την ΕΑ ή και στις δύο, στον πίνακα της ΕΑ, απολαμβάνοντας ένα τεράστιο πλεονέκτημα σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς των κλάδων ΠΕ71 και ΠΕ61 οι οποίοι, όπως προαναφέρθηκε, έχουν εργαστεί μόνο στην ΕΑ. **Επιπροσθέτως, με τις εν λόγω διατάξεις δίνεται η δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς να διοριστούν ή να προσληφθούν στην ΕΑ μην έχοντας υπηρετήσει ποτέ σε μονάδες της ΕΑ, σε βάρος εκπαιδευτικών που έχουν απασχοληθεί επί σειρά ετών σε αυτόν τον ευαίσθητο τομέα.**

Τα ανωτέρω ετέθησαν υπόψη της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας⁶².

Επιπλέον, επισημάνθηκε ότι ο Συνήγορος του Πολίτη είχε ζητήσει, ήδη κατά το έτος 2016, με έγγραφό του προς τη Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής, τη συμπερίληψη στον πίνακα αναπληρωτών/ωρομισθίων Δασκάλων και Νηπιαγωγών ΕΑ των εκπαιδευτικών των κλάδων ΠΕ70 και ΠΕ60 (με προσόντα για την ΕΑΕ), με βάση την προϋπηρεσία τους στην ΕΑ, πρόταση η οποία είχε γίνει αποδεκτή με την παλαιότερη ΥΑ 61048/ε2/7.4.2017 (ΦΕΚ 1239/2017) και την οποία επιβεβαίωσε άλλωστε και το σκεπτικό της υπ' αρ. 1277/2018 απόφασης του ΣτΕ.

Τέλος, ο Συνήγορος του Πολίτη βάσει της αρμοδιότητάς του για την προαγωγή και την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού (ν. 3094/2003, άρθρο 1), αλλά και ως «Πλαίσιο» για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, εκφράζοντας άποψη για τη συμβατότητα των δημόσιων πολιτικών και των νομοθετικών διατάξεων σε σχέση με τη Σύμβαση (ν. 4488/2017, άρθρα 59 επ.), επισήμανε τα εξής: «Η εν λόγω διάταξη [αρ.57-58 και 61 ν. 4589/2019] αφορά όχι μόνο στα εργασιακά δικαιώματα των εκπαιδευτικών αλλά πρωτίστως σχετίζεται με την υλοποίηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Το δικαίωμα αυτό προστατεύεται με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ν. 2101/1992, άρθρα 2, 23, 28 και 29), τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ν. 4074/2012, άρθρα 7 και 24), αλλά και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα (ν. 1532/85, άρθρο 13) τα οποία σε συνέχεια

της ημεδαπής ή αναγνωρισμένο ως αντίστοιχο και ισότιμο πτυχίο της αλλοδαπής με κύρια ειδικότητα την «ΕΑΕ» ή την «Ειδική Φυσική Αγωγή» ή την «Ειδική Φυσική Αγωγή-Θεραπευτική Γυμναστική» ή την «Προσαρμοσμένη Φυσική Αγωγή» ή την «Προσαρμοσμένη Κινητική Αγωγή» ή την «Άσκηση σε χρόνιες παθήσεις και Αναπηρία».

62. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 261094/52503/23.10.2019.

κύρωσης κατοχυρώνουν διατάξεις αυξημένης τυπικής ισχύος υπερισχύοντας έναντι αντίθετων διατάξεων νόμου (Σύνταγμα άρθρο 28, παρ. 1)». Συνοπτικά, πραγμάτωση του δικαιώματος στην εκπαίδευση για τα παιδιά με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σημαίνει ότι πρέπει να διασφαλίζονται οι θεσμικές, αλλά και οι πραγματικές προϋποθέσεις για την πρόσβασή τους χωρίς διάκριση σε αποτελεσματική εκπαίδευση με κατάλληλους εκπαιδευτικούς και διδακτικά προγράμματα, με παροχή αναγκαίας υποστήριξης και εξοπλισμού, καθώς και με προσαρμοσμένα εξατομικευμένα μέτρα για τη μέγιστη ακαδημαϊκή ανάπτυξη και την κοινωνική τους ένταξη και συμμετοχή. Στο σημείο αυτό σημειώνεται ότι η επάρκεια παροχών αποτελεί βασικό και αλληλένδετο χαρακτηριστικό του δικαιώματος στην εκπαίδευση σύμφωνα με το κανονιστικό περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 13 του Διεθνούς Συμφώνου⁶³ και, εάν δεν πληρούται, δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι το δικαίωμα υλοποιείται. Η καταλληλότητα των εκπαιδευτικών, όπως αυτή προκύπτει από τα τυπικά και τα πραγματικά τους προσόντα, έχει άμεσο αντίκτυπο στην παροχή της ΕΑ σε παιδιά με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στο πλαίσιο αυτό, η πρόσληψη κατά προτεραιότητα εκπαιδευτικών με τυπικά αλλά χωρίς ουσιαστικά προσόντα, όπως είναι μεταξύ άλλων η εμπειρία σε πλαίσιο ΕΑ, θέτει σε διακινδύνευση τη διασφάλιση των πραγματικών προϋποθέσεων για την υλοποίηση του δικαιώματος στην παροχή της ΕΑ και δεν φαίνεται να συνάδει με το προαναφερθέν πλαίσιο.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, καταδεικνύοντας τη σπουδαιότητα στελέχωσης του ευαίσθητου τομέα της Ειδικής Αγωγής με το πλέον εξειδικευμένο και έμπειρο εκπαιδευτικό προσωπικό, πρότεινε να τροποποιηθεί η διάταξη των άρθρων 57, 58 και 61 του ν. 4589/2019, ώστε, για τους πίνακες της ΕΑ, να προσμετρώνται μόνο η προϋπηρεσία στην ΕΑ ή να μοριοδοτείται επιπλέον η προϋπηρεσία στην ΕΑ ως εξειδικευμένη εμπειρία.

7.9. Πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών χωρίς εξειδίκευση σε Δομές Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά⁶⁴ σχετική με τη μη πρόσληψη σε ΔΥΕΠ εκπαιδευτικού με ειδίκευση στην Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Κατά το έτος 2016, το Υπουργείο Παιδείας κάλεσε, δυνάμει της με αρ. 157914/Ε1/26.9.2016 απόφασης/πρόσκλησης Υπουργού Παιδείας, τους μόνιμους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που

63. Παρατηρήσεις (no13) της Επιτροπής για την παρακολούθηση του Διεθνούς Συμφώνου για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα για το άρθρο 13 που αφορά την εκπαίδευση. Βλ. Πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη «Προσκόμματα στην εκπαιδευτική ένταξη μαθητριών και μαθητών και αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», <https://www.synigoros.gr/api/files/download/438198>

64. Φ.Υ. 220166/2016.

επιθυμούσαν να αποσπαστούν σε θέσεις Συντονιστών Εκπαίδευσης Προσφύγων σε κέντρα φιλοξενίας προσφύγων για το διδακτικό έτος 2016-2017. Τα απαραίτητα προσόντα για τις εν λόγω θέσεις είχαν ως εξής, κατά ιεράρχηση: α) εκπαιδευτική προϋπηρεσία σε Διαπολιτισμικά Σχολεία, Τάξεις Υποδοχής, Φροντιστηριακά Τμήματα, Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας του εξωτερικού και άλλες αντισταθμιστικές δομές, β) εξειδίκευση (Μεταπτυχιακός Τίτλος Σπουδών/Διδακτορικό) σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και γ) εθελοντική συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες για τους πρόσφυγες εντός και εκτός οργανωμένου εκπαιδευτικού πλαισίου.

Ωστόσο, οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, καθώς και τα μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΕΕΠ) και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (ΕΒΠ) που επιθυμούσαν να προσληφθούν σε ΔΥΕΠ όφειλαν απλώς να το δηλώσουν με αίτησή τους στο ΟΠΣΥΔ. Οι προσλήψεις θα υλοποιούνταν από τους ενιαίους πίνακες αναπληρωτών των εν λόγω κατηγοριών που είχαν εφαρμογή σε όλες τις εκπαιδευτικές δομές, ασχέτως ύπαρξης ή μη εξειδικευμένων προσόντων (τίτλων, εμπειρίας κ.λπ.). Σύμφωνα με την υπ' αρ. 152360/ΓΔ4/19.9.2016 Κοινή Απόφαση Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών και υπ' αρ. 112158/Ε2/8.7.2016 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, η πρόσληψη αναπληρωτών με εξειδικευμένα προσόντα θα λάμβανε χώρα τυχαία, δηλαδή μόνο αν η σειρά κατάταξής τους στον πίνακα επέτρεπε την πρόσληψή τους. Με τον τρόπο αυτό δεν δόθηκε η δυνατότητα συστηματικής αξιοποίησης ανθρώπινου δυναμικού με εξειδίκευση ή/και εμπειρία σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λπ.

Δύο (2) μήνες μετά την κατάρτιση των πινάκων, προβλέφθηκε με νέα ΚΥΑ (Οκτώβριος 2016)⁶⁵ ότι ως επιπλέον προσόν πρόσληψης των αναπληρωτών εκπαιδευτικών και του ΕΕΠ που περιλαμβάνονται στους ενιαίους υφιστάμενους πίνακες αναπληρωτών **δύνανται** να αποτελέσει η εξειδίκευση (μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών/διδακτορικό) σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ή στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Δεδομένου, όμως, ότι αφενός οι πίνακες είχαν ήδη καταρτιστεί βάσει συγκεκριμένης προκήρυξης και αφετέρου είχαν ήδη υλοποιηθεί προσλήψεις αναπληρωτών, δεν ήταν δυνατή η μεταβολή όρων της προκήρυξης η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα να προσληφθούν εκπαιδευτικοί με προσόντα για ΔΥΕΠ στην περίπτωση που είχαν χαμηλότερη σειρά κατάταξης από εκπαιδευτικούς χωρίς προσόντα για ΔΥΕΠ με υψηλότερη σειρά κατάταξης στον πίνακα αναπληρωτών. Οι διατάξεις της ΚΥΑ θα τύχαιναν εφαρμογής μόνο αν εξέδιδε το υπουργείο Παιδείας νέα προκήρυξη για πρόσληψη αναπληρωτών σε ΔΥΕΠ. Σε αυτή την περίπτωση, ωστόσο, απαιτούνταν μεγάλο χρονικό διάστημα για την ολοκλήρωση της διαδικασίας με κίνδυνο τη μη έγκαιρη υλοποίηση των προγραμμάτων Εκπαίδευσης Προσφύγων.

65. Υπ' αρ. 180647/ΓΔ4/31.10.2016 Κοινή Απόφαση Υπουργών Παιδείας, Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού και Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θέτοντας τα ανωτέρω υπόψη του Υπουργού Παιδείας⁶⁶, επισήμανε την ανάγκη αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού που είναι ήδη ενταγμένο στις εν λόγω κατηγορίες εκπαιδευτικού προσωπικού και διαθέτει όμως, επιπλέον, απολύτως **εξειδικευμένα προσόντα**, ήτοι μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς τίτλους ή/και εμπειρία σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.λπ. και πρότεινε για το επόμενο σχολικό έτος (2017-2018): *α) την έκδοση πρόσκλησης/προκήρυξης για στελέχωση των ΔΥΕΠ με αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, ΕΕΠ και ΕΒΠ, ίσως και συγχρόνως με την έκδοση πρόσκλησης/προκήρυξης για κατάρτιση του ενιαίου πίνακα αναπληρωτών/ωρομισθίων για τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ή β) την πρόβλεψη από την πρόσκληση/προκήρυξη που εκδίδεται κάθε έτος για πρόσληψη αναπληρωτών/ωρομισθίων για τα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εισαγωγής στο ΟΠΣΥΔ των εξειδικευμένων προσόντων των υποψηφίων, ούτως ώστε να είναι δυνατή η κατά προτεραιότητα πρόσληψη αυτών στις ΔΥΕΠ.*

Στη συνέχεια, ο Συνήγορος του Πολίτη, παρακολουθώντας την εξέλιξη του θέματος, διαπίστωσε ότι όχι μόνο δεν υπήρξε νομοθετική πρωτοβουλία που θα ρύθμιζε με σαφήνεια το θέμα της πρόσληψης εξειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού στις ΔΥΕΠ, αλλά καταργήθηκε ακόμη και η ΚΥΑ η οποία αναφερόταν σε επιπλέον προσόντα πρόσληψης αναπληρωτών για ΔΥΕΠ, δεν αποσαφήνιζε όμως τον τρόπο πρόσληψης των εκόντων τα επιπλέον προσόντα. Ταυτοχρόνως, διαπίστωσε ότι σε προγράμματα που υλοποιούν οι Δήμοι της χώρας ή τα Νομικά Πρόσωπα αυτών, όπως τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών ή τα Κέντρα Κοινότητας με παράρτημα σε καταυλισμούς Ρομά, απαιτείται από τους υποψήφιους για τις θέσεις παιδαγωγών εξειδίκευση με μεταπτυχιακούς τίτλους ή διδακτορικούς ή/και εμπειρία στη διαπολιτισμική εκπαίδευση, στα ανθρώπινα δικαιώματα κ.λπ., σύμφωνα με τις οδηγίες που αναγράφονται στον Οδηγό Εφαρμογής και Λειτουργίας Κέντρων Κοινότητας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επανήλθε, κατά το έτος 2018, με νέο έγγραφο στον Υπουργό Παιδείας και με τις ίδιες προτάσεις⁶⁷. Επιπλέον, πρότεινε τα εξειδικευμένα προσόντα να πιστοποιούνται από αρμόδια επιτροπή του ΙΕΠ (όπως συνέβαινε με την πιστοποίηση των προσόντων των υποψηφίων για ένταξη στο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό στην Ειδική Αγωγή). Η βούληση του Υπουργού Παιδείας αποτυπώθηκε εν τέλει στις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 80 του ν. 4547/2018, οι οποίες ισχύουν από 12.6.2018 και σύμφωνα με τις οποίες: *«Οι προσλήψεις των αναπληρωτών εκπαιδευτικών (στις ΔΥΕΠ) γίνονται με τη χρήση των ενιαίων υφιστάμενων πινάκων αναπληρωτών εκπαιδευτικών ΠΕ και ΔΕ όλων των κλάδων του ΥΠΠΕΘ».*

66. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 220166/17784/25.4.2017.

67. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 220166/11623/13.3.2018.

7.10. Αναγνώριση εξειδικευμένης προϋπηρεσίας για θέσεις Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού στην ΕΑ

Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης διαμαρτυρίας για το προσόν της εμπειρίας στο πλαίσιο διαδικασίας επιλογής για θέση ΕΕΠ σε δομές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του ν. 4589/2019, μεταξύ των μοριοδοτούμενων κριτηρίων για την κατάρτιση αξιολογικού πίνακα του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού περιλαμβάνεται η εκπαιδευτική προϋπηρεσία.

Στις Σχολικές Μονάδες ΕΑ παρέχεται εκπαίδευση με ειδικά προγράμματα και μεθόδους διδασκαλίας από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, όμως, παρέχονται και προγράμματα παρέμβασης όπως εργοθεραπεία, λογοθεραπεία, φυσικοθεραπεία, αλλά και ψυχολογική υποστήριξη όπως και κοινωνική και συμβουλευτική εργασία από τους αντίστοιχους εξειδικευμένους επαγγελματίες. Αυτοί οι τελευταίοι ενδέχεται να έχουν προϋπηρεσία σε φορείς, δημόσιους ή ιδιωτικούς, που προσφέρουν υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία της ίδιας ηλικιακής ομάδας με τους μαθητές των Σχολικών Μονάδων ΕΑ, και επομένως να έχουν εξειδικευμένη εμπειρία.

Ο Συνήγορος του Πολίτη με έγγραφό του προς την Υπουργό Παιδείας⁶⁸ ανέφερε τα ανωτέρω. Επιπλέον, δεδομένου ότι οι εξειδικευμένοι επαγγελματίες που απασχολούνται ως Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό στην εκπαίδευση δεν είναι εκπαιδευτικοί, πρότεινε για τους κλάδους του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού καθώς και για το Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό να λαμβάνεται υπόψη προϋπηρεσία στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, η οποία αποδεδειγμένα έχει αποκτηθεί κατά την ενασχόληση του υποψηφίου με άτομα των ίδιων ηλικιακών ομάδων και παρόμοιων ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών που φοιτούν σε Σχολικές Μονάδες ΕΑ.

7.11. Αναδρομική μεταβολή της προσμέτρησης της προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορές⁶⁹ εκπαιδευτικών με πολυετή προϋπηρεσία σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) σχετικές με τη μεταβολή, κατά το έτος 2015, της σειράς κατάταξής τους στον πίνακα αναπληρωτών, λόγω αφαίρεσης μέρους της προϋπηρεσίας που είχαν αποκτήσει στις εν λόγω εκπαιδευτικές μονάδες. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3687/2008,⁷⁰ η προϋπηρεσία των εκπαιδευτικών που εργάζονταν σε ΣΔΕ ως ωρομίσθιοι αναγνωριζόταν για ένταξη στον πίνακα αναπληρωτών/ ωρομίσθιων εκπαιδευτικών, υπολογιζόταν

68. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 261094/52503/23.10.2019.

69. Φ.Υ. 217505/2016, 222080/2016, 253675/2018.

70. Οι οποίες αντικατέστησαν τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 3027/2002 όπως αυτό είχε τροποποιηθεί με τις διατάξεις του άρθρου 9 του ν. 3391/2005 και του άρθρου 23 του ν. 3467/2006.

δε μέχρι το ήμισυ του υποχρεωτικού ωραρίου ανά εβδομάδα του νεοδιοριστού εκπαιδευτικού του οικείου κλάδου. Το ίδιο ίσχυε και για τους εκπαιδευτικούς που εργάζονταν ως ωρομίσθιοι σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το ωράριο του νεοδιοριζόμενου εκπαιδευτικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 1566/1985, ανερχόταν σε είκοσι μία (21) ώρες ανά εβδομάδα. Με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3848/2010, οι ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορούσαν να απασχολούνται κατ' ανώτατο τέσσερις (4) ώρες ανά εβδομάδα. Με τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 4186/2013 οι ώρες απασχόλησης του ωρομίσθιου εκπαιδευτικού ανήλθαν σε οκτώ (8) ώρες ανά εβδομάδα. Παρά τις αλλαγές ως προς τις ώρες εργασίας των ωρομίσθιων εκπαιδευτικών και συνεπώς της προϋπηρεσίας που αναγνωριζόταν για αυτή την κατηγορία εκπαιδευτικών, μέχρι το έτος 2015 (ήδη από το έτος 2010), δεν επήλθε καμία μεταβολή ως προς την αναγνώριση της προϋπηρεσίας των ωρομισθίων που εργάζονταν στα ΣΔΕ.

Αυτό άλλαξε με τις διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 4351/2015, με τις οποίες προβλέφθηκε ότι η **προϋπηρεσία των ωρομισθίων στα ΣΔΕ** προσμετράται σύμφωνα με τα ισχύοντα για τους ωρομίσθιους εκπαιδευτικούς των λοιπών δημόσιων σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά κλάδο, ειδικότητα και βαθμίδα εκπαίδευσης. Οι διατάξεις αυτές μάλιστα αντικατέστησαν τις διατάξεις του ν. 3687/2008 αναδρομικά από το 2010, εφόσον τότε μεταβλήθηκε το ωράριο των ωρομίσθιων εκπαιδευτικών. Έτσι, εκπαιδευτικοί που είχαν εργαστεί σε ΣΔΕ από το 2010 ως το 2015, έχοντας υπόψη τις διατάξεις του ν. 3687/2008, είδαν να μειώνεται δραματικά η προϋπηρεσία που είχαν συγκεντρώσει κατά το χρονικό αυτό διάστημα και να κατατάσσονται σε πολύ χαμηλότερη θέση από αυτή που κατείχαν ως το 2015 στον πίνακα αναπληρωτών/ωρομισθίων. **Το Υπουργείο Παιδείας προχώρησε σε αυτή την αναδρομική ρύθμιση για λόγους ίσης μεταχείρισης εκπαιδευτικών που εργάστηκαν ως ωρομίσθιοι σε διάφορες δομές της εκπαίδευσης και εντάσσονταν τελικώς στον ίδιο πίνακα πρόσληψης αναπληρωτών/ωρομισθίων.** Η ρύθμιση αυτή έπρεπε να είχε λάβει χώρα από το έτος 2010, ωστόσο εκ παραδρομής «είχε ξεχαστεί» η περίπτωση των εκπαιδευτικών των ΣΔΕ.

Τα ανωτέρω ετέθησαν υπόψη του Υπουργείου Παιδείας⁷¹. Ταυτοχρόνως, επισημάνθηκε ότι οι εν λόγω εκπαιδευτικοί, οι οποίοι διαθέτουν, σχεδόν στο σύνολό τους, υψηλά προσόντα, εργάζονται με συμβάσεις μίσθωσης έργου (οι οποίες υποκρύπτουν εξαρτημένη εργασία) και εξ αυτού του γεγονότος, δεν δύνανται να προσλαμβάνονται ως αναπληρωτές ή αναπληρωτές μειωμένου ωραρίου, αν και εργάζονται ισάριθμες ώρες ανά εβδομάδα με αυτές τις κατηγορίες εκπαιδευτικών. Αποτέλεσμα αυτού είναι η εξομοίωσή τους, ως προς τον χρόνο προϋπηρεσίας που τους αναγνωρίζεται, με τους ωρομίσθιους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Και τέλος προτάθηκε, με την εφαρμογή του νέου συστήματος διορισμού και πρόσληψης των εκπαιδευτικών, να προβλεφθεί με σχετική διάταξη η αποδοχή της προϋπηρεσίας των ωρομισθίων εκπαιδευτικών στα ΣΔΕ σύμφωνα με τις διατάξεις

71. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 261094/52503/23.10.2019.

του ν. 3687/2008, τουλάχιστον για το χρονικό διάστημα ως το 2015. Δηλαδή, να υπολογιστεί η προϋπηρεσία τους ως το έτος 2015 μέχρι το ήμισυ του υποχρεωτικού ωραρίου του νεοδιοριζόμενου εκπαιδευτικού του οικείου κλάδου.

8. Ανάγκη για πρόβλεψη ειδικού κοινωνικού κριτηρίου για τους μονογονείς

Η λήψη μέτρων προστασίας της οικογένειας και του παιδιού αποτελεί υποχρέωση του κοινού νομοθέτη, που εξειδικεύει το περιεχόμενο συνταγματικών επιταγών και διαμορφώνει το πλαίσιο υλοποίησης διεθνών υποχρεώσεων της χώρας. Το κράτος εγγυάται την προστασία της οικογένειας, προβαίνοντας στη λήψη μέτρων προστασίας είτε με τη δημιουργία ειδικών δομών και υπηρεσιών είτε με την παροχή οικονομικής ενίσχυσης και κοινωνικών ωφελημάτων. Το δε περιεχόμενο των εν λόγω μέτρων προστασίας διαφοροποιείται και προσαρμόζεται ανάλογα με την ομάδα-στόχο. Ειδικά για την προστασία γονέων και τέκνων πολύτεκνων οικογενειών, εφαρμόζονται ευεργετικές διατάξεις στον τομέα της πρόσβασης στην εργασία και την απασχόληση, αλλά και στο ειδικότερο πεδίο που αφορά την εναρμόνιση της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων. Ελλείμματα όμως, εντοπίζονται στο επίπεδο προστασίας άλλων μορφών οικογενειακών δομών, όπως η μονογονεϊκή οικογένεια. Μολονότι έχει ήδη κριθεί ότι χρήζει ειδικής προστασίας και διευκολύνσεων⁷² σε διάφορους τομείς, τυγχάνει περιορισμένης προστασίας στον τομέα της πρόσβασης στην απασχόληση.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με αφορμή την εξέταση σχετικής υπόθεσης, απευθύνθηκε στο Υπουργείο Εργασίας και ζήτησε να εξετασθεί το ενδεχόμενο μοριοδότησης και των μονογονεϊκών οικογενειών, ως αυτοτελούς προστατευόμενης κατηγορίας, στις προσλήψεις τακτικού και αορίστου χρόνου προσωπικού, στο πλαίσιο λήψης θετικών μέτρων υπέρ αυτών, με στόχο να αντισταθμιστούν μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένες οικογένειες, υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου 7 παρ. 1 του ν. 4443/2016. **Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε, ωστόσο, την ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι ειδικές οικογενειακές συνθήκες των επιμέρους κατηγοριών μονογονεϊκής οικογένειας, δεδομένου ότι αυτές εμφανίζουν διαφοροποιήσεις.** Έτσι, ο άγαμος ή χήρος γονέας που αποκτά τέκνο ή τέκνα εκτός γάμου (χωρίς αυτά να τυγχάνουν αναγνώρισης από τον έτερο βιολογικό γονέα στην περίπτωση των άγαμων) και αναλαμβάνει τη γονεϊκή μέριμνα αλλά και την εν τοις πράγμασι κατ' αποκλειστικότητα φροντίδα τους, προφανώς δεν τελεί υπό τις ίδιες

72. Ενδεικτικά, κατά τις διατάξεις του υπαλληλικού κώδικα (άρθρο 53 του ν. 3528/2007, όπως ισχύει) προβλέπεται ότι για τον εργαζόμενο γονέα που είναι άγαμος, ή χήρος, ή διαζευγμένος, το κατά μία ώρα μειωμένο ωράριο ή η συνεχόμενη άδεια ανατροφής τέκνου προσσυσζώνονται κατά έξι (6) μήνες ή ένα (1) μήνα αντίστοιχα. Με το ίδιο άρθρο έχει προβλεφθεί ότι, σε περίπτωση διάστασης, διαζυγίου, χρεϊάς ή γέννησης τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του, την άδεια της παρ. 1 και τις διευκολύνσεις της παρ. 2 του παρόντος άρθρου δικαιούται ο γονέας που ασκεί την επιμέλεια.

συνθήκες με τον διαζευγμένο γονέα, ο οποίος, ακόμα και αν διατηρεί τη γονική επιμέλεια του παιδιού, μπορεί να μην έχει την αποκλειστική φροντίδα του.⁷³

Περαιτέρω, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι σε πολλές προκηρύξεις για την κάλυψη θέσεων δικηγόρων με έμμισθη εντολή, ενώ μοριοδοτούνται και λαμβάνονται υπόψη οικογενειακά κριτήρια, οι άγαμοι γονείς δεν λαμβάνουν μόρια. Με βάση τη μοριοδότηση που προβλέπεται σε τέτοιες προκηρύξεις, ο άγαμος με ένα τέκνο λαμβάνει τα ίδια μόρια με τον έγγαμο χωρίς τέκνο και τα μισά μόρια από τον έγγαμο με ένα τέκνο, χωρίς να συνεκτιμάται η αυξημένη ευθύνη φροντίδας του γονέα μονογονεϊκής οικογένειας έναντι του τέκνου του, συγκρινόμενη με την ευθύνη που μοιράζονται οι σύζυγοι εντός γάμου. Στις περιπτώσεις αυτές, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η παράλειψη ειδικής μοριοδότησης για τον γονέα μονογονεϊκής οικογένειας δεν φαίνεται να συνάδει με την προστασία που επιφυλάσσεται σε αυτούς τους γονείς σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Περαιτέρω, η υψηλότερη μοριοδότηση του έγγαμου υποψηφίου με παιδί σε σχέση με τον άγαμο με παιδί και η εξομίωση του έγγαμου χωρίς τέκνο υποψηφίου με τον άγαμο με ένα τέκνο υποψήφιο, θέτει τον δεύτερο σε μειονεκτική θέση, παρά τις αυξημένες ευθύνες φροντίδας που έχει λόγω της αποκλειστικής ευθύνης ανατροφής. Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι το συγκεκριμένο σύστημα μοριοδότησης, στον βαθμό που δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες υπό τις οποίες τελεί ο γονέας μονογονεϊκής οικογένειας, εισάγει άμεση διάκριση λόγω οικογενειακής κατάστασης κατά τις διατάξεις των ν. 4443/2016 και 3896/2010.⁷⁴

Τέλος, με αφορμή τον ν. 4589/2019, για το σύστημα διορισμού και πρόσληψης εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο Συνήγορος του Πολίτη, μεταξύ των παρατηρήσεων και των προτάσεων που υπέβαλε στο Υπουργείο Παιδείας, αναφέρθηκε και στις διατάξεις με τις οποίες καθορίζονται τα αντικειμενικά κριτήρια στη βάση των οποίων θα διενεργούνται οι διορισμοί (άρθρα 57 επ.). Ειδικότερα, παρατήρησε ότι στα κοινωνικά κριτήρια δεν υφίσταται ειδική πρόβλεψη για την κατηγορία των γονέων μονογονεϊκής οικογένειας. Στη βάση όσων ήδη προαναφέρθηκαν, επισήμανε ότι οι αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις των γονέων αυτών που είναι εκπαιδευτικοί θα δικαιολογούσαν πρόβλεψη ειδικής μοριοδότησης κατά την ένταξή τους στους σχετικούς πίνακες και πρότεινε την πρόβλεψη αυξημένης μοριοδότησης των τέκνων της μονογονεϊκής οικογένειας σε σχέση με αυτήν (3 μόρια) των λοιπών περιπτώσεων τέκνων.⁷⁵

73. Φ.Υ. 225093/2017.

74. Φ.Υ. 261256/2019, 280160/2020, 294786/2021.

75. Φ.Υ. 260708/2019.

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΜΕΡΟΣ 2^ο

ΜΕΡΟΣ 2ο: Πλημμέλειες των διαδικασιών πρόσληψης προσωπικού στο Δημόσιο: Η εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη υπήρξε αποδέκτης αναφορών πολιτών, οι οποίοι αντιμετώπισαν δυσκολία στην προσπάθειά τους για την ανεύρεση του σώματος προκηρύξεων θέσεων στο Δημόσιο, την υποβολή της αίτησης της υποψηφιότητας και των δικαιολογητικών τους, την κατανόηση των όρων των προσκλήσεων και την πληροφόρηση για τους λόγους απόρριψης/αποκλεισμού τους από τις προσλήψεις. Στη συνέχεια αναλύονται οι **σοβαρότερες πλημμέλειες** που εμφανίζονται πιο συχνά στις διαδικασίες πρόσληψης και εκτίθενται χαρακτηριστικές υποθέσεις, για τις οποίες οι πολίτες προσέφυγαν στην Αρχή.

1. Η επιλογή της διαδικασίας πρόσληψης και οι σχετικοί διαδικαστικοί όροι

Αφού ολοκληρωθεί μια σειρά απαραίτητων προκαταρκτικών ενεργειών (προγραμματισμός προσλήψεων, προϋπολογισμός δαπάνης, απόφαση έγκρισης προσλήψεων, εγγραφή πιστώσεων), ξεκινά η διαδικασία πρόσληψης. Η προκήρυξη αποτελεί το πρώτο στάδιο κάθε διαγωνιστικής διαδικασίας για την πρόσληψη προσωπικού. Ωστόσο, πριν την έκδοσή της, ο φορέας πρέπει να επιλέξει ορθά την ακολουθητέα διαδικασία σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

ΓΟΕΒ Θεσσαλίας και Θεσσαλονίκης-Λαγκαδά: Εσφαλμένη επιλογή ακολουθητέας διαδικασίας πρόσληψης

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορές⁷⁶ σχετικές με το ζήτημα νομιμότητας της διαδικασίας πρόσληψης προσωπικού, ιδιωτικού δικαίου αορίστου και ορισμένου χρόνου, την οποία ακολούθησαν φορείς του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων) κατά τα έτη 2018 και 2019. Ο Συνήγορος του Πολίτη, μετά από την εξέταση του (τότε) ισχύοντος ν. 4456/2017, συνήγαγε ότι οι προσλήψεις προσωπικού στους **Τοπικούς Οργανισμούς Εγγείων Βελτιώσεων** εξαιρούνται από την αρμοδιότητα του ΑΣΕΠ, ενώ οι προσλήψεις προσωπικού στους **Γενικούς Οργανισμούς Εγγείων Βελτιώσεων** υπάγονται στις διατάξεις του ν. 2190/1994.

Όσον αφορά τη διαδικασία προσλήψεων, την οποία εφάρμοσαν οι φορείς, προέκυψε ότι αυτοί ακολούθησαν τη θέση του ΥΑΑΤ, κατά την οποία η διαδικασία πρόσληψης προσωπικού στους ΓΟΕΒ και ΤΟΕΒ δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2190/1994 και εφαρμόζονται οι διατάξεις του Εσωτερικού Κανονισμού τους. Για

76. Φ.Υ. 265185/2019 και 265601/2019.

το θέμα βρισκόταν σε εξέλιξη επιθεώρηση του ΑΣΕΠ. Το ΑΣΕΠ επισήμανε⁷⁷ ότι η τυχόν εξαίρεση της πρόσληψης προσωπικού –αορίστου και ορισμένου χρόνου– των ΓΟΕΒ από το σύστημα ελέγχου του, εκτός του ότι δεν ευρίσκει νόμιμο έρεισμα στις διατάξεις του ν. 4456/2017, θα παραβίαζε ευθέως και τη διάταξη του άρθρου 103 παρ. 7 του Συντάγματος. Παρά τις **επισημάνσεις του ΑΣΕΠ**, ακολούθησε η θέσπιση του ν. 4673/2020, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου το ΑΣΕΠ έχει αρμοδιότητα επί της διαδικασίας πρόσληψης στους ΓΟΕΒ μόνο για το προσωπικό αορίστου χρόνου, όχι όμως για το προσωπικό ορισμένου χρόνου.

Κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, η, βάσει της νέας νομοθεσίας, εξαίρεση των προσλήψεων προσωπικού ορισμένου χρόνου των ΓΟΕΒ από την αρμοδιότητα του ΑΣΕΠ εφαρμόζεται από 11.3.2020⁷⁸, συνεπώς, δεν αφορά στις διαδικασίες προηγούμενων ετών (2018 και 2019), με τις οποίες σχετιζόνταν οι αναφορές στον Συνήγορο του Πολίτη. Επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα και με το πνεύμα των νέων διατάξεων, καθίσταται σαφές ότι η ολοκλήρωση της διαδικασίας πρόσληψης προσωπικού ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου θα έπρεπε να λάβει χώρα μετά από έγκριση του ΑΣΕΠ, καθώς υπάγεται στην αρμοδιότητα ελέγχου του. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε ενημέρωση για το αποτέλεσμα της επιθεώρησης του ΑΣΕΠ.

Επιμελητήριο Πρέβεζας: Εσφαλμένη παράλειψη εγκριτικής απόφασης του ΑΣΕΠ

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά⁷⁹ σχετική με προκήρυξη του Επιμελητηρίου Πρέβεζας για την πρόσληψη ειδικού επιστημονικού συνεργάτη. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 80 του ν. 4497/2017, τα Επιμελητήρια μπορούν, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, να καθορίζουν τη διαδικασία πρόσληψης ειδικών συνεργατών κατόπιν έγκρισης του ΑΣΕΠ. Εν προκειμένω, απουσίαζε από την προκήρυξη η εγκριτική απόφαση του ΑΣΕΠ, καθώς και η πρόβλεψη όρων, προθεσμιών και διαδικασίας επιλογής. Προέκυπτε, επομένως, **αμφιβολία για το αν είχε δοθεί η απαιτούμενη έγκριση**. Ο φορέας δεν έκανε γνωστή τη θέση του στον Συνήγορο του Πολίτη.

2. Η διαφάνεια των όρων της προκήρυξης και η διασφάλιση της πρόσβασης στη διαδικασία

Στην προκήρυξη πρέπει να ορίζονται **με σαφήνεια** και χωρίς περιθώριο διάφορων ερμηνειών οι όροι και οι προϋποθέσεις της πρόσληψης. Κατά τη νομολογία, από τη στιγμή της δημοσιοποίησής της, η προκήρυξη προσλαμβάνει κανονιστικό

77. Απόφ. ΟΛ ΑΣΕΠ υπ'αρ. 19/18.12.2019.

78. Βλ. άρθρο 46 ν. 4673/2020.

79. Φ.Υ. 244231/2018.

χαρακτήρα και δεσμεύει, ως προς το περιεχόμενό της, τόσο τη δημόσια αρχή όσο και τους υποψήφιους, χωρίς να επιτρέπεται η παραβίαση των διατάξεών της, η οποία αντίκειται στις αρχές της ισότητας των διαγωνιζομένων, της αντικειμενικότητας, της διαφάνειας και της αξιοκρατίας⁸⁰. Οι όροι της δεν μπορούν να μεταβληθούν μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία⁸¹. Κάθε προκήρυξη είναι αυτοτελής και ουσιώδης στοιχείο της είναι ο καθορισμός των προσόντων των υποψηφίων, η έλλειψη του οποίου επιβάλλει τη ματαίωση της διαδικασίας και την επανάληψή της, χωρίς να είναι θεμιτή η απλή συμπλήρωση ή διόρθωση της πρόσκλησης⁸².

Επιπλέον, η **δημοσιότητα** της προκήρυξης πρέπει να είναι ευρεία⁸³, ούτως ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μην αντιμετωπίζουν δυσκολία κατά την προσπάθειά τους για πρόσβαση στο σώμα της και, τελικώς, να αποθαρρύνονται από την υποβολή υποψηφιότητας. Από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις⁸⁴, διαφαίνεται η βούληση του νομοθέτη να παράσχει εύλογο χρονικό περιθώριο στους υποψήφιους, προκειμένου να ενημερωθούν και να προετοιμάσουν τις αιτήσεις συμμετοχής τους και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Η εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη κατέδειξε, ωστόσο, ότι υπάρχουν περιπτώσεις που είτε ο χρόνος δημοσίευσης της προκήρυξης είτε ο προβλεπόμενος χρόνος υποβολής των αιτήσεων υποψηφιότητας είναι τόσο περιορισμένοι, ώστε να δημιουργούνται εμπόδια στην πρόσβαση σε θέσεις εργασίας. Η Αρχή έχει εκφράσει επανειλημμένα την άποψη ότι, σε όλες ανεξαιρέτως τις περιπτώσεις, οι φορείς οφείλουν να εξασφαλίζουν ικανούς χρόνους δημοσιότητας της προκήρυξης και προθεσμίας υποβολής αιτήσεων συμμετοχής και δικαιολογητικών.

ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ): Πολυσέλιδες προκηρύξεις και δύσχροστη ηλεκτρονική πλατφόρμα αιτήσεων⁸⁵

Συμμετέχοντες/ουσες σε διαδικασίες υλοποίησης των προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα του ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ) διαμαρτυρήθηκαν στον Συνήγορο του Πολίτη για την εξαιρετικά δύσκολη χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας υποβολής των αιτήσεων υποψηφιότητας. Η ιδιαίτερα σύνθετη διαδικασία εκδήλωσης ενδιαφέροντος απαιτεί τη μελέτη πολυσέλιδης πρόσκλησης από ανέργους, οι οποίοι είτε δεν διαθέτουν καν τα τεχνικά μέσα είτε δεν είναι εξοικειωμένοι με αυτά.

80. ΣτΕ 2651/2017, 152/2001, 3254/2010, 1299/2003, 1301/2003.

81. ΔΕΦ Αθ 2175/2014, ΣτΕ 3326/2003, ΣτΕ Ολ 1252/2003 κ.α.

82. ΣτΕ 152/2001, 2651/2017.

83. ΣτΕ 2753/1993.

84. Βλ. άρθ. 16, 18, 30, 41 του ν. 4765/2021.

85. Ετήσια έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη (2017), σελ.173

(<https://old.synigoros.gr/resources/ee2017-p00.pdf>). Ενδ. Φ.Υ. 225354/2017. Για το θέμα βλ. ΣτΕ 497/2021 <http://www.adjustice.gr> (υποχρεώσεις της Διοίκησης που απορρέουν από την αρχή της χρηστής διοίκησης στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης).

Η επανειλημμένως διαπιστούμενη, κατόπιν εξέτασης ικανού αριθμού αναφορών, **παράλειψη υποστήριξης προς τους υποψηφίους** αποτελεί ένα άλυτο ζήτημα στο πλαίσιο της οικείας διαδικασίας. Κατά την άποψη της Αρχής, απαιτείται από τον ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ), ως κεντρική δομή διαχείρισης των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, ορθολογισμός και αμεσότητα στην επίλυση των θεμάτων που ανακύπτουν, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, ενόψει του πλήθους των προγραμμάτων και του μεγάλου αριθμού υποψηφίων σε κάθε πρόσκληση.

Υπουργείο Εσωτερικών/Οικονομικών: Ύψος παραβόλου σε διαγωνιστικές διαδικασίες

Ο Συνήγορος του Πολίτη υπήρξε αποδέκτης αναφορών πολιτών⁸⁶ για το κόστος του παραβόλου που έπρεπε να καταβάλουν στο δημόσιο ταμείο σε περίπτωση υποβολής ένστασης στο πλαίσιο διαδικασιών που ελέγχονταν από το ΑΣΕΠ. Επισήμανε προς τους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών ότι το εν λόγω παράβολο αποτελεί έσοδο του κρατικού προϋπολογισμού, ότι δεν είχε υπάρξει καμία **αναπροσαρμογή** του σε επίπεδα εύλογα για την κρατούσα οικονομική κατάσταση μετά το 2010 και ότι το ύψος του ήταν απαγορευτικό για την υποβολή ένστασης. Ζήτησε να εξετασθεί το ενδεχόμενο μείωσης αυτού. Με υπουργική απόφαση το 2017⁸⁷ προβλέφθηκε σημαντική μείωση στα παράβολα για τη συμμετοχή, αλλά και την υποβολή ένστασης σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ.

ΑΣΕΠ: Εκπρόθεσμη πληρωμή παραβόλου σε διαδικασία επιλογής εκπαιδευτικών

Μεγάλος αριθμός υποψήφιων εκπαιδευτικών (μονίμων και αναπληρωτών) σε προκηρύξεις του ΑΣΕΠ του έτους 2019 διαμαρτυρήθηκαν για τον αποκλεισμό τους από τις διαδικασίες διορισμού με την αιτιολογία της μη καταβολής παραβόλου. Οι υποψήφιοι ισχυρίζονταν ότι η υποβολή ηλεκτρονικής αίτησης υποψηφιότητας με την ταυτόχρονη αναγραφή του κωδικού του εκδοθέντος παραβόλου -δεδομένου ότι δεν υπήρχε η προϋπόθεση να έχει καταβληθεί προηγουμένως το αντίτιμο- δημιούργησε σύγχυση σε αυτούς ως προς την πληρότητα της αίτησής τους, με αποτέλεσμα την **εκπρόθεσμη καταβολή** ή τη μη καταβολή του αντιτίμου του παραβόλου και τελικώς τον αποκλεισμό τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη θεώρησε κρίσιμη για την κατάλληλη αντιμετώπιση του ανακύψαντος θέματος την ενημέρωση του ΑΣΕΠ σχετικά με την υποβολή αναφορών από τους υποψήφιους, καθώς επρόκειτο για την πρώτη εφαρμογή του νέου συστήματος πρόσληψης εκπαιδευτικών. Επισημάνθηκε ότι «όσον αφορά τη διαδικασία πληρωμής και καταβολής του παραβόλου, πρέπει να είναι απλή, ούτως ώστε να μην προκαλείται σύγχυση στους υποψήφιους και να μην αποκλείονται εξαιτίας αυτού του λόγου από τις διαγωνιστικές διαδικασίες όπως

86. Ενδ. Φ.Υ. 216820/2016

87. ΔΙΑΔΙΠΥΔ/ΤΣΠΕΑΔ/Φ.18/33296, 30202/25.1.2017.

συμβαίνει κατά κόρον στην [υπ' αρ. 3ΕΑ/2019, 1ΓΕ/2019, 2ΓΕ/2019] προκήρυξη των εκπαιδευτικών»⁸⁸.

Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου: Δυσκολία πρόσβασης σε προκήρυξη εν μέσω πανδημίας και περιορισμένος χρόνος υποβολής δικαιολογητικών

Σε αναφορά⁸⁹ σχετική με πρόσκληση για την **πρόσληψη Διοικητών σε δομές του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου** τέθηκε το ζήτημα της δυσχέρειας ηλεκτρονικής πρόσβασης στο σώμα της προκήρυξης. Εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων λόγω της πανδημίας COVID-19, ενδιαφερόμενος δεν εδύνάτο να προσέλθει στην εργασία του -όπου διατηρούσε τον αναγκαίο εξοπλισμό (Η/Υ). Επίσης ήταν εξαιρετικά σύντομη (πενθήμερη) η προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών των υποψηφίων. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι, ναι μεν η διαδικασία διορισμού απευθείας σε διευθυντικούς βαθμούς εξαιρείται από τις διαδικασίες του ΑΣΕΠ (άρθρο 14, παρ. 2ια ν. 2190/1994), ωστόσο και σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να τηρούνται οι γενικές αρχές της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας. Προηγούμενη δε αντίστοιχη πρόσκληση του ιδίου Υπουργείου έθετε διπλάσια, δεκαήμερη, προθεσμία υποβολής δικαιολογητικών. Παράλληλα, τόνισε το γεγονός ότι, αν υπήρχε ανάγκη άμεσης στελέχωσης των δομών με Διοικητές, θα μπορούσε να εκδοθεί η σχετική δημόσια πρόσκληση συγχρόνως με την ίδρυση των δομών αυτών, ούτως ώστε να ήταν μεγαλύτερη η προθεσμία υποβολής δικαιολογητικών.

Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού/Υπουργείο Εσωτερικών: Υπέρμετρα σύντομη προθεσμία υποβολής αιτήσεων για προσλήψεις

1. Τον Συνήγορο του Πολίτη απασχόλησε⁹⁰ το ζήτημα της εξαιρετικά σύντομης προθεσμίας μίας (1) ημέρας που είχε θέσει ο Δήμος Γαλασίου με σχετική του ανακοίνωση για την πρόσληψη **προσωπικού πυρασφάλειας** ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου. Η Αρχή έθεσε υπόψη του Υπουργείου Εσωτερικών τη διαφορετική πρακτική των Δήμων, οι οποίοι σε αντίστοιχες ανακοινώσεις τους είχαν θέσει διαφορετικές προθεσμίες υποβολής δικαιολογητικών, ήτοι από μία (1) έως δέκα (10) ημέρες. Ταυτοχρόνως, επισήμανε ότι, αν και, λόγω

88. Βλ. Υπόμνημα ΣτΠ επί των διατάξεων του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) – Αξιοκρατία στον δημόσιο τομέα, <https://old.synigoros.gr/resources/190121-ypomnhma-proslhpseis-asep.pdf>. Πρβλ. ΣτΕ 497/2021 <http://www.adjustice.gr> (υποχρεώσεις της Διοίκησης που απορρέουν από την αρχή της χρηστής διοίκησης στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης).

89. Φ.Υ. 279457/2020.

90. Φ.Υ. 154733/2013. Βλ. έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη με αριθμ. πρωτ. 154733/16146/19.4.2013.

της κατεπείγουσας φύσης των αναγκών πυρασφάλειας αλλά και της σύντομης χρονικής διάρκειας απασχόλησης, έχει προβλεφθεί μία πιο ευέλικτη, εκτός ΑΣΕΠ, διαδικασία, το γεγονός αυτό δεν απαλλάσσει τους Ο.Τ.Α. από την υποχρέωση να τηρούν τις στοιχειώδεις αρχές της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας. Προθεσμίες για την κατάθεση των απαιτούμενων δικαιολογητικών συντομότερες των δέκα (10) ημερών είναι εξαιρετικά περιορισμένες και δε θα μπορούσαν να θεωρηθούν εύλογες. Πρότεινε την αποστολή οδηγιών σε όλους τους Ο.Τ.Α. της χώρας, προκειμένου να υιοθετείται στις σχετικές προκηρύξεις κοινή προθεσμία.

- II. Πολίτες⁹¹ διαμαρτυρήθηκαν, κατά τα έτη 2020 και 2021⁹², για την ισχνή δημοσιότητα, καθώς και τη σύντομη προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων, η οποία εκτεινόταν από μία (1) έως τρεις (3) ημέρες, κατά τις διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού από τις Περιφέρειες και τους Δήμους λόγω κατεπείγουσών πρόσκαιρων αναγκών **αντιμετώπισης της COVID-19**, με αποτέλεσμα ακόμη και να χάσουν την ευκαιρία συμμετοχής τους στις σχετικές διαδικασίες. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι, λόγω της έκτακτης κατάστασης, ο κατά τα ως άνω προβλεπόμενος χρόνος δεν επαρκεί για τη συγκέντρωση δικαιολογητικών, την πρόσβαση σε ηλεκτρονικά μέσα, του υποψηφίου που δεν διαθέτει δικά του και την επικοινωνία με την αρμόδια υπηρεσία για διευκρινίσεις επί της προκήρυξης. Επισήμανε ότι, ακόμη και σε περιπτώσεις προσλήψεων για απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες, οι φορείς οφείλουν να παρέχουν εξέγγραφα αμεροληψίας, διαφάνειας και αξιοκρατίας. Εν προκειμένω δεν διασφαλιζόταν η ενημέρωση των ενδιαφερομένων και αναιρούνταν εν τοις πράγμασι η δυνατότητα πρόσβασής τους σε διαδικασίες πρόσληψης. Περαιτέρω, η επίκληση του απρόβλεπτου και επείγοντος για να δικαιολογηθεί ο εξαιρετικά περιορισμένος χρόνος για την υποβολή των αιτήσεων, σε μία χρονική φάση που είχε παρέλθει σχεδόν ένα έτος από την έναρξη της πανδημίας, δημιουργούσε εύλογα προβληματισμό για την αληθή σκοπιμότητα της εξαίρεσης.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Ζακύνθου: Προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων μέσω συστημένης επιστολής

Ο Συνήγορος του Πολίτη⁹³ εξέτασε αναφορά σχετική με αίτηση υποψηφιοτήτων η οποία είχε υποβληθεί εμπροθέσμως, πλην όμως περιήλθε στην υπηρεσία (Εφορεία Αρχαιοτήτων Ζακύνθου) μετά τη λήξη προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων και θεωρήθηκε εκπρόθεσμη. Από τη σχετική προκήρυξη προβλεπόταν ότι επί ταχυδρομικής υποβολής των αιτήσεων, αυτές έπρεπε να έχουν πρωτοκολληθεί στην υπηρεσία έως την ημερομηνία λήξης υποβολής των αιτήσεων. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (άρθρο 10, παρ. 3

91. Ενδεικτικά: Φ.Υ. 293338/2020, 294003/2021, 294484/2021.

92. Βλ. και Μέρος 1^ο κεφ. 3.

93. Φ.Υ. 170451/2013.

του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»), ο ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει το έγγραφό του προς τη Διοίκηση με συστημένη επιστολή, εφόσον δεν το αποκλείουν ειδικές διατάξεις. Στις περιπτώσεις αυτές, σύμφωνα με τη νομολογία⁹⁴ και σχετικές γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ⁹⁵, ως ημερομηνία υποβολής θεωρείται εκείνη της κατάθεσης της επιστολής στην ταχυδρομική υπηρεσία. Το ΥΠΠΟΑ έκανε δεκτή την πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη⁹⁶, και έκτοτε οι προκηρύξεις αναφέρουν ότι ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης υποψηφιότητας θεωρείται εκείνη της **κατάθεσης στην ταχυδρομική υπηρεσία**. Επιπροσθέτως, κατόπιν πρότασης του Συνηγόρου του Πολίτη, προβλέπεται και η δυνατότητα υποβολής ηλεκτρονικής αίτησης υποψηφιότητας.

Μη καθορισμός σε προκηρύξεις του ακριβούς χρόνου υποβολής αιτήσεων

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει παρατηρήσει ότι σε προκηρύξεις για πρόσληψη προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου δεν αναγράφονται **οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης υποβολής αιτήσεων** (και δικαιολογητικών)⁹⁷. Η μη αναγραφή των εν λόγω ημερομηνιών στις προκηρύξεις δεν ικανοποιεί την ανάγκη πληροφόρησης των ενδιαφερόμενων σχετικά με τον χρόνο εντός του οποίου οφείλουν να υποβάλουν αίτηση υποψηφιότητας και δικαιολογητικά. Ως εκ τούτου, οι φορείς οφείλουν, σε κάθε περίπτωση, να αναγράφουν επακριβώς τις ημερομηνίες έναρξης και λήξης προθεσμίας υποβολής αιτήσεων, ώστε να μην παρατηρείται **έλλειμμα διαφάνειας** και πληροφόρησης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει:

- 1) Έγκαιρη ανάρτηση των κατ' εξαίρεση, εκτός ΑΣΕΠ, διαδικασιών πρόσληψης σε μία κοινή και ενιαία ιστοσελίδα.⁹⁸ Δημιουργία διαδικτυακού τόπου όπου όλοι οι

94. ΣτΕ 3211/2010, 1285/2009.

95. ΝΣΚ 30/2009, 425/2007.

96. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 186193/40061/31.7.2014.

97. Στο εδάφιο «Υποβολή Αιτήσεων Συμμετοχής» αναγράφονται τα εξής: «Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων είναι δέκα (10) ημέρες (υπολογιζόμενες ημερολογιακά) και αρχίζει από την επόμενη ημέρα της τελευταίας δημοσίευσης της παρούσας σε τοπικές εφημερίδες ή της ανάρτησής της στο κατάστημα της υπηρεσίας μας στα παραρτήματα και στον δικτυακό τόπο αυτής (www...) και στον χώρο των ανακοινώσεων του δημοτικού καταστήματος του εκάστοτε Δήμου, εφόσον η ανάρτηση είναι τυχόν μεταγενέστερη της δημοσίευσης στις εφημερίδες. Η ανωτέρω προθεσμία λήγει με την παρέλευση ολόκληρης της τελευταίας ημέρας και εάν αυτή είναι, κατά νόμο, εξαιρετέα (δημόσια αργία) ή μη εργάσιμη, τότε η λήξη της προθεσμίας μετατίθεται την επόμενη εργάσιμη ημέρα».

98. Βλ. Υπόμνημα ΣτΠ επί των διατάξεων του Σχεδίου Νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών με τίτλο Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) – Αξιοκρατία στον δημόσιο τομέα, <https://old.synigoros.gr/resources/190121-yponmhma-proslhpsis-asep.pdf>.

φορείς θα είναι υποχρεωμένοι να αναρτούν τις προκηρύξεις τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν την έναρξη προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων.

2) Υποχρεωτική προθεσμία υποβολής αιτήσεων τουλάχιστον δέκα (10) ημερών.

3) Ρητή αναφορά χρόνου έναρξης και λήξης υποβολής αιτήσεων.

Δήμος Βόλου/Δήμος Χαϊδαρίου: Ανεπίτρεπτη επιλογή προσωπικού βάσει κριτηρίων εκτός προκήρυξης

I. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορές υποψηφίων⁹⁹ σχετικές με διαδικασία προσλήψεων για θέσεις ορισμένου χρόνου στο πλαίσιο προγράμματος ΕΣΠΑ που υλοποιούσε Οργανισμός του Δήμου Βόλου. Στην προκήρυξη δεν αναφερόταν η μοριοδότηση των κριτηρίων επιλογής. Ετίθετο, συνεπώς, το ερώτημα αν η βαθμολόγηση των υποψηφίων ήταν επιτρεπτό να γίνει μέσω μοριοδότησης, η οποία ωστόσο καθορίστηκε από την επιτροπή αξιολόγησης εκ των υστέρων κατά το τελικό στάδιο αξιολόγησης. Περαιτέρω, η προκήρυξη προέβλεπε συνέντευξη, όπου θα παρίστατο ανάγκη. Επίσης, οι αξιολογικοί πίνακες αναρτήθηκαν με τη συνολική βαθμολογία των υποψηφίων, χωρίς ο κάθε υποψήφιος να γνωρίζει τη μοριοδότησή του και να μπορεί να ασκήσει αποτελεσματικά το δικαίωμά του σε ένσταση. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στον φορέα ότι με την προκήρυξη πρέπει να ορίζονται επακριβώς **οι όροι και οι προϋποθέσεις** των προσλήψεων, χωρίς να επιτρέπεται η εκ των υστέρων συμπλήρωση των διατάξεών της.

II. Το ζήτημα της έλλειψης πρόβλεψης κριτηρίων επιλογής, μοριοδότησης και διεξαγωγής συνέντευξης διαπιστώθηκε¹⁰⁰ και σε προκήρυξη του Δήμου Χαϊδαρίου για θέσεις ορισμένου χρόνου στο πλαίσιο προγράμματος ΕΣΠΑ. Ο Δήμος όφειλε, με την προκήρυξη, να θέσει τα **συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής** των υποψηφίων με αναλυτική μοριοδότηση αυτών και να μνημονεύει τη συμπερίληψη του σταδίου της συνέντευξης στη διαδικασία επιλογής, με τη μοριοδότηση αυτής και την τήρηση πρακτικών. Όφειλε επίσης να συντάξει πίνακες αξιολόγησης των υποψηφίων βάσει των προβλεπομένων κριτηρίων, χωρίς να δύναται η επιτροπή επιλογής να προσθέτει κριτήρια ή να τα τροποποιεί. Επιπροσθέτως οι πίνακες έπρεπε να περιέχουν την αναλυτική μοριοδότηση των υποψηφίων, ώστε, όσοι επιθυμούν, να έχουν τη δυνατότητα αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος υποβολής ένστασης. Η διαδικασία, κατόπιν ελέγχου νομιμότητας από το ΑΣΕΠ, ακυρώθηκε.¹⁰¹

99. Φ.Υ. 221614/2016 , 221984/2016.

100. Φ.Υ. 212043/2016.

101. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994, όπως συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις της παρ. 12 του άρθρου 12 του ν. 4071/2012, οι υποψήφιοι της συγκεκριμένης διαδικασίας μπορούσαν να υποβάλουν ένσταση στο ΑΣΕΠ, η οποία και υποβλήθηκε στην προκειμένη υπόθεση.

Δημοτικό Ωδείο Λάρισας: Αδιαφάνεια στους όρους προκήρυξης

Κατά την εξέταση¹⁰² διαδικασίας επιλογής προσωπικού στο Δημοτικό Ωδείο Λάρισας κρίθηκε από τον Συνήγορο του Πολίτη ότι ο **μη καθορισμός κριτηρίων** για την κλήση ορισμένου αριθμού υποψηφίων σε συνέντευξη εισήγαγε καθεστώς αδιαφάνειας ως προς τον όρο αυτόν της προκήρυξης. Η πρόβλεψη αυτή εισήγαγε, επιπλέον, καθεστώς άνισης μεταχείρισης των καλουμένων σε συνέντευξη έναντι των υπολοίπων, δεδομένου ότι κάποια δικαιολογητικά (μοριοδοτούμενα και μη) έπρεπε να υποβληθούν κατά τον χρόνο της συνέντευξης. Επίσης με την προκήρυξη ζητήθηκαν επικουρικά δικαιολογητικά, για τα οποία δεν προβλεπόταν μοριοδότηση ούτε και η συμβολή τους στη συνολική αξιολόγηση των υποψηφίων. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από τον φορέα να ακυρωθεί η προκήρυξη και να εκδοθεί νέα, αφού ληφθούν υπόψη οι επισημάνσεις του.

Επόμενη προκήρυξη του ίδιου φορέα για προσλήψεις μουσικών προέβλεπε την υποβολή δικαιολογητικών με την αίτηση υποψηφιότητας και τη διενέργεια συνέντευξης για το σύνολο των υποψηφίων.

Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής: Αδιαφάνεια ως προς τα κριτήρια επιλογής και μη πρόβλεψη υποβολής ενστάσεων

Σε προκήρυξη του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής¹⁰³ για την πλήρωση θέσεων μόνιμου προσωπικού ναυτικών ειδικοτήτων, εκτός διαδικασιών ελέγχου του ΑΣΕΠ, **δεν προβλεπόταν ρητά** η δυνατότητα υποβολής ένστασης των υποψηφίων και δεν αναφέρονταν, πέραν των τυπικών και ειδικών προσόντων, κριτήρια αξιολόγησης. Επιπροσθέτως, διαπιστώθηκε ότι, κατά τη διαδικασία επιλογής, εισήχθη από την επιτροπή πρόσθετο κριτήριο επιλογής. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η διοικητική πρακτική που ακολουθήθηκε θίγει την αξιοπιστία της επιλογής και προσβάλλει συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα, γι' αυτό και θα πρέπει να μην επαναληφθεί εφεξής. Το Υπουργείο δεσμεύτηκε ότι σε επόμενη προκήρυξη θα λάβει υπόψη του τις επισημάνσεις του Συνηγούρου του Πολίτη. Σε επόμενες αντίστοιχες προκηρύξεις, εισήχθησαν κριτήρια αξιολόγησης, δεν υπήρξε ωστόσο πρόβλεψη για δικαίωμα ένστασης.

Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού: Αδιαφανή κριτήρια επιλογής προσωπικού για την αντιμετώπιση της COVID-19

Ο Συνήγορος του Πολίτη, κατά τα έτη 2020 και 2021, έγινε αποδέκτης μεγάλου

102. Φ.Υ. 267115/2019 , 267420/2019.

103. Φ.Υ. 225688/2017, βλ. Ετήσια Έκθεση Συνηγούρου του Πολίτη 2017, σελ. 171, <http://online.fliphtml5.com/hmpf/gwto/#p=1>

αριθμού αναφορών πολιτών¹⁰⁴ σχετικές με διαδικασίες πρόσληψης σε Ο.Τ.Α. α΄ και β΄ βαθμού προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών λόγω της πανδημίας COVID-19. Η έλλειψη συγκεκριμένων κριτηρίων επιλογής έθεσε ζήτημα νομιμότητας των εν λόγω διαδικασιών και δημιούργησε προβληματισμό για τη σειρά κατάταξης των υποψηφίων. Κατά την άποψη της Αρχής, η έλλειψη εκ του νόμου υποχρέωσης για την αξιολόγηση των υποψηφίων βάσει μοριοδοτούμενων κριτηρίων και ο περιορισμένος έλεγχος του ΑΣΕΠ δεν σημαίνει ότι στις εν λόγω διαδικασίες δεν έχουν πεδίο εφαρμογής οι συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές της αξιοκρατίας και της διαφάνειας. Ανεξαρτήτως της σιωπής του νόμου για την ακολουθητέα διαδικασία, οι ως άνω αρχές θα πρέπει να αποκτούν συγκεκριμένο περιεχόμενο σε κάθε στάδιο, ήτοι από την έκδοση της προκήρυξης μέχρι την τελική επιλογή. Τυχόν δε περιορισμός των δικαιωμάτων των υποψηφίων, είτε π.χ. λόγω περιορισμένου χρόνου δημοσιότητας της προκήρυξης/ή υποβολής αιτήσεων είτε λόγω περιορισμένων κριτηρίων αξιολόγησης και έλλειψης δικαιώματος ένστασης, θεωρείται δικαιολογημένος, μόνο εφόσον ελέγχεται προηγουμένως υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος) και οι παρεκκλίσεις από τα γενικώς ισχύοντα είναι οι ελάχιστες δυνατές και οι απολύτως αναγκαίες για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού των άμεσων προσλήψεων.

ΕΛΣΤΑΤ: Αδιαφάνεια κατά τη διαδικασία ένταξης υποψηφίων σε μητρώα φορέα του Δημοσίου

Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε αναφορές¹⁰⁵ με αντικείμενο τη διαδικασία ένταξης ιδιωτών συνεργατών σε μητρώα της ΕΛΣΤΑΤ. Στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος γινόταν αναφορά μόνο στους συντελεστές βαρύτητας των βαθμολογούμενων κριτηρίων. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι, προκειμένου να διασφαλίζονται οι αρχές της χρηστής διοίκησης, της διαφάνειας στη διαδικασία και να μη δημιουργούνται αμφιβολίες ως προς την αντικειμενικότητα και την αξιοκρατία, η ακριβής διαδικασία βαθμολόγησης των επιμέρους κριτηρίων αξιολόγησης πρέπει να βρίσκεται σε **πλήρη γνώση των υποψηφίων** πριν από την υποβολή των αιτήσεών τους. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε η μη δυνατότητα πρόσβασης σε αίτηση, μετά την υποβολή της. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι πρέπει να τροποποιηθεί η ηλεκτρονική εφαρμογή¹⁰⁶ με χορήγηση δυνατότητας διόρθωσης ή συμπλήρωσης της αίτησης έως την καταληκτική ημερομηνία υποβολής, αλλά και περαιτέρω πρόσβασης και εκτύπωσης μετά την υποβολή αυτής. Ο φορέας ενημέρωσε τον Συνήγορο του Πολίτη για την αποδοχή των επιστημάτων του και την εφεξής εφαρμογή τους.

104. Ενδ. Φ.Υ. 292810/2020, 294901/2021, 294338/2021, 295846/2021 Βλ. επίσης Μέρος 1^ο κεφ. 3.

105. Φ.Υ. 202125, 203265, 204371, 204429/2015 – Ετήσια Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη 2016, σελ. 57 <https://online.fliphtml5.com/hmpf/oujv/#p=1>

106. Για το θέμα βλ. ΣτΕ 497/2021 <http://www.adjustice.gr> (υποχρεώσεις της Διοίκησης που απορρέουν από την αρχή της χρηστής διοίκησης στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης).

Κοινωνεφλής Επιχείρηση Δήμου Λεβαδέων: Αδιαφανής διαδικασία επιλογής συμβασιούχων έργου

Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης αναφορών¹⁰⁷ για αδιαφάνεια ως προς τη διαδικασία πρόσληψης προσωπικού με σύμβαση μίσθωσης έργου στο πλαίσιο υλοποίησης διεθνούς προγράμματος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σε κοινωνεφλή επιχείρηση του Δήμου Λεβαδέων. Στη σχετική προκήρυξη **δεν ορίζονταν τα εξής: διαδικασία αξιολόγησης και μοριοδότησης των προσόντων, επιτροπή αξιολόγησης των αιτήσεων, επιτροπή εξέτασης των ενστάσεων, διαδικασία συνέντευξης (διεξήχθησαν ωστόσο συνεντεύξεις) και διαδικασία υποβολής ένστασης.** Επιπλέον, τα αποτελέσματα δεν γνωστοποιήθηκαν στους ενδιαφερόμενους. Ο Συνήγορος του Πολίτη, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συμβάσεις μίσθωσης έργου, σε συγχρηματοδοτούμενες πράξεις, βάσει του άρθρου 30 του ν. 4314/2014 εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ν. 2527/1997 και της ΠΥΣ 33/2006, επισήμανε ότι και σε αυτές χρήζουν εφαρμογής οι θεμελιώδεις αρχές της αξιοκρατίας και της διαφάνειας που οφείλουν να διέπουν οιαδήποτε διαδικασία επιλογής προσωπικού του Δημοσίου. Ειδικότερα οι φορείς πρέπει να προβαίνουν σε έγκαιρη δημοσιοποίηση των ανακοινώσεων και σε περιγραφή στη σχετική προκήρυξη των προσόντων και του συγκεκριμένου τρόπου μοριοδότησης ή αξιολόγησής τους. Δεδομένου δε του κανονιστικού χαρακτήρα που προσλαμβάνει η προκήρυξη από τη στιγμή της δημοσιοποίησής της, επιβάλλεται να τηρούνται οι όροι αυτής, ενώ δεν είναι νόμιμη η λήψη υπόψη κριτηρίων και δικαιολογητικών, τα οποία δεν προβλέπονται ειδικώς. Σε ό,τι αφορά στη διεξαγωγή συνεντεύξεων, πρέπει να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στην ανακοίνωση και να έχει τηρηθεί πρακτικό αξιολόγησης για κάθε υποψήφιο¹⁰⁸. Επίσης, πρέπει να δημοσιοποιείται εγκαίρως ο πίνακας κατάταξης υποψηφίων. Ανεπαρκής δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων επιλογής παρεκκλίνει από τα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα πληροφόρησης (άρθρο 5 του Συντάγματος) και αναφοράς στη Διοίκηση (άρθρο 10 του Συντάγματος). Επιπροσθέτως, η παράλειψη μνείας του δικαιώματος ένστασης, σε συνδυασμό με την απουσία πρόβλεψης μηχανισμού εξέτασης ενστάσεων, παραβιάζει συνταγματικά δικαιώματα των υποψηφίων, κατοχυρωμένα και επί ειδικών έκτακτων περιστάσεων, οι οποίες μπορούν, κατ' εξαίρεση, να δικαιολογούν την επίσπευση της διαδικασίας πρόσληψης. Σε κάθε περίπτωση, και εφόσον πρόκειται για πάγιες ή επαναλαμβανόμενες ανάγκες σε προσωπικό λόγω υλοποίησης προγραμμάτων, ο φορέας οφείλει να προβαίνει σε έναν ορθολογικό προγραμματισμό της όλης διαδικασίας. Η δημοτική επιχείρηση αποδέχτηκε τις παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, προβαίνοντας σε τροποποιήσεις, όπως προκύπτει από επόμενες σχετικές προκηρύξεις.

Κατά την άποψη της Αρχής, η ενίσχυση της αξιοκρατίας στο σύστημα προσλήψεων

107. Φ.Υ. 221146/2016, 223704/2017.

108. ΣτΕ 398/2007, 2365/2014, 2486/2015, 783/2012, 29/2009.

στον δημόσιο τομέα υπηρετείται, όταν οι προβλεπόμενες εξαιρέσεις από το σύστημα αυτό περιορίζονται στο απολύτως δικαιολογημένο μέτρο¹⁰⁹. Το περιεχόμενο των προκηρύξεων παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία, ακόμη και αν πρόκειται για την πρόσληψη προσωπικού ίδιας ειδικότητας. Ενίοτε παρατηρείται έλλειψη συνοχής και συνέπειας στα ζητούμενα, επικαλύψεις, αντιφάσεις, ασάφειες και κακή διατύπωση των όρων. Συνέπεια των ανωτέρω είναι η παρερμηνεία των όρων της προκήρυξης από τους υποψήφιους ή και η ερμηνεία τους από τη Διοίκηση αυθαίρετα ή κατά το δοκούν.

Ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει:

- 1) Διαμόρφωση υποδειγμάτων προκηρύξεων ανά κατηγορία προσωπικού, ιδίως για διαδικασίες που εξαιρούνται από τον έλεγχο του ΑΣΕΠ.
- 2) Εύχρηστο λειτουργικό σύστημα για την υποβολή ηλεκτρονικής αίτησης και απλούστευση της διαδικασίας κατάθεσης παραβόλου, όπου χρειάζεται¹¹⁰.
- 3) Ολιγοσέλιδες προκηρύξεις με απλό και κατανοητό περιεχόμενο.

3. Οι επιτροπές αξιολόγησης

Μετά τη δημοσίευση της προκήρυξης, ο φορέας οφείλει να συγκροτήσει την επιτροπή αξιολόγησης, της οποίας καθήκον είναι ο έλεγχος των αιτήσεων και των δικαιολογητικών, καθώς και η κατάταξη των υποψηφίων σε αξιολογικούς πίνακες. Η συγκρότηση, σύνθεση και λειτουργία των Επιτροπών αυτών ως **συλλογικών οργάνων** της Διοίκησης ρυθμίζεται με τις διατάξεις των άρθρων 13 έως 15 του ν. 2690/1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»), εκτός αν υπάρχουν ειδικές διατάξεις. Στις διατάξεις δε του άρθρου 7 του ίδιου νόμου αποτυπώνεται η **γενική αρχή αμεροληψίας των διοικητικών οργάνων**¹¹¹.

Δήμος Αθηναίων: Συμμετοχή τρίτων σε διαδικασία επιλογής συμβασιούχων έργου

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορά¹¹² σχετική με ανακοίνωση του Δήμου Αθηναίων για πρόσληψη με σύμβαση μίσθωσης έργου στο πλαίσιο υλοποίησης ευρωπαϊκού προγράμματος. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, οι υποψήφιοι θα

109. Βλ. και Μέρος 1^ο κεφ. 1.1.

110. Για το θέμα βλ. ΣτΕ 497/2021 <http://www.adjustice.gr> (υποχρεώσεις της Διοίκησης που απορρέουν από την αρχή της χρηστής διοίκησης στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης).

111. Στις επιτροπές αξιολόγησης, όταν αυτές κρίνουν υποψήφιους με συγκεκριμένα (επαγγελματικά) προσόντα, δέον να συμμετέχουν μέλη που να διαθέτουν το συγκεκριμένο (επαγγελματικό) προσόν ή άλλο ισοδύναμο. Βλ. επιλογή Μουσικών στα Δημοτικά Ωδεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του π.δ. 524/1980.

112. Φ.Υ. 255339/2019.

μοριοδοτούνταν βάσει απαραίτητων τυπικών προσόντων, επιπρόσθετων προσόντων και συνέντευξης ενώπιον τριμελούς επιτροπής. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι, κατά τη διαδικασία της συνέντευξης, οι υποψήφιοι ενημερώθηκαν για την παρουσία τρίτων (εκπροσώπων εταιρίου του προγράμματος), **μη μελών της επιτροπής**, οι οποίοι και υπέβαλαν το σύνολο των ερωτήσεων. Τα δε μέλη της επιτροπής αξιολόγησης δεν υπέβαλαν καμία ερώτηση, αν και τελικώς βαθμολόγησαν τους υποψηφίους. Από τις διατάξεις των άρθρων 13 και 14 του ν. 2690/1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας») προκύπτει ότι κατά τη συζήτηση και ψηφοφορία για τη λήψη της σχετικής απόφασης του συλλογικού οργάνου, δεν επιτρέπεται να παρίστανται πρόσωπα μη περιλαμβανόμενα στη νόμιμη συγκρότησή του, τυχόν δε παριστάμενα κατά τη συνεδρίαση μη μέλη του οργάνου οφείλουν να αποχωρούν προ της συζήτησης, διαφορετικά η παρουσία τους επάγεται ακυρότητα των πράξεων του οργάνου λόγω κακής σύνθεσής του¹¹³. Συζήτηση στην περίπτωση αυτή θεωρείται η τελική φάση της διαδικασίας όπου λαμβάνεται η απόφαση¹¹⁴. Ο Συνήγορος του Πολίτη, βάσει των ανωτέρω διατάξεων, ζήτησε να ερευνηθεί η νομιμοποιητική βάση της συμμετοχής των τρίτων στη συνέντευξη, συμμετοχή η οποία δεν προβλεπόταν στην απόφαση του Δημάρχου με την οποία ορίστηκαν τα μέλη της επιτροπής ούτε στην προκήρυξη. Το γεγονός ότι οι υποψήφιοι δεν έφεραν αντίρρηση για την παρουσία τρίτων δεν νομιμοποιούσε την παρουσία ή τη συμμετοχή τους. Ταυτοχρόνως, στο σχετικό πρακτικό δεν καταγράφηκε ούτε η παρουσία ούτε η οποιαδήποτε συμμετοχή των εν λόγω προσώπων. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι η παρουσία και μόνο τρίτων κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων αποτελεί λόγο ακυρότητας της ληφθείσας απόφασης. Τελικά, η απόφαση επιλογής και πρόσληψης ακυρώθηκε και διεξήχθη εκ νέου η διαδικασία επιλογής με τους ίδιους υποψηφίους.

Υπουργείο Παιδείας/Υπουργείο Υγείας: Πρόβλεψη περισσότερων επιτροπών αξιολόγησης στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας

I. Κατά το έτος 2015, ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε ικανό αριθμό αναφορών πολιτών,¹¹⁵ οι οποίοι συμμετείχαν σε διαδικασία πρόσληψης εκπαιδευτικών. Οι προσλήψεις πραγματοποιούνταν βάσει αξιολογικών πινάκων η σειρά κατάταξης στους οποίους προσδιοριζόταν και από τίτλους σπουδών, εφόσον ήταν συναφείς με την ειδική αγωγή. Αρμόδιος φορέας για τον καθορισμό κριτηρίων, βάσει των οποίων κρινόταν η συνάφεια ή μη των εν λόγω τίτλων, ήταν τα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι οι ίδιοι ακριβώς μεταπτυχιακοί τίτλοι είχαν κριθεί διαφορετικά, ως προς τη συνάφειά τους με την ΕΑ, από τα κατά τόπον αρμόδια

113. ΣτΕ 1317/2005, 3136/2003, 227/2002, 2637/2000, 4206/2000, 4176/1998.

114. ΣτΕ 3022/1980, 768/1996, 4205/2000, 320/2006. Βλ. Β. Γκέρτσο/Δ. Πυργάκη, *Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2015, σελ. 235.

115. Ενδ. Φ.Υ. 206535/2015, 206548/2015, 206814/2015, 207797/2015.

ΠΥΣΕΕΠ. Τόνισε προς το Υπουργείο Παιδείας την άμεση αναγκαιότητα λειτουργίας φορέα αρμόδιου για την απόδοση συνάφειας με την ΕΑ των υποβαλλομένων από τους υποψηφίους μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων, ώστε να γίνεται η κρίση με τα ίδια κριτήρια σε πανελλαδικό επίπεδο. Κατά το έτος 2017, η συνάφεια των τίτλων με την ΕΑ κρινόταν από ειδική επιτροπή του ΙΕΠ. Με τον ν. 4589/2019, η αρμοδιότητα δόθηκε σε ειδική επιστημονική επιτροπή του Υπουργείου Παιδείας.

- II. Σε προκήρυξη του Υπουργείου Υγείας για την πρόσληψη προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου σε συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα, πολίτης υπέβαλε υποψηφιότητα σε δύο υγειονομικές περιφέρειες.¹¹⁶ Από την ανάρτηση των προσωρινών αποτελεσμάτων προέκυψε ότι είχε απορριφθεί δικαιολογητικό σχετικό με την προϋπηρεσία του. Σύμφωνα με τη διαδικασία, μετά την κατάρτιση προσωρινών αξιολογικών πινάκων, **τριμελείς επιτροπές σε κάθε ΥΠΕ** εξέταζαν τις ενστάσεις των υποψηφίων. Η ένσταση του υποψηφίου κατά της απόρριψης του υποβληθέντος δικαιολογητικού έγινε δεκτή από την επιτροπή της μίας ΥΠΕ, ενώ απορρίφθηκε από την επιτροπή της άλλης ΥΠΕ. Ο Συνήγορος του Πολίτη έθεσε το θέμα υπόψη του Υπουργείου Υγείας, επισημαίνοντας ότι, στην προκειμένη περίπτωση, ο υποψήφιος, βάσει της ίδιας προκήρυξης, κρίθηκε συγχρόνως προσληπτός και απορριπτός, εκ του γεγονότος ότι η κρίση προήλθε από δύο διαφορετικές επιτροπές εξέτασης ενστάσεων. Το Υπουργείο Υγείας δεν ανταποκρίθηκε. Στη συνέχεια, ωστόσο, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι με υπουργική απόφαση του 2018¹¹⁷ προβλέφθηκε, *στο πλαίσιο διαδικασιών προσλήψεων*, η σύσταση δύο (κεντρικών) επιτροπών στο Υπουργείο Υγείας, μίας για τον έλεγχο δικαιολογητικών και μίας για την εξέταση ενστάσεων.

4. Η νομιμότητα των όρων της προκήρυξης σχετικά με τα προσόντα/κριτήρια πρόσληψης

Θεμελιώδες στοιχείο της διαδικασίας επιλογής προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης είναι ο **καθορισμός των προσόντων** που απαιτούνται για την κατάληψη της θέσης και την άσκηση των αντίστοιχων καθηκόντων. Οι υποκειμενικές προϋποθέσεις πρόσληψης¹¹⁸ εστιάζουν στο πρόσωπο των υποψηφίων, συνδεδεμένες με τις ιδιότητες/ικανότητές τους. Υπό τη θετική μορφή τους συνιστούν τα τυπικά προσόντα (γενικά και ειδικά), ενώ, υπό την αρνητική μορφή τους, συνιστούν τα κωλύματα που, όταν υπάρχουν, εμποδίζουν την πρόσληψη.

Η βούληση του φορέα που επιθυμεί να προσλάβει προσωπικό, η οποία αποτυπώνεται στην προκήρυξη, οφείλει να είναι σύμφωνη με τις αρχές που απορρέουν από το Σύνταγμα, το Δίκαιο της ΕΕ και την ΕΣΔΑ. Ιδίως, οφείλει να υπακούει στις διατάξεις

116. Φ.Υ. 241523/2018.

117. Γ4β/Γ.Π.οικ.37858/2018, ΦΕΚ Β 1811/21.5.2018.

118. Σε αντιδιαστολή με τις αντικειμενικές προϋποθέσεις πρόσληψης που αναφέρονται στην

του άρθρου 103 Σ που ρυθμίζουν διαδικασίες προσλήψεων στο Δημόσιο. Οι κανόνες που καθορίζουν τα προσόντα και τα κριτήρια, βάσει των οποίων ορισμένο πρόσωπο δύναται να διεκδικήσει θέση εργασίας στο Δημόσιο, είναι συγκεντρωμένοι στο **π.δ. 50/2001 (Προσοντολόγιο)**, νυν **π.δ. 85/2022 (ΦΕΚ Α 232)**, ωστόσο υπάρχουν διάσπαρτα προσοντολόγια στους Οργανισμούς των φορέων¹¹⁹. Στις διατάξεις του ν. 3528/2007 καθώς και του ν. 3584/2007 περιλαμβάνονται ενιαίοι και ομοιόμορφοι κανόνες που διέπουν την πρόσληψη των πολιτικών διοικητικών υπαλλήλων και των υπαλλήλων Ο.Τ.Α. αντίστοιχα.

ΤΟΕΒ Θεσσαλιώτιδος: Ανεπίτρεπτος περιορισμός του δικαιώματος συμμετοχής υποψηφίων

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο διερεύνησης σχετικής αναφοράς ¹²⁰, διαπίστωσε ότι η έκδοση της προκήρυξης φορέα του ΥΑΑΤ (ΤΟΕΒ Θεσσαλιώτιδος) προηγήθηκε της απαιτούμενης οικονομικής βεβαίωσης και της έγκρισης του συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Υπήρξε τελικώς έγκριση για τρεις (3) προκηρυχθείσες θέσεις. Τελικώς, με απόφαση του Δ.Σ., προσλήφθηκαν μόνο δύο (2) επιλεγέντες, ενώ η τρίτη θέση παρέμεινε κενή, παρότι υπήρχε πίστωση, έγκριση, καθώς και υποψήφιοι με προσόντα που θα μπορούσαν να τη στελεχώσουν. Ως προς το περιεχόμενο της προκήρυξης, διαπιστώθηκε ανατιολόγητος αποκλεισμός υποψηφίων, καθώς γίνονταν **δεκτά μόνο μέλη ή τέκνα μελών του οργανισμού** και περαιτέρω, απουσίαζε πρόβλεψη για τη χρονική διάρκεια της σύμβασης που θα υπέγραφαν οι επιλεγέντες, καθώς και οποιαδήποτε αναφορά στον **τρόπο αξιολόγησης και επιλογής** από το Δ.Σ. του Οργανισμού. Επιπλέον, απουσίαζε από το πρακτικό επιλογής η **αιτιολογία** επιλογής υποψηφίων. Τέλος, η ανακοίνωση δεν προέβλεπε στάδιο **ένστασης**. Τα ανωτέρω ετέθησαν υπόψη του φορέα, με την επισήμανση ότι τόσο η διαδικασία που ακολουθήθηκε όσο και η απουσία ενημέρωσης υποψηφίου εγείρουν θέμα αδιαφάνειας. Ο πολίτης προσέφυγε στις δικαστικές αρχές και ο Συνήγορος του Πολίτη, λόγω επιγενόμενης εκκρεμοδικίας, δεν συνέχισε την έρευνά του.

ΕΟΔΥ: Η χρονική προτεραιότητα υποβολής της αίτησης ως μοναδικό κριτήριο επιλογής

I. Αντικείμενο διερεύνησης κατά την περίοδο της πανδημίας ήταν η διαδικασία

ύπαρξη νομοθετημένης οργανικής θέσης για μόνιμο προσωπικό και στην ύπαρξη εποχικών και πρόσκαιρων αναγκών του φορέα για έκτακτο προσωπικό.

119. Νόμος-πλαίσιο 1566/1985 με τροποποιήσεις και συμπληρώσεις όπως ισχύει για τους εκπαιδευτικούς, ν. 4781/2021 για τους υπαλλήλους υπουργείου εξωτερικών, ν. 4798/2021 για τους δικαστικούς υπαλλήλους κ.λπ.).

120. Φ.Υ. 248430/2018.

προσλήψεων προσωπικού¹²¹ του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ), στο πλαίσιο αντιμετώπισης της COVID-19. Ο ΕΟΔΥ υποστήριξε ότι ο όρος της προκήρυξης, με βάση τον οποίο μοναδικό κριτήριο κατάταξης των υποψηφίων αποτελεί η χρονική προτεραιότητα υποβολής των αιτήσεων, είναι σύμφωνος με τις διατάξεις της σχετικής Π.Ν.Π.¹²² Εντούτοις, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι το ως άνω μοναδικό κριτήριο δεν διασφαλίζει την τήρηση των συνταγματικών εγγυήσεων της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας, αρχές οι οποίες πρέπει να διέπουν τις προσλήψεις στο Δημόσιο και εν μέσω της κατάστασης έκτακτης ανάγκης λόγω κορονοϊού. Ωστόσο, ο ΕΟΔΥ εξέδωσε και νέα προκήρυξη το 2021 με τον ίδιο όρο.

- II. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά¹²³ περί της μη αξιολόγησης αίτησης υποψηφιότητας στο πλαίσιο της ως άνω διαδικασίας. Το σύστημα του ΕΟΔΥ **δεν δεχόταν το αρχείο** του υποβαλλόμενου δικαιολογητικού σε προβλεπόμενη από την προκήρυξη μορφή, αν και ο υποψήφιος είχε ξεκινήσει εγκαίρως τη διαδικασία υποβολής ηλεκτρονικής αίτησης. Μετά από τυχαία μετατροπή του αρχείου σε άλλη ψηφιακή μορφή¹²⁴, η υποβολή της υποψηφιότητας έγινε, τελικά, με αρκετά μεγάλη καθυστέρηση, με συνέπεια οι προκηρυχθείσες θέσεις να έχουν καλυφθεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε προς τον φορέα ότι στην ηλεκτρονική αίτηση υποψηφιότητας δεν υπήρχε επισήμανση σχετικά με το αποδεκτό μέγεθος των υποβαλλομένων αρχείων, με αποτέλεσμα να πειραματίζεται ο υποψήφιος χάνοντας χρόνο σε μια διαδικασία, η οποία εξαρτάται μόνο από την ταχύτητα υποβολής αίτησης συμμετοχής. Στην απάντησή του ο φορέας ενέμεινε στη μη αξιολόγηση της εν λόγω αίτησης λόγω της χρονικής προτεραιότητας άλλων αιτήσεων.

4.1. Γενικά ελάχιστα (τυπικά) προσόντα πρόσληψης

Σύμφωνα με τις, απορρέουσες από το Σύνταγμα, διατάξεις των **ν. 3528/2007 και ν. 3584/2007** τα γενικά τυπικά προσόντα πρόσληψης των υποψηφίων συνοψίζονται ως εξής: α) να είναι Έλληνες πολίτες ή πολίτες των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό τους περιορισμούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 2431/1996¹²⁵,

121. Φ.Υ. 282926/2020 – Ετήσια Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη 2020, σελ. 71

<https://online.fliphtml5.com/hmpf/bmso/#p=1>

Επίσης, Φ.Υ. 278211/2020, 278229/2020, 278243/2020, 278258/2020.

122. Άρθρο 2 της από 25.2.2020 Π.Ν.Π. (ΦΕΚ Α' 42).

123. Φ.Υ. 279161/2020.

124. Για το θέμα πρβλ. ΣτΕ 497/2021 <http://www.adjustice.gr> (υποχρεώσεις της Διοίκησης που απορρέουν από την αρχή της χρηστής διοίκησης στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης).

125. Για τους ανωτέρω πολίτες απαιτείται η γνώση της Ελληνικής γλώσσας σε βαθμό επαρκή για την άσκηση των καθηκόντων του οικείου κλάδου, νομίμως αποδεικνυόμενη. Γίνονται επίσης δεκτοί, για πλήρωση των προκηρυσσομένων θέσεων Βορειοηπειρώτες, Κύπριοι Ομογενείς και Ομογενείς αλλοδαποί που προέρχονται από την Κωνσταντινούπολη και από τα νησιά Ίμβρο

β) να πληρούν τα προβλεπόμενα ηλικιακά όρια, γ) να έχουν την απαιτούμενη για την εκτέλεση των καθηκόντων τους υγεία¹²⁶, δ) οι άρρενες υποψήφιοι να έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νόμιμα από αυτές¹²⁷ και ε) να μην έχουν κώλυμα πρόσληψης/διορισμού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 8 και 9 του ν. 3528/2007 και στα άρθρα 16 και 17 του ν. 3584/2007.

4.1.1. Ιθαγένεια

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας: Αντισυνταγματικός ο αποκλεισμός υποψηφίων δικαστικών λειτουργιών λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 3 του ν. 4443/2016, επιτρεπτή απόκλιση από την υποχρέωση ίσης μεταχείρισης είναι η **διάκριση λόγω ιθαγένειας**. Ωστόσο, το στοιχείο αυτό προφανώς δεν συντρέχει στην περίπτωση που Έλληνες πολίτες παρεμποδίζονται στην απόλαυση του ίδιου αγαθού σε σχέση προς άλλους συμπολίτες τους. Αν και η ιδιαιτερότητα συγκεκριμένων λειτουργημάτων μπορεί να καθιστά καταρχήν θεμιτό τον αποκλεισμό αλλοδαπών από την άσκησή τους, δεν επιτρέπει ωστόσο διαφοροποιήσεις μεταξύ Ελλήνων πολιτών με κριτήριο την εθνική τους καταγωγή. Με το άρθρο 14 παρ. 3 του Κώδικα Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων (ΚΔΣΕΔ, ν. 2304/1995), δεν μπορεί να διοριστεί δικαστικός λειτουργός αλλογενής Έλληνας πολίτης που έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση. Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε επισημάνει από το 2009 στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ότι η διάταξη αυτή εισάγει αθέμιτη διάκριση. Πράγματι, το Υπουργείο μετέβαλε τη στάση του και από το 2010 είχε απαλείψει την προϋπόθεση της εθνικής καταγωγής από τις σχετικές προκηρύξεις, χωρίς πάντως να τροποποιήσει τις επίμαχες διατάξεις. Σε προκήρυξη του 2018 για την πλήρωση θέσεων δικαστικών λειτουργιών στις **Ένοπλες Δυνάμεις** ορίστηκε εκ νέου ότι δεν μπορεί να διοριστεί δικαστικός λειτουργός αλλογενής Έλληνας πολίτης που έχει αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε προς το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ότι ο όρος αυτός αντιτίθεται στο Σύνταγμα (άρθρο 4Σ) και στην αρχή της ίσης μεταχείρισης, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο και πρέπει να απαλειφθεί άμεσα, ακόμη και εάν οφείλεται σε απλή εκ παραδρομής

και Τένεδο και ομογενείς εξ Αιγύπτου, χωρίς να απαιτείται πιστοποιητικό ελληνικής ιθαγένειας, υπό την προϋπόθεση ότι η ιδιότητά τους ως Έλληνες, κατά το γένος και τη συνείδηση, αποδεικνύεται με άλλους τρόπους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν.δ. 3832/1958, όπως ισχύει.

126. Ειδικά για τα άτομα με αναπηρία, η υγεία και η φυσική καταλληλότητα πιστοποιούνται από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές.

127. Δεν απαιτείται εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων για τους πολίτες κράτους της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, για τους οποίους δεν προβλέπεται στη χώρα τους τέτοια υποχρέωση και έχουν πολιτογραφηθεί ως Έλληνες πολίτες.

αντιγραφή των οικείων διατυπώσεων του ΚΔΣΕΔ. Επίσης, υπογράμμισε ότι έχει κριθεί νομολογιακά, όσον αφορά την πρόσβαση σε κάθε θέση εργασίας στις Ένοπλες Δυνάμεις, η αντισυνταγματικότητα της προϋπόθεσης της εθνικής καταγωγής.¹²⁸ Το Υπουργείο θεώρησε απαραίτητη την υποβολή ερωτήματος στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΝΣΚ), το οποίο με γνωμοδότησή του¹²⁹ υιοθέτησε πλήρως τις θέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Εν τέλει, στη διαδικασία προσλήψεων του 2018 εφαρμόστηκε η προϋπόθεση της ελληνικής καταγωγής, ενώ παράλληλα εξακολουθεί να εκκρεμεί μέχρι σήμερα η αποδοχή της γνωμοδότησης του ΝΣΚ.

Υπουργείο Εξωτερικών/ΟΚΑΝΑ/Υπουργείο Εσωτερικών: Ανεπίτρεπτος όρος προκήρυξης περί παρέλευσης συγκεκριμένου χρόνου από την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση

- I. Το έτος 2017, ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε, μεταξύ άλλων, τον όρο¹³⁰ προκήρυξης του Υπουργείου Εξωτερικών για πρόσληψη εμπειρογνομώνων, βάσει του οποίου όσοι υποψήφιοι αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφηση δεν μπορούν να διορισθούν πριν από τη συμπλήρωση τριών (3) ετών από την πολιτογράφησή τους.¹³¹ Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η εν λόγω ρύθμιση έρχεται σε αντίθεση με την απαγόρευση των διακρίσεων, καθώς ο κανόνας της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει την **επί ίσοις όροις άσκηση ενός δικαιώματος** ή απόλαυση ενός έννομου αγαθού μεταξύ Ελλήνων πολιτών. Ζήτησε μάλιστα την επανεξέταση των όρων της προκήρυξης που εισήγαγαν αθέμιτη παρέκκλιση από την αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων, ώστε να είναι συμβατοί με τη νομοθεσία για την ίση μεταχείριση. Το Υπουργείο απάντησε ότι επρόκειτο να ληφθούν υπόψη οι επίμαχες επισημάνσεις, ωστόσο στον νέο Οργανισμό του η προϋπόθεση παρέλευσης τριετίας από την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση διατηρήθηκε (παρ. 1, εδάφιο α΄ του άρθρου 319 του ν. 4781/2021).
- II. Η Αρχή δέχτηκε αναφορά το 2019¹³² με αντικείμενο τον **όρο προκήρυξης του ΟΚΑΝΑ**, ο οποίος προέβλεπε για τους πολιτογραφημένους Έλληνες υποψηφίους ότι έπρεπε να έχει παρέλθει τουλάχιστον ένα έτος από την απόκτηση της ιθαγένειας.

128. ΣτΕ 3317/2014. Αξίζει να σημειωθεί ότι ήδη με τον νέο οργανισμό της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων (Προεδρικό Διάταγμα 50, ΦΕΚ 92α΄/30.05.2018, άρθρο 63), ο οποίος αντικαθιστά τον προηγούμενο (Βασιλικό Διάταγμα 312/1968, άρθρο 70), καταργήθηκε η προϋπόθεση «Έλληνες στο γένος» για την εισαγωγή στη σχολή, οπότε εφεξής θα αρκεί η ελληνική ιθαγένεια.

129. ΝΣΚ 127/2018.

130. Ο όρος βασιζόταν στο εδάφιο α΄ της παρ. 1 του άρθρου 66 του ν. 3566/2007, όπως ίσχυε τότε.

131. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε και άλλους όρους της προκήρυξης υπό το πρίσμα της αρχής απαγόρευσης των διακρίσεων, δηλαδή τον καθορισμό του κατώτατου ορίου ηλικίας των 32 ετών και τον όρο, βάσει του οποίου οι υπό διορισμό υπάλληλοι δεν πρέπει να πάσχουν από σοβαρά καρδιοαγγειακά ή σοβαρά αναπνευστικά ή νεφρολογικά ή μεταδοτικά νοσήματα ή σοβαρά νοσήματα του νευρικού συστήματος.

132. Φ.Υ. 263328/2019.

Επισήμανε στον φορέα ότι ο συγκεκριμένος όρος εισάγει διάκριση στη βάση της εθνικής καταγωγής των υποψηφίων, καθώς θέτει τους πολιτογραφηθέντες σε δυσμενέστερη θέση σε σχέση με όσους απέκτησαν την ελληνική ιθαγένεια από τη γέννησή τους. Μάλιστα, ο Συνήγορος του Πολίτη τόνισε ότι η εν λόγω απαίτηση αποτελεί επιπλέον δυσμενή μεταχείριση των προσφάτως πολιτογραφηθέντων Ελλήνων έναντι των υποψηφίων που είναι πολίτες άλλων κρατών-μελών της ΕΕ, για τους οποίους δεν τίθεται κανένας χρονικός περιορισμός από την κτήση ευρωπαϊκής ιθαγένειας. Ο φορέας, ανταποκρινόμενος άμεσα, απέσυρε τον όρο αυτόν από την προκήρυξη και μάλιστα παρέτεινε την προθεσμία υποβολής αιτήσεων, ειδικά για τους υποψηφίους εκείνους για τους οποίους ο συγκεκριμένος όρος είχε αποτελέσει κώλυμα συμμετοχής στη διαδικασία.

- III. Η προβλεπόμενη μέχρι πρότινος στον **δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα** προϋπόθεση της παρέλευσης συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος (ενός έτους) από τον χρόνο κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση καταργήθηκε από τις 23.3.2019 (άρθρο 47 παρ. 1 του ν. 4604/2019). Με τον τρόπο αυτόν, άρθθηκε η δυσμενής διάκριση σε βάρος των πολιτογραφημένων Ελλήνων. Ωστόσο, επειδή εξακολουθεί να παρατηρείται η **διατήρηση παρόμοιου όρου** σε διάφορες προκηρύξεις του δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα¹³³, ο Συνήγορος του Πολίτη κάλεσε το Υπουργείο Εσωτερικών να εξετάσει το ενδεχόμενο έκδοσης διευκρινιστικής εγκυκλίου προς όλους τους φορείς.¹³⁴

ΟΣΕ: Εύρος της εξαίρεσης πολιτών της ΕΕ από θέσεις συνδεόμενες με δημόσια εξουσία

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι προκήρυξη του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδας (ΟΣΕ) απέκλειε πολίτες της ΕΕ από συγκεκριμένες θέσεις (πολιτικών μηχανικών και σταθμαρχών). Ο ΟΣΕ επικαλέστηκε τη ρύθμιση του άρθρου 1 του ν. 2431/1996, στην οποία προβλέπεται η δυνατότητα εξαίρεσης των υπηκόων κρατών-μελών της ΕΕ από θέσεις ή ειδικότητες που συνεπάγονται άμεση ή έμμεση συμμετοχή στην **άσκηση δημόσιας εξουσίας ή στη διασφάλιση των γενικών συμφερόντων του κράτους**. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η εφαρμογή των διατάξεων αυτών πρέπει να συνάδει με τις αρχές του ενωσιακού δικαίου, σύμφωνα με τις οποίες η ιθαγένεια της Ένωσης αποτελεί θεμελιώδη ιδιότητα, η οποία διασφαλίζει την ίδια μεταχείριση, στο πλαίσιο εφαρμογής της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), σε όλους τους πολίτες της ΕΕ ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους, η δε ανωτέρω **εξαίρεση θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ειδικές περιπτώσεις**¹³⁵.

133. Ενδεικτικά, μεταξύ άλλων υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη τέθηκαν η υπ' αρ. πρωτ. 40763/9633/13.02.2020 Ανακοίνωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου και η υπ' αρ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΔΥΗΔ/ΔΔΑΔ/ΤΔΥΕΦ/102054/8622/8473/400 (τεύχος ΑΣΕΠ, ΦΕΚ 11/31.03.2020) προκήρυξη διαγωνισμού.

134. Ενδ. Φ.Υ. 277103/2020.

135. Φ.Υ. 228627/2017.

Υπογράμμισε δε ότι, συγκριτικά με τις υπόλοιπες θέσεις της προκήρυξης, για τις οποίες επιτρέπεται η συμμετοχή και πολιτών της ΕΕ, δεν ήταν εμφανής η σύνδεση των συγκεκριμένων θέσεων εργασίας με την άσκηση καθηκόντων δημόσιας εξουσίας ή την προώθηση των γενικότερων συμφερόντων του κράτους. Ο ΟΣΕ επικαλέστηκε κυρίως την ανάθεση «αστυνομικών» και ανακριτικών καθηκόντων στις ειδικότητες αυτές, προκειμένου να τεκμηριώσει τον αποκλεισμό των υποψηφίων πολιτών της ΕΕ. Ο Συνήγορος του Πολίτη επανήλθε επικαλούμενος σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), σύμφωνα με την οποία, για να είναι νόμιμη η εξαίρεση των υπηκόων της ΕΕ από συγκεκριμένες θέσεις ή ειδικότητες, θα πρέπει τα επίμαχα καθήκοντα, στα οποία θεμελιώνεται η άσκηση εξουσίας, να μην αντιπροσωπεύουν ένα πολύ περιορισμένο μέρος των δραστηριοτήτων τους, αλλά να συνιστούν το κύριο έργο τους.¹³⁶

4.1.2. Ηλικία

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 4443/2016, το ηλικιακό κριτήριο, για να μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένο, πρέπει να συνιστά αποδεδειγμένα **χαρακτηριστικό ουσιώδους** σημασίας σε σχέση με την ικανότητα εκτέλεσης συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας, να εξυπηρετεί την επίτευξη θεμιτού στόχου και να είναι εύλογο και απολύτως αναγκαίο. Επιπλέον, κατά το άρθρο 6 του ν. 4443/2016, δεν θεωρείται διάκριση η **ειδικά αιτιολογημένη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας**, εφόσον η μεταχείριση αυτή προβλέπεται στον νόμο προς εξυπηρέτηση σκοπών της πολιτικής της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, τα δε μέσα επίτευξης των στόχων αυτών είναι πρόσφορα και αναγκαία (π.χ. ανώτατο όριο ηλικίας λόγω απαιτούμενης κατάρτισης για συγκεκριμένες θέσεις ή εύλογης περιόδου απασχόλησης προ της συνταξιοδότησης). Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, είναι επιβεβλημένο κανονιστικές διατάξεις που θέτουν ανώτατο όριο ηλικίας να φέρουν ειδική αιτιολογία από την οποία να προκύπτουν αποδεδειγμένα τα παραπάνω, καθώς, ελλείψει αυτής, τίθεται υπό αμφισβήτηση η νομιμότητα της διαδικασίας επιλογής¹³⁷.

Στην πλειονότητα των σχετικών περιπτώσεων που έχει διερευνήσει ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει ότι η ηλικία τείνει να συνδέεται, συχνά στερεοτυπικά, με φυσικά χαρακτηριστικά και ιδιαίτερες σωματικές ικανότητες που θεωρούνται ότι συναντώνται μόνο σε νεαρότερα άτομα, χωρίς μάλιστα να προκύπτει ότι τέτοιες ικανότητες είναι αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων των συγκεκριμένων θέσεων. Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικές περιπτώσεις ηλικιακών διακρίσεων

136. Ενδ. Φ.Υ. 225783/2017, 235361/2017.

137. Ήδη από τη θέσπιση του προϊσχύοντος ν. 3304/2005, ο Συνήγορος στο πλαίσιο διερεύνησης πληθώρας σχετικών αναφορών εστίασε τις παρεμβάσεις του στην υποχρέωση της Διοίκησης να αιτιολογεί ειδικά την αναγκαιότητα θέσπισης ανώτατου ορίου ηλικίας για την άσκηση των καθηκόντων συγκεκριμένης θέσης, αλλά και να προβαίνει σε άρση αυθαίρετων, λόγω στερεοτυπικών αντιλήψεων, ηλικιακών περιορισμών.

σε προκηρύξεις, συμπεριλαμβανομένων και διαδικασιών υπό την πλήρη εποπτεία του ΑΣΕΠ, στις οποίες ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, ελέγχει κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης που έχουν προηγηθεί της προκήρυξης (π.χ. έγγραφα φορέων με τα οποία ζητείται ως αναγκαίο το ηλικιακό όριο, υπουργικές αποφάσεις περί θέσπισης τέτοιων ορίων κ.ά.).

Ελληνικά Ταχυδρομεία/Τράπεζα της Ελλάδος/Ελληνικά Πετρέλαια: Η απαίτηση ειδικής αιτιολόγησης του ηλικιακού κριτηρίου

- I. Ενδεικτική ήταν η περίπτωση θέσπισης ανώτατου **ηλικιακού ορίου σαράντα (40) ετών** για θέσεις διανομών στα Ελληνικά Ταχυδρομεία (ΕΛ.ΤΑ.), βάσει προκήρυξης του ΑΣΕΠ του έτους 2016. Το ηλικιακό όριο είχε έρεισμα σε υπουργική απόφαση.¹³⁸ Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε να αιτιολογηθεί ειδικά η αναγκαιότητα καθορισμού του εν λόγω ορίου ηλικίας. Παρόλο που ο τότε αρμόδιος Υπουργός (Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης), κατόπιν της παρέμβασης του Συνηγόρου του Πολίτη, ζήτησε την άρση του ηλικιακού περιορισμού, ο φορέας ενέμεινε στην αναγκαιότητα διατήρησής του, θεωρώντας ότι η εκτέλεση των καθηκόντων των εν λόγω θέσεων απαιτεί ιδιαίτερες σωματικές ικανότητες, οι οποίες δεν συναντώνται σε άτομα που υπερβαίνουν την ηλικία αυτή. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι, προκειμένου να καταστεί δυνατός ο έλεγχος της πληρότητας της ειδικής αιτιολόγησης, θα πρέπει αυτή να στηρίζεται σε συγκεκριμένα, αντικειμενικά στοιχεία (π.χ. ακριβείς εργασίες του κλάδου, τρόπος και μέσα εκτέλεσης αυτών, αριθμός εργαζομένων ανά ηλικιακή ομάδα, εξειδίκευση του ποσοστού επί του συνόλου των διανομών που κινούνται πεζή κ.α.). Δεν υπήρξε όμως ανταπόκριση.¹³⁹
- II. Ο Συνήγορος του Πολίτη κλήθηκε να διερευνήσει τη νομιμότητα καθορισμού του ανώτατου ορίου ηλικίας των **τριάντα πέντε (35) ετών** για τη συμμετοχή υποψηφίων σε προκηρύξεις της **Τράπεζας της Ελλάδος** μέσω ΑΣΕΠ.¹⁴⁰ Το εν λόγω ηλικιακό όριο είχε έρεισμα σε υπουργικές αποφάσεις.¹⁴¹ Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε, καταρχάς, ότι η αόριστη επίκληση της ιδιάζουσας φύσης

138. Υπ' αρ. ΔΙΠΠ/Φ.ΗΛ23909 (ΦΕΚ Β 1846/10.12.2003) υπουργική απόφαση.

139. Ενδ. Φ.Υ. 213726, 214031, 214249, 215172/2016.

140. Αφορούσε τις ειδικότητες: ΔΕ Καταμετρητών, ΔΕ Ηλεκτροτεχνιτών (ΣΤ' Ειδικότητας), ΔΕ Ψυκτικών, ΤΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών, ΤΕ Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, ΔΕ Υδραυλικών, ΔΕ Μηχανοτεχνιτών, ΔΕ Τεχνιτών Καυσίμων Αερίων, ΔΕ Πιεστών Λιθογράφων ή ΔΕ Λιθογράφων, ΤΕ Πολιτικών Μηχανικών, ΤΕ Μηχανολόγων Μηχανικών, ΤΕ Τεχνολόγων Εκτυπωτικών Εργασιών, ΤΕ Γραφιστών, ΤΕ Συντηρητών Έργων Τέχνης, ΤΕ Χειριστών Κεντρικών Υπολογιστικών Συστημάτων, ΤΕ Τεχνολόγων Τεχνικών Η/Υ και Δικτύων (HELP DESK) και ΔΕ Λογιστικού-Ταμιακού.

141. Πρόκειται για τις υπουργικές αποφάσεις: ΔΙΠΠ/Φ.ΗΛ/25184 (ΦΕΚ Β' 12/13.01.2005), ΔΙΠΠ/Φ.ΗΛ/48/οικ.3670 (ΦΕΚ Β' 425/17.03.2011), ΔΙΠΑΑΔ/Φ.ΗΛ/49/οικ. 33721 (ΦΕΚ Β' 2340/30.10.2015) και τέλος, ΔΙΠΠ/Φ.ΗΛ/14/ 11997/14.07.2006 (ΦΕΚ Β' 1044/02.08.2006).

και των ιδιαιτεροτήτων των καθηκόντων των θέσεων, χωρίς να εξειδικεύονται οι ειδικότερες απαιτήσεις για καθεμία από τις προκηρυσσόμενες ειδικότητες, δεν συνιστά ειδική αιτιολόγηση κατά τον ν. 4443/2016. Η Αρχή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για καμία από τις προκηρυσσόμενες ειδικότητες δεν συνέτρεχαν σωρευτικά οι προϋποθέσεις του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 4443/2016, ώστε να δικαιολογείται με θεμιτό τρόπο η θέσπιση του συγκεκριμένου ορίου. Μάλιστα ότι η από κοινού αιτιολόγηση όλων των προκηρυσσόμενων ειδικοτήτων - με μεγάλη ανομοιογένεια ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά των καθηκόντων σε αυτές-, εμφανιζόταν ανεπαρκής, λόγω μη σαφούς προσδιορισμού του αντικειμένου και των συνθηκών εργασίας για κάθε ειδικότητα ξεχωριστά. Για συγκεκριμένη ειδικότητα (ΔΕ Λογιστικού-Ταμιακού), ο Συνήγορος του Πολίτη κατέληξε ότι δεν καθίσταται προφανής ούτε αυτονόητη η σύνδεση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών (ήτοι, ευελιξία στις υπηρεσιακές μετακινήσεις και προσαρμοστικότητα στις μηχανογραφικές εργασίες) με την ηλικία.¹⁴² Ο Συνήγορος του Πολίτη, λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του ΔΕΕ¹⁴³, διαπίστωσε ότι το ανώτατο όριο ηλικίας για όλες τις προκηρυσσόμενες ειδικότητες τέθηκε κατά παράβαση των διατάξεων του ν. 4443/2016 και απηύθυνε σύσταση προς άρση της παραβίασης αυτής.¹⁴⁴

- III. Το 2018 τέθηκαν υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη προκηρύξεις της Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε. (ΕΛΠΕ) στις οποίες καθοριζόταν για τις θέσεις χωρίς απαιτούμενη προϋπηρεσία ως ανώτατο όριο ηλικίας των υποψηφίων **το 30^ο έτος**, ενώ για τις θέσεις με απαιτούμενη προϋπηρεσία **το 35^ο έτος**. Ο Συνήγορος του Πολίτη εκτίμησε ότι ο καθορισμός ανώτατου ηλικιακού ορίου, με επίκληση την απαίτηση καλής φυσικής κατάστασης των υποψηφίων, δεν αιτιολογούνταν ειδικώς, με βάση τις προϋποθέσεις του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 4443/2016, διότι αφενός δεν αποδεικνυόταν ως αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική άσκηση των επαγγελματικών καθηκόντων των συγκεκριμένων θέσεων και αφετέρου, ακόμη και εάν ήταν απαραίτητο χαρακτηριστικό για την άσκηση ορισμένων, τουλάχιστον, εκ των καθηκόντων αυτών, μπορούσε να διαγνωσθεί με εναλλακτικές, λιγότερο αυστηρές, μεθόδους. Ως προς τον λόγο που επικαλέστηκε ο φορέας (μακροχρόνια εκπαίδευση επί των καθηκόντων στις επίμαχες ειδικότητες και προσδοκία στελέχωσης θέσεων ευθύνης, αλλά και παραμονής σε αυτές για ικανό χρονικό διάστημα), ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι δεν διαπιστώνεται ότι η επίτευξη του στόχου της εταιρείας διασφαλίζεται αποκλειστικά και μόνον με τη θέσπιση των συγκεκριμένων ηλικιακών ορίων. Στη βάση αυτών, απηύθυνε

142. Φ.Υ. 257173, 258728, 258766, 258860, 258864, 259203, 259428, 259547, 259609, 259617, 259622, 260034, 260041, 260113, 265843/2019.

143. ΔΕΕ C-250/2009 και C-268/2009 *Georgiev*, C-388/2007 *Age Concern England*, C-159/10 και C-160/10 *Fuchs & Köhler*, C-45/2009 *Rosenblatt*. Βλ. και ΑΠ 51/2017.

144. Φ.Υ. 220248, 220773, 221141, 223300/2016, 223452, 223731, 233124, 233388, 234322, 238641/2017, 241032, 241099, 243973/2018.

σύσταση στην εταιρεία.¹⁴⁵

ΕΥΔΑΠ/ΔΕΔΔΗΕ/Σώματα Ασφαλείας: Η δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας

I. Η Αρχή εξέτασε, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 του του ν. 4443/2016, προκηρύξεις ανώνυμων εταιρειών του Δημοσίου (**ΕΥΔΑΠ και ΔΕΔΔΗΕ**), στις οποίες τέθηκαν ανώτατα όρια ηλικίας (35, 40 και 45 έτη) για την πρόσβαση σε θέσεις διαφόρων ειδικοτήτων. Η θέσπιση των συγκεκριμένων ορίων ηλικίας προβλεπόταν σε υπουργικές αποφάσεις. Οι φορείς, προς τεκμηρίωση των θεσπιζόμενων ανώτατων ηλικιακών ορίων, επικαλέστηκαν ιδίως την **υπερσυγκέντρωση προσωπικού σε μεγαλύτερες ηλικίες** με μέσο όρο τα πενήντα ένα (51) και τα πενήντα (50) έτη, αντίστοιχα, στις προκηρυσσόμενες ειδικότητες. Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη τη συναφή νομολογία του ΔΕΕ¹⁴⁶, διαπίστωσε, στη συντριπτική πλειονότητα των προκηρυσσόμενων ειδικοτήτων, υπερσυγκέντρωση του εργασιακού δυναμικού σε μεγαλύτερες ηλικίες, η οποία ευλόγως αναμένεται να καταστεί πιο έντονη τα προσεχή έτη. Μάλιστα, σε πολλές ειδικότητες ήταν πολύ μικρός ο αριθμός των εργαζομένων που ανήκαν σε μικρότερες ηλικιακά ομάδες. Η Αρχή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αναγκαιότητα πρόσληψης νεότερων σε ηλικία εργαζομένων είναι θεμιτή, τόνισε όμως ότι η ηλικιακή κατανομή του προσωπικού ενός φορέα πρέπει να υπόκειται σε συστηματική επανεξέταση και διαρκή επαναπρογραμματισμό με συνεκτίμηση διαφόρων παραγόντων (π.χ. των συνταξιοδοτήσεων, των ετών που αναμένεται να διανυθούν στην υπηρεσία μετά την πρόσληψη κ.ά.)¹⁴⁷. Σε διαφορετική περίπτωση, υπάρχει κίνδυνος να αποτελέσουν οι συγκεκριμένες επαγγελματικές δραστηριότητες πεδίο αδικαιολόγητης ηλικιακής διάκρισης, ακόμη και να καταλήξουν σε υποεκπροσώπηση των μεγαλύτερων ηλικιακά ομάδων, των οποίων οι δεξιότητες και τα αυξημένα τυπικά προσόντα (π.χ. προϋπηρεσία στο αντικείμενο) δεν επιτρέπεται να αγνοούνται.¹⁴⁸

145. Ενδ. Φ.Υ. 239136, 240459, 241358, 240461/2018.

146. ΔΕΕ C-159/10 και C-160/10 *Fuchs & Köhler*, C-341/2008 *Petersen*, C-45/2009 *Rosenblatt*, C-250/2009 και C-268/2009 *Georgiev*, C-258/2015 *Sorondo*.

147. Ανάλογες ήταν οι διαπιστώσεις της Αρχής και κατά τη διερεύνηση της νομιμότητας καθορισμού ανώτατου ορίου ηλικίας σε προκηρύξεις του Γενικού Χημείου του Κράτους (40 ετών), της ΕΥΑΘ (45 ετών) και της ΤΡΑΙΝΟΣΕ Α.Ε. (30 ετών). Και στις περιπτώσεις αυτές, οι φορείς έθεσαν υπόψη της Αρχής στοιχεία από τα οποία προέκυπτε υπερσυγκέντρωση προσωπικού σε μεγαλύτερες ηλικίες και υποεκπροσώπηση ατόμων νεότερων ηλικιακών ομάδων. Ο Συνήγορος τόνισε ότι είναι απαραίτητη η τακτική παρακολούθηση των ηλικιακών ομάδων που στελεχώνουν μια υπηρεσία με τρόπο που να διασφαλίζεται ισότιμο δικαίωμα πρόσβασής τους στις σχετικές ειδικότητες.

148. Με εξαίρεση τρεις ειδικότητες προκηρύξεων της ΕΥΔΑΠ (ΠΕ Μηχανικών Περιβάλλοντος, ΤΕ Ηλεκτρονικών Μηχανικών και ΤΕ Τοπογράφων Μηχανικών), για τις οποίες ο Συνήγορος κατέληξε ότι δεν δικαιολογείται η θέσπιση του ανώτατου ηλικιακού ορίου των σαράντα πέντε (45) ετών και απύθυνε στον φορέα σύσταση να επανεξετάσει την αναγκαιότητα θέσπισης του

II. Συνήθως, τα καθοριζόμενα ανώτατα ηλικιακά όρια κρίνονται επαρκώς αιτιολογημένα για το προσωπικό που υπηρετεί σε συγκεκριμένες θέσεις στα **Σώματα Ασφαλείας**, καθώς και για εκείνο που ασκεί ανάλογα καθήκοντα. Τη νομολογία του ΔΕΕ ¹⁴⁹ έλαβε υπόψη του ο Συνήγορος του Πολίτη κατά τη διερεύνηση της νομιμότητας καθορισμού του ανώτατου ορίου ηλικίας των τριάντα δύο (32) ετών, που προβλέπεται ως όρος συμμετοχής υποψηφίων σε **θέσεις Φύλαξης Καταστημάτων Κράτησης**, με βάση νομοθετική διάταξη.¹⁵⁰ Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι ορισμένα από τα καθήκοντα που ασκεί το εν λόγω προσωπικό απαιτούν ιδιαίτερες σωματικές ικανότητες (τήρηση της τάξης και της ασφάλειας). Ωστόσο, ακόμη και κατά την άσκηση καθηκόντων που δεν φαίνονται να συνδέονται άμεσα με σημαντική σωματική προσπάθεια ή ιδιαίτερη μυϊκή δύναμη, ταχύτητα ή σωματική αντοχή (που γίνεται δεκτό ότι συναντώνται σε μικρότερες ηλικίες), είναι πολύ πιθανόν οι ικανότητες αυτές να απαιτηθούν από τους εργαζόμενους σε περίπτωση ανάγκης (αποτροπή απόδρασης ή πράξης βίας). Σε κάθε περίπτωση, τυχόν ανεπαρκείς σωματικές ικανότητες θα μπορούσαν να επιφέρουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις όχι μόνον στο ίδιο το προσωπικό και σε τρίτα πρόσωπα, αλλά και στην εν γένει τήρηση της δημόσιας τάξης. Συνεπώς, είναι θεμιτή η επιδίωξη του φορέα να διασφαλίσει την ύπαρξη ικανού αριθμού υπαλλήλων για την εκτέλεση των πλέον απαιτητικών, από πλευράς σωματικών δυνάμεων, καθηκόντων, και μάλιστα για αρκούντως μεγάλο χρονικό διάστημα, ώστε να εξασφαλίζεται η εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία της υπηρεσίας. Τα καθοριζόμενα, όμως, ανώτατα ηλικιακά όρια πρέπει να υπόκεινται σε επαναξιολόγηση και αναθεώρηση ανά τακτά χρονικά διαστήματα, καθώς τα επιστημονικά δεδομένα, από έρευνες που διεξάγονται στον τομέα της υγείας, της εργασίας και του αθλητισμού, μεταβάλλονται συνεχώς.¹⁵¹

Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού/ΕΑΒ Α.Ε.: Η ανατιολόγητη θέσπιση ανώτατου ορίου ηλικίας για θέσεις ορισμένου χρόνου

I. Στο πλαίσιο εξέτασης αναφοράς¹⁵², για το ανώτατο όριο ηλικίας των **εξήντα πέντε (65) ετών** που τέθηκε σε **προκηρύξεις δήμων για προσλήψεις προσωπικού ορισμένου χρόνου λόγω εποχικών ή άλλων παροδικών ή πρόσκαιρων αναγκών**, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι το ανώτατο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης έχει επιμηκυνθεί στα εξήντα επτά (67) έτη και ότι είναι αναγκαίο να πραγματοποιείται στάθμιση του συνόλου των ειδικών συνθηκών που συντρέχουν στο πρόσωπο των υποψηφίων. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, και λαμβανομένου

μέτρου για τις συγκεκριμένες θέσεις.

149. ΔΕΕ C-229/2008 *Wolf*, C-258/2015 *Sorondo*, C-416/2013 *Vital Perez*.

150. Άρθρο 63 παρ. 2 του ν. 3659/2008, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 49 του ν. 3689/2008 και ισχύει.

151. Ενδ. Φ.Υ. 258194/2019.

152. Φ.Υ. 282280/2020.

υπόψη ότι πολλοί εργαζόμενοι μέχρι και το 65^ο έτος της ηλικίας τους εκπλήρωναν αποτελεσματικά τα εργασιακά τους καθήκοντα, επομένως, δεν θα μπορούσαν οι βιολογικές τους ικανότητες να έχουν απομειωθεί μέσα σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα (1 ή 2 ετών) σε τέτοιο βαθμό που να τεθεί υπό αμφισβήτηση η ικανότητά τους να εκτελούν τη συγκεκριμένη επαγγελματική δραστηριότητα, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στο Υπουργείο Εσωτερικών την **αναθεώρηση του ορίου ηλικίας** για τις περιπτώσεις αυτές. Εναλλακτικά, πρότεινε είτε την εισαγωγή ανώτατου ορίου ηλικίας συμμετοχής των υποψηφίων στα εξήντα επτά (67) έτη (ανώτατη ηλικία συνταξιοδότησης), είτε τη θέσπιση ειδικής πρόβλεψης για τις προαναφερθείσες περιπτώσεις υποψηφίων κοντά στη συνταξιοδότηση. Ωστόσο, στον νέο ν. 4765/2021, διατηρήθηκε το 65^ο έτος ως ανώτατο όριο ηλικίας για την πρόσληψη προσωπικού ορισμένου χρόνου για κάλυψη παροδικών αναγκών.¹⁵³

- II. Πάντως, σε αναφορά που είχε διερευνήσει ο Συνήγορος του Πολίτη, με αντικείμενο τη θέσπιση ανώτατου ορίου ηλικίας **εξήντα (60) ετών για την πρόσληψη καθηγητών μουσικής** ορισμένου χρόνου από δημοτική επιχείρηση (Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Ωρωπού), ο φορέας προέβη σε τροποποίηση της επίμαχης προκήρυξης με απαλοιφή του ηλικιακού περιορισμού.¹⁵⁴
- III. Ανώτατο όριο ηλικίας προέβλεπε και προκήρυξη της ΕΑΒΑ.Ε. για θέσεις ορισμένου χρόνου. Η Αρχή επισήμανε ότι αποκλεισμός ατόμων άνω των **σαράντα πέντε (45) ετών** από τη συγκεκριμένη διαδικασία καθίσταται ανεπαρκώς αιτιολογημένος, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι οι σχετικές συμβάσεις θα είχαν περιορισμένη διάρκεια. Ωστόσο, από την ΕΑΒ δεν παρασχέθηκαν τα συγκεκριμένα στοιχεία που ζήτησε η Αρχή, ώστε να τεκμηριώνεται η αναγκαιότητα καθορισμού ανώτατου ηλικιακού ορίου της κάθε ειδικότητας. Παράλληλα, επειδή, βάσει της προκήρυξης, το ΑΣΕΠ είχε ήδη αποφανθεί (αρνητικά) επί της ένστασης του αναφερόμενου υποψηφίου, θεωρήθηκε αλυσιτελής η οποιαδήποτε περαιτέρω παρέμβαση του Συνήγορου του Πολίτη.¹⁵⁵

153. Επισημαίνεται ότι το 2022 ο Συνήγορος επανήλθε στο ζήτημα και πρότεινε την επέκταση εφαρμογής της διάταξης του άρ. 49 του ΠΔ 410/1988 και στους συμβασιούχους ΙΔΟΧ. Τελικώς, με το άρ. 82 του Ν. 5003/2022 (ΦΕΚ 230/Α/14.12.2022) προβλέφθηκε ότι: «Κατ' εξαίρεση, όσοι έχουν συμπληρώσει το εξηκοστό έβδομο (67ο) έτος της ηλικίας και δεν έχουν συνταξιοδοτηθεί από το δημόσιο ταμείο ή άλλον ασφαλιστικό φορέα, μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου έως το εβδομηκοστό (70ό) έτος της ηλικίας τους.».

154. Φ.Υ. 219866/2016.

155. Φ.Υ. 246828/2018. Ήδη από τον Συνήγορο διερευνήθηκε και η υπ' αρ. πρωτ. 5100-2020-02-448/21.02.2020 (ΣΟΧ 1/2020) προκήρυξη της ΕΑΒ, κατά την οποία «οι υποψήφιοι των ειδικοτήτων με κωδικό 101-114, 117-128, 132 & 133 πρέπει να είναι ηλικίας από 18 έως 55 ετών» (σελ. 51 της προκήρυξης) και «οι υποψήφιοι των ειδικοτήτων με κωδικό 115-116, 129-131 & 134 πρέπει να είναι ηλικίας από 18 έως 45 ετών» (σελ. 52 της προκήρυξης). Στη διαπιστωτική του επιστολή, ο Συνήγορος του Πολίτη απύθυσε στην ΕΑΒ σύσταση για αναθεώρηση των τιθέμενων ηλικιακών ορίων.

Υπουργείο Εξωτερικών/ΕΣΥ/Υπουργείο Ναυτιλίας: Η δυσκολία απομάκρυνσης από εδραιωμένα στερεότυπα που συνδέονται με την ηλικία¹⁵⁶

Ο Συνήγορος του Πολίτη συνήθως συναντά **σθεναρές αντιστάσεις** από τον κρατικό μηχανισμό στις προτάσεις/ συστάσεις του για την αναθεώρηση ή ακόμη και πλήρη απαλοιφή ηλικιακών περιορισμών σε πλήθος επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Παρά τις επίμονες προσπάθειές του, είτε δεν λαμβάνει ανταπόκριση, είτε οι προτάσεις του απορρίπτονται, είτε, στην καλύτερη περίπτωση, γίνονται δεκτές, αλλά ακόμη και με πολυετή καθυστέρηση. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις μακροχρόνιας παρέμβασης του Συνηγόρου του Πολίτη είναι οι εξής: α) η ύπαρξη ηλικιακών διακρίσεων σε όλους τους κλάδους των υπαλλήλων του Υπουργείου Εξωτερικών, που οδήγησε στην τροποποίηση του Κώδικα του Οργανισμού (ν. 4451/2017)¹⁵⁷, β) το ζήτημα των ανώτατων ορίων ηλικίας για την κάλυψη θέσεων ιατρών ΕΣΥ, τα οποία καταργήθηκαν τελικώς με το άρθρο 4 του ν. 4528/2018¹⁵⁸ και γ) το θέμα του ανώτατου ορίου ηλικίας για την άσκηση του επαγγέλματος του ναυαγοσώστη (45 έτη βάσει του π.δ. 23/2000), με τον καθορισμό τελικώς με το π.δ. 71/2020 των 60 ετών ως ορίου ηλικίας.¹⁵⁹

4.1.3. Υγεία

Υπουργείο Δικαιοσύνης: Δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση λόγω αναπηρίας

Όταν η υιοθέτηση εύλογων προσαρμογών ή η λήψη μέτρων για άτομα με αναπηρία ή χρόνια πάθηση δεν είναι δυνατή λόγω των ειδικών απαιτήσεων της θέσης, η διαφορετική μεταχείριση μπορεί να είναι δικαιολογημένη. Ενδεικτική αυτής της περίπτωσης είναι υπόθεση¹⁶⁰ κατά την οποία άτομο με αναπηρία σε ποσοστό

156. Βλ. και Μέρος 1^ο κεφ. 4.

157. Ο Συνήγορος χαρακτήρισε ως θετικό βήμα στην εξάλειψη των διακρίσεων τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία, η οποία άλλωστε ανταποκρινόταν σε συστάσεις της Αρχής ήδη από το έτος 2007, <https://old.synigoros.gr/resources/170123-dt.pdf>.

158. Βλ. σειρά εγγράφων του ΣτΠ από το 2008 έως το 2018 και Ετήσιες Εκθέσεις 2010 (https://old.synigoros.gr/?i=kdet.el.ehtisies_ektheseis_documents.47166) και 2011 (<https://old.synigoros.gr/?i=stp.el.annreports&yearFilter=2011>).

159. Ενδ. Φ.Υ. 221992/2016 και 235958/2017.

160. Φ.Υ. 267553/2019.

67% συμμετείχε σε διαγωνισμό του ΑΣΕΠ για θέσεις φύλαξης σφραγιστικών καταστημάτων. Ο αναφερόμενος κλήθηκε να συμμετάσχει σε αθλητικές δοκιμασίες μαζί με το σύνολο των υποψηφίων. Διαμαρτυρήθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη για τον μη καθορισμό διαφορετικών **ορίων επιδόσεων στις αθλητικές δοκιμασίες για τα άτομα με αναπηρία**. Η Αρχή διαπίστωσε ότι προβλέπεται μεν η κατάρτιση πινάκων ειδικών κατηγοριών θέσεων, οι οποίες κατανέμονται κατά το δέκα τοις εκατό (10%) σε άτομα με αναπηρία, αλλά αποτελεί προϋπόθεση κατάταξης στους οριστικούς πίνακες η συμμετοχή σε αθλητικές δοκιμασίες, υποχρέωση που καταλαμβάνει και τα άτομα με αναπηρία. Η πρόβλεψη αυτή αποτελεί δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση των ατόμων με αναπηρία λόγω ειδικών επαγγελματικών απαιτήσεων, καθώς αφορά τις συγκεκριμένες θέσεις και όχι το σύνολο των προκηρυσσόμενων θέσεων.

4.1.4. Εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων

Πυροσβεστικό Σώμα: Η εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων με συγκεκριμένο στρατολογικό χαρακτηρισμό

Την Αρχή απασχόλησε η διαδικασία πρόσληψης εποχικών πυροσβεστών ΙΔΟΧ. Σύμφωνα με το π.δ. 36/2019 (ΦΕΚ Α 62), το οποίο εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 6 του ν. 3103/2003 (ΦΕΚ Α 23), ορίζεται ως προϋπόθεση πρόσληψης εποχικών πυροσβεστών, όσον αφορά τους άνδρες υποψηφίους, η εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων. Σε προκήρυξη του Πυροσβεστικού Σώματος είχε τεθεί ως προϋπόθεση πρόσληψης των υποψηφίων ανδρών η εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων με ικανότητα «Κατηγορίας Ι1»¹⁶¹. Η Αρχή υποστήριξε ότι το προστεθέν στην προκήρυξη κριτήριο της εκπλήρωσης των στρατιωτικών υποχρεώσεων με τον εν λόγω στρατολογικό χαρακτηρισμό αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας, καθώς δεν κρίνεται πρόσφορο να εξασφαλίσει την τήρηση του σκοπού του δημοσίου συμφέροντος, ήτοι της επιλογής του κατάλληλου για το Πυροσβεστικό Σώμα εποχικού προσωπικού. Ωστόσο ο φορέας δεν αποδέχτηκε τις επισημάνσεις αυτές.

4.1.5. Ποινικές καταδίκες

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού: Έλλειψη κωλύματος διορισμού μετά την επιτυχή παρέλευση του χρόνου αναστολής

Αν παρέλθει επιτυχώς ο χρόνος αναστολής εκτέλεσης της ποινής για το αδίκημα που αποτελεί κώλυμα διορισμού σε δημόσια θέση (άρθρο 8 ΥΚ), το **κώλυμα παύει**

161. Φ.Υ. 277301/2020.

να υφίσταται,¹⁶² καθώς η υποχρέωση έκτισης της ποινής και οι συνέπειες της καταδίκης αίρονται. Επιπλέον, σε θέσεις βοηθητικού ή ανειδίκευτου προσωπικού ή ωρομισθίων, τα κωλύματα διορισμού στο Δημόσιο που οφείλονται σε προηγούμενη εγκληματική δράση δεν ισχύουν για άτομα τα οποία έχουν εκτίσει την ποινή ή τα μέτρα ασφαλείας που τους έχουν επιβληθεί ή έχουν απολυθεί υπό όρο (άρθρο 4 παρ. 6 του ν. 2207/1994).¹⁶³ Εξετάζοντας σχετική αναφορά¹⁶⁴, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού απέρριψε πρόσληψη υποψηφίου σε θέση βοηθητικού προσωπικού, θεωρώντας ότι, επειδή είχε λάβει αναστολή εκτέλεσης ποινής, στο πλαίσιο παρελθούσας ποινικής καταδίκης, δεν είχε υποστεί στέρηση της προσωπικής του ελευθερίας και συνεπώς δεν συνέτρεχε θέμα διευκόλυνσης της κοινωνικής του επανένταξης. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε ότι δεν υφίσταται, εν προκειμένω, κώλυμα διορισμού, διότι, όταν σε ποινικά καταδικασθέντα έχει επιβληθεί αναστολή εκτέλεσης της ποινής και εκείνος έχει συμμορφωθεί με τους όρους της αναστολής, αίρεται η υποχρέωση έκτισης της ποινής και οι συνέπειές της. Δεν είναι, λοιπόν, επιτρεπτό να τεθεί ο καταδικασθείς, στον οποίον έχει επιβληθεί αναστολή εκτέλεσης της ποινής, σε **δυσμενέστερη θέση σε σχέση με αυτόν που έχει εκτίσει ποινή, όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας για την κοινωνική επανένταξη και την πρόσβαση στην απασχόληση, αλλιώς δεν θα είναι δυνατή η αποφυγή του κοινωνικού του στιγματισμού και της περιθωριοποίησής του. Το ΝΣΚ με γνωμοδότησή του¹⁶⁵, ερμήνευσε τις ανωτέρω διατάξεις σύμφωνα με τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη και εν συνεχεία ολοκληρώθηκε η πρόσληψη.**

4.1.6. Πολλαπλή διάκριση

Οι υποθέσεις διάκρισης λόγω φύλου αποτελούν πεδίο που συχνά η συρροή ενός επιπλέον προστατευόμενου λόγου διάκρισης μπορεί να οδηγήσει σε πολλαπλή διάκριση. Οι συνήθεις λόγοι διάκρισης που συνδυαστικά επιτείνουν τη δυσμενή μεταχείριση είναι, πέρα από το φύλο, ιδίως των γυναικών, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, η εθνική καταγωγή τόσο των ιδίων των προσώπων όσο και των συζύγων/συντρόφων τους.

162. Βλ. υπ' αρ. 5534/1995, 2117/2009, 3894/2012 αποφάσεις ΣτΕ και 1133/2012 ΔΕφΑθ.

163. Όπως έχει κριθεί με βάση την υπ' αριθμ. 86/2016 γνωμοδότηση ΝΣΚ, τα καθήκοντα στις θέσεις αυτές δεν συνδέονται με την άσκηση δημόσιας εξουσίας και τυχόν καταδίκη δεν συνιστά κώλυμα.

164. Φ.Υ. 232650/2017.

165. ΝΣΚ 195/2018.

Ορφανοτροφείο Κεφαλληνίας «Ο ΣΩΤΗΡ»: Αθέμιτη πολλαπλή διάκριση (ηλικία και φύλο)

Ενδεικτική υπήρξε η περίπτωση ανακοίνωσης για πρόσληψη ψυχολόγου στο Ορφανοτροφείο Κεφαλληνίας «Ο ΣΩΤΗΡ», με βάση την οποία υποψηφιότητα μπορούσαν να θέσουν αποκλειστικά γυναίκες κάτω των 40 ετών. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι τα επίμαχα χαρακτηριστικά ως προϋποθέσεις για την πρόσληψη δεν αιτιολογούνται από τη φύση και τις ειδικές απαιτήσεις των καθηκόντων της συγκεκριμένης θέσης και ζήτησε την επανάληψη της διαδικασίας. Ο φορέας ακύρωσε την πρόσκληση και εξέδωσε νέα, έχοντας απαλείψει τα **κριτήρια φύλου και ηλικίας**¹⁶⁶.

4.2. Ειδικά ελάχιστα (τυπικά) προσόντα πρόσληψης¹⁶⁷

Τόσο με τις διατάξεις του π.δ. 50/2001 (πλέον π.δ. 85/2022) όσο και με τους Οργανισμούς των φορέων, τίθενται ως ειδικά ελάχιστα τυπικά προσόντα πρόσληψης οι **τίτλοι σπουδών** και τυχόν απαιτούμενη άδεια άσκησης επαγγέλματος ή άλλη **επαγγελματική άδεια**.

4.2.1. Τίτλοι σπουδών: Πτυχία – Απολυτήρια

Με την προκήρυξη πλήρωσης θέσεων ορίζονται οι **αποδεκτοί**, κατά κλάδο και ειδικότητα, βασικοί τίτλοι σπουδών. Κάτοχος τίτλου μη ρητώς αναφερόμενου στην προκήρυξη οφείλει να προσκομίσει βεβαίωση από το οικείο εκπαιδευτικό ίδρυμα περί ισοτιμίας ή κάλυψης με πλήρη επάρκεια του γνωστικού αντικειμένου ενός από τους τίτλους που αναφέρονται ρητά στην προκήρυξη. Δεύτερος τίτλος σπουδών μοριοδοτείται, εφόσον ανήκει στην ίδια εκπαιδευτική βαθμίδα με τον τίτλο με τον οποίο συμμετέχει στη διαδικασία πρόσληψης ο υποψήφιος¹⁶⁸. Για τις θέσεις ΥΕ αρκεί

166. Φ.Υ. 235196/2017.

167. Τα αναγραφόμενα κατά κριτήριο επιλογής αποτελούν τα γενικώς ισχύοντα και δεν εξαντλείται η περιπτωσιολογία.

168. Βλ. Μέρος 1^ο κεφ. 1.4. Σημειωτέον ότι με τις διατάξεις του π.δ. 85/2022 τροποποιήθηκε η εν λόγω πρόβλεψη καθώς πλέον με το άρθρο 8 ορίζεται ότι «1. Σε περίπτωση ίδρυσης ή συγχώνευσης ή κατάτμησης Σχολών ή Τμημάτων Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης της ημεδαπής μετά τη δημοσίευση του παρόντος, εάν το χορηγούμενο πτυχίο ή δίπλωμα δεν περιλαμβάνεται στους ρητά αναφερόμενους στην οικεία προκήρυξη τίτλους, αυτό γίνεται δεκτό ως αντίστοιχο, εφόσον στηρίζεται σε σπουδές που καλύπτουν με πλήρη επάρκεια το γνωστικό αντικείμενο του πτυχίου που ζητείται με αυτήν. Αρμόδιο όργανο για τη χορήγηση βεβαίωσης σύμφωνα με τα ανωτέρω είναι η Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ), ως καθ' ύλην αρμόδια για τη διαμόρφωση και υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την ανώτατη εκπαίδευση, κατόπιν σχετικού αιτήματος του οικείου Α.Ε.Ι.. 2. Για θέσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οικείες βεβαιώσεις επάρκειας γνωστικού αντικειμένου σπουδών χορηγούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Ε.Π.).»

η κατοχή από τους υποψήφιους του αντίστοιχου (μη μοριοδοτούμενου) τίτλου¹⁶⁹.

Οι τίτλοι σπουδών είναι αποδεκτοί εφόσον έχουν αποκτηθεί σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Σε περίπτωση που έχουν αποκτηθεί σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της αλλοδαπής, αναλόγως της εκπαιδευτικής βαθμίδας στην οποία ανήκουν, πρέπει να συνοδεύονται από βεβαιώσεις ισοτιμίας/αντιστοιχίας από τους αρμόδιους φορείς και από βεβαίωση βαθμολογικής αντιστοιχίας, αλλιώς λαμβάνεται ως βαθμός ο κατώτατος που αντιστοιχεί σε κάθε κατηγορία. Επίσης, γίνονται αυτομάτως δεκτοί τίτλοι που έχουν αποκτηθεί σε χώρες μέλη της ΕΕ, όταν έχει δοθεί στους κατόχους τους και άδεια άσκησης επαγγέλματος. Τέλος, με την προκήρυξη μπορεί να περιορίζονται οι απαιτούμενοι τίτλοι σπουδών είτε να ορίζονται τίτλοι σπουδών ως κύριοι ή επικουρικοί.

Λιμενικό Σώμα: Αποδοχή τίτλων μη ρητά αναφερομένων στην προκήρυξη

Σε προκήρυξη του Λιμενικού Σώματος προβλεπόταν ότι ήταν δυνατή η υποβολή πτυχίου που δεν αναφερόταν σε αυτήν, εφόσον προσκομιζόταν βεβαίωση του οικείου Τμήματος ΑΕΙ περί του ότι ο τίτλος αυτός στηρίζεται σε σπουδές που καλύπτουν με πλήρη επάρκεια το γνωστικό αντικείμενο του ισότιμου και αντίστοιχου με αυτό πτυχίου ρητώς αναφερομένου. Ωστόσο δεν έγινε δεκτός τίτλος σπουδών ΑΕΙ, μη συμπεριλαμβανόμενος στους ρητώς απαριθμούμενους στην προκήρυξη –οι οποίοι σχετίζονταν με σπουδές στον **τομέα της οικονομικής επιστήμης**- και στον οποίο είχε επισυναφθεί βεβαίωση του ΑΕΙ ότι ο τίτλος κάλυπτε το γνωστικό αντικείμενο των οικονομικών σπουδών εν γένει και έδινε δικαίωμα εγγραφής στο Οικονομικό Επιμελητήριο καθώς και ένταξης στον οικείο κλάδο (οικονομικού) εκπαιδευτικών του ΥΠΑΙΘ. Τα ανωτέρω στοιχεία ετέθησαν υπόψη του φορέα, ο οποίος επέμεινε στην άρνηση αποδοχής του πτυχίου και εναπόθεσε την τελική απόφαση στο ΑΣΕΠ, όπου μπορούσαν να υποβάλουν ενστάσεις οι υποψήφιοι. Το ΑΣΕΠ δέχτηκε το πτυχίο¹⁷⁰.

Δήμος Θεσσαλονίκης/Δήμος Έδεσσας: Ανεπίτρεπτη διαφοροποίηση πτυχιούχων ΠΕ/ΤΕ σε προκηρύξεις

Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης αναφορών¹⁷¹ για προκηρύξεις Δήμων

169. Απαγορεύεται η πρόσληψη προσωπικού για κάλυψη παροδικών αναγκών κατηγορίας ΥΕ χωρίς το τυπικό προσόν τουλάχιστον του απολυτηρίου δημοτικού σχολείου, εκτός αν δεν υπάρχουν υποψήφιοι με το τυπικό αυτό προσόν. Εξαιρούνται οι απασχολούμενοι ως εργάτες σε χειρωνακτικές εργασίες, ως δασοπυροσβέστες ή ως μεταφορείς αντικειμένων και το προσωπικό καθαριότητας (άρθρο 21 παρ. 7 ν. 2190/1994, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 2527/1997).

170. Φ.Υ. 271719/2019.

171. Φ.Υ. 229244/2017 και Φ.Υ. 222764/2016.

το 2016 και 2017 (Δήμος Θεσσαλονίκης, Δήμος Έδεσσας), οι οποίες προέβλεπαν θέσεις ειδικότητας ΠΕ Κοινωνικών Λειτουργών, αποκλείοντας πτυχιούχους ΤΕ Κοινωνικών Λειτουργών, και θέσεις ειδικότητας ΔΕ/ΤΕ Θεατρικών Σπουδών, αποκλείοντας πτυχιούχους ΠΕ Θεατρικών Σπουδών. Επισήμανε ότι δεν πρέπει να υφίσταται διαφοροποίηση στην αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιούχων των οικείων κλάδων, ανάλογα με το αν πρόκειται για έχοντες πανεπιστημιακή ή τεχνολογική εκπαίδευση. Δεδομένου ότι εξακολουθούν να υπάρχουν προκηρύξεις φορέων στις οποίες **παραλείπεται** κάποια εκ των προαναφερομένων **κατηγορία πτυχιούχων**, κατά την άποψη της Αρχής είναι αναγκαία η κατά την κατάρτιση των όρων των προκηρύξεων διασφάλιση του δικαιώματος ίσης πρόσβασης των πτυχιούχων των οικείων κλάδων σε θέσεις του Δημοσίου. Ενίοτε οι φορείς προβαίνουν σε επαναδιατύπωση των προκηρύξεων¹⁷².

Εφορεία Αρχαιοτήτων Δράμας: Αοριστία όρου προκήρυξης περί κρίσης επί της συνάφειας πτυχίων

Σε διαγωνισμό της Εφορείας Αρχαιοτήτων Δράμας δεν έγινε δεκτή η συνάφεια τίτλου σπουδών με το γνωστικό αντικείμενο της προκηρυσσόμενης ειδικότητας, με αποτέλεσμα η πρώτη στον πίνακα αποτελεσμάτων υποψήφια να μην προσληφθεί¹⁷³. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η απαρίθμηση στην προκήρυξη των αποδεκτών τίτλων σπουδών είναι δεσμευτική για τον φορέα και δεν καταλείπει διακριτική ευχέρεια για την αξιολόγηση της συνάφειάς τους. Εξάλλου, ο όρος της προκήρυξης σύμφωνα με τον οποίο «ο προσδιορισμός της συνάφειας των τίτλων σπουδών με το γνωστικό αντικείμενο της προς πλήρωση θέσης εμπίπτει στις αρμοδιότητες της Υπηρεσίας που εκδίδει την προκήρυξη» είναι εξαιρετικά αόριστος. Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε να αναδιατυπωθεί στις επικείμενες προκηρύξεις και συνέστησε **ιδιαίτερη προσοχή κατά τον καθορισμό των πτυχίων** στην προκήρυξη, προκειμένου να καλύπτουν την αιτούμενη ειδικότητα και να μην καταφεύγουν οι φορείς εκ των υστέρων σε αυθαίρετο αποκλεισμό υποψηφίων. Την ίδια άποψη είχε το ΝΣΚ σε σχετική γνωμοδότησή του¹⁷⁴, καταλήγοντας ότι η απόρριψη υποψηφιότητας δεν ήταν νόμιμη. Η πολίτης που είχε προσφύγει στον Συνήγορο του Πολίτη εν τέλει προσλήφθηκε.

172. Βλ. ενδεικτικά: <https://kkppstereas.gr/prokiryxi-gia-tin-proslipsi-2-atomon-epikoyrikoy-prosopikoy-me-symvasi-idoch-kladoy-pe-koinonikis-ergasias-koinonikon-leitoyrgon-gia-to-k-k-p-p-s-e/>, https://kkppe.gr/nea-anakoinoiseis/orthi_epanalipsi_enarxi-yponolis-aitiseon-gia-tin-proslipsi_dyo_symvasioyxwn_pe-koinwnikis_ergasias_te_koinwnikwn_leitoyrgwn_tis-yp-arithm-1635-25-06-2020-prokiryxis-plirosis-theseon-toy-k-k-p-p-i/

173. Φ.Υ. 263278/2019.

174. Γνωμ. ΝΣΚ 104/2020.

Υπουργείο Δικαιοσύνης: Αποκλεισμός πτυχιούχων από συμμετοχή σε προκήρυξη για δικαστικούς υπαλλήλους

Σε διαγωνισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης για δικαστικούς υπαλλήλους κατά το έτος 2017, δεν έγινε δεκτός τίτλος σπουδών ξένης φιλολογίας ο οποίος προσκομίστηκε¹⁷⁵. Το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του ν. 2812/2000 προεδρικό διάταγμα –σχετικό με τον καθορισμό των τυπικών προσόντων των δικαστικών υπαλλήλων- δεν είχε εκδοθεί μέχρι το 2017 ούτε υπήρχαν άλλες συναφείς διατάξεις για δικαστικούς υπαλλήλους, συνεπώς εφαρμόζονταν αναλόγως οι γενικές διατάξεις για τους δημόσιους διοικητικούς υπαλλήλους. Ο κλάδος ΠΕ Γραμματέων, όπως προβλεπόταν στον Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων, αντιστοιχούσε στον κλάδο ΠΕ Διοικητικό και/ή Οικονομικό. Με την προκήρυξη γίνονταν αποδεκτοί τίτλοι σπουδών βάσει των διατάξεων του π.δ. 50/2001, όπως αυτές ίσχυαν πριν από την αντικατάστασή τους με τις διατάξεις του π.δ. 347/2003. Ενώ λοιπόν κατά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, για τον επίμαχο κλάδο έπρεπε να είναι αποδεκτά τα πτυχία όλων των ΑΕΙ, Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και Προγραμμάτων Σπουδών Επιλογής της ημεδαπής και των ισότιμων της αλλοδαπής, ωστόσο από τον σχετικό όρο της προκήρυξης απουσίαζαν τίτλοι σπουδών όπως π.χ. φιλοσοφικών σχολών, ξένων φιλολογιών, φυσικών κ.λπ. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η παράλειψη από τη Διοίκηση να συμπεριλάβει ορισμένους τίτλους σπουδών παρέκκλινε από τις ισχύουσες διατάξεις, αλλά και παραβίαζε τις συνταγματικές αρχές της αξιοκρατικής ισότητας¹⁷⁶. Κατόπιν σχετικών προτάσεων της Αρχής, εκδόθηκε νέα προκήρυξη περιλαμβάνουσα περισσότερα πτυχία από την προηγούμενη. Ωστόσο, ο Συνήγορος του Πολίτη, ως αποδέκτης νέων αναφορών λόγω αποκλεισμού πτυχιούχων κατά παράβαση των ισχυουσών διατάξεων¹⁷⁷, ζήτησε και πάλι από τον Υπουργό Δικαιοσύνης να εκδώσει συμπληρωματική προκήρυξη¹⁷⁸. Το Υπουργείο δεν αποδέχτηκε την πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη. Παρά ταύτα, έγινε αποδεκτό πτυχίο μη ρητώς αναφερόμενο στην προκήρυξη, με βεβαίωση του Πανεπιστημίου ότι καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο ενός εκ των ρητώς αναφερομένων πτυχίων. Τελικώς, με καθυστέρηση είκοσι (20) ετών, ο ν. 4798/2021, με ισχύ από 21.4.2021, προβλέπει τα προσόντα των δικαστικών υπαλλήλων και ορίζει ως τυπικό προσόν για τον κλάδο ΠΕ Γραμματέων οποιοδήποτε πανεπιστημιακό πτυχίο.

175. Φ.Υ. 223794/2017.

176. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 223794/6178/10.2.2017.

177. Ενδ. Φ.Υ. 226003, 226024, 225792, 226132, 225661, 225846, 225900, 226051, 225932, 226000, 226652, 226603, 226608, 226622, 226363/2017.

178. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 223794/14336/30.3.2017.

ΓΝΝΘΑ «Σωτηρία»: Αποδοχή άλλων αποδεικτικών στοιχείων σε περίπτωση απώλειας απαιτούμενου τίτλου

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά¹⁷⁹ σχετική με την ολοκλήρωση της πρόσληψης σε θέση κλάδου ΥΕ στο Νοσοκομείο «Σωτηρία». Σύμφωνα με την ανακοίνωση του ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ), ο υποψήφιος όφειλε να προσκομίσει απολυτήριο τίτλο, τον οποίο ωστόσο είχε απωλέσει λόγω πυρκαγιάς στην οικία του, χωρίς να υπάρχει αρχείο της σχολικής μονάδας από την οποία αποφοίτησε. Η οικεία Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης χορήγησε βεβαίωση ότι δεν υπάρχουν τα αρχεία του εν λόγω σχολείου. Επίσης, η σχολική μονάδα όπου ο ενδιαφερόμενος είχε δώσει εισαγωγικές εξετάσεις για το Γυμνάσιο χορήγησε σχετική βεβαίωση που αποδείκνυε ότι ο επιλεγείς ολοκλήρωσε την εν λόγω εκπαιδευτική βαθμίδα. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι τα ως άνω **στοιχεία κάλυπταν την απαίτηση της προκήρυξης**, ως εκ τούτου, έπρεπε να γίνουν δεκτά ώστε να υλοποιηθεί η πρόσληψη, όπως και έγινε.

Υπουργείο Παιδείας/ΕΛΣΤΑΤ/ΙΝΕΔΙΒΙΜ/ΕΛΚΕ Πολυτεχνείου Κρήτης/ΕΟΠΥΥ: Υποχρέωση αποδοχής τίτλων με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας

Με τις διατάξεις της οδηγίας 2005/36/ΕΚ¹⁸⁰ καθίσταται δυνατή η **ελεύθερη κυκλοφορία και εγκατάσταση Ευρωπαίων πολιτών σε κράτη μέλη** διαφορετικά από αυτά που απέκτησαν τα επαγγελματικά προσόντα τους, προκειμένου να ασκήσουν νομοθετικά ρυθμιζόμενα επαγγέλματα. Η ως άνω οδηγία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 38/2010.¹⁸¹ Στη συνέχεια, με την υποπαρ. θ.16 του ν. 4093/2012,¹⁸² καθώς και με την παρ. 2 του άρθρου 1 του π.δ. 38/2010, ρυθμίστηκαν οι προϋποθέσεις και η διαδικασία αναγνώρισης επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλων σπουδών τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης, τουλάχιστον τριετούς διάρκειας σπουδών και φοίτησης σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, για την αντιμετώπιση περιπτώσεων που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, βάσει των διατάξεων της οδηγίας 2005/36/ΕΚ. Η θέσπιση του ως άνω καθεστώτος υπήρξε επακόλουθο της παραβίασης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας από τη χώρα μας. Περαιτέρω, το καθεστώς αναγνώρισης επαγγελματικής ισοδυναμίας καταργήθηκε

179. Φ.Υ. 210653/2015.

180. Οδηγία 2005/36/ΕΚ του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Σεπτεμβρίου σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (L255/22/30.9.2005).

181. Π.δ. 38/2010 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην οδηγία 2005/36/ΕΚ».

182. Ν. 4093/12 (ΦΕΚ 222 Α/12-11-2012): Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016.

με τις διατάξεις του ν. 4610/2019,¹⁸³ με την αιτιολογία ότι βαίνει πέραν των ρυθμίσεων της οδηγίας και οδηγεί σε πλήθος στρεβλώσεων, καθώς παρακάμπτονται οι διατάξεις του άρθρου 16 του Συντάγματος. Στη συνέχεια, ωστόσο, το καθεστώς της επαγγελματικής ισοδυναμίας επανήλθε σε ισχύ με τις διατάξεις του άρθρου 168 του ν. 4635/2019,¹⁸⁴ καταλαμβάνοντας και τις περιπτώσεις τίτλων σπουδών τρίτων χωρών.

I. Πολίτες διαμαρτυρήθηκαν για τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 54 του ν. 4589/2019, βάσει των οποίων σε διαδικασίες διορισμού και πρόσληψης εκπαιδευτικών δεν ήταν αποδεκτοί οι τίτλοι σπουδών αλλοδαπής με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας. Το επάγγελμα του **εκπαιδευτικού είναι νομοθετικά ρυθμιζόμενο** και, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 2005/36/ΕΚ (π.δ. 38/2010), εμπίπτει στο καθεστώς της ελεύθερης διακίνησης των κοινοτικών εργαζομένων. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 4 του π.δ. 38/2010, οι κάτοχοι πτυχίων με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας δικαιούνται πρόσβασης στην αγορά εργασίας για την άσκηση επαγγέλματος της ειδικότητάς τους με τους ίδιους όρους και τις ίδιες προϋποθέσεις με τους κατόχους αντίστοιχων ημεδαπών τίτλων σπουδών. Η προϋπόθεση που έθεταν οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 54 του ν. 4589/2019, δηλαδή η αποδοχή αλλοδαπών τίτλων σπουδών αποκλειστικά και μόνον εφόσον αυτοί έχουν αναγνωρισθεί ακαδημαϊκά από τον ΔΟΑΤΑΠ ως ισότιμοι ή ισότιμοι και αντίστοιχοι των απονεμομένων από τα ημεδαπά ΑΕΙ, ήταν προβληματική, πλήττοντας το δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης των κοινοτικών εργαζομένων. Η απαίτηση του ν. 4589/2019 για ακαδημαϊκή αναγνώριση των τίτλων ερχόταν σε αντίθεση με τις διατάξεις του π.δ. 38/2010 και δημιουργούσε κατάσταση άνισης μεταχείρισης ανάμεσα σε υποψήφιους-κατόχους τίτλων της ημεδαπής ανώτατης εκπαίδευσης και υποψήφιους-κατόχους τίτλων επαγγελματικά ισοδύναμων με τους απονεμόμενους από το ημεδαπό εκπαιδευτικό σύστημα ως προς την πρόσβαση στην επαγγελματική δραστηριότητα του εκπαιδευτικού, διότι ζητούσε από τους δεύτερους το επιπλέον **προσόν της ακαδημαϊκής αναγνώρισης των τίτλων τους**. Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε την τροποποίηση της διάταξης της παρ. 5 του άρθρου 54 του ν. 4589/2019. Η διάταξη αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 50 του ν. 4653/2020,¹⁸⁵ επιτρέποντας πλέον να γίνονται δεκτοί και οι πτυχιούχοι με αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων και επαγγελματικής ισοδυναμίας. Ωστόσο, η νομοθετική ρύθμιση

183. Ν. 4610/2019 «Συνέργειες Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, πειραματικά σχολεία, Γενικά Αρχεία του Κράτους και λοιπές διατάξεις» (Α' 70).

184. Ν. 4635/2019 ««Επενδύω στην Ελλάδα» και άλλες διατάξεις» (Α' 167).

185. Ν. 4653/24.1.2020 «Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ειδικό Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων και άλλες διατάξεις» (Α' 12).

ισχύει από τη θέσπισή της, συνεπώς δεν καλύπτει περιπτώσεις κατόχων τέτοιων τίτλων με πολυετή εκπαιδευτική προϋπηρεσία, οι οποίοι ενδεχομένως απώλεσαν τον διορισμό τους σε προκηρύξεις του έτους 2019, δεδομένου ότι δεν εντάχθηκαν στους αξιολογικούς πίνακες, λόγω της προϊσχύουσας διάταξης¹⁸⁶.

- II. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά¹⁸⁷ σχετική με τη μη αποδοχή τίτλων σπουδών αλλοδαπής με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας σε προκήρυξη της ΕΛΣΤΑΤ. Η Αρχή επισήμανε την υποχρέωση αποδοχής στην εν λόγω διαδικασία των ως άνω τίτλων, υπενθυμίζοντας την ισχύουσα νομοθεσία. Ο φορέας απάντησε ότι **εκ παραδρομής αποκλείστηκαν** τα εν λόγω πτυχία, δεδομένου δε ότι η διαδικασία της προαναφερθείσας πρόσκλησης είχε ολοκληρωθεί,¹⁸⁸ θα υπήρχε συμπερίληψή τους σε επόμενη πρόσκληση, όπως και έγινε.
- III. Υπήρξαν αναφορές¹⁸⁹ για μη αποδοχή των τίτλων με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας ή επαγγελματικών προσόντων σε πρόσκληση του ΙΝΕΔΙΒΙΜ για τα **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας**. Ο Συνήγορος του Πολίτη υπενθύμισε τις διατάξεις του άρθρου 50 του ν. 4653/2020¹⁹⁰. Κατόπιν οδηγιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, έγινε ανάρτηση της ορθής επανάληψης της πρόσκλησης, με αποδοχή των επίμαχων τίτλων.
- IV. Τέθηκε θέμα¹⁹¹ μη αποδοχής τίτλων με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας σε προκήρυξη του ΕΛΚΕ του Πολυτεχνείου Κρήτης. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι θα έπρεπε να γίνονται δεκτοί οι εν λόγω τίτλοι, εκτός αν για τη μη αποδοχή τους υπάρχει ειδική και επαρκής αιτιολογία. Δεν υπήρξε ανταπόκριση του φορέα.
- V. Σε Πρόσκληση για την κάλυψη επιτακτικών αναγκών του Εθνικού Οργανισμού Παροχών Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ), ενδιαφερόμενος αποκλείστηκε γιατί δεν προσκόμισε πιστοποιητικό αναγνώρισης ισοτιμίας και βεβαίωσης βαθμολογικής

186. Οι εν λόγω πίνακες θα ισχύσουν για δύο (2) έτη. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει θέσει το θέμα της ισχύος των εν λόγω πινάκων στην Υπουργό Παιδείας, προτείνοντας να αποκτήσουν αυτοί δυναμικότητα, ήτοι να εμπλουτίζονται συνεχώς με νέα στοιχεία των ήδη εγγεγραμμένων σε αυτούς ώστε να επανακατατάσσονται, όπως και να δίνεται η δυνατότητα να εισάγονται σε αυτούς νέοι υποψήφιοι. Οι διορισμοί και οι προσλήψεις να υλοποιούνται με τον πίνακα που θα υφίσταται στην συγκεκριμένη χρονική στιγμή των διορισμών ή των προσλήψεων. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 261094/52503/23.10.2019.

187. Φ.Υ. 280814/2020.

188. Είχαν παρέλθει τρεις (3) μήνες μετά τη δημοσίευση της πρόσκλησης.

189. Φ.Υ. 272149/2019, 36245/2020, 284045/2020.

190. Ν. 4653/24.1.2020 «Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης. Ειδικοί Λογαριασμοί Κονδυλίων Έρευνας Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Ερευνητικών και Τεχνολογικών Φορέων και άλλες διατάξεις» (Α' 12).

191. Φ.Υ. 286428/2020.

αντιστοιχίας από τον ΔΟΑΤΑΠ του τίτλου σπουδών¹⁹². Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι για την έκδοση της εν λόγω πρόσκλησης¹⁹³ δεν ελήφθησαν υπόψη οι διατάξεις του π.δ. 38/2010¹⁹⁴, συνεπώς παραβιάστηκε το δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης των κοινοτικών εργαζόμενων. Επίσης, η απουσία βαθμολογικής αντιστοιχίας δεν αποτελεί λόγο αποκλεισμού υποψηφίων, διότι όταν αυτή δεν βεβαιώνεται με αντίστοιχο δικαιολογητικό, λαμβάνεται υπόψη, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 14 του άρθρου 18 του ν. 2190/1994, ο κατώτατος βαθμός του αντίστοιχου ελληνικού ιδρύματος ανώτατης εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τον ΕΟΠΥΥ οι προσλήψεις βάσει της εν λόγω προκήρυξης είχαν ολοκληρωθεί λόγω επιτακτικών αναγκών.

Υπουργείο Παιδείας: Μη ένταξη πτυχιούχων σε κλάδους εκπαιδευτικών

Ο Συνήγορος του Πολίτη υπήρξε αποδέκτης αναφορών πτυχιούχων Τμημάτων τριτοβάθμιας κυρίως εκπαίδευσης λόγω μη ένταξης των πτυχίων τους σε κλάδους εκπαιδευτικών ή λόγω υπέρμετρης καθυστέρησης ένταξης. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι, όταν σύμφωνα με τις ιδρυτικές διατάξεις ΑΕΙ/ΤΕΙ, στα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων αναφέρεται η δυνατότητα απασχόλησης στην εκπαίδευση, οι πτυχιούχοι θεωρούν ότι μπορούν να ενταχθούν σε κλάδους εκπαιδευτικών. Ωστόσο οι απονεμόμενοι τίτλοι δεν περιλαμβάνονται πάντα από το ΥΠΑΙΘ μεταξύ των αποδεκτών τίτλων σε κλάδους εκπαιδευτικών. Επίσης τίτλοι απονεμόμενοι από Τμήματα ΑΕΙ/ΤΕΙ που πλέον λειτουργούν αυτοτελώς (αν και παλαιότερα εντάσσονταν σε ενιαίο Τμήμα) δεν έχουν επανεξεταστεί σχετικά με τη δυνατότητα ένταξης των πτυχιούχων τους σε κλάδους εκπαιδευτικών. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επανειλημμένα επισημάνει την εν λόγω αναντιστοιχία, για την οποία έχει προτείνει τη συνεννόηση ΥΠΑΙΘ και αντίστοιχων Τμημάτων των ΑΕΙ/ΑΤΕΙ.

Συμπερασματικά, οι αλλεπάλληλες και αποσπασματικές τροποποιήσεις του προσοντολογίου (π.δ. 50/2001)¹⁹⁵ δημιούργησαν περισσότερη σύγχυση, παρά επέλυσαν προβλήματα στην αποδοχή ή μη τίτλων σπουδών στις διαδικασίες πρόσληψης και οπωσδήποτε υπολείπονται των εξελίξεων στην εκπαίδευση (δημιουργία νέων τμημάτων, ανωτατοποίηση των τεχνολογικών ιδρυμάτων κ.λπ.).

192. Φ.Υ. 268798/2019.

193. Ωστόσο, σε άλλες προκηρύξεις του Υπουργείου Υγείας, π.χ. επικουρικό προσωπικό, υπάρχει σχετική πρόβλεψη. Ο ΕΟΠΥΥ είναι επίσης φορέας του Υπουργείου Υγείας, συγκεκριμένα ΝΠΔΔ που υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργού Υγείας (ν. 3928/2011 όπως αντικαταστάθηκε με τον ν. 4238/2014).

194. Βλ. και ειδική Έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη: Αναγνώριση αλλοδαπών τίτλων σπουδών και επαγγελματικά δικαιώματα, Αθήνα 2019, σελ. 76, <https://docplayer.gr/161158442-Anagorisi-allodapon-titlon-spydon-epaggelmatika-dikaiomata.html>

195. Πλέον έχει καταργηθεί και αντικατασταθεί από το π.δ. 85/2022 (ΦΕΚ Α 232).

Επίσης οι Οργανισμοί φορέων παρουσιάζουν καθυστέρηση ως προς την επικαιροποίησή τους¹⁹⁶, τόσο ως προς τους υπάρχοντες κλάδους όσο και ως προς την εισαγωγή νέων κλάδων, με αποτέλεσμα να μην προσλαμβάνουν πάντα προσωπικό ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες τους.

Ειδικότερα, προβλήματα προέκυψαν με τα αποδεκτά πτυχία για τον κλάδο ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού στον οποίο, βάσει του π.δ. 50/2001, εντάσσονταν όλα τα πτυχία, ωστόσο οι φορείς, βάσει των οργανισμών τους οι οποίοι δεν έχουν επικαιροποιηθεί, ζητούν συγκεκριμένα πτυχία με τις προκηρύξεις. Καθυστερήσεις διαπιστώνονται στη διαδικασία ένταξης από το ΥΠΑΙΘ των τίτλων σπουδών στους αποδεκτούς του αντίστοιχου κλάδου εκπαιδευτικού προσωπικού.

Τέλος, ορισμένοι φορείς φαίνονται να παραβλέπουν την ενωσιακή νομοθεσία βάσει της οποίας γίνονται αποδεκτοί τίτλοι σπουδών από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε επισημάνει ότι είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός «προσοντολογίου-κλαδολογίου» (βλ. π.δ. 85/2022), με πλήρη και συστηματική καταγραφή των υφιστάμενων κλάδων και των αντίστοιχων προσόντων που απαιτούνται για την πρόσληψη στους δημόσιους φορείς, το οποίο θα εφαρμόζεται ενιαία σε όλες τις διαδικασίες προσλήψεων ανεξαιρέτως.

Ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει:

- 1) Οι ειδικότητες και οι κλάδοι του νέου προσοντολογίου, καθώς και οποιαδήποτε μεταβολή να ισχύουν και για τους Οργανισμούς των φορέων, ώστε να μην υπάρχουν αποκλίσεις μεταξύ των ενιαία προβλεπόμενων κλάδων.
- 2) Σε κάθε προκήρυξη να γίνονται δεκτά όλα τα συναφή/παρεμφερή πτυχία που θα αναφέρονται στους κλάδους και στις ειδικότητες του προσοντολογίου και των Οργανισμών, με τη δυνατότητα περιορισμού τους να συνεχεται με κριτήρια αντικειμενικά που συνδέονται με την άσκηση εξειδικευμένων καθηκόντων στις προκηρυσσόμενες θέσεις.
- 3) Όλοι οι φορείς να εφαρμόζουν τις διατάξεις που ενσωματώνουν την ενωσιακή νομοθεσία.

4.2.2. Άδεια άσκησης επαγγέλματος

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 26 του π.δ. 50/2001¹⁹⁷, για όσες

196. Για παράδειγμα, ο Οργανισμός που προβλέπει τα προσόντα των δικαστικών υπαλλήλων εκδόθηκε με καθυστέρηση είκοσι (20) και πλέον ετών.

197. Βλ. νυν ισχύον άρθρο 12 π.δ. 85/2022: «1. Για όσους κλάδους και ειδικότητες απαιτείται κατά τις κείμενες διατάξεις άδεια άσκησης του αντίστοιχου επαγγέλματος ή/και ταυτότητα μέλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου σωματειακής μορφής, απαγορεύεται ο διορισμός ή η πρόσληψη χωρίς την εν λόγω άδεια ή/και την ταυτότητα μέλους.
2. Το επίπεδο ή η τάξη της κατά περίπτωση επαγγελματικής άδειας, εφόσον δεν καθορίζεται

ειδικότητες απαιτείται κατά τις κείμενες διατάξεις άδεια άσκησης του αντίστοιχου επαγγέλματος, **απαγορεύεται η πρόσληψη χωρίς την άδεια** αυτή. Το επίπεδο ή η τάξη της κατά περίπτωση άδειας, εφόσον δεν καθορίζεται με τον οργανισμό ή κανονισμό, ορίζεται με την προκήρυξη πλήρωσης των θέσεων.

ΚΕΕΛΠΝΟ: Παράνομη αποδοχή, αντί της επαγγελματικής άδειας, της αίτησης για χορήγησή της

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορές¹⁹⁸ υποψηφίων για πρόσληψη σε ειδικότητα για την οποία απαιτούνταν άδεια άσκησης επαγγέλματος στο πλαίσιο πρόσκλησης του Κέντρου Ελέγχου και Πρόσληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ)¹⁹⁹. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι είχε υποβληθεί εκ μέρους των επιλεγέντων εμπρόθεσμα βεβαίωση υποβολής αιτήματος με θέμα «Αναγγελία έναρξης άσκησης επαγγέλματος». Η εν λόγω υποβολή **δεν αποτελεί προσωρινή βεβαίωση**, αλλά αίτημα προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να ελεγχθεί αν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για την άσκηση του επαγγέλματος και, σε θετική περίπτωση, αυτό να βεβαιωθεί. Η απουσία βεβαίωσης από τα υποβληθέντα δικαιολογητικά θα μπορούσε να είναι αποδεκτή μόνο στην περίπτωση παρέλευσης χρονικού διαστήματος τριών μηνών (3) από τον χρόνο υποβολής της αναγγελίας έναρξης επαγγέλματος, εφόσον δεν θα είχε εκδοθεί από την αρμόδια υπηρεσία απαγόρευση άσκησης του επαγγέλματος και θα τεκμαιρόταν η συνδρομή των νομίμων προϋποθέσεων άσκησης του επαγγέλματος. Τα ανωτέρω ετέθησαν υπόψη του φορέα. Από τις προσλήψεις που έλαβαν τελικώς χώρα, προκύπτει ότι δεν λήφθηκαν υπόψη οι επισημάνσεις του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο Συνήγορος επιμένει στη πρότασή του να γίνεται αποδεκτή μόνο η άδεια άσκησης επαγγέλματος-επαγγελματική άδεια και όχι η αίτηση του υποψήφιου για τη χορήγηση άδειας.

με τον Οργανισμό ή Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του φορέα, ορίζεται με την προκήρυξη πλήρωσης των θέσεων. Αν η άδεια άσκησης του αυτού επαγγέλματος χορηγείται σε κατόχους διαφορετικών πτυχίων ή διπλωμάτων ή απολυτηρίων τίτλων της ημεδαπής, τότε αυτά αποτελούν τυπικό προσόν διορισμού/πρόσληψης στον οικείο κλάδο και ειδικότητα με την προϋπόθεση όμως της ισοτιμίας ή ακαδημαϊκής ισοδυναμίας των τίτλων αυτών. 3. Γίνεται δεκτή άδεια άσκησης επαγγέλματος που αποκτήθηκε με τίτλο ανώτερης εκπαιδευτικής βαθμίδας από την απαιτούμενη στην προκήρυξη, εφόσον από το περιεχόμενο της προσκομισθείσας ανωτέρου επιπέδου άδειας συνάγεται ότι ο κάτοχός της μπορεί να εκτελέσει, μεταξύ άλλων, το είδος των συγκεκριμένων εργασιών που μπορούν να εκτελεστούν και με βάση την απαιτούμενη από την προκήρυξη άδεια.»

198. Φ.Υ. 236404/2017, 236412/2017.

199. Καθολικός διάδοχος του ΚΕΕΛΠΝΟ που καταργήθηκε με τον ν. 4600/2019 είναι ο ΕΟΔΥ που ιδρύθηκε με τον ν. 4633/2019.

4.3. Πρόσθετα προσόντα (απαιτούμενα/μοριοδοτούμενα)

Με τις διατάξεις του π.δ. 50/2001²⁰⁰ ορίζονται τα ειδικά προσόντα κατά κλάδο και ειδικότητα ανά κατηγορία εκπαίδευσης. Εκτός αυτών, δύναται να τίθενται πρόσθετα προσόντα, των οποίων η κατοχή από τους υποψήφιους είναι υποχρεωτική προκειμένου να συμμετάσχουν σε διαδικασίες πρόσληψης και αφορούν εξειδικευμένη γνώση (μεταπτυχιακός τίτλος, γνώση χειρισμού Η/Υ, γνώση ξένης γλώσσας) ή εμπειρία που είναι απαραίτητη για την άσκηση των καθηκόντων της προς πλήρωση θέσης. **Ειδικά προσόντα** μπορούν να καθορίζονται από τους φορείς για κλάδους και ειδικότητες, των οποίων οι ανάγκες δεν καλύπτονται από το διάταγμα. Ισχύουν δε τα πρόσθετα προσόντα που προβλέπονται στους οργανισμούς των φορέων. Οι φορείς μπορούν να θέτουν πρόσθετα προσόντα με τις προκηρύξεις τους, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του ΑΣΕΠ²⁰¹. Τα απαραίτητα πρόσθετα προσόντα είναι συγχρόνως και μοριοδοτούμενα προσόντα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά με την προκήρυξη²⁰².

4.3.1. Μεταπτυχιακοί/διδακτορικοί τίτλοι

Οι μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί τίτλοι, όταν δεν αποτελούν απαιτούμενο προσόν, προσμετρώνται με περισσότερα ή λιγότερα μόρια ανάλογα με το αν εντάσσονται ή όχι στο **γνωστικό αντικείμενο** της προς πλήρωση θέσης. Ειδικότερα, όσον αφορά τις διαδικασίες προσλήψεων μέσω ΑΣΕΠ, με τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 2190/1994 προβλέφθηκε η επιπλέον μοριοδότηση *δεύτερου μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου*. Με τις διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 4765/2021 προβλέπεται ότι βαθμολογείται επιπλέον ένας μόνο εκ των περισσοτέρων του ενός διδακτορικών ή/και μεταπτυχιακών τίτλων που αναφέρονται ως αποδεκτοί στην προκήρυξη και εάν πρόκειται για μη ομοιόβαθμους τίτλους, βαθμολογείται ο υψηλότερος εξ αυτών, λαμβάνοντας σε κάθε περίπτωση το ήμισυ των μονάδων που αντιστοιχούν στον οικείο τίτλο σπουδών²⁰³. Για τους αποκτηθέντες στην αλλοδαπή μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς τίτλους σπουδών ισχύουν τα ίδια με τους βασικούς τίτλους σπουδών.

Υπουργείο Παιδείας: Αδικαιολόγητη άρνηση αποδοχής μεταπτυχιακού και απώλεια προθεσμιών προκήρυξης

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά²⁰⁴ για την άρνηση καταχώρισης μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Υποβολής Δικαιολογητικών (ΟΠΣΥΔ) στο πλαίσιο επιλογής αναπληρωτών/

200. Πλέον έχει καταργηθεί και αντικατασταθεί από το π.δ. 85/2022 (ΦΕΚ Α 232).

201. Άρθρο 14 παρ. 2 π.δ. 85/2022.

202. Π.χ. πρόσληψη εκπαιδευτικών ΕΑ με απαραίτητο πρόσθετο προσόν τον μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο ειδίκευσης στην ΕΑ.

203. Βλ. και Μέρος 1^ο κεφ. 7.2.

204. Φ.Υ. 262555/2019.

ωρομίσιων εκπαιδευτικών. Τόσο η αρμόδια περιφερειακή Διεύθυνση όσο και η κεντρική υπηρεσία διορισμών του ΥΠΑΙΘ δεν αποδέχτηκαν τον προσκομισθέντα τίτλο, **θεωρώντας ότι δεν αποτελούσε μεταπτυχιακό**, παρότι είχε προσκομιστεί βεβαίωση του οικείου Τμήματος ότι το απονεμόμενο με τον τίτλο «*Επαγγελματικών Ενδεικτικών εν τη Μετεωρολογία*» ενδεικτικό μετονομάστηκε το 1994 σε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Όταν, όμως, αποσαφηνίστηκε το θέμα του μεταπτυχιακού τίτλου από την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας, είχε ήδη παρέλθει η προθεσμία υποβολής δικαιολογητικών. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στο ΥΠΑΙΘ ότι η εν λόγω περίπτωση έπρεπε να αντιμετωπιστεί με τη δέουσα προσοχή και όχι να απορριφθεί η καταχώριση του τίτλου με την προτροπή προς τον υποψήφιο να υποβάλει ένσταση στο ΑΣΕΠ. Ο πολίτης υπέβαλε ένσταση και ο τίτλος έγινε αποδεκτός.

Υπουργείο Παιδείας: Αδικαιολόγητες αποκλίσεις στη μοριοδότηση ενιαίων μεταπτυχιακών τίτλων²⁰⁵

I. Ο Συνήγορος του Πολίτη υπήρξε αποδέκτης ικανού αριθμού αναφορών πολιτών, οι οποίοι διαμαρτυρήθηκαν για τη διαφορετική μεταχείριση ενσωματωμένων μεταπτυχιακών από τις περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και για την **υπερβολική καθυστέρηση έκδοσης της σχετικής διαπιστωτικής πράξης**. Συγκεκριμένα, απόφοιτοι²⁰⁶ τμημάτων Πανεπιστημίου διαμαρτυρήθηκαν για τη μη αποδοχή από τις κατά τόπον Διευθύνσεις τίτλων ενιαίου κύκλου σπουδών *integrated master*, προκειμένου να καταχωριστούν στο ΟΠΣΥΔ. Πρόκειται για τίτλους που απονεμήθηκαν από Τμήματα Πανεπιστημίων σε χρόνο που αυτά έφεραν άλλη ονομασία από την αναγραφόμενη στις σχετικές υπουργικές αποφάσεις/ διαπιστωτικές πράξεις.²⁰⁷ Οι Πρυτάνεις των οικείων Πανεπιστημίων βεβαίωσαν ότι τα τμήματα πληρούν εξίσου τις προϋποθέσεις που θέτουν οι διατάξεις του άρθρου 46 του ν. 4485/2017, δεδομένου ότι η μόνη μεταβολή που επήλθε κατά καιρούς αφορούσε την ονομασία των Τμημάτων. Οι Διευθύνσεις²⁰⁸ **στις οποίες απευθύνθηκαν οι ενδιαφερόμενοι ακολούθησαν** οδηγίες του ΥΠΑΙΘ με βάση τις οποίες οι ΔΔΕ όφειλαν να μην καταχωρίζουν στο ΟΠΣΥΔ ενσωματωμένο μεταπτυχιακό τίτλο, εφόσον δεν υπήρχε για αυτόν διαπιστωτική πράξη δημοσιευμένη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. **Ωστόσο, άλλες Διευθύνσεις καταχώρισαν ίδιους τίτλους ως μεταπτυχιακούς**. Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στο ΥΠΑΙΘ να καταχωριστούν στο ΟΠΣΥΔ οι απορριφθέντες τίτλοι και να

205. Βλ. Μέρος 2^ο κεφ. 5.

206. Ενδ. Φ.Υ. 281992, 281991, 281863, 281979, 281872, 281998, 282339, 282084, 283098, 283001, 282536, 282376, 282345, 282815, 282334/2020.

207. Υπ' αρ. 141935/Ζ1/3.9.2018 και 125663/Ζ1/6.8.2019 αποφάσεις/διαπιστωτικές πράξεις Υπουργού και Υφυπουργού Παιδείας αντίστοιχα

208. Δεκάξι (16) Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης οι οποίες έστειλαν στοιχεία στον Συνήγορο ως απάντηση σε έγγραφο του προς αυτές.

διορθωθούν οι προσωρινοί πίνακες²⁰⁹. Εν τέλει, οι προσωρινοί πίνακες έμειναν ως είχαν και από αυτούς υλοποιήθηκαν προσλήψεις αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών. Το Υπουργείο Παιδείας ενημέρωσε τον Συνήγορο του Πολίτη ότι είχε ζητήσει από το ΑΣΕΠ ήδη από το έτος 2020 την ενιαία αντιμετώπιση των υποψηφίων που φέρουν τους εν λόγω τίτλους σπουδών. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι βάσει των οριστικών πινάκων, οι τίτλοι έγιναν εν τέλει αποδεκτοί.

- II. Αν και οι Πανεπιστημιακές αρχές είχαν αποστείλει εισηγήσεις προς την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε καθυστέρηση στην έκδοση των σχετικών διαπιστωτικών πράξεων για την αναγνώριση ενσωματωμένων μεταπτυχιακών τίτλων. Με δεδομένο ότι σε όλες τις προκηρύξεις του δημοσίου τομέα προβλέπεται η μοριοδότηση ενσωματωμένου μεταπτυχιακού τίτλου, μόνο εφόσον συνυποβληθεί από τον υποψήφιο η σχετική διαπιστωτική πράξη, ο Συνήγορος του Πολίτη έθεσε υπόψη της ηγεσίας του ΥΠΑΙΘ ότι η έκδοση της πράξης αυτής αποτελεί θέμα μείζονος σημασίας για τους κατόχους τίτλων που έχουν τις κατά νόμο προϋποθέσεις να χαρακτηριστούν ως μεταπτυχιακού επιπέδου, η παράλειψη/καθυστέρηση δε έκδοσης θέτει ζήτημα ανεπίτρεπτης άνισης μεταχείρισης των εν δυνάμει υποψηφίων σε διαδικασίες πρόσληψης²¹⁰.

Υπουργείο Παιδείας: Παράνομη απόρριψη μεταπτυχιακών τίτλων αλλοδαπής με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας και παλινδρομήσεις του νομοθετικού πλαισίου²¹¹

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²¹² σχετική με την απόρριψη μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών στο πλαίσιο διαδικασίας πρόσληψης εκπαιδευτικών σε δομές Ειδικής Αγωγής για το έτος 2015, λόγω του ότι αυτοί έφεραν αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας από το ΣΑΕΠ. Υποψήφιοι εκπαιδευτικοί, κάτοχοι των ως άνω μεταπτυχιακών τίτλων, αφαιρέθηκαν από τους οριστικούς πίνακες κατάταξης, ενώ είχαν συμπεριληφθεί στους προσωρινούς πίνακες. Ωστόσο, οι περισσότεροι από αυτούς είχαν συμπεριληφθεί, με τους ίδιους τίτλους, στους οριστικούς πίνακες προσλήψεων του προηγούμενου έτους. Η αρμόδια Διεύθυνση του ΥΠΑΙΘ αποφάνθηκε ότι: *«ειδικά για τους απασχολούμενους στον ευαίσθητο τομέα της ΕΑ καθίσταται σαφές ότι θα πρέπει να κατέχουν αυξημένα προσόντα για να υλοποιήσουν τα εξειδικευμένα προγράμματα σπουδών και να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες μαθησιακές δυσκολίες των μαθητών»*. Ο Συνήγορος του Πολίτη, επισημαίνοντας τη λανθασμένη ερμηνεία των διατάξεων του π.δ. 38/2010, σημείωσε ότι το Υπουργείο Παιδείας **δεν αιτιολογεί την απαίτησή του για αυξημένα ακαδημαϊκά προσόντα** για τους εν λόγω

209. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 281979/37453/19.8.2020.

210. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 281979/29821/26.5.2021.

211. Σχετικό Μέρος 2^ο κεφ. 4.2.1.

212. Φ.Υ. 211454/2016.

υποψηφίους. Τελικώς, αιτήσεις εκπαιδευτικών που προσέφυγαν στα δικαστήρια έγιναν δεκτές και ακυρώθηκαν οι οριστικοί πίνακες αναπληρωτών ΕΑ. Περαιτέρω, το ΑΣΕΠ, κατόπιν της υπαγωγής της ως άνω διαδικασίας προσλήψεων στον έλεγχο του κατά το έτος 2017, έκανε δεκτές σχετικές ενστάσεις εκπαιδευτικών. Ωστόσο, παρά τις ανωτέρω εξελίξεις, με τις διατάξεις του ν. 4589/2019 αποκλείστηκαν από τη διαδικασία πρόσληψης εκπαιδευτικών στην ΕΑ κάτοχοι πτυχίου με αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας ή επαγγελματικών προσόντων. Η αποκατάσταση των κατόχων τίτλων ως άνω επήλθε με τις διατάξεις του ν. 4653/2020, όχι όμως με αναδρομική ισχύ.

Υπουργείο Παιδείας/ΑΣΠΑΙΤΕ: Απαίτηση πιστοποιητικού παιδαγωγικής επάρκειας – Έλλειψη αρμόδιου για τη χορήγηση φορέα

Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης αναφοράς²¹³ εκπαιδευτικού κλάδου ΔΕ σχετικής με τις διατάξεις του άρθρου 54 του ν. 4589/2019 κατά τις οποίες προτάσσονται στη διαδικασία επιλογής εκπαιδευτικών και μελών ΕΕΠ οι υποψήφιοι, οι οποίοι διαθέτουν πιστοποιημένη παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια. Με την αλλαγή της νομοθεσίας υποψήφιοι με πολυετή κατά το παρελθόν προϋπηρεσία κατατάχθηκαν σε χαμηλότερη θέση του πίνακα, ενώ συνάδελφοί τους με πολύ μικρότερη μοριοδότηση προτάχθηκαν λόγω πιστοποιημένης παιδαγωγικής κατάρτισης (κάτοχοι και πτυχίων ΑΕΙ). Εκπαιδευτικοί κλάδου ΔΕ, ωστόσο, δεν δύνανται να παρακολουθήσουν προγράμματα **παιδαγωγικής κατάρτισης της ΑΣΠΑΙΤΕ**, καθώς σε αυτά γίνονται δεκτοί μόνο απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο Συνήγορος του Πολίτη²¹⁴ απευθύνθηκε στο Υπουργείο Παιδείας και την ΑΣΠΑΙΤΕ, ως υπεύθυνο φορέα για τον προγραμματισμό, την οργάνωση και τη διεξαγωγή των προγραμμάτων παιδαγωγικής κατάρτισης, προκειμένου να εξευρεθεί λύση και για την περίπτωση του εν λόγω εκπαιδευτικού, αλλά και όσων αντιμετωπίζουν παρόμοιο πρόβλημα.

4.3.2. Πιστοποιητικό γνώσης ξένων γλωσσών²¹⁵

Οι φορείς μπορούν (Προσωντολόγιο: π.δ. 50/2001 -άρθρο 10 π.δ. 85/2022, ΦΕΚ

213. Φ.Υ. 286905/2020.

214. Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε κατά το παρελθόν αντιμετωπίσει παρόμοιο θέμα με εκπαιδευτικούς κλάδου Μουσικών απόφοιτους Ωδείων οι οποίοι δεν είχαν τη δυνατότητα διορισμού, λόγω έλλειψης πιστοποιητικού παιδαγωγικής επάρκειας. Ο Συνήγορος πρότεινε στη Διεύθυνση Διορισμών του Υπουργείου Παιδείας και τον Πρόεδρο της ΑΣΠΑΙΤΕ να λειτουργήσουν ειδικά προγράμματα για εκπαιδευτικούς-απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι εν λόγω φορείς προέβησαν στη λειτουργία τρίμηνων επιμορφωτικών προγραμμάτων στα οποία γίνονταν δεκτοί οι εκπαιδευτικοί με βάση την προϋπηρεσία τους, ώστε να λάβουν το ζητούμενο πιστοποιητικό και να έχουν τη δυνατότητα διορισμού.

215. Βλ. Μέρος 1^ο κεφ. 7.6.

A 232)²¹⁶, με την επιφύλαξη των διατάξεων των οργανισμών ή των κανονισμών τους, να καθορίζουν, μέσω της προκήρυξης, μεταξύ των κριτηρίων πρόσληψης, το **απαιτούμενο επίπεδο γνώσης ξένης γλώσσας**, καθώς και τα σχετικά πιστοποιητικά απόδειξης. Καθορίζονται, επίσης, τα επίπεδα γνώσης της ξένης γλώσσας με διαφορετική για κάθε επίπεδο μοριοδότηση. Επιπλέον, παρατίθενται αναλυτικά οι τίτλοι που αποδεικνύουν το επίπεδο γνώσης της αγγλικής, γαλλικής, γερμανικής και ιταλικής γλώσσας. Ειδικά, μόνο για την αγγλική γλώσσα, πέραν των ρητών αναφερόμενων τίτλων, προβλέπονται ποικίλοι τρόποι απόδειξης γνώσης αυτής. Ο μόνος τρόπος απόδειξης ξένης γλώσσας που δεν αναφέρεται ρητά στην ισχύουσα νομοθεσία είναι με τίτλους αλλοδαπής εκπαίδευσης. Τέλος, με τις ίδιες διατάξεις δεν θίγεται η ισχύς πιστοποιητικών φορέων, τα οποία έχουν γίνει αποδεκτά σε προηγούμενο χρόνο από το ΑΣΕΠ. Σημειωτέον ότι το παράρτημα του ΑΣΕΠ με τον κατάλογο των αποδεκτών πιστοποιητικών γλωσσομάθειας συνοδεύει και προκηρύξεις φορέων που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του.

Η **αρμοδιότητα καθορισμού των αποδεκτών πιστοποιητικών** γλωσσομάθειας ανατέθηκε, με τις διατάξεις του π.δ. 347/2003, σε αρμόδιο φορέα του Υπουργείου Παιδείας. Οι ίδιες διατάξεις προβλέπουν ότι τα οριζόμενα βάσει του π.δ. 50/2001 για την απόδειξη της γλωσσομάθειας ισχύουν μεταβατικά μέχρι τη σύσταση του αρμόδιου φορέα ο οποίος όμως δεν λειτούργησε ποτέ²¹⁷. Στον Οργανισμό του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (π.δ. 114/2014 και π.δ. 18/2018) προβλέφθηκε το αρμόδιο Τμήμα για την αναγνώριση των τίτλων ή/και των πιστοποιητικών, που βεβαιώνουν το επίπεδο γνώσης ξένης γλώσσας. Ωστόσο από μία σειρά διατάξεων που θεσπίστηκαν μετά την ως άνω πρόβλεψη²¹⁸ προκύπτει η, δια της νομοθετικής οδού, **χωρίς δηλαδή απόφαση αρμόδιου φορέα**, αναγνώριση τίτλων σπουδών και επιπέδου γλωσσομάθειας επιλεκτικά για ορισμένες γλώσσες, ενώ το πρόβλημα της πιστοποίησης για πολλές άλλες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων της ΕΕ, εξακολουθεί να υφίσταται.

Υπουργείο Υγείας: Λανθασμένη εφαρμογή του παραρτήματος του ΑΣΕΠ για τη γνώση ξένων γλωσσών

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορά²¹⁹ σχετική με διαδικασία επιλογής

216. Τα ζητήματα που παρουσιάζονται έχουν εξεταστεί υπό το καθεστώς ισχύος του π.δ. 50/2001, το οποίο πλέον έχει καταργηθεί και αντικατασταθεί από το π.δ. 85/2022 (ΦΕΚ Α 232).

217. Στις ίδιες παρατηρήσεις έχει προβεί και το ΑΣΕΠ, ετήσια έκθεση ΑΣΕΠ 2018. Ο αρμόδιος φορέας πιστοποίησης προβλέπεται (εκ νέου) να καθορισθεί (άρθρ. 3B παρ. 52 ν. 4830/2021, όπως προστέθηκε με το άρθρ. 23 ν. 4955/2022) εντός έξι μηνών από την έκδοση του νέου Προσοντολογίου-Κλαδολογίου (π.δ. 85/2022, ΦΕΚ Α 232).

218. Άρθρο 33 του ν. 4521/2018 για την αραβική γλώσσα, άρθρο 248 ν. 4610/2019 για την αλβανική, αραβική, βουλγαρική, ρουμανική, ρωσική, σερβική και τουρκική γλώσσα, άρθρο 55 ν. 4520/2018 για τη διάλεκτο ρομανί.

219. Φ.Υ. 237604/2017.

για θέσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου σε φορείς του Υπουργείου Υγείας στο πλαίσιο υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος. Σύμφωνα με την προκήρυξη, στα υποχρεωτικά προσόντα περιλαμβανόταν η «καλή γνώση της αγγλικής ή άλλης επίσημης ξένης γλώσσας της ΕΕ πέραν της ελληνικής». Ταυτόχρονα, προβλεπόταν αθροιστική μοριοδότηση της γνώσης μέχρι τριών (3) ξένων γλωσσών. Υποψηφιότητα απορρίφθηκε από την αρμόδια ΥΠΕ με την αιτιολογία «ελλιπή ή εσφαλμένα δικαιολογητικά» για την απόδειξη γνώσης της τσεχικής και της σλοβακικής γλώσσας, ενώ έγιναν αποδεκτοί τίτλοι σπουδών που αναφέρονταν στο παράρτημα του ΑΣΕΠ για την αγγλική, γαλλική, γερμανική, ισπανική, ιταλική και ρωσική γλώσσα. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι, δεδομένου ότι, εν προκειμένω, γινόταν δεκτή η αγγλική ή άλλη επίσημη γλώσσα της ΕΕ, η ρωσική γλώσσα δεν θα έπρεπε να μοριοδοτηθεί. Αντίθετα **επίσημες γλώσσες της ΕΕ** (τσεχική και σλοβακική), των οποίων η γνώση αποδεικνύεται με έναν από τους τρόπους που περιγράφονται στο παράρτημα του ΑΣΕΠ, έπρεπε να μοριοδοτηθούν. Ο φορέας μοριοδότησε τελικώς τους τίτλους.

4.3.3. Εμπειρία²²⁰

Τόσο οι διατάξεις του π.δ. 50/2001 (άρθρο 26) όσο και οι διατάξεις του ν. 2190/1994 (άρθρα 17, 18, 19)²²¹ αναφέρονται στο κριτήριο της εμπειρίας -**στο αντικείμενο της θέσης ή στο γνωστικό αντικείμενο** του τίτλου σπουδών με τον οποίο συμμετέχει ο υποψήφιος σε διαδικασία πρόσληψης- για όλες τις κατηγορίες εκπαίδευσης. Μπορεί να έχει αποκτηθεί μέσω συμβάσεων εργασίας ή συμβάσεων έργου στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή. Λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος εργασίας μετά την απόκτηση του τίτλου σπουδών που αποτελεί απαραίτητο προσόν για τη συμμετοχή στη διαγωνιστική διαδικασία, όπως και μετά από την απόκτηση τυχόν απαιτούμενης επαγγελματικής άδειας. Παράλληλη απασχόληση δεν μοριοδοτείται. Υπάρχουν και **ειδικές περιπτώσεις** εμπειρίας, όπως η απασχόληση κατά τη στρατιωτική θητεία, η διδακτική εμπειρία, η απασχόληση σε προγράμματα stage, σε ερευνητικά προγράμματα κ.λπ. Στα παραρτήματα των προκηρύξεων του ΑΣΕΠ, τα οποία χρησιμοποιούν πλέον ως πρότυπα οι φορείς, αναφέρονται αναλυτικά τα απαιτούμενα δικαιολογητικά απόδειξης εμπειρίας. Τέλος, μπορεί να προβλέπεται σε προκηρύξεις ως απαραίτητο προσόν η εξειδικευμένη εμπειρία ή η επιπλέον μοριοδότησή της, εφόσον αυτό επιβάλλεται από τη φύση των καθηκόντων της προς πλήρωση θέσης.

220. Οι τρόποι απόδειξης της εμπειρίας περιγράφονται αναλυτικά στο σχετικό παράρτημα του ΑΣΕΠ.

221. Αντίστοιχα άρθρα 12, 29 και 40 του ν. 4765/2021 και άρθρο 11 π.δ. 85/2022 (ΦΕΚ Α 232).

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού: Δικαιολογητικά απόδειξης εμπειρίας στον δημόσιο τομέα

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²²² σχετική με την απόρριψη υποψηφιότητας για πρόσληψη στην 11η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων επειδή, μεταξύ άλλων δικαιολογητικών που αποδείκνυαν την αποκτηθείσα εμπειρία στον δημόσιο τομέα, δεν είχε κατατεθεί και βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού φορέα, σύμφωνα με τις προβλέψεις των προκηρύξεων. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε προς το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ότι, εφόσον με βεβαιώσεις προϋπηρεσίας εκδοθείσες από υπηρεσίες του Δημοσίου προκύπτει με σαφήνεια τόσο το είδος της παρασχεθείσας εργασίας όσο και η χρονική διάρκεια παροχής της, δεν είναι απαραίτητη και η κατάθεση βεβαίωσης του οικείου ασφαλιστικού φορέα για τη διάρκεια ασφάλισης. Πρότεινε δε να υιοθετηθεί η διατύπωση των παραρτημάτων ανακοινώσεων ΣΟΧ του ΑΣΕΠ. Η πρόταση είχε γίνει αποδεκτή²²³. Ωστόσο, το 2021, **εισήχθη εκ νέου** στις προκηρύξεις του Υπουργείου η απαίτηση για σωρευτική υποβολή δικαιολογητικών προς απόδειξη της εργασιακής εμπειρίας στο Δημόσιο. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ζητήσει να πληροφορηθεί τους λόγους που επέβαλαν αυτή τη μεταβολή.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού: Διαφορετική μοριοδότηση συναφούς επαγγελματικής εμπειρίας

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά²²⁴ σχετική με υποψηφιότητα για συγκεκριμένη ειδικότητα σε τέσσερις (4) προκηρύξεις του ΥΠΠΟΑ. Μετά από προσκόμιση των ίδιων δικαιολογητικών προς απόδειξη της επαγγελματικής εμπειρίας, αποδόθηκαν τέσσερις διαφορετικές μοριοδοτήσεις, ενώ τα ζητηθέντα δικαιολογητικά απόδειξης εμπειρίας ήταν διαφορετικά σε κάθε προκήρυξη. Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε να έχουν ενιαία μορφή οι προκηρύξεις όλων των εφορειών αρχαιοτήτων, με **κατηγοριοποίηση της απαιτούμενης κατά περίπτωση επαγγελματικής εμπειρίας**, ώστε να μην επαφίεται στην κρίση κάθε εφορείας η αποδοχή ή όχι της συναφούς εμπειρίας του υποψηφίου κατά τη μοριοδότηση. Η αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟΑ (Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ) δικαιολόγησε τη διαφοροποίηση στον τρόπο προσμέτρησης της προϋπηρεσίας του ίδιου υποψηφίου από υπηρεσία σε υπηρεσία, διότι, στις ειδικότητες με ζητούμενη προϋπηρεσία στην αποκατάσταση αρχαίων μνημείων, είναι απαραίτητο, για λόγους δημοσίου συμφέροντος και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, να υπάρχει

222. Φ.Υ. 185033/2014.

223. Στις προκηρύξεις προβλεπόταν: «Οι μισθωτοί του Δημοσίου μπορούν, εναλλακτικά αντί της βεβαίωσης του ασφαλιστικού φορέα και της υπεύθυνης δήλωσης, να προσκομίσουν βεβαίωση του οικείου φορέα του δημοσίου τομέα από την οποία να προκύπτει το είδος, η χρονική διάρκεια, η ειδικότητα πρόσληψης, το αντικείμενο απασχόλησης και ο αριθμός των ημερομισθίων».

224. Φ.Υ. 186193/2014.

μεγάλος βαθμός εξειδίκευσης, ανάλογα με τη χρονολογική περίοδο των μνημείων. Ενημέρωσε δε τον Συνήγορο του Πολίτη για την επικείμενη λειτουργία μίας ηλεκτρονικής εφαρμογής, για καταχώριση προϋπηρεσίας και λοιπών προσόντων. Επίσης, εξέδωσε πρότυπο προκηρύξεων για όλες τις εφορείες.

Υπουργείο Παιδείας: Εσφαλμένη μη αναγνώριση προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών σε σχολεία κρατών-μελών ΕΕ²²⁵

Εκπαιδευτικοί²²⁶ που είχαν εργαστεί σε σχολεία κρατών-μελών της ΕΕ, τα οποία δεν ήταν μεν ιδιωτικά, ωστόσο **δεν ανήκαν στο κράτος**, αλλά σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αντιμετώπισαν την άρνηση της Διοίκησης να αναγνωρίσει την προϋπηρεσία τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε ότι η απαίτηση του νόμου (ν. 3027/2002 και 3391/2005), να έχουν τα σχολεία στα οποία απασχολήθηκαν οι εν λόγω εκπαιδευτικοί τον χαρακτήρα του δημοσίου, περιλαμβάνει και σχολεία που ανήκουν σε οργανισμούς δημοσίου χαρακτήρα ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η άποψη αυτή δικαιολογούνταν από το γεγονός ότι σε κράτη-μέλη της ΕΕ λειτουργούν σχολεία που ανήκουν σε φορείς όπως είναι δήμοι, νομαρχίες, Εκκλησίες κ.λπ. Ύστερα από πλήθος εγγράφων που απέστειλε ο Συνήγορος του Πολίτη επί τρία (3) έτη, το ΝΣΚ²²⁷ υιοθέτησε τις απόψεις της Αρχής. Το θέμα διευθετήθηκε οριστικά με τη ρύθμιση του άρθρου 2 του ν. 3687/2008.

Υπουργείο Παιδείας: Μη αναγνώριση εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας σε κράτος μέλος της ΕΕ, απαιτούμενης της προηγούμενης αναγνώρισης του τίτλου σπουδών

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά²²⁸ σχετική με το ενδεχόμενο υπήκοος κράτους μέλους ΕΕ να μην έχει τη δυνατότητα να προσμετρήσει, στη διαδικασία επιλογής αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών, την προσφερθείσα εκπαιδευτική προϋπηρεσία στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα του κράτους μέλους της ιθαγένειάς του. Κατά τη λογική της υπ' αριθμ. 275/2009 γνωμ. του ΝΣΚ, ο μοναδικός τρόπος για κοινοτικούς εργαζομένους να διασφαλίσουν την αναγνώριση του δικαιώματος της ελεύθερης διακίνησής τους εντός της Ελλάδας, συνίστατο στην υποβολή αιτήματος προς το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. αναγνώρισης του αποκτηθέντος σε άλλη χώρα της ΕΕ τίτλου σπουδών τους -κατά την ακριβή χρονική στιγμή απόκτησης του τίτλου αυτού-, προκειμένου **να μην αντιμετωπίσουν προβλήματα** σε περίπτωση

225. Βλ. και Μέρος 1^ο κεφ. 7.7.

226. Φ.Υ. 13364/2005 και 14719/2005.

227. Γνωμοδότηση ΝΣΚ 85/2007. Με την ίδια γνωμοδότηση το ΝΣΚ αποφάνθηκε ότι η μη αναγνώριση προϋπηρεσίας σε μη δημόσια σχολεία της αλλοδαπής, δεν έρχεται σε αντίθεση προς τις κοινοτικές διατάξεις που προνοούν για την ελεύθερη κυκλοφορία και απασχόληση των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

228. Φ.Υ. 17563/2009.

ενδεχόμενης μελλοντικής μετακίνησης και **εγκατάστασής τους στην Ελλάδα** για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας συνδεδεμένης με το αποκτηθέν πτυχίο τους. Ωστόσο, κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία και συγκεκριμένα την από το άρθρο 48 (πλέον 39) παρ. 1 έως 3 της Συνθήκης ΕΚ απορρέουσα αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων καθιερώνεται το δικαίωμά τους να διακινούνται ελεύθερα με σκοπό την πραγματική προσφορά εργασίας εντός της επικράτειας των κρατών-μελών και να διαμένουν σε ένα από τα κράτη-μέλη, με σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία. Η παρέκκλιση που καθιερώνεται με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου αφορά μόνο τις θέσεις εργασίας που συνεπάγονται άμεση ή έμμεση συμμετοχή στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και έχει κριθεί νομολογιακά ότι οι θέσεις εκπαιδευτικών δεν υπάγονται στην ανωτέρω εξαίρεση. Εξάλλου, η αρχή της ίσης μεταχείρισης, στο πλαίσιο της **ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων**, προβλέπεται και στον Κανονισμό 1612/68 του Συμβουλίου²²⁹. Η **γνωμοδότηση ανακλήθηκε** και το ΝΣΚ (γνwm. Ολ 360/2011) υιοθέτησε την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη.

Κοινωφελής επιχείρηση Δήμου Ιωαννιτών: Μη νόμιμη πρόταση υποψηφίων με «εξειδικευμένη» προηγούμενη εμπειρία στον φορέα

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²³⁰ σχετική με διαδικασία πρόσληψης σε Κοινωφελή Επιχείρηση του Δήμου Ιωαννιτών. Στην προκήρυξη προβλεπόταν ότι, λόγω του εξειδικευμένου αντικειμένου των συμβάσεων, του επιπέδου που επιθυμεί να διατηρήσει ο φορέας και της ανάγκης διδακτικής και καλλιτεχνικής συνέχειας, προτάσσονται υποψήφιοι με πενταετή (5) τουλάχιστον προϋπηρεσία στον φορέα. Ο Συνήγορος του Πολίτη σημείωσε ότι η διαδικασία πρόσληψης καλλιτεχνικού προσωπικού στους Ο.Τ.Α. εξαιρείται από τον έλεγχο του ΑΣΕΠ. Παρά ταύτα, κατά τη συνταγματική επιταγή, και η διαδικασία αυτή υπόκειται στις γενικές αρχές της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας και της αξιοκρατίας. Κριτήρια εξειδικευμένης εμπειρίας είναι αποδεκτά μόνο εφόσον **δύναται να τεκμηριωθούν** ως απαραίτητα για την αποτελεσματική ενάσκηση των καθηκόντων της θέσης, προκειμένου να αποφεύγεται η ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων (ή συγκεκριμένης κατηγορίας) προσώπων. Η επικαλούμενη στην προκήρυξη αιτιολογία (υψηλό επίπεδο, διδακτική συνέχεια) δεν επαρκεί για τη θέση του κριτηρίου της προϋπηρεσίας στον ίδιο φορέα ως πριμοδοτούμενου κριτηρίου εξειδικευμένης εμπειρίας. Ακόμα και αν γινόταν δεκτό ότι η προηγούμενη εμπειρία στον ίδιο φορέα συνιστά νόμιμο λόγο ευνοϊκής μεταχείρισης, η εύνοια δεν επιτρέπεται να είναι δυσανάλογη. Η πρόσδοση βαρύτητας υπερσχύουσας ακόμα και έναντι της συνολικής μοριοδότησης προσόντων των υποψηφίων καταλήγει εμμέσως σε «κλειστή» διαδικασία πρόσληψης, οι όροι της οποίας ευνοούν σε τέτοιο βαθμό μια συγκεκριμένη ομάδα προσώπων, ώστε αφορά κατ' αποκλειστικότητα την ομάδα αυτή ή εν πάση περιπτώσει μπορεί να αφορά και άλλα πρόσωπα, μόνο όμως εφόσον δεν υπάρχουν άλλοι υποψήφιοι της ευνοούμενης

229. Βλ. ενδεικτικά την υπ' αρ. 466/99 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

230. Φ.Υ. 235768/2017.

ομάδας. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε να επανεξεταστεί η υποψηφιότητα του αναφερόμενου. Ο φορέας αναταποκρίθηκε, διαβεβαιώνοντας ότι θα λάβει υπόψη του τις παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη σε επόμενη διαδικασία. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι σε επόμενη προκήρυξη του φορέα προβλέφθηκε μοριοδότηση της γενικής εμπειρίας κατά 20% και της εμπειρίας στον φορέα κατά 15%.

Υπουργείο Οικονομικών/ΑΣΕΠ: Άδεια μητρότητας και δυσμενείς επιπτώσεις στην πρόσβαση στην απασχόληση

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στο ΑΣΕΠ με αφορμή την υποβολή αίτησης θεραπείας με την οποία ζητήθηκε ο μη υπολογισμός σε διαδικασία προσλήψεων του Υπουργείου Οικονομικών ως προϋπηρεσίας του διαστήματος **αδειών λοχείας και μητρότητας**. Το ΑΣΕΠ αφαιρέσε από την προϋπηρεσία το χρονικό διάστημα αδειών που σχετιζόνταν με τη μητρότητα. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι οι εν λόγω άδειες, οι οποίες έχουν ειδικά χαρακτηριστικά και αφορούν αποκλειστικά γυναίκες, πρέπει να υπολογίζονται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας, διότι ο μη υπολογισμός τους συνιστά **έμμεση διάκριση** λόγω φύλου, καθώς θέτει συστηματικά τις μητέρες εργαζόμενες σε μειονεκτική θέση. Το ΑΣΕΠ, μολονότι αποδέχθηκε ότι εν προκειμένω υπάρχει ζήτημα, εκτίμησε ότι αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί με νομοθετική ρύθμιση, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας διοικητικών δικαστηρίων, με την οποία κρίθηκε ότι ως εμπειρία νοείται η πραγματική προσφερθείσα εργασία, που αντιδιαστέλλεται με την πλασματική παροχή εργασίας, όπως είναι η περίοδος της άδειας λοχείας ή μητρότητας.²³¹ Ωστόσο, κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, οι ισχύουσες διατάξεις ήταν επαρκείς για τον υπολογισμό των εν λόγω αδειών στον χρόνο προϋπηρεσίας.

4.3.4. Εκπλήρωση στρατιωτικής θητείας

Πυροσβεστικό Σώμα/Ελληνική Αστυνομία: Η μοριοδότηση εκπλήρωσης της ειδικής στρατιωτικής θητείας ως διάκριση λόγω φύλου

I. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε όρο προκήρυξης για πρόσληψη πυροσβεστών εποχικής απασχόλησης, περί επιπλέον μοριοδότησης υποψηφίων που έχουν υπηρετήσει ως έφεδροι αξιωματικοί στις Ειδικές Δυνάμεις ή στην Προεδρική Φρουρά. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε στοιχεία για τις υποψηφιότητες και τις τελικές επιλογές ανδρών και γυναικών, καθώς και την **ειδική αιτιολόγηση** του παραπάνω όρου, δεδομένου ότι στις ανωτέρω υπηρεσίες δύνανται να ενταχθούν μόνον άνδρες και επομένως, οι υποψήφιοι γυναίκες τίθενται σε μειονεκτική θέση, εφόσον δεν είναι δυνατόν να πληρούν τη συγκεκριμένη προϋπόθεση. Από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι

231. Φ.Υ. 226561/2017, 231705/2017.

ο όρος αυτός εισάγει αθέμιτη διάκριση σε βάρος των γυναικών υποψηφίων και εισηγήθηκε την αφαίρεσή του.²³²

- II. Ομοίως, ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε όρο προκήρυξης για πρόσληψη ειδικών φρουρών της ΕΛ.ΑΣ. με παρόμοιο όρο επιπλέον μοριοδότησης. Μετά από αίτημα του Συνηγούρου του Πολίτη, το Αρχηγείο απέστειλε τις απόψεις του, ενώ επικαλέστηκε το απόρρητο, αρνούμενο αρχικά να ενημερώσει για τον αριθμό των γυναικών που υπηρετούν ως Ειδικοί Φρουροί. Όταν ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε την αβάσιμη επίκληση απορρήτου, ο φορέας **χορήγησε τα αιτηθέντα στοιχεία**, από τα οποία προέκυπτε ότι στους Ειδικούς Φρουρούς υπηρετεί ένα ελάχιστο ποσοστό γυναικών. Εκδόθηκε πόρισμα του Συνηγούρου του Πολίτη με το οποίο προτείνει στο Αρχηγείο της ΕΛΑΣ να εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης θετικού μέτρου, κατά το άρθρο 19 ν. 3896/2010. Συγκεκριμένα, προτείνεται, κατά τη διαδικασία πρόσληψης Ειδικών Φρουρών, να εξεταστεί το ενδεχόμενο ειδικού μέτρου ενίσχυσης των υποψηφιοτήτων των γυναικών ως αντιστάθμισμα στην μεγάλη υποεκπροσώπησή τους²³³.

4.4. Κοινωνικά κριτήρια (μοριοδοτούμενα)

Η αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης (άρθρο 25 του Συντάγματος), παράλληλα με τις αρχές της ισότητας και της αξιοκρατίας, ώθησε τον νομοθέτη να εισάγει στα συστήματα επιλογής προσωπικού στοιχεία που εκδηλώνουν έμπρακτα το ενδιαφέρον του κράτους για **αδύναμες κοινωνικές ομάδες**. Έτσι, άλλοτε προβλέπεται η πρόσληψη συγκεκριμένων ομάδων σε ορισμένο ποσοστό επί του συνολικού αριθμού των προσλήψεων και άλλοτε η μοριοδότηση των αποκαλούμενων κοινωνικών κριτηρίων. Τα κοινωνικά κριτήρια (οικογενειακή κατάσταση, ανεργία κ.λπ.) είτε αποτελούν τον μοναδικό τρόπο επιλογής υποψηφίων είτε συνυπολογίζονται με τα λοιπά κριτήρια για τη διαμόρφωση της τελικής βαθμολογίας/αξιολόγησης των υποψηφίων.

4.4.1. Εντοπιότητα

Η ρύθμιση του κριτηρίου της εντοπιότητας απασχόλησε τον νομοθέτη, ο οποίος, επιθυμώντας τη διατήρησή του ως κριτηρίου επιλογής αλλά και τον εξορθολογισμό του, άλλοτε το χρησιμοποιούσε για επιπλέον μοριοδότηση και άλλοτε για πρόταξη υποψηφίων. Ο Συνήγορος του Πολίτη, κατά το έτος 2009,²³⁴ είχε εκφράσει την άποψη ότι η εισαγωγή του εν λόγω κριτηρίου μπορεί να αιτιολογηθεί για την ενίσχυση του πληθυσμού που διαμένει σε περιοχές χρίζουσες μέτρων ενίσχυσης

232. Φ.Υ. 261917/2019.

233. Φ.Υ. 267428/2019.

234. Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική έκθεση. *Το κριτήριο της εντοπιότητας και η βεβαίωση μόνιμης κατοικίας*, Αθήνα, Ιούλιος 2009, https://old.synigoros.gr/?i=dimotis.el.upotheseis_astiki_katastasi.52119

ως κίνητρο για την **αποτροπή της εσωτερικής μετανάστευσης**. Δεν μπορεί, όμως, η χρήση του να γενικεύεται ως κριτήριο επιλογής, καθιστώντας το εντέλει μάλλον κριτήριο μεροληψίας υπέρ συγκεκριμένων υποψηφίων, παρά κοινωνικό κριτήριο. Ταυτοχρόνως, πρότεινε να καταργηθεί ως κριτήριο, ειδικά δε στον βαθμό που, κατά τον χρόνο εκείνον, συνδεόταν με την ιδιότητα του δημότη και αποτελούσε εμπόδιο στην ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων των κρατών-μελών της ΕΕ. Κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, θα αρκούσε η δέσμευση παραμονής του εργαζόμενου στη θέση που διορίστηκε για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, θα έπρεπε να υπάρχει πρόβλεψη, για τους υποψήφιους κατοίκους δήμων γειτονικών με τον δήμο που προκηρύσσει τις θέσεις, μιας κλίμακας μοριοδότησης σε σχέση με την απόσταση των δήμων. Με τις διατάξεις του ν. 4057/2012 ορίστηκε ότι η εντοπιότητα συναρτάται πλέον με την ιδιότητα του μόνιμου κατοίκου και όχι του δημότη.²³⁵ Ως εκ τούτου, για «*λόγους αποκέντρωσης και πληθυσμιακής ενίσχυσης ευαίσθητων περιοχών*»,²³⁶ όπως των νησιών, των παραμεθόριων περιοχών και των μικρών δήμων (έως 10.000 κατοίκων), διατηρούνται ειδικές ρυθμίσεις για την κατάταξη (σε διαγωνιστικές διαδικασίες) των μόνιμων κατοίκων (και όχι των δημοτών) των εν λόγω περιοχών.

Πάντως το θέμα της πρόταξης, λόγω εντοπιότητας, υποψηφίων με χαμηλότερη μοριοδότηση βάσει προσόντων παραμένει ιδίως όταν παρεισφρεί σε διαδικασίες πρόσληψης προσωπικού, ανατρέποντας τον κανόνα της αξιοκρατικής επιλογής υποψηφίων. Όπως έχει διαπιστώσει ο Συνήγορος του Πολίτη φορείς, ακόμη και αν εδρεύουν σε περιοχές άλλες από αυτές που προβλέπουν οι διατάξεις του ν. 2190/1994, όπως ίσχυε μέχρι 15.5.2021 ή οι περιπτώσεις στ' και ζ' της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 4765/2021, όπως ισχύει, εισάγουν **καταχρηστικά** το εν λόγω κριτήριο.

Υπουργείο Τουρισμού: **Αναιτιολόγητη εισαγωγή κριτηρίου εντοπιότητας**

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²³⁷ σχετική με όρο προκήρυξης **πρόσληψης εκπαιδευτικών ΙΕΚ** που αφορά την εντοπιότητα των υποψηφίων. Υποψήφιοι, οι οποίοι εργάστηκαν επί σειρά ετών στα ΙΕΚ του Υπουργείου Τουρισμού, έχοντας αξιολογηθεί βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων, κινδύνευαν να μείνουν άνεργοι εξαιτίας του νεοεισαχθέντος μοριοδοτούμενου κριτηρίου της εντοπιότητας. Στην προκήρυξη δεν αποσαφηνίζονταν οι περιοχές, των οποίων οι υποψήφιοι πρέπει να είναι μόνιμοι κάτοικοι, ούτως ώστε να λάβουν την επιπλέον μοριοδότηση, δηλαδή αν επρόκειτο για τους Δήμους ή τους Νομούς/Π.Ε. ή τις Περιφέρειες όπου λειτουργούν

235. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε απευθύνει αιτιολογημένη γνώμη στην Ελλάδα σχετικά με παραβιάσεις του υπ' αριθμ. 492/2011 Κανονισμού για την ελεύθερη διακίνηση εργαζομένων, λόγω του ότι τηρούσε ποσοτώσεις και επιπλέον μοριοδοτήσεις με βάση την ιθαγένεια και την εντοπιότητα (συνδεδεμένη με την ιδιότητα του δημότη) οι οποίες αποτελούσαν λόγο παραπομπής της στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

236. Αιτιολογική έκθεση ν. 4057/2012.

237. Φ.Υ. 287452/2020.

τα ΙΕΚ. Επίσης δεν υπήρχε αιτιολογία εισαγωγής του εν λόγω κριτηρίου, που ήταν καθοριστικό για την κατάταξη των υποψηφίων. Προβλημάτιζε και ο χαρακτηρισμός του κοινωνικού κριτηρίου που του αποδόθηκε, τη στιγμή που ωφελούμενοι από τη σχετική μοριοδότηση ήταν συγκεκριμένοι υποψήφιοι, ήτοι «*οι μόνιμοι κάτοικοι των περιοχών που κάνουν αίτηση*». Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι κοινωνικά κριτήρια προβλέπονται, κατά περίπτωση, σε όλες τις προκηρύξεις για πρόσληψη ωρομίσθιου εκπαιδευτικού προσωπικού, ωστόσο, σε καμία από τις προκηρύξεις αυτές δεν προβλέπεται το κριτήριο της εντοπιότητας, ούτε ως μοριοδοτούμενο ούτε όμως και ως κριτήριο πρόταξης. Επιπροσθέτως, το ΑΣΕΠ δέχεται την ύπαρξη του κριτηρίου της εντοπιότητας σε διαγωνιστικές διαδικασίες μόνο σε περιπτώσεις διορισμού σε δήμους, νησιά και παραμεθόριες περιοχές πληθυσμού δέκα χιλιάδων (10.000) κατοίκων και με τη δέσμευση παραμονής σε αυτές επί δέκα (10) έτη (άρθρο 18, ν. 2190/1994). Στο ερώτημά του σχετικά με τον λόγο που επέβαλε την εισαγωγή του εν λόγω κριτηρίου στην προκήρυξη, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έχει λάβει απάντηση. Ωστόσο, διαπίστωσε πρόσφατα ότι σε αντίστοιχη προκήρυξη του 2021 είχε απαλειφθεί το εν λόγω κριτήριο.

4.4.2. Οικογενειακή κατάσταση (Πολύτεκνία, Μονογονεϊκή οικογένεια²³⁸)

Μοριοδότηση προβλέπεται, κατά περίπτωση, για τα ανήλικα τέκνα, τους πολύτεκνους γονείς και τα τέκνα **πολύτεκνων** οικογενειών, τους τρίτεκνους γονείς και τα τέκνα **τριτέκνων** οικογενειών, καθώς και για τους γονείς και τα τέκνα **μονογονεϊκών** οικογενειών.

Κύρια επιδίωξη των διατάξεων του ν. 4443/2016 ήταν η **προστασία ενώσεων** και δεσμών που διαφοροποιούνται έναντι της παραδοσιακής οικογένειας εντός γάμου. Βασικός στόχος της προσθήκης της οικογενειακής κατάστασης ως αυτοτελώς προστατευόμενου λόγου διάκρισης είναι η αναλογική εξίσωση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τον γάμο και το **σύμφωνο συμβίωσης** (ν. 4356/2015). Στη διοικητική πρακτική παρατηρούνται σοβαρές δυσχέρειες, ώστε να καταστεί εφαρμόσιμη στην πράξη η ισότιμη αντιμετώπιση συντρόφων, στο πλαίσιο σύναψης συμφώνου συμβίωσης. Το πρόβλημα επιτείνεται ακόμη περισσότερο, όταν τα μέρη (ή ένα εξ αυτών) που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης δεν είναι Έλληνες πολίτες ή πρόκειται για ομόφυλα ζευγάρια. Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει κληθεί συχνά να εξετάσει ζητήματα που αναδεικνύουν την έλλειψη πρόβλεψης για τη λήψη ειδικών θετικών μέτρων υπέρ συγκεκριμένων κατηγοριών, όπως είναι οι μονογονείς.

238. Βλ. και Μέρος 1^ο κεφ. 8.

Υπουργείο Υγείας: Μη χορήγηση απαιτούμενου τίτλου διαμονής σε σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι το 2017 αλλοδαπός ιατρός αποκλειόταν από τις προσλήψεις ειδικευόμενων σε νοσηλευτικά ιδρύματα, εφόσον δεν κατείχε τον απαιτούμενο τίτλο διαμονής. Δεν είχε τροποποιηθεί ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/2014), ώστε να χορηγείται σε πολίτες τρίτης χώρας, οι οποίοι ήταν σύντροφοι με σύμφωνο συμβίωσης, η άδεια μέλους οικογένειας. Η Αρχή επισήμανε ότι η μη αναγνώριση του δικαιώματος διαμονής στους συντρόφους στο πλαίσιο συμφώνου συμβίωσης συνιστά διάκριση λόγω οικογενειακής κατάστασης.²³⁹ Ο Υπουργός Υγείας έκανε δεκτή την πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, προβαίνοντας στην έκδοση υπουργικής απόφασης²⁴⁰ με την οποία δόθηκε η δυνατότητα τοποθέτησης σε ειδικευόμενους ιατρούς υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν προβεί σε σύναψη συμφώνου συμβίωσης με Έλληνα/Ελληνίδα πολίτη.²⁴¹ Στη συνέχεια, με τις διατάξεις των άρθρων 31 και 32 του ν. 4540/2018 τροποποιήθηκε ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και συμπεριλήφθηκαν ρητά και οι σύντροφοι στα μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ΕΕ και πολίτη τρίτης χώρας.

Ναυτικό Μουσείο Κρήτης: Ανεπίτρεπτη προϋπόθεση πρόσληψης η απουσία οικογενειακών υποχρεώσεων

Η Αρχή εξέτασε αναφορά²⁴² σχετική με διαδικασία πρόσληψης σε **θέση παιδαγωγού** στο Ναυτικό Μουσείο Κρήτης. Η σχετική προκήρυξη περιλάμβανε την προϋπόθεση να μην έχουν οι υποψήφιοι οικογενειακές υποχρεώσεις. Ο φορέας δεσμεύθηκε ότι στο μέλλον θα λειτουργήσει σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο για την απαγόρευση των διακρίσεων.

Πυροσβεστικό σώμα: Παράνομη μη λήψη υπόψη της πολυτεκνικής ιδιότητας

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²⁴³ σχετική με απόρριψη αίτησης σε προκήρυξη προσλήψεων του Πυροσβεστικού Σώματος (Π.Σ.) λόγω μη υποβολής **πρόσφατου πιστοποιητικού** της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Πολυτέκνων Ελλάδος (ΑΣΠΕ) προς απόδειξη της πολυτεκνικής ιδιότητας, λόγω των έκτακτων **μέτρων**

239. Περισσότερες πληροφορίες για τη συγκεκριμένη υπόθεση υπάρχουν και στην Ειδική Έκθεση για την Ίση Μεταχείριση του 2017 (<https://old.synigoros.gr/resources/docs/ee-isi-metaxeirisi-2017-gr.pdf>, σελ. 88-89).

240. Υπ' αριθμ. Α26/ΓΠ.οικ.55852/19.7.2017.

241. Φ.Υ. 221796/2016.

242. Φ.Υ. 233368/2017.

243. Φ.Υ. 281437/2020, βλ. Ετήσια Έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη 2020, σελ. 71 <https://online.fliphtml5.com/hmpf/bmso/#p=1>.

κατά της διασποράς του κορωνοϊού (COVID-19). Υποβλήθηκε ιεραρχική προσφυγή προς τον Αρχηγό του Π.Σ. και ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε να απαντηθούν αιτιολογημένα οι αιτιάσεις, υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου 44 της από 30.3.2020 Π.Ν.Π. Τελικά, η ιεραρχική προσφυγή έγινε δεκτή με την αιτιολογία ότι μη νόμιμα δεν είχαν προσμετρηθεί τα μόρια της πολυτεχνικής ιδιότητας.

4.4.3. Αναπηρία

Υπουργείο Εργασίας: Εκκίνηση διαδικασίας για την πλήρωση κενών θέσεων εργασίας με κοινωνικά κριτήρια

Από τα βασικότερα νομοθετήματα που προέβλεπαν **προσλήψεις με κοινωνικά κριτήρια** στον δημόσιο τομέα ήταν ο ν. 2643/1998 (τοποθέτηση μέσω ΟΑΕΔ, νυν ΔΥΠΑ, ατόμων ειδικών κατηγοριών σε θέσεις εργασίας που είχαν εξαιρεθεί από τις προκηρύξεις του ΑΣΕΠ). Υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη είχαν τεθεί, από νωρίς, ποικίλα προβλήματα που αφορούσαν την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου νόμου, τα οποία κατέγραψε συστηματικά σε ειδική έκθεση που δημοσιοποίησε το 2005.²⁴⁴ Στον Συνήγορο του Πολίτη κατατέθηκε σημαντικός αριθμός αναφορών πολιτών που υπάγονται σε μια από τις προστατευόμενες κατηγορίες του ν. 2643/1998 (όπως ατόμων με αναπηρία, πολύτεκνων, τέκνων αγωνιστών εθνικής αντίστασης κ.λπ.), με τις οποίες ζητείται η διαμεσολάβησή του για την προκήρυξη θέσεων εργασίας στον δημόσιο τομέα με βάση τον ίδιο νόμο, η οποία εκκρεμεί από το 2014. Ενόψει της ενσωμάτωσης των ρυθμίσεων του στα άρθρα 6 και 13 του ν. 4765/2021 και έχοντας δεχθεί μεγάλο αριθμό σχετικών καταγγελιών,²⁴⁵ ο Συνήγορος του Πολίτη, τον Φεβρουάριο του 2021, ζήτησε από το Υπουργείο Εργασίας ενημέρωση επί των ενέργειών του για την πλήρωση των θέσεων αυτών. Τελικώς, ξεκίνησε η διαδικασία της προκήρυξης με τη δημοσίευση στο ΦΕΚ 3362/28.7.2021 τ. Β' της υπ' αρ. 52310 Υπουργικής Απόφασης.

Δήμοι: Προβληματική υλοποίηση ποσόστωσης λόγω αναπηρίας σε προκήρυξη

Προσληφθέντες/είσες σε θέσεις ΥΕ καθαριότητας ή εργατών γενικών καθηκόντων σε διάφορους Δήμους με βάση προκήρυξη του ΑΣΕΠ (2018) και σε εφαρμογή της ποσόστωσης 10% υπέρ των ατόμων με αναπηρία του άρθρου 14 παρ. 6 του ν. 2190/1994 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 25 του ν. 4440/2016), αντιμετώπισαν **σοβαρά προβλήματα** στην ανάληψη των καθηκόντων τους εξαιτίας κινητικής

244. Συνήγορος του Πολίτη, Ειδική Έκθεση, Ο ν. 2643/1998: Πρόσβαση στην απασχόληση και κοινωνική ένταξη ΑμεΑ, πολύτεκνων, αγωνιστών εθνικής αντίστασης και αναπήρων και θυμάτων πολέμου, Αθήνα, Ιούνιος 2005, <https://old.synigoros.gr/?i=health-and-social-welfare.el.miteres-oikogenia-politeknoi.28075>

245. Ενδ. Φ.Υ. 291563, 291574, 291575/2021 κ.λπ.

αναπηρίας ή βεβαρυμένου ιατρικού ιστορικού. Ο Συνήγορος του Πολίτη κλήθηκε να παρέμβει σε μεμονωμένες περιπτώσεις²⁴⁶, ωστόσο, λόγω της φύσης των καθηκόντων των συγκεκριμένων θέσεων, δεν υπήρχαν περιθώρια για **λήψη μέτρων εύλογων προσαρμογών**. Διαπιστώθηκε ότι, αν και στην προκήρυξη περιλαμβάνονταν και θέσεις ΠΕ και ΤΕ, όλες οι θέσεις που προορίζονταν να καλυφθούν με ποσόστωση για τα άτομα με αναπηρία εντοπίζονταν μόνο στις κατηγορίες ΔΕ και ΥΕ, στις οποίες αντιστοιχούν καθήκοντα κυρίως χειρωνακτικής φύσης και στα οποία, εκ των πραγμάτων, είναι δύσκολη η ανεύρεση κατάλληλων μέτρων εύλογης προσαρμογής. Συνεπώς το μέτρο της ποσόστωσης είχε καταστεί **άνευ ουσίας** για μεγάλες κατηγορίες αναπήρων.

Υπουργείο Παιδείας: Προβλήματα στη μοριοδότηση της αναπηρίας στο πλαίσιο προσλήψεων εκπαιδευτικών

Την υποβολή σημαντικού αριθμού αναφορών προς τον Συνήγορο του Πολίτη προκάλεσε η πρώτη εφαρμογή του νέου συστήματος διορισμού εκπαιδευτικών με τον ν. 4589/2019, με τις οποίες καταγγελλόταν ότι η μοριοδότηση με το εν λόγω σύστημα και η υποχρέωση διετούς παραμονής στον τόπο διορισμού έρχονται σε αντίθεση με τη συνταγματική υποχρέωση προστασίας της αναπηρίας και ισότιμης πρόσβασης στην εργασία των ατόμων με αναπηρία. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε καταρχάς ότι η αναπηρία των υποψηφίων ή/και των τέκνων ή συζύγων περιλαμβάνεται μεταξύ των κριτηρίων κατάταξης στους αξιολογικούς πίνακες και μάλιστα ανάλογα με τη σοβαρότητα αυτής, συνεπώς προβλέπεται επιπλέον μοριοδότηση των υποψηφίων με αναπηρία. Προκειμένου ωστόσο να διαμορφώσει άποψη και για την αποτελεσματικότητα του μέτρου και ως πλαίσιο για την προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία βάσει του άρθρου 72 του ν. 4488/2017, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων να του κοινοποιήσει τον αριθμό όσων υποψηφίων εκπαιδευτικών ζήτησαν να λάβουν μόρια λόγω αναπηρίας αφενός και όσων από αυτούς/αυτές διορίστηκαν ή προσελήφθησαν αφετέρου υπό το καθεστώς του ν. 4589/2019. Το Υπουργείο κοινοποίησε τα στοιχεία με την επισήμανση ότι αυτά είναι κατά προσέγγιση²⁴⁷, ωστόσο επιτρέπουν κάποια εκτίμηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου με τον υπολογισμό του ποσοστού αθροιστικά όσων διορίστηκαν ως μόνιμοι και όσων προσελήφθησαν ως αναπληρωτές σε Γενική Εκπαίδευση, ΕΑΕ και Μουσικά Σχολεία επί του συνόλου των εν λόγω υποψηφίων ανά σχολικό έτος (μέχρι και τις 21.12.2022) ως εξής: **2019-2020: 0 , 2020-2021: 50,87% , 2021-2022:**

246. Ενδ.Φ.Υ. 268896/2019, 275453/2020.

247. Σημαντικές παράμετροι που καθόρισαν τα αριθμητικά στοιχεία που παρουσίασε το Υπουργείο ήταν αφενός η αδυναμία προσδιορισμού από το ίδιο του αριθμού των υποψηφίων που ζήτησαν να λάβουν μόρια με βάση το κριτήριο της αναπηρίας αλλά για κάποιο λόγο δεν λήφθηκε υπόψη το συγκεκριμένο κριτήριο και αφετέρου η αδυναμία διαχωρισμού των υποψηφίων με αναπηρία των ίδιων από τους υποψήφιους που είναι γονείς ή σύζυγοι ατόμων με αναπηρία, καθώς οι κατηγορίες αυτές μοριοδοτούνται ενιαία.

45,04% , 2022-2023: 28,19%.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία και εν όψει της δυνατότητας για οριακό μόνο έλεγχο των επιλογών του νομοθέτη, ο Συνήγορος του Πολίτη παρατήρησε ότι, με εξαίρεση τη μεταβατική χρονιά 2019-2020, δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί ο χαρακτηρισμός ως αναποτελεσματικού του συστήματος επιλογής εκπαιδευτικών με αναπηρία, είτε των ιδίων είτε αυτών που είναι γονείς ή σύζυγοι ατόμων με αναπηρία, που τέθηκε με τις διατάξεις του ν. 4589/2019. Επομένως, ο Συνήγορος του Πολίτη κατέληξε ότι ο νομοθέτης δεν παραβίασε τα άκρα όρια του Συντάγματος και άλλων υπέρτερης ισχύος διατάξεων²⁴⁸. Το ίδιο ισχύει και ως προς την υποχρέωση για διετή παραμονή στην περιοχή αρχικής τοποθέτησης, για την οποία προβλέφθηκε η δυνατότητα εξαίρεσης, μετά από απόφαση του αρμόδιου υπηρεσιακού συμβουλίου.

4.4.4. Ανεργία

Προκειμένου για τις διαδικασίες προσλήψεων, κατά τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 2190/1994,²⁴⁹ άνεργος θεωρείται ο υποψήφιος που έχει τέσσερις (4) τουλάχιστον μήνες ανεργίας. Επίσης, χρόνος ανεργίας θεωρείται και ο **χρόνος παρακολούθησης προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης** του ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ) από υποψηφίους, οι οποίοι ήταν άνεργοι τουλάχιστον επί τετράμηνο κατά τον χρόνο ένταξής τους στο πρόγραμμα. Ο τρόπος απόδειξης της ανεργίας και η μοριοδότηση περιγράφεται στις προκηρύξεις. Στα κοινωφελή προγράμματα του ΟΑΕΔ, τα οποία απευθύνονται κατά περίπτωση σε διάφορες ομάδες ανέργων, ο υποψήφιος πρέπει να είναι εγγεγραμμένος στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ.

Δήμος Αθηναίων/ΙΝΕΔΙΒΙΜ: Μοριοδότηση ως χρόνου ανεργίας του χρόνου απασχόλησης με σύμβαση μίσθωσης έργου

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορές²⁵⁰ σχετικές με διαγωνιστικές διαδικασίες προσλήψεων με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου στον Δήμο Αθηναίων και με συμβάσεις έργου στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας/ΙΝΕΔΙΒΙΜ. Υπήρξαν διαμαρτυρίες ότι επιλεγέντες/είσες που μοριοδοτήθηκαν για το κριτήριο της ανεργίας, κατά τα επίμαχα χρονικά διαστήματα ανεργίας, εργάζονταν με συμβάσεις μίσθωσης έργου. Κατόπιν υποβολής, καθ' υπόδειξη του Συνηγόρου του Πολίτη, καταγγελιών προς τον ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ) **έγινε ανάκληση των υποβληθεισών βεβαιώσεων ανεργίας**. Τα παραπάνω περιστατικά, τα οποία ενδέχεται να μην είναι και τα μοναδικά, έθεσαν ζήτημα σχετικά με τη δήλωση στο πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» των συμβάσεων έργου: υποψήφιοι/ες σε διαγωνιστικές διαδικασίες που δεν προβαίνουν, άμα τη συνάψει της σύμβασης έργου, σε διακοπή της ανεργίας τους, δύνανται να εκδώσουν βεβαίωση και μοριοδοτούνται για ανεργία, η οποία στην πραγματικότητα

248. Φ.Υ. 287973/2020.

249. Βλ. και άρθρο 40 του ν. 4765/2021.

250. Φ.Υ. 228395/2017 και 235265/2017.

δεν υφίσταται. Αξίζει να σημειωθεί ότι, με το υπάρχον σύστημα, καταλείπεται το περιθώριο οι περίοδοι απασχόλησης με συμβάσεις μίσθωσης έργου να μπορούν θεωρηθούν ως εργασιακή εμπειρία (βάσει των διατάξεων των άρθρων 17, 18 και 21 του ν. 2190/1994, αντίστοιχα άρθρα 12, 29 και 40 του ν. 4765/2021) αλλά και ως περίοδοι ανεργίας του/ης υποψηφίου/ας, σε περίπτωση που εκείνος/η δεν έχει προβεί σε σχετική δήλωση στο «ΕΡΓΑΝΗ». Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στο Υπουργείο Εργασίας να εξεταστεί η πρόβλεψη της υποχρέωσης των εργοδοτών για αναγγελία στο «ΕΡΓΑΝΗ» και των συμβάσεων μίσθωσης έργου²⁵¹. Το Υπουργείο Εργασίας ενημέρωσε τον Συνήγορο του Πολίτη ότι η δήλωση των συμβάσεων έργου γίνεται στις αρμόδιες ΔΟΥ, ωστόσο παρατηρείται συχνά το φαινόμενο υποκρυπτόμενων σχέσεων μισθωτής εργασίας. Αναζητήθηκε η δυνατότητα διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) με το πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ», με απαραίτητη όμως προϋπόθεση τη διάθεση των παραπάνω δεδομένων από την ΑΑΔΕ σε πλήρως ψηφιακή μορφή, κάτι το οποίο δεν έχει ακόμα καταστεί εφικτό.

Προτάσεις Συνηγόρου του Πολίτη:

- 1) Να ολοκληρωθεί η διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων της ΑΑΔΕ και του προγράμματος ΕΡΓΑΝΗ.
- 2) Να προβλεφθεί άλλος τρόπος απόδειξης της μη ύπαρξης σύμβασης μίσθωσης έργου, π.χ. συμπληρωματικά με κατάθεση ΥΔ των υποψηφίων.
- 3) Οι εκπαιδευτικοί των ΣΔΕ να προσλαμβάνονται με το καθεστώς των αναπληρωτών εκπαιδευτικών.

5. Ο χρόνος κατοχής των προσόντων (έως τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής)

Από τις διατάξεις των άρθρων 10 του ν. 3528/2007, 11 του ν. 3584/2007 και 41 του ν. 4765/2021, όπως ισχύουν, προκύπτει ότι τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την ύπαρξη τόσο των γενικών όσο και των ειδικών προσόντων των υποψηφίων σε διαδικασίες πρόσληψης πρέπει να έχουν εκδοθεί και να κατατίθενται εντός της τασσόμενης από τη σχετική προκήρυξη προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων. Ωστόσο έχει κριθεί ότι κατ' εξαίρεση, ενόψει και των αρχών της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και της χρηστής διοίκησης, δεν αποκλείεται να γίνονται δεκτά ακόμη και τα καθ' υπέρβαση της οριζόμενης προθεσμίας υποβαλλόμενα δικαιολογητικά, στην περίπτωση όμως κατά την οποία ο υποψήφιος έχει, πάντως, συνυποβάλει εμπροθέσμως και καλοπίστως με την αίτηση συμμετοχής του δικαιολογητικά, τα οποία παρουσιάζουν ελλείψεις, σφάλματα ή πλημμέλειες που οφείλονται

251. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 235265/28792/28.6.2018.

αποκλειστικά σε **πταίσμα του διοικητικού οργάνου**, το οποίο τα εξέδωσε²⁵².

Υπουργείο Εσωτερικών: Προθεσμία προσκόμισης πιστοποιητικού στρατολογικής κατάστασης

Ο Συνήγορος του Πολίτη, κατά το έτος 2007, εξέτασε αναφορές πολιτών οι οποίοι διαμαρτύρονταν για τον χρόνο υποχρέωσης υποβολής του πιστοποιητικού στρατολογίας. Βάσει του άρθρου 10 του ν. 3528/2007, η κατοχή του απαιτούνταν ήδη **κατά τον χρόνο υποβολής υποψηφιότητας**, συνεπώς συνιστούσε πρόσκομμα στην προσπάθεια για εξεύρεση εργασίας και αιτία για επί μακρόν αναβολή της δυνατότητας επαγγελματικής αποκατάστασης. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την αμφιβολία του προς τον Υπουργό Εσωτερικών σχετικά με την απαίτηση ύπαρξης του πιστοποιητικού εκπλήρωσης στρατιωτικών υποχρεώσεων κατά τον χρόνο υποβολής αίτησης συμμετοχής, δεδομένου ότι ο χρόνος ολοκλήρωσης μιας διαδικασίας πρόσληψης και ο χρόνος ολοκλήρωσης της στρατιωτικής θητείας ήταν σχεδόν ίδιοι²⁵³. Επιπλέον, δεδομένου ότι αποτελεί γενικό προσόν διορισμού και ότι, σε πολλές περιπτώσεις, ο υποψήφιος καλείται να προσκομίσει τα απαραίτητα για τον διορισμό του δικαιολογητικά μετά την έκδοση των οριστικών αποτελεσμάτων ενός διαγωνισμού, το εν λόγω πιστοποιητικό θα μπορούσε να ζητείται εκείνη τη χρονική στιγμή. Επιπλέον, ανέφερε φορείς (όπως το Υπουργείο Παιδείας) που ζητούν το εν λόγω πιστοποιητικό κατά τον χρόνο του διορισμού. Πρότεινε δε την τροποποίηση του άρθρου 10 του ν. 3528/2007. Το Υπουργείο Εσωτερικών δεν είχε ανταποκριθεί. Στη συνέχεια, κατά το έτος 2014, εν μέσω οικονομικής κρίσης οπότε και υπήρξε συρρίκνωση των προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και μείωση του χρόνου της στρατιωτικής θητείας, ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορές πολιτών με το ίδιο αίτημα, επανερχόμενος προς τον Υπουργό Εσωτερικών με την ίδια πρόταση²⁵⁴. Τελικώς, με τις διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 4440/2016²⁵⁵ προβλέφθηκε ότι η **μη**

252. Ενδ. ΣτΕ 3003/2017. Βλ. επίσης ά. 10 παρ. παρ. 4 ν. 2690/1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»): *Αν οι διατάξεις επιβάλλουν τη συνυποβολή πιστοποιητικών, δικαιολογητικών ή άλλων δημόσιων εγγράφων και αυτά δεν συνυποβάλλονται για λόγους που αφορούν την αρμόδια για την έκδοσή τους διοικητική αρχή, αρκεί η εμπρόθεσμη υποβολή του εγγράφου του ενδιαφερόμενου. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει στο υποβαλλόμενο από τον ενδιαφερόμενο έγγραφο να γίνεται μνεία του λόγου της μη συνυποβολής των δημόσιων εγγράφων, τα οποία, πάντως, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προσκομίσει όταν εκλείψει η αιτία που κατέστησε αδύνατη τη συνυποβολή τους.*

253. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 17149.2.1/7.5.2007.

254. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 200348/7147/23.2.2016.

255. «Η παρούσα ρύθμιση κρίνεται απαραίτητη διότι λαμβανομένου υπόψη του μεγάλου χρονικού διαστήματος που μεσολαβεί από την αίτηση του υποψηφίου για την πρόσληψή του στο δημόσιο και στους Ο.Τ.Α. μέχρι την κατάρτιση της υπαλληλικής σχέσης, είναι δυνατή η εκπλήρωση της στρατιωτικής υποχρέωσης χωρίς να αποτελεί ωστόσο κώλυμα στη μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση του υποψηφίου, με αποτέλεσμα να διευκολύνεται η πρόσβαση των αρρένων υποψηφίων στις διαδικασίες διορισμού τους στο δημόσιο και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης», εισηγητική έκθεση ν. 4440/2016.

εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων αποτελεί κώλυμα διορισμού, εφόσον συντρέχει κατά τον χρόνο διορισμού του υπαλλήλου. Επίσης αντίστοιχη πρόβλεψη υπήρξε λίαν προσφάτως στον Κώδικα δικαστικών υπαλλήλων (Υπουργείο Δικαιοσύνης, άρθρο 30 του ν. 5028/2023 όπως τροποποίησε το άρθρο 10 ν. 4798/2021 με ισχύ από 10.3.2023).

Το Υπουργείο Εξωτερικών εξακολουθεί να ζητεί το πιστοποιητικό στρατού κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής σε διαγωνισμούς.

Υπουργείο Παιδείας: Προθεσμία προσκόμισης πιστοποιητικού ελληνομάθειας

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορές,²⁵⁶ σχετικές με τη διαδικασία προσλήψεων Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού σε δομές του Υπουργείου Παιδείας κατά το σχολικό έτος 2017-2018. Αφορούσαν την απόρριψη των αιτήσεων λόγω μη συνυποβολής με την αίτηση υποψηφιότητας πιστοποιητικού ελληνομάθειας. Κατά το έτος 2017, η απαίτηση σχετικά με τον χρόνο κατάθεσης του εν λόγω δικαιολογητικού δημιουργούσε πρόβλημα στους υποψήφιους λόγω των προθεσμιών της εκδοθείσας τον Απρίλιο προκήρυξης, σε συνδυασμό με τις **ημερομηνίες διεξαγωγής εξετάσεων ελληνομάθειας** από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (διεξάγονται κατά τον Μάιο και τα αποτελέσματα δημοσιεύονται τον Ιούλιο). Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι το αποδεικτικό ελληνομάθειας αποτελεί προσόν πρόσληψης/διορισμού των εκπαιδευτικών, δεν αποτελεί όμως μοριοδοτούμενο κριτήριο, δηλαδή δεν συμβάλλει στη διαμόρφωση της μοριοδότησης και, επομένως, στη σειρά κατάταξης του υποψήφιου στον αξιολογικό πίνακα της ειδικότητάς του. Ως εκ τούτου, θα μπορούσε ο εκπαιδευτικός να το προσκομίσει, όταν καλείται να αναλάβει υπηρεσία και, σε περίπτωση που δεν υπάρχει το αποδεικτικό, να καλείται ο επόμενος στην κατάταξη. Η πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη δεν έγινε αποδεκτή.

Υπουργείο Παιδείας: Επικαιροποίηση πιστοποιητικών ΚΕΠΑ ως προς το ποσοστό αναπηρίας

Ο Συνήγορος του Πολίτη έγινε αποδέκτης αναφοράς,²⁵⁷ σχετικής με αιφνιδιαστική αλλαγή όρου της πρόσκλησης αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με την ισχύουσα κατά τον χρόνο εκείνο νομοθεσία (2016), οι πάσχοντες, μεταξύ άλλων, από σκλήρυνση κατά πλάκας εκπαιδευτικοί προτάσσονταν στους πίνακες αναπληρωτών λόγω της ασθένειάς τους και **ασχέτως του ποσοστού αναπηρίας** τους. Ωστόσο, λόγω αιφνιδιαστικής αλλαγής όρου της πρόσκλησης, πλέον το πιστοποιητικό Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) θα αναζητούνταν αυτεπάγγελτα και θα έπρεπε να είναι σε ισχύ κατά την υποβολή των δικαιολογητικών

256. Φ.Υ. 230470/2017, 229770/2017.

257. Φ.Υ. 217231/2016.

συμμετοχής. Υποψήφιοι καθυστέρησαν τη διαδικασία επανεξέτασής τους από επιτροπή ΚΕΠΑ, η οποία ωστόσο θα καθόριζε το ποσοστό αναπηρίας και όχι την ύπαρξη ή μη της ασθένειας. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε να ληφθεί μέριμνα για τις περιπτώσεις των εκπαιδευτικών που είχαν κατά το παρελθόν προσκομίσει πιστοποιητικά ή βεβαιώσεις από τα οποία προέκυπτε η ασθένειά τους, ούτως ώστε να τύχουν του ευεργετήματος που τους έδινε ο νόμος και στη συνέχεια να προσκομίσουν επικαιροποιημένα πιστοποιητικά ΚΕΠΑ²⁵⁸. Η πρόταση έγινε αποδεκτή.

Υπουργείο Παιδείας/ΑΣΕΠ: Καθυστερήσεις στην έκδοση πιστοποιητικών ΚΕΠΑ μη οφειλόμενες στους υποψηφίους

Υποψήφιοι εκπαιδευτικοί, βάσει των διατάξεων των άρθρων 57 και 58 του ν. 4589/2019 δικαιούνται, στις διαδικασίες κατάρτισης πινάκων, μοριοδότηση βάσει ποσοστού αναπηρίας των ιδίων ή των συζύγων τους. Τέθηκε σε γνώση του Συνηγόρου του Πολίτη²⁵⁹ το γεγονός της καθυστέρησης των Επιτροπών ΚΕΠΑ να προβούν σε εξέταση των πασχόντων και να αποδώσουν ποσοστό αναπηρίας, παρά την έγκαιρη υποβολή σχετικού αιτήματος. Αποτέλεσμα της καθυστέρησης ήταν η μη κατοχή πιστοποιητικών ΚΕΠΑ κατά τον χρόνο υποβολής των δικαιολογητικών. Ο Συνήγορος του Πολίτη έθεσε το θέμα στο ΑΣΕΠ, με την παράκληση να γίνονται δεκτά τα εν λόγω πιστοποιητικά και μετά το πέρας της προθεσμίας υποβολής των δικαιολογητικών, ενδεχομένως μέχρι τον χρόνο σύνταξης των οριστικών πινάκων, δεδομένου ότι η καθυστέρηση έκδοσης των εν λόγω πιστοποιητικών οφείλεται σε λόγους ανωτέρας βίας και **όχι σε υπαιτιότητα των υποψηφίων**. Τα πιστοποιητικά έγιναν αποδεκτά με τις ενστάσεις και δόθηκε η ανάλογη μοριοδότηση.

Υπουργείο Παιδείας: Εκπρόθεσμη υποβολή διαπιστωτικής πράξης αναγνώρισης ενσωματωμένου μεταπτυχιακού

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο διερεύνησης αναφορών²⁶⁰ σχετικών με τη μη αποδοχή ενσωματωμένου μεταπτυχιακού τίτλου από τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και την ελλιπή μοριοδότηση στο πλαίσιο προκήρυξης του ΑΣΕΠ, διαπίστωσε ότι το Υπουργείο Παιδείας καθυστέρησε υπέρμετρα τη διαδικασία²⁶¹ μέχρι την έκδοση

258. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 217231/27748/26.7.2016.

259. Φ.Υ. 261630/2019, 272919, 274719/2020.

260. Φ.Υ. 280742, 280867, 280868, 280939, 281141, 281168, 281304/2020. Βλ. και παραπάνω κεφ. 4.3 (Πρόσθετα προσόντα).

261. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 4485/2017 «*Ενιαίος και αδιάσπαστος τίτλος σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου και επαγγελματικά προσόντα αποφοίτων ΤΕΙ*» προβλέπουν τα εξής: «Για την υπαγωγή στην παρούσα διάταξη, η Σύγκλητος του οικείου ΑΕΙ, ύστερα από εισήγηση της Συνέλευσης του Τμήματος, απευθύνει αίτημα στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ο οποίος, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Ε.Κ.Α.Α.Δ. και της Α.Δ.Ι.Π., και εφόσον πληρούνται τα κριτήρια της παρ. 1, εκδίδει σχετική διαπιστωτική απόφαση που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι γνώμες του προηγούμενου εδαφίου δίνονται εντός

της απαιτούμενης διαπιστωτικής πράξης. Συνεπώς οι ως άνω Διευθύνσεις δεν αποδέχτηκαν το συγκεκριμένο δικαιολογητικό ως εκπροθέσμως υποβληθέν. Οι ανωτέρω **παραλείψεις** του Υπουργείου Παιδείας, σε συνδυασμό με τις τεθείσες από την προκήρυξη προθεσμίες, εμπόδισαν την άσκηση του δικαιώματος των εν λόγω αποφοίτων. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι, βάσει νομολογίας, γίνονται δεκτά δικαιολογητικά που έχουν υποβληθεί εμπροθέσμως, παρουσιάζουν όμως ελλείψεις, σφάλματα ή πλημμέλειες, οι οποίες οφείλονται αποκλειστικώς σε πταίσμα του οργάνου που τα εξέδωσε. Εν προκειμένω, οι αναφερόμενοι διέθεταν εμπρόθεσμα το προσόν του πτυχίου, το οποίο τους παρέχει τη δυνατότητα επιπλέον μοριοδότησης, ωστόσο η καθυστερημένη έκδοση της οικείας διαπιστωτικής πράξης δεν οφειλόταν σε καμία περίπτωση σε υπαιτιότητά τους, αλλά αποτελούσε πλημμέλεια και κωλυσιεργία του Υπουργείου. Εξάλλου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 46 του ν. 4485/2017, ο ενιαίος και αδιάσπαστος τίτλος σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου λογίζεται ότι έχει ληφθεί από την ημερομηνία απονομής του πτυχίου. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από το ΥΠΑΙΘ να προβεί σε ενέργειες, με στόχο την **αποδοχή** από το ΑΣΕΠ της διαπιστωτικής πράξης στο πλαίσιο της προκήρυξης, **παρά την εκπνοή της προβλεπόμενης προθεσμίας**. Από τους οριστικούς αξιολογικών πίνακες προκύπτει ότι οι εν λόγω τίτλοι δεν έγιναν αποδεκτοί και δεν αποδόθηκε ανάλογη μοριοδότηση. Οι ενδιαφερόμενοι προσέφυγαν στη δικαιοσύνη δεδομένου ότι οι ανωτέρω ενέργειες του Υπουργείου Παιδείας στέρξαν σε αρκετούς από αυτούς το μόνιμο διορισμό τους. **Το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, με την υπ.αρ.1460/2022 απόφασή του, η οποία μνημονεύει το έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη προς την Υπουργό Παιδείας και επικαλείται το σκεπτικό του, ακύρωσε τους τελικούς αξιολογικούς πίνακες κατά το μέρος που παραλείφθηκε η μοριοδότηση των κατόχων των εν λόγω πτυχίων με ενσωματωμένο μεταπτυχιακό τίτλο και ζήτησε από τη Διοίκηση νέα νόμιμη κρίση**. Επιπλέον το δικαστήριο δέχτηκε το γεγονός της αποδοχής εκπροθέσμως υποβληθέντων δικαιολογητικών σε περίπτωση υπαιτιότητας της Διοίκησης. Το Υπουργείο Παιδείας, κατόπιν των ανωτέρω, αναμόρφωσε τους πίνακες και προχώρησε στον διορισμό όσων από τους προσφεύγοντες το δικαιούνταν βάσει της νέας σειράς κατάταξής τους στον αξιολογικό πίνακα.

ΔΟΑΤΑΠ/ΑΣΕΠ: Υπέρμετρες καθυστερήσεις αναγνώρισης τίτλων σπουδών

Επί σειρά ετών, ο Συνήγορος του Πολίτη γινόταν αποδέκτης πλήθους αναφορών σχετικά με τον Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και

προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την περιέλευση του ερωτήματος από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Μετά την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, ο ενιαίος και αδιάσπαστος τίτλος σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου (integrated master) λογίζεται ότι έχει ληφθεί από την ημερομηνία απονομής του πτυχίου ή διπλώματος και καταλαμβάνει και τους αποφοιτήσαντες πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Ο ενιαίος και αδιάσπαστος τίτλος σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου δεν επιφέρει μισθολογικές μεταβολές».

Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ) οι οποίες, ως επί το πλείστον, αφορούν σε καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων αναγνώρισης τίτλων σπουδών αλλοδαπών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (οι σχετικές αναφορές έχουν παρουσιάσει σημαντική μείωση από τα μέσα του έτους 2022 και εφεξής)²⁶². Στο πλαίσιο αυτό, τα έτη 2019 και 2020, η Αρχή έλαβε μεγάλο αριθμό αναφορών από πολίτες, οι οποίοι, επιθυμώντας να συμμετάσχουν στις διαδικασίες προκηρύξεων του ΑΣΕΠ,²⁶³ διαμαρτύρονταν για καθυστερήσεις του ΔΟΑΤΑΠ. Η Αρχή επισήμανε στον φορέα τη σημασία της δυνατότητας συμμετοχής των ενδιαφερόμενων στις διαδικασίες των προκηρύξεων του ΑΣΕΠ με το σύνολο των μοριοδοτούμενων προσόντων τους, καλώντας τον να ενημερώσει την Αρχή σχετικά με τη **διεκπεραίωση των εκκρεμών αιτημάτων** πολιτών. Ο φορέας ενημέρωσε ότι, παρά τις δυσχέρειες -λόγω της λήξης της θητείας του Διοικητικού του Συμβουλίου²⁶⁴ και της ελλιπούς στελέχωσής του-, καταβλήθηκε εργώδης προσπάθεια για την ολοκλήρωση μεγάλου αριθμού εκκρεμοτήτων. Κατόπιν τούτων, η Αρχή -με την επιφύλαξη του πλαισίου της αρμοδιότητάς της- απέστειλε στο ΑΣΕΠ έγγραφο στο οποίο επισήμανε ότι δεν είχε καταστεί δυνατή η διεκπεραίωση του συνόλου των εκκρεμών αιτήσεων συμμετεχόντων/χουσών σε προκηρύξεις, ζητώντας ενημέρωση για το ενδεχόμενο να δοθεί η δυνατότητα υποβολής πράξεων αναγνώρισης του ΔΟΑΤΑΠ μετά τη λήξη της προθεσμίας των αιτήσεων συμμετοχής. Κατόπιν έρευνας της Αρχής, σε αρκετές περιπτώσεις, οι πράξεις αναγνώρισης των αλλοδαπών τίτλων σπουδών εκδόθηκαν **μετά την πάροδο των προθεσμιών των προκηρύξεων**, υπήρξαν δε και υποθέσεις όπου εξακολουθούσε η εκκρεμότητα. Από το έτος 2021 και εφεξής, ο αριθμός των αναφορών από πολίτες, οι οποίοι, επιθυμώντας να συμμετάσχουν στις διαδικασίες προκηρύξεων του ΑΣΕΠ, διαμαρτύρονταν για καθυστερήσεις του ΔΟΑΤΑΠ, σημείωσε ιδιαίτερα σημαντική μείωση.

Ο Συνήγορος προτείνει:

1) Σε προκηρύξεις όπου προβλέπεται μοριοδότηση και τα προβλεπόμενα προσόντα

262. Τα ζητήματα της οργάνωσης και της λειτουργίας του ΔΟΑΤΑΠ, το σχετικό νομικό πλαίσιο και τα παρατηρούμενα προβλήματα αναπτύχθηκαν στην Ειδική Έκθεση του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συνηγόρου του Πολίτη με τίτλο *Αναγνώριση αλλοδαπών τίτλων σπουδών και επαγγελματικά δικαιώματα* (αναρτημένη σε: <https://old.synigoros.gr/resources/ee-anagn-allod-titl-sp-epag-dikaim.pdf>).

263. Βλ. την υπ' αρ. 1ΓΕ/2019 προκήρυξη ΑΣΕΠ «Για τη διαδικασία κατάταξης με σειρά προτεραιότητας, υποψήφιων εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας, κλάδων ΠΕ60, ΠΕ70 και ΠΕ73, και Δευτεροβάθμιας, κλάδου ΠΕ79, Γενικής Εκπαίδευσης, κατά κλάδο και ειδικότητα, καθώς και ανά μουσική ειδικευση, κατηγορίας Π.Ε.» (ΦΕΚ 45/ΑΣΕΠ/24.12.2019) και την υπ' αρ. 2ΓΕ/2019 προκήρυξη ΑΣΕΠ «Προκήρυξη 2ΓΕ/2019 για τη διαδικασία κατάταξης με σειρά προτεραιότητας, κατά κλάδο και ειδικότητα, υποψήφιων εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης κατηγορίας Π.Ε.» (ΦΕΚ 46/ΑΣΕΠ/24.12.2019).

264. Η αρ. 21004/Ζ1/12.2.2020 Απόφαση της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Διεπιστημονικού Οργανισμού Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ)», (Υ.Ο.Δ.Δ. 104) δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης στις 13.02.2020.

δεν την επηρεάζουν, προτείνεται να τεθεί ως χρόνος συνδρομής των προσόντων αυτών (τα οποία δεν επηρεάζουν τη μοριοδότηση) ο χρόνος διορισμού.

- 2) Να γίνονται δεκτά εκπρόθεσμα δικαιολογητικά (μέχρι την έκδοση των οριστικών πινάκων) όταν το εκπρόθεσμο οφείλεται αποκλειστικά σε σφάλματα του φορέα που τα εξέδωσε ή σε λόγους ανωτέρας βίας, ή
- 3) Όταν προσκομίζονται με την υποβολή της ένστασης δικαιολογητικά που διευκρινίζουν τα αρχικώς κατατεθέντα, να εξετάζονται και αυτά από τις επιτροπές εξέτασης ενστάσεων για την αποδοχή ή μη των ισχυρισμών της ένστασης.

6. Η διαδικασία μοριοδότησης

Σε διαδικασίες πρόσληψης που δεν προβλέπεται μοριοδότηση, η επιλογή γίνεται βάσει αξιολόγησης των προσόντων των υποψηφίων. Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια επιτροπή αξιολόγησης οφείλει να **συντάσσει πρακτικό**²⁶⁵, στο οποίο αποτυπώνεται η αξιολόγηση ενός εκάστου υποψηφίου, η συγκριτική αξιολόγηση των υποψηφίων βάσει των ζητηθέντων προσόντων και της σπουδαιότητας του καθενός και η εισήγηση για την επιλογή του καταλληλότερου. Παράλειψη της σύνταξης πρακτικού συνιστά **παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας** και της συνταγματικής αρχής της αιτιολόγησης των πράξεων της Διοίκησης. Η **αιτιολογία** αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας και συνδέεται με το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών στοιχείων, κατ' εφαρμογή της αρχής της φανεράς δράσης των διοικητικών οργάνων. Με την αιτιολογία η Δημόσια Διοίκηση αποδεικνύει ότι είναι αμερόληπτη και χρηστή και ότι τηρεί την αρχή της νομιμότητας. Απαιτείται, συνεπώς, η **αιτιολογία** να είναι σαφής, ειδική και επαρκής (άρθρο 17 του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»), τόσο ως προς την πληρότητα των στοιχείων που δικαιολογούν το περιεχόμενό της όσο και ως προς την αποδεικτική αξία των στοιχείων που επικαλείται. Ανεπαρκής, πλημμελής ή εσφαλμένη αιτιολογία καθιστούν την πράξη ακυρωτέα.²⁶⁶

ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ)/Υπουργείο Εργασίας: Εσφαλμένη μοριοδότηση υποψηφίων σε προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε σειρά αναφορών²⁶⁷ υποψηφίων σε Δημόσια Πρόσκληση για την απασχόληση μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα. Η διαμαρτυρία αφορούσε εσφαλμένη μοριοδότηση ως προς το κριτήριο της αναγνώρισης υποψηφίων ως **δικαιούχων του Προγράμματος «Ελάχιστο**

265. Ενδ. Απόφ. 2467/2019, 865/2016 ΣτΕ.

266. Ενδ. Απόφ. 1974/2008, 434/2009, 2125/2008 ΣτΕ.

267. Ενδ. Φ.Υ. 284068/2020.

Εγγυημένο Εισόδημα» (πρώην ΚΕΑ)²⁶⁸. Στην Πρόσκληση του ΟΑΕΔ οριζόταν ότι μοριοδοτούσαν ως δικαιούχοι του «Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης» (ΚΕΑ), όσοι είχαν την ιδιότητα αυτή κατά την ημερομηνία λήξης υποβολής των ηλεκτρονικών αιτήσεων (6.7.2020). Ορισμένοι πολίτες, που είχαν λάβει -κατά τον τελευταίο μήνα (Ιούλιο 2020) ένταξής τους στην εισοδηματική ενίσχυση- ηλεκτρονικά μηνύματα ότι ανακαλείται η αίτησή τους, λόγω συμπλήρωσης 6 μηνών από τον μήνα έγκρισης, δεν εντοπίστηκαν από την ηλεκτρονική εφαρμογή της ΗΔΙΚΑ και δεν μοριοδοτήθηκαν ως δικαιούχοι του Προγράμματος «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» (πρώην ΚΕΑ)²⁶⁹. Κατά την άποψη της Αρχής, οι πολίτες ήταν και παρέμειναν δικαιούχοι του Προγράμματος αδιάκοπα καθ' όλον τον τελευταίο μήνα ένταξής τους (Ιούλιος 2020), στο τέλος του οποίου εξάλλου έλαβαν οικονομική ενίσχυση με βάση την εγκεκριμένη αίτησή τους.

Επιπροσθέτως, οι αναφορές έθεταν ζητήματα εσφαλμένης μοριοδότησης του κριτηρίου **ατομικό/οικογενειακό εισόδημα** υποψηφίων με αναπηρία στους οποίους καταβάλλεται εξωδρυματικό επίδομα. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι σύμφωνα με το άρθρο 81 του ν. 4611/2019 τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από τον Οργανισμό Προνοιακών Επίδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) ως προνοιακές παροχές σε χρήμα σε άτομα με αναπηρία δεν εμπίπτουν σε καμιά κατηγορία εισοδήματος και δεν φορολογούνται²⁷⁰. Συνεπώς για τον υπολογισμό του εισοδήματος δεν έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη το εξωδρυματικό επίδομα και τα προνοιακά επιδόματα.

Μετά τη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη επανελέγχθηκε για τους αναφερόμενους η μοριοδότηση των προαναφερομένων κριτηρίων στο πλαίσιο της πρόσκλησης του ΟΑΕΔ.

7. Η συνέντευξη

Το ζήτημα της **χρησιμότητας της συνέντευξης** ως εργαλείου εκτίμησης, μαζί με τα τυπικά προσόντα και την εμπειρία, της καταλληλότητας και ικανότητας υποψηφίων σε μια διαγωνιστική διαδικασία να στελεχώσουν την υπό πλήρωση θέση έχει

268. Οι σχετικές πληροφορίες αντλούνταν αυτόματα από την πλατφόρμα Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (ΗΔΙΚΑ Α.Ε.).

269. Σύμφωνα με τη νομοθεσία για το «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» το δικαίωμα στην καταβολή εισοδηματικής ενίσχυσης ισχύει για έξι μήνες από την 1η ημέρα του επόμενου μήνα από αυτόν κατά τον οποίο υποβλήθηκε η αίτηση. Οι δικαιούχοι του Προγράμματος έχουν δικαίωμα να ανανεώσουν την συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα οποτεδήποτε εντός του τελευταίου μήνα της ένταξής τους, το δε γεγονός ότι πριν από το καταληκτικό αυτό χρονικό σημείο αποστέλλονται ηλεκτρονικά μηνύματα περί οίκοθεν «ανάκλησης» της «αίτησης» ένταξης στο Πρόγραμμα αφορά τον τρόπο διαχείρισης των αιτήσεων και των αποφάσεων ένταξης, μεταξύ άλλων για να μην προσέρχονται σε μεγάλους αριθμούς οι ενδιαφερόμενοι την ίδια ημερομηνία κάθε μήνα.

270. Ετήσια έκθεση Συνηγόρου του Πολίτη 2019, σελ. 163-164, <https://old.synigoros.gr/resources/ee2019-p00-plires-keimeno.pdf>.

απασχολήσει τόσο τον νομοθέτη όσο και τη θεωρία και νομολογία²⁷¹. Με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 3320/2005 εισήχθη με συγκεκριμένο συντελεστή βαθμολόγησης η συνέντευξη στο «τυφλό» σύστημα της διαδικασίας πρόσληψης μέσω μοριοδότησης, σύστημα το οποίο εξασφαλίζει μεν την αντικειμενικότητα, αλλά δεν αξιολογεί την προσωπικότητα του υποψηφίου²⁷². Ωστόσο, με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3812/2009, καταργήθηκε η διενέργεια της προφορικής συνέντευξης²⁷³. Τέλος, με τις διατάξεις του πρόσφατου ν. 4765/2021 επιχειρείται εκ νέου η εισαγωγή συνέντευξης (υπό διάφορες μορφές) στις διαδικασίες πρόσληψης²⁷⁴.

Σύμφωνα με τη νομολογία²⁷⁵, η συνέντευξη έχει γίνει αποδεκτή ως μέσο επιλογής προσωπικού αρκεί να διασφαλίζονται τα εκέγγυα της διαφάνειας και αμεροληψίας. Στο συντασσόμενο πρακτικό πρέπει να καταγράφεται, έστω συνοπτικά, το περιεχόμενο της συνέντευξης (ερωτήσεις-απαντήσεις) και περαιτέρω να εκφέρεται εξατομικευμένη για κάθε υποψήφιο κρίση ως προς την αξιολόγηση της προσωπικότητάς του. Έτσι, εξασφαλίζονται αφενός οι συνταγματικές αρχές της ισότητας, της αξιοκρατίας και της διαφάνειας, αφετέρου η δυνατότητα δικαστικού ελέγχου της κρίσης των διοικητικών οργάνων, ειδικά όταν η συνέντευξη, που αποτελεί μέσο επιλογής με τη μεγαλύτερη πιθανότητα υποκειμενικής κρίσης, έχει καθοριστική συμβολή στη διαμόρφωση της τελικής βαθμολογίας κάθε υποψηφίου.

Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελματιών/Δήμος Βόλου: Πρακτικά συνεντεύξεων με ελλιπές περιεχόμενο

I. Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο εξέτασης αναφοράς ²⁷⁶ σχετικής με τη διαδικασία πρόσληψης εκπαιδευτικών στη Σιβιτανίδειο Σχολή²⁷⁷ διαπίστωσε, μελετώντας τα πρακτικά της συνέντευξης, τα εξής: Στα ατομικά δελτία των υποψηφίων φαινόταν η βαθμολογία κάθε μέλους της επιτροπής, καθώς και η τελική αξιολόγηση. Ωστόσο, από πουθενά δεν προέκυπτε η αιτιολογία που

271. G. LANGROD, «Εκθεσις αφορώσα την διοικητικήν αναδιοργάνωσιν εν Ελλάδι» (Ιανουάριος 1964), στο *Εκθέσεις Εμπειρογνομώνων για τη Δημόσια Διοίκηση 1950-1998*, επιμέλεια Α. Μακρυδημήτρης, Ν. Μιχαλόπουλος, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2000, σελ. 199.

272. Από την εισηγητική έκθεση του ν. 3320/2005.

273. Με τις ίδιες διατάξεις η συνέντευξη παρέμεινε ως μέρος της διαδικασίας επιλογής για το Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό και σε περίπτωση πλήρωσης θέσεων οι οποίες σχετίζονται με την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής (μόνο ύστερα από αίτημα του φορέα και απόφαση του ΑΣΕΠ).

274. Βλ. εισηγητική έκθεση του νόμου: «η επισκόπηση της διεθνούς εμπειρίας επιβεβαιώνει [...] την έμφαση που αυτές αποδίδουν στη συνδυαστική αξιολόγηση των γνώσεων, δεξιοτήτων και προσωπικότητας των υποψηφίων, ως την πλέον καλή πρακτική σε αρκετές χώρες της ΕΕ».

275. Ενδ. ΣτΕ 4671/2013, 783/2012, 29/2009, 398/2007 και γνωμ. 281/2005.

276. Φ.Υ. 21328/2008.

277. Οι εν λόγω προσλήψεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3848/2010, υλοποιούνται από τον ενιαίο πίνακα αναπληρωτών και ωρομισθίων εκπαιδευτικών, το οποίο είχε προτείνει ο Συνήγορος του Πολίτη στην τότε Υπουργό Παιδείας.

οδήγησε στη συγκεκριμένη βαθμολογία και αξιολόγηση. Οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις που οδήγησαν στη συγκεκριμένη αξιολόγηση δεν είχαν καταγραφεί. Η απόδοση βαθμολογίας δημιουργούσε την εντύπωση ότι υπήρξε ένας συνδυασμός βαθμολογίας τυπικών προσόντων και προφορικής συνέντευξης, κατά τρόπο ώστε ορισμένοι υποψήφιοι να λάβουν συγκεκριμένη κατάταξη στον αξιολογικό πίνακα. Τα ανωτέρω καθώς και σχετική νομολογία έθεσε ο Συνήγορος του Πολίτη υπόψη της Σχολής και του Υπουργού Παιδείας, με θετική ανταπόκριση σε επόμενη διαδικασία.

- II. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορές²⁷⁸ σχετικές με τη διαδικασία προσλήψεων για την **υλοποίηση ευρωπαϊκού προγράμματος** από Οργανισμό του Δήμου Βόλου: Σημειώτέον ότι στην προκήρυξη προβλεπόταν «*η συνέντευξη ενώπιον τριμελούς επιτροπής όπου θα παρίστατο ανάγκη*». Τελικώς, η επιτροπή αποφάσισε να καλέσει σε συνέντευξη τους υποψήφιους. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι δεν υπήρχαν πρακτικά συνέντευξης, καθώς χορηγήθηκε μόνο ο βαθμός κάθε μέλους της επιτροπής σε κάθε έναν από τους άξονες επί των οποίων υλοποιήθηκε η συνέντευξη. Ωστόσο, δεν προέκυπτε η αιτιολογία που οδήγησε στη συγκεκριμένη βαθμολογία, η οποία φαινόταν να έχει δοθεί κατά τρόπο, ώστε σε συνδυασμό με τη μοριοδότηση των τυπικών προσόντων συγκεκριμένοι υποψήφιοι να λάβουν ορισμένη κατάταξη στον αξιολογικό πίνακα. Εξάλλου δεν είχαν καταγραφεί οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις που οδήγησαν στη συγκεκριμένη αξιολόγηση. Ο Συνήγορος του Πολίτη έθεσε υπόψη του Οργανισμού ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε δεν πληρούσε τους όρους διαφάνειας που οφείλουν να διέπουν τις διαδικασίες επιλογής προσωπικού των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης. Ο Οργανισμός δεν ανταποκρίθηκε. Εν συνεχεία, η Ειδική Επιτροπή του άρθρου 152 του ν. 3463/2006 ακύρωσε την απόφαση πρόσληψης επιλεγέντων και η σχετική πράξη του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου είχε ως αποτέλεσμα την απόλυσή τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι, σε επόμενες προκηρύξεις για το συγκεκριμένο πρόγραμμα, ο Οργανισμός έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις του.

Δήμος Αθηναίων: Παράνομη άρνηση χορήγησης πρακτικών και αμφιβολία για ορθή τήρησή τους

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά²⁷⁹ σχετική με αίτημα χορήγησης πρακτικών συνεντεύξεων που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο **διαγωνιστικής διαδικασίας του Δήμου Αθηναίων**. Η επιτροπή επιλογής, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, χορήγησε στον ενδιαφερόμενο μόνο το δικό του έντυπο αξιολόγησης, στο οποίο καταγραφόταν ο βαθμός που έλαβε κατά τη συνέντευξη, **απουσίαζαν δε η αναλυτική τεκμηρίωση** και οι παρατηρήσεις του κάθε μέλους της επιτροπής,

278. Φ.Υ. 221614, 221984/2016.

279. Φ.Υ. 255339/2020.

ώστε να αιτιολογείται η επιχειρηματολογία στην οποία στηρίχτηκε η τελική κρίση. Δεν υπήρχε τεκμηρίωση για τον βαθμό που δόθηκε σε καθέναν από τους άξονες στους οποίους ήταν δομημένη η συνέντευξη. Το παραπάνω έντυπο δεν συνιστούσε πρακτικό συνέντευξης στον βαθμό που δεν αναγράφονταν σε αυτό οι ερωτήσεις και απαντήσεις, καθώς και σχετικές παρατηρήσεις που να δικαιολογούν τη δοθείσα βαθμολογία. Δόθηκε μάλιστα η πληροφόρηση ότι δεν υπήρχε στην υπηρεσία κανένα άλλο έγγραφο, πλην των χορηγηθέντων. Κατόπιν παρέμβασης του Συνηγόρου του Πολίτη τα πρακτικά χορηγήθηκαν από την επιτροπή, με μεγάλη καθυστέρηση. Τα έντυπα που χορηγήθηκαν αυτή τη φορά ήταν εντελώς **διαφορετικά ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο σε σχέση με τα αρχικώς χορηγηθέντα**. Καταρχάς, αναγραφόταν η βαθμολογία βάσει τυπικών και πρόσθετων προσόντων. Επίσης, αναγράφονταν οι υποβληθείσες ερωτήσεις, καθώς και οι δοθείσες απαντήσεις όπως και παρατηρήσεις της επιτροπής επί των απαντήσεων. Τέλος, αναγραφόταν η βαθμολογία που έδωσε κάθε μέλος της επιτροπής. Ο Συνήγορος του Πολίτη με νέο έγγραφο προς τον Δήμο επισήμανε ότι εγείρονταν αμφιβολίες περί του αν τα πρακτικά των συνεντεύξεων είχαν νομίμως και προσκόντως τηρηθεί κατά τον χρόνο διενέργειας της συνέντευξης και όταν ζητήθηκαν από τον πολίτη, και όχι εκ των υστέρων, καλύπτοντας όλες τις ελλείψεις που εντόπισε η Αρχή. Τελικώς, η διαδικασία επιλογής επαναλήφθηκε.

Δημοτικό Ωδείο Λάρισας: Μη διενεργηθείσα ακρόαση που βαθμολογήθηκε

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε αναφορά²⁸⁰ σχετική με τη διαδικασία πρόσληψης μουσικών στο Δημοτικό Ωδείο Λάρισας. Κατά τη διαδικασία επιλογής **το στάδιο της συνέντευξης παραλείφθηκε**. Ωστόσο, οι αξιολογικοί πίνακες κατέδειξαν ότι **η επιτροπή προέβη σε μοριοδότηση** συνέντευξης, ωσάν το στάδιο να είχε υλοποιηθεί. Επίσης, προέβη σε μοριοδότηση προσόντων, τα δικαιολογητικά των οποίων υποβλήθηκαν με την αίτηση συμμετοχής, ενώ η προκήρυξη όριζε ως χρόνο υποβολής τον χρόνο παρουσίας στη συνέντευξη. Επίσης μοριοδοτήθηκαν τίτλοι άλλοι από αυτούς που προβλέπονταν στην προκήρυξη. Σε κανένα σημείο του πρακτικού της συνεδρίασης της επιτροπής δεν αναφερόταν η διενέργεια συνέντευξης. Από τους αξιολογικούς πίνακες, ωστόσο, προέκυπτε ότι δόθηκε σε όλους τους υποψηφίους μοριοδότηση για συνέντευξη-ακρόαση, η οποία καθόρισε την επιλογή/μη επιλογή του κάθε υποψηφίου. Ως εκ τούτου, ανέκυπτε ερώτημα σχετικά με τον τρόπο βαθμολόγησης του συγκεκριμένου κριτηρίου, δεδομένου ότι το στάδιο της συνέντευξης/ακρόασης δεν υλοποιήθηκε ή, ακόμα και αν υλοποιήθηκε, αυτό δεν καταγράφηκε στο οικείο πρακτικό με σαφή και αναλυτική περιγραφή και κυρίως με ειδική αιτιολογία επί της βαθμολογίας κάθε υποψηφίου, κατά παράβαση των όρων της προκήρυξης. Τα παραπάνω ετέθησαν υπόψη του φορέα. Την επόμενη χρονιά ο φορέας ζήτησε τις απόψεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την προκήρυξη

280. Φ.Υ. 267115/16.9.2019 και 267420/2019.

που θα εξέδιδε.

Κοινωνική Επιχείρηση του Δήμου Πρεσπών: Περιεχόμενο συνέντευξης για πρόσληψη Διευθυντή

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²⁸¹ σχετική με τη διαδικασία επιλογής για την ανάδειξη Διευθυντή σε κοινωνική επιχείρηση του Δήμου Πρεσπών. Υποβλήθηκε ένσταση σχετικά με το περιεχόμενο της συνέντευξης με επίκληση ότι, ενώ βάσει της σχετικής προκήρυξης γίνονταν αποδεκτά όλα τα πτυχία Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, η συνέντευξη περιείχε **ερωτήσεις σε θέματα σχετικά με διοικητικά καθήκοντα**. Από την απάντηση του φορέα προέκυψε ότι για τη διαμόρφωση του περιεχομένου της συνέντευξης που διενεργήθηκε χρησιμοποιήθηκε το Εγχειρίδιο-Οδηγός για τη διεξαγωγή της δομημένης συνέντευξης που προβλέπουν οι διατάξεις του ν. 4369/2016²⁸². Ταυτοχρόνως, η θέση και τα καθήκοντα διευθυντή αφορούσαν την άσκηση Διοίκησης, οπότε τέθηκαν ερωτήσεις σχετικά με διοικητικά καθήκοντα σε όλους τους υποψήφιους, για να διακριβωθεί η απαιτούμενη γνώση και εμπειρία και να διαπιστωθεί η συναφής ικανότητά τους. Τέλος, προέκυψε ότι σε όλους τους υποψήφιους υποβλήθηκαν οι ίδιες ερωτήσεις για να κριθούν όλοι εξίσου. Εν προκειμένω, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι ο φορέας όφειλε με την προκήρυξη να γνωστοποιήσει στους υποψήφιους ότι η συνέντευξη θα περιείχε θέματα σχετικά με καθήκοντα της προς πλήρωση θέσης (διοικητικής φύσεως), ώστε να υπήρχε η εκ μέρους τους ανάλογη προετοιμασία.

8. Η ανάκληση της προκήρυξης και η ματαίωση της διαδικασίας πριν ολοκληρωθεί

Κατά τη νομολογία, εναπόκειται στη Διοίκηση να αποφασίσει την πλήρωση θέσεων, αφού εκτιμήσει τις ανάγκες και το συμφέρον της Υπηρεσίας, εφόσον όμως, αποφασίσει να ξεκινήσει τη σχετική διαδικασία δεν μπορεί, ενόψει και της αρχής της χρηστής διοίκησης, να αναστείλει ή να ματαιώσει αυτή, εκτός και αν ανέκυψαν στο μεταξύ **αποχρώντες λόγοι δημοσίου συμφέροντος**²⁸³ ή αν η εκδοθείσα προκήρυξη **δεν είναι νόμιμη** ή δεν μπορεί να εφαρμοστεί για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο. Η ανάκληση έχει ομοίως κανονιστικό περιεχόμενο, πρέπει επομένως να περιέχει **σαφή, ειδική και πλήρη αιτιολογία** που να τεκμηριώνει τη μη νομιμότητα της ανακληθείσας προκήρυξης, ώστε να μη δημιουργείται η εντύπωση ότι η Διοίκηση ματαιώνει τη διαδικασία, επειδή δεν επιθυμεί να προσλάβει τους επιλεγέντες υποψήφιους.

281. Φ.Υ. 253954/2018.

282. ΥΑ ΔΙΔΑΔ/Φ.35.46/2267/οικ.32096/16.12.2016

283. ΣτΕ 1917/2016, 152/2001.

Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης: Αναιτιολόγητη ανάκληση προκήρυξης κατόπιν έναρξης των διαδικασιών αξιολόγησης

Η Αρχή διερεύνησε αναφορά²⁸⁴ σχετική με την ανάκληση προκήρυξης θέσης σε ΝΠΙΔ εποπτευόμενο από το Υπουργείο Ανάπτυξης (Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης - ΕΚΕΤΑ), παρότι είχαν αρχίσει οι σχετικές διαδικασίες για την αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων (ορισμός επιτροπής κρίσης, ορισμός εισηγητικής επιτροπής). Η ανάκληση δεν συνδεόταν με λόγους νομιμότητας, αλλά υπαγορευόταν από τις αλλαγές προσώπων στη Διοίκηση και από τη μη έγκαιρη ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής. Οι επικαλούμενοι λόγοι δεν συνιστούσαν, κατά την άποψη της Αρχής, επαρκείς λόγους δημοσίου συμφέροντος για τη ματαίωση μίας νόμιμης διαδικασίας πρόσληψης. Ο Συνήγορος του Πολίτη έθεσε υπόψη του φορέα τη σχετική νομολογία και ζήτησε τις απόψεις του. Ο φορέας επέλεξε την εκ νέου δημοσίευση της προκήρυξης με επουσιώδεις αλλαγές.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Καβάλας: Μερική ανάκληση προκήρυξης, άνευ νομίμου λόγου, μετά την κατάθεση υποψηφιοτήτων

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²⁸⁵ σχετική με διαδικασία προσλήψεων στο πλαίσιο προκήρυξης της Εφορείας Αρχαιοτήτων Καβάλας. Δημοσιεύτηκε μέσω Διαύγειας, απόφαση για ανάκληση της προκήρυξης ως προς δύο ειδικότητες «λόγω ανάγκης επαναπροσδιορισμού του χρονοδιαγράμματος του έργου». Σχετικά με τον λόγο της ανάκλησης, ο φορέας απάντησε ότι κρίθηκε σκόπιμη η μετάθεση διαδικασίας πρόσληψης ορισμένων ειδικοτήτων σε χρόνο ανάλογο με την εξέλιξη της πορείας υλοποίησης του έργου. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέφρασε την άποψη ότι η εφορεία, μετά από σχετικές εγκρίσεις του Υπουργείου Πολιτισμού, εξέδωσε προκηρύξεις για το απαραίτητο και εγκεκριμένο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό. Ωστόσο, μετά από την υποβολή υποψηφιοτήτων και, ενώ ήδη είχαν υλοποιηθεί οι προσλήψεις όλων των λοιπών ειδικοτήτων, κρίθηκε σκόπιμη η μετάθεση της πρόσληψης των υποψηφίων δύο ειδικοτήτων σε μεταγενέστερο χρόνο. Η υπηρεσία διαπίστωσε ξαφνικά ότι έπρεπε να προηγηθούν άλλες εργασίες, λόγω των οποίων αναγκάστηκε σε μερική ανάκληση της προκήρυξης, και μάλιστα μεσούσης της διαδικασίας επιλογής των υποψηφίων. Επιπλέον, η Αρχή ανέφερε τη σχετική νομολογία και ζήτησε να ολοκληρωθεί η διαδικασία ωσάν να μην είχε μεσολαβήσει η ανάκληση. Στη συνέχεια, ωστόσο, η εφορεία εξέδωσε νέα προκήρυξη με αλλαγές που δεν παρέπεμπαν σε θεραπεία μη νόμιμων όρων της αρχικής προκήρυξης, αντιθέτως μετέβαλε τους όρους και τα κριτήρια πρόσληψης ουσιαδώς (αφαίρεση της γνώσης χειρισμού Η/Υ σε συγκεκριμένο σχεδιαστικό πρόγραμμα και διεύρυνση του πεδίου της ζητούμενης εμπειρίας). Η αρμόδια Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ υποστήριξε

284. Φ.Υ. 260269/2019.

285. Φ.Υ. 255796/2019.

ότι το σχεδιαστικό πρόγραμμα που προβλεπόταν στην πρώτη προκήρυξη δεν υπήρχε στο Υπουργείο, ως εκ τούτου έπρεπε να απαλειφθεί από την προκήρυξη, ενώ με τη διεύρυνση του πεδίου της εμπειρίας δινόταν η ευκαιρία συμμετοχής σε περισσότερους ενδιαφερόμενους και, επιπλέον, διαβεβαίωσε πως δεν είχαν καταρτιστεί αξιολογικοί πίνακες.

9. Τα αποτελέσματα των προσωρινών αξιολογικών πινάκων

9.1. Τόπος και χρόνος ανάρτησης

Με την προκήρυξη ο φορέας οφείλει να πληροφορεί τους υποψήφιους σχετικά με τον τόπο ανάρτησης των αποτελεσμάτων, που συνήθως είναι ο ισότοπος ή/ και η έδρα του φορέα. Η ευρύτατη πλέον **χρήση της τεχνολογίας** έχει μειώσει τις διαμαρτυρίες πολιτών σχετικά με τη μη δυνατότητα ανεύρεσης των αξιολογικών πινάκων και συνεπώς, τη μη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων τους (ένσταση, αίτηση θεραπείας κ.λπ.) ή ακόμη και σχετικά με την απώλεια των προθεσμιών για τον διορισμό τους. Ωστόσο, φαίνεται πως ακόμη υπάρχουν παράπονα σε σχέση ιδίως με τον χρόνο και τον τρόπο ενημέρωσης των υποψηφίων.

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας: Μη έγκαιρη ενημέρωση υποψηφίων

Σε προκήρυξη για την πρόσληψη με σχέση εργασίας ΙΔΟΧ στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, αναφερόμενη²⁸⁶ που συμπεριλαμβανόταν στους προκριθέντες, διαμαρτυρήθηκε διότι, λόγω της ετεροχρονισμένης ενημέρωσής της από την υπηρεσία, δεν προσήλθε εμπρόθεσμα στη διαδικασία συνέντευξης και ψυχομετρικών τεστ. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι **η προφορική-ηλεκτρονική ειδοποίηση των υποψηφίων σε μία δημόσια διαγωνιστική διαδικασία σε καμία περίπτωση δεν διασφαλίζει το δικαίωμα πληροφόρησής τους σχετικά με το πρόγραμμα διεξαγωγής συνεντεύξεων ή λοιπών δοκιμασιών**. Η Αρχή πρότεινε, σε μελλοντικές διαδικασίες προσλήψεων και για λόγους διαφάνειας και ορθής διοικητικής πρακτικής ιδίως σε περιπτώσεις όπου, λόγω των ιδιαίτερα σύντομων χρονοδιαγραμμάτων, απαιτείται η άμεση και ενδεχομένως ατομική ειδοποίηση των υποψηφίων, να διερευνηθεί η δυνατότητα της αποστολής ηλεκτρονικού μηνύματος της υπηρεσίας στους συμμετέχοντες/ουσες υποψηφίους/ες, έτσι ώστε να υπάρχει δυνατότητα απόδειξης της έγκαιρης ενημέρωσής τους για τα στάδια διεξαγωγής των οικείων διαγωνισμών. Οι προτάσεις αυτές θα συνεκτιμηθούν, σύμφωνα με το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, σε μελλοντικές διαδικασίες.

286. Φ.Υ. 289935/2020.

Υπουργείο Παιδείας: Η ειδική περίπτωση του χρόνου πρόσληψης των αναπληρωτών εκπαιδευτικών

Δεδομένου ότι οι προσλήψεις αναπληρωτών εκπαιδευτικών υλοποιούνται σε διάφορες και μη καθορισμένες εκ των προτέρων ημερομηνίες καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι υποψήφιοι είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν διαρκώς με άκρα επιμέλεια τις ανακοινώσεις, δεδομένου μάλιστα ότι οφείλουν να αποδεχτούν την πρόσληψή τους αναλαμβάνοντας υπηρεσία εντός πέντε (5) ημερών, επί ποινή αποκλεισμού τους για δύο έτη από τις προσλήψεις. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει γίνει αποδέκτης αναφορών πολιτών, οι οποίοι απώλεσαν την πρόσληψή τους λόγω **μη ειδοποίησης** από τις αρμόδιες Διευθύνσεις Εκπαίδευσης. Η έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη υπήρξε ατελέσφορη, διότι οι πολίτες διατείνονται ότι δεν ειδοποιήθηκαν, οι δε Διευθύνσεις υποστηρίζουν ότι προσπάθησαν να τους ενημερώσουν τηλεφωνικώς ως όφειλαν και αυτό δεν κατέστη δυνατό, το δε Υπουργείο Παιδείας θεωρεί ότι οι πολίτες δεν ήταν αρκούτως επιμελείς. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει προτείνει **αντικειμενικά αποδείξιμο τρόπο ειδοποίησης** των εκπαιδευτικών, π.χ. μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μηνυμάτων κινητής τηλεφωνίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι πλέον οι αναπληρωτές ενημερώνονται με γραπτό μήνυμα στο κινητό τους ότι προσλαμβάνονται σε σχολικές μονάδες.²⁸⁷

Ο Συνήγορος προτείνει να αναφέρουν οι φορείς στις προκηρύξεις τους την κατά προσέγγιση εγγύτερη ημερομηνία ανάρτησης των πινάκων αξιολόγησης (πριν από την οποία να μην τους δημοσιοποιούν) ή να υπάρχει σχετική ανακοίνωση στον ιστότοπό τους.

9.2. Ανάρτηση αξιολογικών πινάκων με αναλυτική μοριοδότηση και βαθμολόγηση

ΙΝΕΔΙΒΙΜ: Προσωρινοί πίνακες εκπαιδευτών ΔΙΕΚ με κωδικοποιημένα στοιχεία υποψηφίων

Αναφορές²⁸⁸ προς τον Συνήγορο του Πολίτη αφορούσαν το ζήτημα της ανάρτησης των πινάκων κατάταξης για τις θέσεις ωρομίσθιων εκπαιδευτών ΔΙΕΚ με κωδικούς, **χωρίς τα ονόματα των υποψηφίων**. Κατά την άποψη της Αρχής, οι σχετικές αναφορές αναδεικνύουν τα προβλήματα που δημιουργεί η εν λόγω πρακτική στη διαδικασία πρόσληψης ως προς τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των υποψηφίων και εν γένει την τήρηση της αρχής της διαφάνειας. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων των υποψηφίων δεν μπορεί να συνιστά άλλοθι για την έλλειψη διαφάνειας σε μία διαδικασία πρόσληψης, στον βαθμό μάλιστα που η δημοσιοποίηση των προσωπικών

287. <https://www.minedu.gov.gr/anaplirotos>

288. Φ.Υ. 268043, 267685/2019, 271259 /2020.

δεδομένων και η καταγραφή των στοιχείων, βάσει των οποίων έγινε η αξιολόγηση, έχουν ουσιώδη σημασία για την άσκηση των δικαιωμάτων των εκόντων έννομο συμφέρον.²⁸⁹ Πραγματοποιήθηκε παρέμβαση από τον Συνήγορο του Πολίτη προς το ΙΝΕΔΙΒΙΜ, το οποίο ενημέρωσε την Αρχή ότι στο εξής θα ανακοινώνονται οι πίνακες κατάταξης με την τωρινή τους μορφή (αριθμός πρωτοκόλλου αντί ονόματος), αλλά θα δίνεται η δυνατότητα στον κάθε συμμετέχοντα, μπαίνοντας στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής αιτήσεων με τον προσωπικό του κωδικό, να έχει πρόσβαση σε πίνακα κατάταξης με τα ονοματεπώνυμα και τα προσόντα των συνυποψηφίων. Με τον τρόπο αυτό θα έχουν γνώση των ονοματεπωνύμων μόνο όσοι έλαβαν μέρος στην κάθε πρόσκληση. Υιοθετείται μία πρακτική που φαίνεται να διασφαλίζει αφενός το δικαίωμα κάθε υποψηφίου να έχει πρόσβαση στα στοιχεία των συνυποψηφίων του για την άσκηση των νόμιμων δικαιωμάτων του και αφετέρου το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων του συνόλου των συμμετεχόντων.

10. Η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος αντιρρήσεων

10.1. Η έλλειψη ρητής πρόβλεψης σε προκηρύξεις για υποβολή ενστάσεων

Το δικαίωμα ένστασης, δηλ. η διατύπωση αντιρρήσεων εκ μέρους των υποψηφίων για ζητήματα που αφορούν την αξιολόγηση της αίτησής τους και τη διαδικασία εν γένει, δεν προβλέπεται ρητά σε όλες τις διαδικασίες προσλήψεων, γεγονός που

289. Πρβλ. Διαδικασία πλήρωσης θέσεων με σειρά προτεραιότητας στην παρ. 9 του άρθρου 18 ν. 2190/1994, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 13 του ν. 3801/2019: «Οι πίνακες προτεραιότητας των υποψηφίων του παρόντος άρθρου καταχωρίζονται στον δικτυακό τόπο του ΑΣΕΠ. Κάθε υποψήφιος δικαιούται να λάβει γνώση της αιτιολογίας με την οποία καθορίστηκε η σειρά προτεραιότητας τόσο του ίδιου όσο και των συνυποψηφίων του. Η αιτιολογία αυτή συνίσταται στην παράθεση στον οικείο πίνακα προτεραιότητας των στοιχείων και κριτηρίων, με βάση τα οποία καθορίστηκε η σειρά προτεραιότητας κάθε υποψηφίου». Ο υπεύθυνος επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων του ΑΣΕΠ, όπως προκύπτει από απάντηση που έδωσε σε πολίτη στις 27/05/2019, θεωρεί ότι σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις και προκειμένου να διασφαλιστούν οι αρχές της ίσης ευκαιρίας συμμετοχής, της αντικειμενικότητας, της αξιοκρατίας, της δημοσιότητας και της διαφάνειας, το ΑΣΕΠ προβαίνει στην ανάρτηση των πινάκων με καταγραφή όλων των στοιχείων επί τη βάση των οποίων αξιολογήθηκαν οι υποψήφιοι, καθώς και των προσωπικών στοιχείων με τα οποία αυτοί μπορούν να ταυτοποιηθούν (ονοματεπώνυμο, ΑΔΤ κ.λπ.). Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι όλοι οι συμμετέχοντες στη συγκεκριμένη προκήρυξη ως έχοντες έννομο συμφέρον να ασκήσουν ένσταση κατά των πινάκων, αλλά και οποιοσδήποτε τρίτος, μπορούν να ελέγξουν την ορθότητα των καταχωρισμένων στοιχείων επί τη βάση των οποίων οι υποψήφιοι αξιολογήθηκαν και κατατάχθηκαν. Έτσι, πέραν του ότι διασφαλίζονται οι προϋποθέσεις για την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων των εκόντων έννομο συμφέρον συνυποψηφίων, εξυπηρετείται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο και το δημόσιο συμφέρον που επιτάσσει απόλυτη διαφάνεια κατά τη διενέργεια προσλήψεων. Η ως άνω επεξεργασία, δεδομένου ότι περιορίζεται στους πίνακες διοριστέων και κατάταξης είναι σύννομη. Σχετικά έχει γνωμοδοτήσει η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (υπ' αρ. 62/2004 απόφαση).

δημιουργεί αμφισβήτηση εκ μέρους της Διοίκησης για την υποχρέωσή της να απαντά αιτιολογημένα. Ωστόσο, η έλλειψη ρητής πρόβλεψης στο θεσμικό πλαίσιο και τις προκηρύξεις σε ορισμένες διαδικασίες δεν αναιρεί το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα αναφοράς των υποψηφίων (άρθρο 10 παρ. 1 Σ αλλά και ν. 2690/1999 άρθρο 24: Αίτηση θεραπείας-ιεραρχική προσφυγή «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας») και τη συνακόλουθη υποχρέωση της Διοίκησης να απαντά αιτιολογημένα. Η έλλειψη έγγραφης αιτιολογημένης απάντησης στις αντιρρήσεις των υποψηφίων έχει ως αποτέλεσμα να αμφισβητείται δικαιολογημένα η τήρηση των αρχών της αξιοκρατίας, της διαφάνειας και της αμεροληψίας στις διαδικασίες προσλήψεων.

Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης: Έλλειψη έγγραφης αιτιολογημένης απάντησης σε ένσταση για τη διαδικασία πρόσληψης σε θέση επιστημονικού συνεργάτη

Ο Συνήγορος δέχτηκε αναφορά²⁹⁰ σχετική με την έλλειψη έγγραφης αιτιολογημένης απάντησης σε ένσταση που υποβλήθηκε για τη διαδικασία πρόσληψης σε θέση επιστημονικού συνεργάτη/ δικηγόρου με έμμισθη εντολή (άρθρου 43 ν. 4194/2013) βάσει προκήρυξης του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης. Μετά τη δημοσίευση του Πρακτικού Απόφασης της επιτροπής αξιολόγησης υποβλήθηκε από υποψήφια ένσταση, με συγκεκριμένες αιτιάσεις για τη βαθμολόγηση, για στοιχεία του φακέλου της που δεν ελήφθησαν υπόψη, αλλά και γενικότερα για παρατυπίες της διαδικασίας, ωστόσο δεν έλαβε απάντηση επί της ουσίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στον φορέα ότι η έλλειψη ρητής πρόβλεψης στον νόμο για την υποβολή ενστάσεων δεν αναιρεί την υποχρέωση της Διοίκησης σε μια διαδικασία πρόσληψης -στο πλαίσιο των αρχών της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, αλλά και του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος αναφοράς των υποψηφίων (άρθρο 10 παρ. 1 Σ, αλλά και ν. 2690/1999 α. 24: Αίτηση θεραπείας-ιεραρχική προσφυγή «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»)- να απαντά αιτιολογημένα για κάθε επιμέρους ζήτημα αναφορικά με τη διαδικασία αξιολόγησης/κατάταξή τους. Ο φορέας αρνήθηκε να δώσει απάντηση, με την αιτιολογία ότι το έργο της επιτροπής είχε ολοκληρωθεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη, κατόπιν ενδελεχούς έρευνας των διαθέσιμων στοιχείων, επανήλθε και επισήμανε στον φορέα ότι εύλογα **δημιουργείται προβληματισμός στην ενδιαφερόμενη για την τήρηση των αρχών της αμεροληψίας, της διαφάνειας και της αξιοκρατίας στη διαμόρφωση της κρίσης της επιτροπής**. Εν τέλει, δεν δόθηκε οποιαδήποτε απάντηση ούτε στα ζητήματα που έθετε η ενδιαφερόμενη με την ένστασή της, αλλά ούτε και σε όσα προέκυψαν από την έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη, με την επίκληση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου (μη ρητή πρόβλεψη δικαιώματος ένστασης) που έχει ως αποτέλεσμα το «διοικητικώς ανέλεγκτο» της απόφασης της επιτροπής αξιολόγησης.

290. Φ.Υ. 313500/2022.

10.2. Η σύνθεση Επιτροπών Εξέτασης Ενστάσεων

Συγχρόνως με τις Επιτροπές Επιλογής ο φορέας οφείλει να προβεί στη σύσταση και των Επιτροπών Εξέτασης Ενστάσεων επί των προσωρινών πινάκων/αποτελεσμάτων. Οι εν λόγω Επιτροπές αποτελούν, όπως και οι Επιτροπές Αξιολόγησης, **συλλογικά όργανα της Διοίκησης** και το θεσμικό τους πλαίσιο διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 7, 13, 14 και 5 του ν. 2690/1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»). Οι Επιτροπές Εξέτασης Ενστάσεων πρέπει να είναι διαφορετικές από τις Επιτροπές Επιλογής, ούτως ώστε να παρέχονται εκέγγυα αμερόληπτης κρίσης.

Υπουργείο Πολιτισμού: Μη διαφοροποίηση επιτροπής εξέτασης ενστάσεων από επιτροπή επιλογής

Η Αρχή εξέτασε αναφορές²⁹¹ σχετικές με διαδικασίες πρόσληψης του **Υπουργείου Πολιτισμού**, στις οποίες η επιτροπή επιλογής, η οποία εξέταζε τις αιτήσεις υποψηφιότητας, μοριοδοτούσε και προέβαινε στην κατάρτιση του αξιολογικού πίνακα, ταυτιζόταν με την επιτροπή εξέτασης των ενστάσεων. Σε κάποιες δε περιπτώσεις, όπως είχε διαπιστώσει ο Συνήγορος του Πολίτη μελετώντας τις σχετικές ανακοινώσεις πρόσληψης, προβλεπόταν η εξέταση των ενστάσεων από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Περιφερειακής Υπηρεσίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε, προκειμένου να παρέχονται στους υποψήφιους εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης, να διαφοροποιείται η επιτροπή επιλογής από την επιτροπή εξέτασης ενστάσεων²⁹². Η πρόταση έγινε αποδεκτή.

10.3. Οι προθεσμίες των ενστάσεων

ΕΚΠΑ: Έναρξη προθεσμίας άσκησης ένστασης σε διαδικασία πρόσληψης

Σε προκήρυξη πρόσληψης προσωπικού με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου από τον Ειδικό Λογαριασμό Διαχείρισης Κονδυλίων του ΕΚΠΑ, ως εναρκτήρια ημερομηνία για την πενθήμερη προθεσμία άσκησης ενστάσεων ορίστηκε η επόμενη ημέρα από τη διαδικτυακή ανάρτηση της απόφασης του αρμοδίου οργάνου περί **έγκρισης του πρακτικού της επιτροπής αξιολόγησης**. Ωστόσο, στην εγκριτική αυτή απόφαση δεν αναφέρονταν κρίσιμα στοιχεία, πλήρη γνώση των οποίων λαμβάνουν οι ενδιαφερόμενοι μόνο από τη στιγμή **κοινοποίησης του πρακτικού της επιτροπής αξιολόγησης**. Η γνώση των στοιχείων αυτών είναι κρίσιμη ώστε να ασκήσουν αποτελεσματικά το νόμιμο δικαίωμα αντιρρήσεών τους. Η Αρχή πρότεινε προς τον φορέα, σε μελλοντικές προκηρύξεις, να καθορίζεται ως κρίσιμη ημερομηνία έναρξης της προθεσμίας ενστάσεων η επόμενη ημέρα από τη **γνώση του περιεχομένου**

291. Ενδ. Φ.Υ. 186193/2014.

292. Έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 186193/40061/31.7.2014.

του **πρακτικού της επιτροπής αξιολόγησης**. Μετά από έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη προκύπτει ότι εξακολουθεί σε προκηρύξεις των ΕΛΚΕ Πανεπιστημίων να προβλέπεται ως εναρκτήρια ημερομηνία για τη σύντομη προθεσμία άσκησης ενστάσεως κατά του πίνακα κατάταξης υποψηφίων η επόμενη της ανάρτησης της εγκριτικής απόφασης του πρακτικού αξιολόγησης, οι δε ενστάσεις που υποβάλλονται μετά την παρέλευση της άνω προθεσμίας απορρίπτονται ως εκπρόθεσμες, ανεξαρτήτως του λόγου που οδήγησε στην εκπρόθεσμη υποβολή.

10.4. Η μη αιτιολογημένη απόρριψη ενστάσεων/αιτήσεων θεραπείας

ΔΙΕΚ: Μη αιτιολογημένη απόρριψη αντιρρήσεων σε διαδικασία πρόσληψης εκπαιδευτικών

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε²⁹³ ανατιολογητη απόρριψη ιεραρχικής προσφυγής κατά της μοριοδότησης σε διαδικασία πρόσληψης ωρομίσθιων εκπαιδευτών ΔΙΕΚ. Κατά την άποψη της Αρχής, η αιτιολογία της απόρριψης δεν ήταν ειδική και επαρκής, δεδομένου ότι δεν αντικρούονταν οι ισχυρισμοί που προβάλλονταν και απλώς επαναλαμβάνονταν **οι ταυτόσημες διατυπώσεις των πρακτικών** της Επιτροπής Ενστάσεων. Επίσης, δεν υπήρξε αναλυτική καταγραφή των δικαιολογητικών που υποβλήθηκαν, προκειμένου να ελεγχθεί η βασιμότητα ή μη των ισχυρισμών αναφερόμενου περί απώλειάς τους. Η απορριπτική της προσφυγής απόφαση δεν συνοδευόταν από τα σχετικά πρακτικά, ενώ η απάντηση στον Συνήγορο του Πολίτη από τον φορέα δεν κοινοποιήθηκε στον αναφερόμενο. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι οι προσφυγές των υποψηφίων είναι αναγκαίο να εξετάζονται ενδελεχώς και όχι με απλή παραπομπή στα σχετικά πρακτικά της επιτροπής ενστάσεων, στα οποία άλλωστε οι υποψήφιοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης, χωρίς να απαιτείται να καταβάλουν υπέρογκο παράβολο για την άσκηση ένστασης.

Εφορεία Αρχαιοτήτων Καβάλας: Ελλιπής αιτιολόγηση απόρριψης ένστασης σε διαδικασία προσλήψεων

Υποψήφια²⁹⁴ σε προκήρυξη Εφορείας Αρχαιοτήτων για πλήρωση θέσεων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου διαμαρτυρήθηκε για την κατάταξη άλλων συμμετεχουσών, οι οποίες επιλέχθηκαν προς πρόσληψη. Στην προκήρυξη προβλεπόταν, όσον αφορά την κατάταξη των υποψηφίων, ότι το 60% των προκηρυσσόμενων θέσεων θα καλυπτόταν από υποψήφιους/ες που έχουν συναφή με την προκηρυσσόμενη θέση εμπειρία, τουλάχιστον έξι (6) μηνών, και το 40% από υποψήφιους/ες χωρίς σχετική εμπειρία. Η αναφερόμενη, η οποία δεν είχε σχετική

293. Φ.Υ. 254486/2019.

294. Φ.Υ. 288951/2020.

εμπειρία, άσκησε ένσταση ισχυριζόμενη ότι οι επιλεγείσες υποψήφιος κατετάγησαν σε πίνακα θέσεων υποψηφίων χωρίς εμπειρία, αν και είχαν σχετική εμπειρία μετά τη λήψη πτυχίου. Η ένσταση απορρίφθηκε. Ο Συνήγορος του Πολίτη με παρέμβαση του ζήτησε ειδική και ερειδόμενη στην προκήρυξη αιτιολόγηση της απόρριψης της ένστασης. Εν συνεχεία, ενημερώθηκε από την υπηρεσία ότι υπεβλήθη σχετικό ερώτημα στις κεντρικές Δ/νσεις του Υπουργείου Πολιτισμού. Η Αρχή επανήλθε, ζητώντας διευκρινίσεις από τον φορέα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα των ενεργειών του σε σχέση με την υποβολή τού ως άνω ερωτήματος, για το περιεχόμενο αυτού, καθώς και για την απάντηση που τυχόν έχει δοθεί. Εντωμεταξύ, κατατέθηκε αίτηση στα διοικητικά δικαστήρια για την ακύρωση των συναφών διοικητικών πράξεων και λόγω της επιγενόμενης εκκρεμοδικίας ο Συνήγορος του Πολίτη δεν συνέχισε την έρευνά του.

Γενικό Νοσοκομείο στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας: Ελλιπής αιτιολόγηση απόρριψης αίτησης θεραπείας σε διαδικασία επιλογής

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορά²⁹⁵ σχετική με διαδικασία επιλογής προσωπικού από Νοσοκομείο στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για σύναψη σύμβασης ακτινοφυσικού με καθεστώς έκδοσης απόδειξης παροχής υπηρεσιών. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε, στις σχετικές παρατηρήσεις του προς τον φορέα, ότι η μη αναγνώριση ως εργασιακής εμπειρίας της συμμετοχής σε ερευνητικό πρόγραμμα κινείται εκτός των ρητώς οριζομένων στην προκήρυξη. Θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη και να αξιολογηθούν από την αρμόδια επιτροπή τυχόν **τεκμηριωμένα στοιχεία**-βεβαιώσεις της επικαλούμενης εργασιακής εμπειρίας και να μην αποκλειστεί εξ ορισμού η αναγνώριση ως εργασιακής εμπειρίας της ερευνητικής δραστηριότητας. Με καθυστέρηση, η οποία αποδόθηκε στις έκτακτες συνθήκες της πανδημίας, η Αρχή ενημερώθηκε ότι ο φορέας, καθ' υπόδειξή της, διεξήγαγε αλληλογραφία με την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΕ), ως αρμόδια Αρχή για τον τομέα της ακτινοπροστασίας, σχετικά με το ερώτημα αν η συμμετοχή σε ερευνητικό πρόγραμμα πληροί την προϋπόθεση της απαιτούμενης από την προκήρυξη αποδεδειγμένης τριετούς εργασιακής εμπειρίας ακτινοφυσικού σε νοσοκομείο. Τελικώς, σύμφωνα με το πρακτικό της επιτροπής αξιολόγησης των υποψηφιοτήτων της οικείας πρόσκλησης, ελήφθη υπόψη το απαντητικό έγγραφο της ΕΕΑΕ και ο φορέας ενέμεινε στην άποψή του.

10.5. Η πρόσβαση σε στοιχεία συνυποψηφίων και η χορήγηση πρακτικών επιλογής/ συνέντευξης²⁹⁶

Η εμπειρία του Συνηγόρου του Πολίτη κατέδειξε ότι, στο πλαίσιο των διαγωνιστικών

295. Φ.Υ. 278430/2020.

296. Αναλυτική επί του θέματος η υπ' αρ. 50/2021 Γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

διαδικασιών, η στάση των φορέων είναι σθεναρά αμυντική απέναντι στο αίτημα για χορήγηση στοιχείων που αφορούν κυρίως α) **τα στοιχεία συνυποψηφίων** τους που θεμελιώνουν την επιλογή τους, β) **τα πρακτικά επιλογής**, για διαδικασίες όπου δεν προβλέπεται μοριοδότηση, στα οποία θα πρέπει να είναι καταγεγραμμένη η αξιολόγηση εκάστου υποψήφιου, η συγκριτική αξιολόγηση των υποψηφίων και η εισήγηση για τον/ην υποψήφιο/α που επιλέγεται και γ) **τα πρακτικά συνέντευξης**.

Βάσει των γενικών διατάξεων του άρθρου 76 και 77 του ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας ΕΕ 2016/2102 και της Οδηγίας ΕΕ 2019/1024 - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας ΕΕ 2018/1972)», οι φορείς υποχρεούνται να αναρτούν στο διαδίκτυο πληροφορίες που αφορούν συγκεκριμένη διαδικασία πρόσληψης (απόφαση σύστασης επιτροπής επιλογής, αξιολογικούς πίνακες, αποφάσεις σύναψης σύμβασης εργασίας κ.λπ.) όχι, όμως, τα προαναφερθέντα (α, β, γ) στοιχεία, προφανώς στο πλαίσιο προστασίας άλλων δικαιωμάτων που ενδεχομένως θα θίγονταν εν προκειμένω (π.χ. προστασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων). Η άρνηση χορήγησης αυτών των στοιχείων, ειδικά όταν δεν συνοδεύεται από επαρκή αιτιολογία, αποτελεί σημείο τριβής μεταξύ Διοίκησης και πολίτη-υποψήφιου. Ενίστε η Διοίκηση αρνείται να ικανοποιήσει το αίτημα του υποψήφιου ακόμη και μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη.

Όταν ο υποψήφιος σε μία διαγωνιστική διαδικασία επιθυμεί να ελέγξει την εγκυρότητα της διαδικασίας, η Διοίκηση δεν μπορεί να επικαλείται μυστικότητα της διαδικασίας και να αποφασίζει κατά το δοκούν, αν θα χορηγήσει ζητούμενα στοιχεία ή όχι. Πολύ δε περισσότερο, δεν μπορεί να ζητά από τους ενδιαφερόμενους εισαγγελική παραγγελία,²⁹⁷ προκειμένου να εκτελέσει το καθήκον της στο πλαίσιο της **αρχής της φανεράς δράσης** της. Η χορήγηση από τον φορέα στοιχείων συνυποψηφίων, εκτός του ότι ικανοποιεί το δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση, αποδεικνύει κατά το πλείστον την αδιάβλητη και αντικειμενική διαδικασία που ακολουθήθηκε και εδραιώνει την αξιοπιστία του φορέα, διαλύοντας οποιαδήποτε αμφιβολία για τη νομιμότητα των ενεργειών αυτού. Με τις διατάξεις του Συντάγματος, ορίζονται το δικαίωμα στην πληροφόρηση και οι περιορισμοί του (άρθρο 5Α), η προστασία των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9Α) και η υποχρέωση απάντησης της Διοίκησης στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών και χορήγησης εγγράφων μέσα σε ορισμένη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των εξήντα (60) ημερών (άρθρο 10). Με τις διατάξεις

297. Η εισαγγελική παραγγελία έχει την έννοια της υποχρέωσης της Διοίκησης να διερευνήσει (πρωτογενώς) το σχετικό αίτημα πρόσβασης και να αποφανθεί επί αυτού αιτιολογημένα (κάτι που προβλέπει ούτως ή άλλως ρητώς το άρθρο 5 παρ. 6 ν. 2690/1999). Η υποχρέωση των δημόσιων υπηρεσιών να κρίνουν αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις πρόσβασης είναι άμεση και δεν τελεί υπό την προηγούμενη έγκριση ή εντολή του εισαγγελέα κατά το άρθρο 25 παρ. 4 ν. 1756/1988, η σχετική εξουσία του οποίου είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη (Ολομέλεια ΝΣΚ 727/2001). Η εισαγγελική παραγγελία συνιστά επιτακτική εντολή προς διερεύνηση του αιτήματος χορήγησης των στοιχείων και υποχρεώνει τη Διοίκηση σε σαφή και αιτιολογημένη (αρνητική ή θετική) απάντηση προς τον αιτούντα.

του άρθρου 5 του ν. 2690 /1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»), όπως ισχύει, ο νομοθέτης καθιερώνει την αρχή της δημοσιότητας και της διαφάνειας της διοικητικής δράσης, προβλέποντας την πρόσβαση στα έγγραφα που τηρεί η Διοίκηση στα αρχεία της. Επιπλέον, από γνωμοδοτήσεις του ΝΣΚ (50/2021, 503/2002, 277/90, 446/89) προκύπτει ότι τα ιδιωτικά έγγραφα δύναται να εκληφθούν ως διοικητικά έγγραφα, εφόσον η Διοίκηση έχει στηριχτεί σε αυτά για τη λήψη μιας απόφασης. Επομένως, και σε αυτά τα στοιχεία δικαιούται να έχει πρόσβαση ο υποψήφιος κατά τις ανωτέρω διατάξεις.

Όσον αφορά την στάθμιση μεταξύ του δικαιώματος πρόσβασης σε στοιχεία συνυποψηφίων και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των συνυποψηφίων, εφαρμόζονται τόσο οι διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας») όσο και του άρθρου 42 του ν. 4624/2019 (μέτρα εφαρμογής του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων). Σύμφωνα με το τελευταίο άρθρο, η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας που αφορούν στη χορήγηση εγγράφων από φορείς του δημοσίου τομέα παραμένει ανεπηρέαστη, όταν το περιεχόμενο των εγγράφων αυτών αποτελούν **δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα**. Σύμφωνα δε με αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (17/2002, 56/2003 και 40/2005 κ.λπ.), οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν στον βαθμό που δεν είναι αντίθετες στα οριζόμενα στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων, έχει κριθεί ότι η ανακοίνωση των στοιχείων των επιλεγέντων συνυποψηφίων σε άλλον υποψήφιο είναι νόμιμη και χωρίς τη συγκατάθεσή τους, εφόσον αυτά ζητούνται νομίμως, ήτοι με έγγραφη αίτηση και τεκμηρίωση του εννόμου συμφέροντος, το οποίο είναι η άσκηση των εκ του νόμου δικαιωμάτων προσβολής των σχετικών αποφάσεων και πινάκων και εφόσον η ανακοίνωση περιορίζεται στη χορήγηση των στοιχείων εκείνων μόνο που αποτέλεσαν τη βάση της αξιολόγησης των υποψηφίων για την κατάληψη της προς πλήρωση θέσης. Εάν μεταξύ των στοιχείων περιλαμβάνονται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, δεν δίδεται πια άδεια από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για τη χορήγησή τους, αλλά ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει το βάρος να ελέγξει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη χορήγησή τους. Τέλος, πριν την ανακοίνωση των στοιχείων των συνυποψηφίων πρέπει να ενημερώνονται τα υποκείμενα των δεδομένων με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Νοσοκομείο Άγιος Σάββας: Δικαίωμα πρόσβασης σε στοιχεία συνυποψηφίων

Το ζήτημα της μη ικανοποίησης αιτήματος πρόσβασης στα ονόματα των προσληφθέντων βάσει προκήρυξης στο Νοσοκομείο Άγιος Σάββας απασχόλησε την Αρχή²⁹⁸. Ο φορέας **αρνήθηκε την πρόσβαση** επικαλούμενος τις διατάξεις του ν. 4624/2019 περί προστασίας προσωπικών δεδομένων. Κατά την άποψη της Αρχής, δεν μπορεί να θεωρηθεί αιτιολογημένη η εν λόγω άρνηση, δεδομένου ότι οι διαδικασίες προσλήψεων διέπονται από την αρχή της διαφάνειας, η οποία

298. Φ.Υ. 267063/2019.

υπαγορεύει την εξέταση του αιτήματος υπό το πρίσμα του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»). Κάλυψε δε τον φορέα σε ενημέρωση για τις περαιτέρω ενέργειές του, αναφορικά με το αίτημα πρόσβασης στα ονόματα των προσληφθέντων.

ΔΕΗ/Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης: Χορήγηση στοιχείων σε πολίτες που διαμένουν μακριά από την έδρα του φορέα

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξέτασε αναφορές²⁹⁹ σχετικές με διαγωνιστικές διαδικασίες της ΔΕΗ και της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Οι φορείς καταρχάς δεν αρνήθηκαν να ικανοποιήσουν το αίτημα ενδιαφερομένων για χορήγηση στοιχείων συνυποψηφίων πλην, όμως, ζήτησαν από τους/ις αιτούντες/ούσες **να μεταβούν από τον τόπο κατοικίας τους** στην έδρα των φορέων, δυσχεραίνοντας αδικαιολόγητα την άσκηση του δικαιώματός για πρόσβαση σε έγγραφα. Επιπλέον, στη μία περίπτωση ετέθη και θέμα προστασίας προσωπικών δεδομένων, το οποίο ο φορέας συνέδεσε με την αποστολή των στοιχείων, όχι όμως με την επιτόπια επίδειξη αυτών. Ωστόσο, μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη, καθώς και την επισήμανση ότι η Διοίκηση οφείλει, στο πλαίσιο της αρχής της χρηστής διοίκησης, να διευκολύνει τους πολίτες στην άσκηση των δικαιωμάτων τους, οι φορείς **απέστειλαν φωτοαντίγραφα** των ζητηθέντων στοιχείων στον τόπο κατοικίας των πολιτών.

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής: Επαναλαμβανόμενη άρνηση χορήγησης στοιχείων επιλεγέντων

Μετά από την έκδοση των αποτελεσμάτων από φορέα του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής αναφερόμενος ζήτησε, επανειλημμένως, πρόσβαση στα στοιχεία των επιλεγέντων³⁰⁰. Ο φορέας παρέπεμψε στο γραφείο Υπουργού Μεταναστευτικής Πολιτικής, όπου είχαν αποσταλεί οι φάκελοι των υποψηφίων. Μετά την άπρακτη πάροδο πολύμηνου χρονικού διαστήματος, τελικώς ικανοποιήθηκε το αίτημα και χορηγήθηκαν στον ενδιαφερόμενο **με μεγάλη καθυστέρηση** κάποια από τα ζητηθέντα στοιχεία.

ΙΝΕΔΙΒΙΜ/Εφορεία Αρχαιοτήτων/ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ): Αναγραφή στις προκηρύξεις του δικαιώματος πρόσβασης σε στοιχεία συνυποψηφίων

I. Κατά τα έτη 2012-2013, ο Συνήγορος του Πολίτη υπήρξε αποδέκτης μεγάλου αριθμού αναφορών πολιτών στο πλαίσιο διαγωνιστικών διαδικασιών του Ινστιτούτου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ). Οι αναφερόμενοι αιτούσαν τη χορήγηση στοιχείων συνυποψηφίων τους, όμως ο φορέας αρνούσαν να τα χορηγήσει. Μετά από παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη το αίτημα του κάθε ενδιαφερόμενου ικανοποιούνταν. Επιπλέον, μετά από υπόδειξη του Συνηγόρου

299. Φ.Υ. 277789, 283593/2020.

300. Φ.Υ. 260118/2019 (έγγρ. Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 247475/37543/27.8.2018).

του Πολίτη προστέθηκε στις προκηρύξεις του εν λόγω φορέα η εξής παράγραφος: «Ενημερώνονται οι υποψήφιοι ότι, σύμφωνα με την υπ' αρ. 17/2002 Απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, θα παρέχεται δυνατότητα πρόσβασης σε στοιχεία που αφορούν τους λοιπούς υποψηφίους, προκειμένου να ασκήσουν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία (έγγραφο αίτηση, τεκμηρίωση υπέρτερου έννομου συμφέροντος) με την επιφύλαξη για τα στοιχεία που αφορούν σε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα».

II. Το ίδιο συνέβη και με τις προκηρύξεις των περιφερειακών υπηρεσιών (**Εφορείες Αρχαιοτήτων**) του Υπουργείου Πολιτισμού.

III. Μετά την ικανοποίηση αιτημάτων εκπαιδευτικών υποψηφίων για πρόσληψη για χορήγηση στοιχείων συνυποψηφίων, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στον **ΟΑΕΔ** (νυν ΔΥΠΑ) να αναγράφεται το δικαίωμα πρόσβασης σε στοιχεία συνυποψηφίων στις προκηρύξεις του, όπως και συνέβη κατά το έτος 2013. Ωστόσο, κατά το έτος 2017, ετέθη σε γνώση του Συνηγόρου του Πολίτη³⁰¹ μη ικανοποίηση αιτήματος ενδιαφερομένου για πρόσβαση σε στοιχεία συνυποψηφίου. Με έγγραφο προς τον ΟΑΕΔ, ο Συνήγορος του Πολίτη μνημόνευσε τη σχετική νομοθεσία, καθώς και τις σχετικές αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και ζήτησε να ικανοποιηθεί το αίτημα. Η αρμόδια επιτροπή αρνήθηκε τη χορήγηση στοιχείων με την αιτιολογία της έλλειψης πρόβλεψης στην προκήρυξη. Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε ότι η πρόσβαση σε στοιχεία συνυποψηφίου αποτελεί **αναφαίρετο δικαίωμα του κάθε υποψηφίου** που συμμετέχει σε διαγωνιστική διαδικασία, βάσει διατάξεων του Συντάγματος και ειδικού νόμου, οι οποίες έχουν καθολική ισχύ ασχέτως της αναγραφής τους στην προκήρυξη. Τελικώς, το αίτημα ικανοποιήθηκε. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στον ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ) το γεγονός της αναβίωσης ενός θέματος που θεωρούσε λυμένο, ωστόσο, χρειάστηκε εκ νέου η παρέμβασή του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει να αναγράφεται σε όλες τις προκηρύξεις, σύμφωνα με την οδηγία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, το δικαίωμα πρόσβασης σε στοιχεία συνυποψηφίων με επισήμανση της σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 17/2002 απόφαση της ΑΠΔΠΧ σύστασης.

10.6. Οι καθυστερήσεις απάντησης σε ενστάσεις/αιτήσεις θεραπείας

Στις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 24 του ν. 2690/1999 («Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας») προβλέπεται η **υποχρέωση απάντησης της Διοίκησης** σε αίτηση θεραπείας-ιεραρχική προσφυγή το αργότερο μέσα σε τριάντα (30) ημέρες, εκτός αν από ειδικές διατάξεις προβλέπεται διαφορετική προθεσμία.

301. Φ.Υ. 236315/2017.

ΔΙΕΚ/ΙΝΕΔΙΒΙΜ: Μεγάλη καθυστέρηση απάντησης σε αντιρρήσεις στο πλαίσιο προσλήψεων εκπαιδευτών

- I. Ζητήθηκε³⁰² η παρέμβαση του Συνηγόρου, επειδή, παρότι είχε παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από την αίτηση θεραπείας αναφορικά με διαδικασία πρόσληψης εκπαιδευτών στα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΙΕΚ), δεν είχε υπάρξει έγγραφη απάντηση. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη και την επισήμανση της σχετικής νομοθεσίας (άρθρο 24 παρ. 2 του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας»), η αρμόδια υπηρεσία εξέδωσε καθυστερημένη απόφαση, με την οποία η αίτηση θεραπείας γινόταν εν μέρει δεκτή. Δεδομένου ότι η αίτηση θεραπείας απορρίφθηκε εν μέρει, χωρίς να προκύπτουν από τη σχετική απόφαση οι λόγοι της απόρριψης, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε να αποσταλούν στον ενδιαφερόμενο στοιχεία-έγγραφα που να καθιστούν την εν λόγω απάντηση αιτιολογημένη. Εν τέλει, ο φορέας ανταποκρίθηκε θετικά στην παρέμβαση του Συνηγόρου. Η Αρχή επισήμανε ότι το **δικαίωμα για λήψη έγγραφης απάντησης σε αίτηση θεραπείας ή ιεραρχική προσφυγή εντός ορισμένης προθεσμίας** είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη **διασφάλιση του ελέγχου νομιμότητας** σε διαδικασίες πρόσληψης, συνεπώς η μη έγκαιρη απάντηση κατέστησε στην πράξη μη αποτελεσματική την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος των υποψηφίων και συνιστά –κατ’ επέκταση– **μείζον φαινόμενο κακοδιοίκησης**.
- II. Στο πλαίσιο της διερεύνησης αναφοράς³⁰³ σχετικής με πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος εκπαιδευτών ενηλίκων, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε στον φορέα του ΥΠΑΙΘ (ΙΝΕΔΙΒΙΜ) ζητήματα νομιμότητας της διαδικασίας (αόριστος όρος προκήρυξης που οδήγησε σε απόρριψη μεγάλου αριθμού αιτήσεων³⁰⁴ και ανάρτηση των πινάκων κατάταξης χωρίς ονόματα αλλά με κωδικούς³⁰⁵). Η απάντηση του φορέα δόθηκε μετά την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος. Ο Συνήγορος του Πολίτη σημείωσε ότι προϋπόθεση, προκειμένου η συνεργασία του με τους φορείς να είναι αποτελεσματική και οι πολίτες να λαμβάνουν εγκαίρως απαντήσεις στα ζητήματα που θέτουν, είναι η **έγγραφη απάντηση από τους φορείς** στα ερωτήματά τους **να δίδεται σε εύλογο χρόνο**, χωρίς να απαιτούνται συνεχείς υπενθυμίσεις.

302. Φ.Υ. 273195/2020.

303. Φ.Υ. 271259 /2020.

304. Ο σχετικός όρος προέβλεπε τα εξής: «Στην περίπτωση που ανακρίβης και λανθασμένη καταχώριση των δηλωθέντων στοιχείων των υποψηφίων ή η εκτυπωμένη αίτηση δεν φέρει την υπογραφή του υποψηφίου ή δεν συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά ή δεν πληροί τους όρους και προϋποθέσεις της σχετικής πρόσκλησης ή δεν τεκμηριώνεται ιδιότητα που δηλώθηκε και μοριοδοτήθηκε, η αίτηση απορρίπτεται και ο υποψήφιος διαγράφεται από τους πίνακες επιτυχόντων».

305. Αναλυτικά στο Μέρος 2^ο κεφ. 7.2.

11. Τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν μετά την επιλογή και πριν την πρόσληψη

11.1. Παράκαμψη πινάκων επιλεγέντων

ΔΙΕΚ/ΕΠΑΣ/ΟΑΕΔ (νυν ΔΥΠΑ): Πρόσληψη προσωπικού εκτός αξιολογικού πίνακα

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε³⁰⁶ το ζήτημα της ανάθεσης διδακτικών ωρών για τα εργαστηριακά μαθήματα συγκεκριμένης ειδικότητας ΔΙΕΚ σε εκπαιδευτές μη διαθέτοντες τα προσόντα που ορίζει ο οδηγός σπουδών. Η Αρχή διαπίστωσε ότι, καθώς το Εργαστηριακό Κέντρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην οποία υπαγόταν το συγκεκριμένο ΔΙΕΚ δεν διέθετε εργαστήριο, ανατέθηκαν εργαστηριακά μαθήματα κατά προτεραιότητα, βάσει σχετικού μνημονίου συνεργασίας με το ΕΑΠ, σε εκπαιδευτές του ΕΑΠ, οι οποίοι, ωστόσο, δεν πληρούσαν τα προσόντα που ορίζει ο οδηγός σπουδών της ειδικότητας, αλλά ήταν κάτοχοι πτυχίων παρεμφερών ειδικοτήτων με μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο διδακτικό αντικείμενο. Το Υπουργείο Παιδείας, κατόπιν παρέμβασης του Συνηγόρου, απέστειλε **σύσταση στον Διευθυντή** θέτοντας ζητήματα ως προς την επιλογή εκπαιδευτών, στους οποίους ανατίθενται κατά προτεραιότητα διδακτικές ώρες σε εξωτερικά εργαστήρια, αναθέσεις οι οποίες πρέπει οπωσδήποτε να είναι σύμφωνες με τα προσοντολόγια εκπαιδευτών που ορίζουν οι οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων των ΔΙΕΚ.

ΔΙΕΚ: Μη νομότυπες αναθέσεις ωρών σε εκπαιδευτές

Σε σχετική με την επιλογή εκπαιδευτών ΔΙΕΚ αναφορά³⁰⁷ διαπιστώθηκε η ανάθεση διδακτικών ωρών σε μη πιστοποιημένο εκπαιδευτή με χαμηλότερη κατάταξη στον αξιολογικό πίνακα, συγκριτικά με έτερο υποψήφιο που ήταν πιστοποιημένος. Η αίτηση θεραπείας απορρίφθηκε με το αιτιολογικό ότι, λόγω μη έγκρισης οδηγού σπουδών, οι αναθέσεις των μαθημάτων έγιναν «**με ευθύνη του Διευθυντή**». Κατά την άποψη της Αρχής, δημιουργείται ιδιαίτερος προβληματισμός με την παράκαμψη υποψηφίου στη διαδικασία των αναθέσεων, δεδομένου ότι η έλλειψη οδηγού σπουδών σε μία ειδικότητα δεν μπορεί να αναιρεί τον βασικό κανόνα ότι **οι πιστοποιημένοι και εγγεγραμμένοι εκπαιδευτές** στα μητρώα εκπαιδευτών ενηλίκων του ΕΟΠΠΕΠ επιλέγονται κατά προτεραιότητα. Επισημάνθηκε, περαιτέρω, η έλλειψη μηχανισμών ελέγχου για την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών και κατ'επέκταση, η έλλειψη κυρώσεων στους κατά νόμο υπεύθυνους για την ανάθεση των ωρών διδασκαλίας.

306. Φ.Υ. 282565/2020.

307. Φ.Υ. 273195/2020, όμοια και Φ.Υ. 268043/2019.

ΔΙΕΚ: Μη πρόσληψη εκπαιδευτή παρά τη σειρά κατάταξής του

Ετέθη υπόψη του Συνηγόρου του Πολίτη το ζήτημα της μη επιλογής εκπαιδευτή προς ανάληψη ωρών διδασκαλίας σε ΔΙΕΚ παρά τη σειρά κατάταξής του στους αξιολογικούς πίνακες, με το αιτιολογικό ότι ο Διευθυντής επικαλέστηκε γενικά την προηγούμενη κακή συνεργασία του εκπαιδευτή με το ΔΙΕΚ³⁰⁸. Η Αρχή επισήμανε ότι υφίσταται κενό στο ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο όσον αφορά τη συνεκτίμηση του επιπέδου προηγούμενης συνεργασίας με το ΔΙΕΚ ως ενός από τα κριτήρια μη επιλογής εκπαιδευτή³⁰⁹. Η εν λόγω συνεκτίμηση ελέγχεται ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, εφόσον δεν βασίζεται σε εκθέσεις αξιολόγησης στις οποίες να γίνεται στάθμιση, βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων, της επαγγελματικής ικανότητας και καταλληλότητας του υποψηφίου σε σχέση με το αντικείμενο της εργασίας του και τα καθήκοντά του.

Εφορεία Αρχαιοτήτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου: Παράκαμψη αξιολογικού πίνακα κατά την ανανέωση/παράταση σύμβασης

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε το θέμα³¹⁰ της μη ανανέωσης σύμβασης εργαζομένου σε Εφορεία Αρχαιοτήτων (ΥΠΠΟΑ) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, παρά την υψηλή κατάταξή του στον αξιολογικό πίνακα βάσει του οποίου έγιναν οι αρχικές προσλήψεις. Ως προς τους λόγους της μη ανανέωσης, ο φορέας ενημέρωσε ότι, λόγω περικοπής του προϋπολογισμού του έργου, αναγκαστικά προέβη σε μείωση του απασχολούμενου προσωπικού, λαμβάνοντας υπόψη την όσο το δυνατό αποδοτικότερη διαχείριση του προϋπολογισμού σε συνδυασμό με την άρτια υλοποίηση του υπολειπόμενου φυσικού αντικειμένου. Κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, η απάντηση της Εφορείας ήταν γενική και αόριστη, η δε παράλειψη στις ανανεώσεις των συμβάσεων του ενδιαφερόμενου, ο οποίος κατείχε την πρώτη θέση στον αξιολογικό πίνακα αρχικών προσλήψεων, βρισκόταν εκτός πλαισίου της αρχής της διαφάνειας και αντικειμενικότητας που οφείλει να διέπει τη δράση της Διοίκησης. Πρότεινε προς το Υπουργείο Πολιτισμού να αναφέρεται στην προκήρυξη ενδεχόμενη παράταση της διάρκειας της σύμβασης μέχρι π.χ. την ολοκλήρωση του έργου και, σε περίπτωση ανανέωσης συμβάσεων, να λαμβάνεται υπόψη η κατάταξη των υποψηφίων στον αρχικό πίνακα αξιολόγησης, με υποχρέωση της υπηρεσίας να αιτιολογήσει ειδικώς και επαρκώς τυχόν μη ανανέωση σύμβασης (π.χ. την απόδοση του συμβασιούχου κατά τον χρόνο διάρκειας της προηγούμενης σύμβασης βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων)³¹¹. Η πρόταση έγινε αποδεκτή.

308. Φ.Υ. 267911/2019.

309. Άρθρο 27 παρ. 15Δ του ν. 4186/2013.

310. Φ.Υ. 183823/2014.

311. Έγγραφο Συνηγόρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 186193/40061/31.7.2014.

11.2. Οι καθυστερήσεις στη διαδικασία διορισμού/πρόσληψης

Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης: Επιτυχόντες μη διοριστέοι στην υπ' αρ. 8/1997 προκήρυξη του ΑΣΕΠ

Η Αρχή δέχτηκε αναφορά³¹² σχετική το ζήτημα αδιόριστου επιτυχόντος στην υπ' αρ. 8/1997 προκήρυξη του ΑΣΕΠ. Υπεβλήθη αίτημα προς το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με επίκληση της υποχρέωσης του Υπουργείου για σταδιακό διορισμό των επιτυχόντων της εν λόγω προκήρυξης, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων του άρθρου 38 του ν. 4369/2016 όπως ισχύουν (κατάταξη σε νέο πίνακα διοριστέων και σταδιακός διορισμός με απόφαση κατανομής του Υπουργού Εσωτερικών)³¹³. Στην απάντηση του Υπουργείου αναφερόταν ότι θα εκδοθεί νέα προκήρυξη, εφόσον εγκριθεί σχετικό αίτημα από την Επιτροπή της ΠΥΣ 33/2006, «στο πλαίσιο πάντα των δυνατοτήτων της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας, αλλά και των υπηρεσιακών αναγκών». Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από τον φορέα να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες, προκειμένου να διοριστούν κατά προτεραιότητα οι εναπομείναντες/ασες επιτυχόντες/ούσες της προκήρυξης του ΑΣΕΠ, δεδομένου ότι η «διαίωσιση» της σχετικής διαδικασίας αντιβαίνει σε κάθε έννοια χρηστής διοίκησης. Η ανταπόκριση του φορέα ήταν εξαιρετικά καθυστερημένη και επί της ουσίας αρνητική.

11.2.1. Η εκτέλεση των αποφάσεων ΑΣΕΠ (αναμορφωμένοι πίνακες ή αντικατάσταση προσληπτέων/διοριστέων)

Οι διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 2190/1994,³¹⁴ όπως ισχύουν για το προσωπικό ορισμένου χρόνου προβλέπουν την υποχρέωση εκτέλεσης από τους οικείους φορείς της απόφασης αναμόρφωσης των πινάκων βάσει του ελέγχου του ΑΣΕΠ που συνεπάγεται ανακατάταξη των υποψηφίων. Επιπλέον, σύμφωνα με τις διατάξεις

312. Φ.Υ. 259909/2019.

313. Με τις διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 4369/2016 και 150 του ν. 4483/2017 εισήχθη νομοθετική ρύθμιση του επί χρόνια εκκρεμούς ζητήματος των επιτυχόντων του γραπτού διαγωνισμού την υπ' αρ. 8/1997 προκήρυξης του ΑΣΕΠ, προκειμένου να απορροφηθούν επιτυχόντες μη διοριστέοι του εν λόγω διαγωνισμού βάσει νέου πανελληνίου πίνακα σε συνέχεια της υπ' αριθμ. 2396/2004 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

314. Άρθρο 41 του ν. 4765/2021: «Αναμόρφωση των πινάκων, βάσει του ελέγχου του ΑΣΕΠ, που συνεπάγεται ανακατάταξη των υποψηφίων εκτελείται υποχρεωτικά από τους οικείους φορείς και απολύονται οι μη δικαιούμενοι να προσληφθούν βάσει της νέας κατάταξης. Οι απολύομενοι λαμβάνουν τις αποδοχές που προβλέπονται για την απασχόλησή τους έως την ημέρα της απόλυσης, χωρίς οποιαδήποτε αποζημίωση από την αιτία αυτή. Σε κάθε περίπτωση, οι υποψήφιοι που προσλαμβάνονται είτε κατόπιν αναμόρφωσης των πινάκων από το ΑΣΕΠ είτε λόγω αντικατάστασης αποχωρούντων υποψηφίων, απασχολούνται για το υπολειπόμενο, κατά περίπτωση, χρονικό διάστημα και μέχρι συμπλήρωσης της εγκεκριμένης διάρκειας της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου».

του άρθρου 17 του ν. 2190/1994³¹⁵ για το μόνιμο προσωπικό προβλέπεται η εντός της οριζόμενης προθεσμίας από τη διάθεση των επιτυχόντων υποχρέωση των υπηρεσιών να τους καλέσουν για υποβολή δικαιολογητικών διορισμού. Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3051/2002,³¹⁶ όπως ισχύει, προβλέπεται η **ποινική δίωξη για παράβαση καθήκοντος** των υπευθύνων, ύστερα από έκθεση του Επιθεωρητή του ΑΣΕΠ σε περίπτωση μη σύνταξης των οριστικών πινάκων το αργότερο μέσα σε είκοσι (20) ημέρες μετά την παραλαβή της σχετικής έκθεσης ελέγχου από το ΑΣΕΠ, ή μη διορισμού διοριστέων, ή μη πρόσληψης προσληπτέων.

Δήμος Δράμας: Καθυστέρηση εφαρμογής απόφασης του ΑΣΕΠ για αντικατάσταση διοριστέου

Στον Συνήγορο του Πολίτη ετέθη υπόψη³¹⁷ ότι ο Δήμος Δράμας δεν προέβαινε στις απαιτούμενες ενέργειες για την **εκτέλεση απόφασης του ΑΣΕΠ**, με την οποία διεγράφη υποψήφιος από τον πίνακα διοριστέων και αντικαταστάθηκε από έτερο υποψήφιο. Ο Συνήγορος του Πολίτη παρενέβη προς τον Δήμο, επισημαίνοντας τις ισχύουσες σχετικές διατάξεις, ζητώντας την άμεση υλοποίηση της απόφασης του ΑΣΕΠ, στην οποία τελικώς προέβη η αρμόδια υπηρεσία.

Υπουργείο Υγείας/Δήμος Αρταίων: Καθυστέρηση αναμόρφωσης πινάκων σε εκτέλεση απόφασης του ΑΣΕΠ

- I. Σε διαδικασία για πρόσληψη προσωπικού με σύναψη σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου στο **Υπουργείο Υγείας**, υπεβλήθη εμπρόθεσμα ένσταση προς το ΑΣΕΠ, η οποία έγινε δεκτή. Τέλος, το ΑΣΕΠ κάλεσε το Υπουργείο Υγείας να προχωρήσει σε ανασύνταξη πινάκων και να καταρτίσει πίνακες εντός πέντε (5) ημερών. Ετέθη υπόψη της Αρχής³¹⁸ ότι είχε ήδη παρέλθει πολύμηνο χρονικό διάστημα χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η αναμόρφωση των πινάκων και η υλοποίηση της πρόσληψης. Η πρόσληψη ολοκληρώθηκε εντός ολίγων ημερών κατόπιν παρέμβασης της Αρχής προς το Υπουργείο.
- II. Ο Συνήγορος του Πολίτη³¹⁹, στο πλαίσιο διερεύνησης αναφοράς, διαπίστωσε ότι υπήρξε και στον Δήμο Αρταίων καθυστέρηση αναμόρφωσης αξιολογικού πίνακα σε συνέχεια απόφασης του ΑΣΕΠ. Με την απόφαση αυτή είχε γίνει δεκτή ένσταση ενδιαφερόμενου κατά της σειράς κατάταξής του στους προσωρινούς πίνακες. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε την **υποχρέωση άμεσης συμμόρφωσης με την απόφαση του ΑΣΕΠ** και το γεγονός της απώλειας από τον ενδιαφερόμενο αρκετών

315. Άρθρο 25 του ν. 4765/2021.

316. Η διάταξη καταργήθηκε με το άρθρο 61 του ν. 4765/2021.

317. Φ.Υ. 236809/2017.

318. Φ.Υ. 238587/2017.

319. Φ.Υ. 234299/2017.

μηνών εργασίας. Ο Δήμος προέβη την επόμενη ημέρα στην αναμόρφωση των πινάκων.

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής: Άρνηση πρόσληψης από αναμορφωμένους πίνακες του ΑΣΕΠ

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε³²⁰ το ζήτημα της μη πρόσληψης υποψηφίων σε δομές του **Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής**, στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος, μετά από αναμορφωμένους πίνακες που εξέδωσε το ΑΣΕΠ. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι οι προθεσμίες υλοποίησης του προγράμματος και η καθυστέρηση των ενεργειών της υπηρεσίας είχαν ως αποτέλεσμα την υπογραφή συμβάσεων με υποψήφιους που κρίθηκαν προσληπτέοι βάσει **προσωρινών αξιολογικών πινάκων με συμβάσεις πολύ σύντομης χρονικής διάρκειας** (από τρεις (3) έως δεκαπέντε (15) ημέρες). Επιπλέον, δεν υπήρχε χρόνος, ώστε, σε περίπτωση μη αποδοχής θέσης, να κληθεί ο επόμενος στην κατάταξη. Από τις εκατόν δεκαοκτώ (118) εγκεκριμένες θέσεις καλύφθηκαν μόνο οι ενενήντα (90), οι οποίες στη συνέχεια κατήλθαν στις ογδόντα μία (81) λόγω παραιτήσεως συμβασιούχων. Κατά τον χρόνο αρχικής (τετράμηνης) παράτασης του προγράμματος, το ΑΣΕΠ εξέδωσε οριστικά αποτελέσματα και έδωσε εντολή στον φορέα να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες σε εκτέλεσή τους. Ο φορέας προέβη σε απολύσεις, ωστόσο δεν προέβη σε αντικαταστάσεις. Οι εναπομείναντες τελικώς συμβασιούχοι υπέγραψαν και νέες συμβάσεις για ένα (1) έτος λόγω νέας παράτασης του προγράμματος. Ο Συνήγορος του Πολίτη παρενέβη επανειλημμένα στον φορέα, ώστε αυτός να προχωρήσει στην πρόσληψη πολιτών που το δικαιούνταν βάσει του οριστικού πίνακα του ΑΣΕΠ.

11.2.2. Η εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος, η Διοίκηση έχει υποχρέωση **να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις**, ενώ η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε δημόσιο όργανο, όπως ορίζει ο νόμος. Εξάλλου, η συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις είναι υποχρεωτική για τη Διοίκηση δυνάμει και των άρθρων 20 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος. Σύμφωνα και με τον εκτελεστικό νόμο του Συντάγματος 3068/2002 καθιερώνεται η υποχρέωση των φορέων να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις αποφάσεις διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 4ε του ν. 3388/2005, οι ανωτέρω διατάξεις «ισχύουν και για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, τα οποία ανήκουν εξ ολοκλήρου στο Δημόσιο».

320. Φ.Υ. 245003, 251518, 254011/2018.

Την αρμοδιότητα για την τήρηση των διατάξεων ο νομοθέτης αναθέτει σε **αρμόδιο Τριμελές Συμβούλιο**, το οποίο επιλαμβάνεται μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου. Εφόσον διαγνώσει ότι η καθυστέρηση, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης ή η πλημμελής συμμόρφωση προς τη δικαστική απόφαση είναι αδικαιολόγητη, καλεί την υπόχρεη αρχή να συμμορφωθεί προς την απόφαση εντός εύλογης προθεσμίας παρατεινόμενης μία μόνο φορά, αν συντρέχει σπουδαίος λόγος. Αν η αρχή δεν συμμορφωθεί εντός της ταχθείσας προθεσμίας, το Τριμελές Συμβούλιο βεβαιώνει τη μη συμμόρφωση της Διοίκησης προς τη δικαστική απόφαση και προσδιορίζει ένα χρηματικό ποσό που πρέπει να καταβληθεί στον ενδιαφερόμενο ως κύρωση. Η απόφαση επιβολής κύρωσης εκτελείται κατά τις οικείες περί εντάλματος πληρωμής διατάξεις. Η είσπραξη αυτού του ποσού μπορεί να επιτευχθεί και με αναγκαστική εκτέλεση.

Δήμος Ρόδου: Υπέρμετρα καθυστέρηση συμμόρφωσης με ακυρωτική απόφαση

Ζητήθηκε³²¹ η διαμεσολάβηση του Συνηγόρου, προκειμένου να συμμορφωθεί ο Δήμος Ρόδου με απόφαση του Διοικητικού Εφετείου, με την οποία **ακυρώθηκε η ανάκληση διορισμού υποψηφίου** και αναπέμφθηκε η υπόθεση στον Δήμο για νέα νόμιμη κρίση κατά το σκεπτικό που αναπτυσσόταν στην απόφαση. Είχαν υποβληθεί επανειλημμένα έγγραφα αιτήσεις, σε χρονικό διάστημα ενός και πλέον έτους προς τον Δήμο, περί της εκτέλεσης της ανωτέρω απόφασης. Παρά ταύτα, ο Δήμος όχι μόνο δεν είχε προβεί στην εκτέλεση της δικαστικής απόφασης, ως όφειλε, αλλά ούτε είχε παράσχει σχετική έγγραφη ενημέρωση στον ενδιαφερόμενο. Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη, ο Δήμαρχος προέβη εντός ενός μήνα στην εκτέλεση της δικαστικής απόφασης και στη συνέχεια ολοκληρώθηκε η επαναπρόσληψη με αναδρομική ισχύ.

Υπουργείο Παιδείας: Διαφορετικά μέτρα συμμόρφωσης της Διοίκησης σε όμοιες δικαστικές αποφάσεις

I. Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο εξέτασης αναφορών³²², διαπίστωσε ότι υπήρξαν διαφορετικά μέτρα συμμόρφωσης του Υπουργείου Παιδείας σε όμοιες δικαστικές αποφάσεις. Οι υποθέσεις αφορούσαν επιτυχόντες (μη διοριστέους) εκπαιδευτικούς στον γραπτό διαγωνισμό ΑΣΕΠ έτους 2008. Συγκεκριμένα, πολίτης προσέφυγε δικαστικώς λόγω μη διορισμού της παρά το γεγονός ότι ήταν επιτυχούσα στον διαγωνισμό του έτους 2008, αλλά και εγγεγραμμένη στον πίνακα 24μήνου. Δεν διορίστηκε κατά τα έτη 2009-2010 και 2010-2011, δηλαδή τα έτη κατά τα οποία, σύμφωνα με την τότε ισχύουσα νομοθεσία, έπρεπε να διοριστούν οι εκπαιδευτικοί που κρίθηκαν διοριστέοι στον διαγωνισμό. Το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με την υπ' αρ. 849/2016 απόφαση, η οποία εκδόθηκε μετά από την έκδοση

321. Φ.Υ. 230918/2017.

322. Ενδ. Φ.Υ. 260558/2019.

της υπ' αρ. 527/2015 απόφασης Ολομέλειας ΣτΕ, απέρριψε το αίτημά της για διορισμό από τον πίνακα 24μηνου, δεδομένου ότι οι διατάξεις που προέβλεπαν τη δημιουργία του συγκεκριμένου πίνακα κρίθηκαν αντισυνταγματικές. Ωστόσο, εξέτασε την περίπτωση της ως επιτυχούσας στον γραπτό διαγωνισμό ΑΣΕΠ έτους 2008, κάνοντας δεκτή την αίτησή της και ακυρώνοντας την Υπουργική Απόφαση με την οποία διορίστηκαν εκπαιδευτικοί βάσει αντισυνταγματικών διατάξεων κατά παράλειψη της ίδιας. Το Διοικητικό Εφετείο ανέπεμψε την υπόθεση στη Διοίκηση για να ενεργήσει τα νόμιμα. Το Υπουργείο Παιδείας, σε εκτέλεση της ως άνω δικαστικής απόφασης, κάλεσε την ενδιαφερόμενη να υποβάλει αίτηση διορισμού. Λόγω καθυστέρησης διορισμού, η ενδιαφερόμενη προσέφυγε στο Τριμελές Συμβούλιο του Διοικητικού Εφετείου. Το Υπουργείο Παιδείας υποστήριξε ότι προέβη σε έλεγχο των διορισμών, κατά τα επίμαχα έτη, εκπαιδευτικών του κλάδου στον οποίο ανήκε η πολίτης και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ακόμη κι αν δεν είχαν υλοποιηθεί διορισμοί κατά τα έτη αυτά από τις κατηγορίες των αντισυνταγματικών διατάξεων, **η σειρά επιτυχίας της ενδιαφερόμενης δεν θα της επέτρεπε τον διορισμό της**. Την άποψη αυτή δέχτηκε το Τριμελές Συμβούλιο, το οποίο θεώρησε ότι υπήρξε συμμόρφωση της Διοίκησης προς την απόφαση του Διοικητικού Εφετείου.

- II. Μετά από την έκδοση της υπ' αρ. 527/2015 απόφασης ΣτΕ, εκπαιδευτικοί επιτυχόντες του διαγωνισμού ΑΣΕΠ έτους 2008 προσέφυγαν στις δικαστικές αρχές με **αιτήσεις ακύρωσης των Υπουργικών Αποφάσεων με τις οποίες διορίστηκαν εκπαιδευτικοί** βάσει διατάξεων που κρίθηκαν αντισυνταγματικές κατά παράλειψη των ιδίων. Οι αιτήσεις ακύρωσης έγιναν δεκτές και οι υποθέσεις αναπέμφθηκαν στη Διοίκηση για να ενεργήσει τα νόμιμα. Λόγω καθυστέρησης εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων, εκπαιδευτικοί προσέφυγαν και στο Τριμελές Συμβούλιο των αρμόδιων Δικαστηρίων. Στις περιπτώσεις αυτές, ωστόσο, η Διοίκηση δεν προέβη σε έλεγχο της κάθε περίπτωσης όπως συνέβη με την προαναφερθείσα περίπτωση (βλ. I.). Δηλαδή, δεν ελέγχθηκε η δυνατότητα διορισμού κάθε εκπαιδευτικού, με βάση τη σειρά επιτυχίας του στον διαγωνισμό ΑΣΕΠ του έτους 2008. Αντί αυτού, θεσπίστηκαν οι διατάξεις του άρθρου 73 του ν. 4589/2019³²³, βάσει των οποίων **διορίζονται συλλήβδην όλοι οι εκπαιδευτικοί**

323. Οι διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του ν. 4589/2019 προβλέπουν τα εξής: «1) Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί των προκηρύξεων του ΑΣΕΠ 1Π/2008 (Τεύχος Προκηρύξεων ΑΣΕΠ 267/3.6.2008), 2Π/2008 (Τεύχος Προκηρύξεων ΑΣΕΠ 515/8.10.2008), 3Π/2008 (Τεύχος Προκηρύξεων ΑΣΕΠ 516/8.10.2008), 4Π/2008 (Τεύχος Προκηρύξεων ΑΣΕΠ 530/15.10.2008), 5Π/2008 (Τεύχος Προκηρύξεων ΑΣΕΠ 531/15.10.2008), που είχαν συμπεριληφθεί στους πίνακες κατάταξης, διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σε κενές οργανικές θέσεις και σε περίπτωση μη ύπαρξης κενών οργανικών θέσεων σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις, οι οποίες καταργούνται αυτοδικαίως με την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρηση από αυτές, εφόσον έχει εκδοθεί ως προς αυτούς, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος (ήτοι μέχρι τις 31/01/2019), αμετάκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου με την οποία έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως κατά της παράλειψης διορισμού τους. 2) Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί της παρ. 1 καλούνται άπαξ προς διορισμό με βάση τη

των οποίων οι αιτήσεις ακύρωσης έγιναν δεκτές μέχρι 31.1.2019 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν. 4589/2019) –εφόσον έχει εκδοθεί ως προς αυτούς, μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου (ήτοι μέχρι τις 31.1.2019), αμετάκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου με την οποία έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως κατά της παράλειψης διορισμού τους- με βάση τη σειρά επιτυχίας τους στον διαγωνισμό ΑΣΕΠ έτους 2008 και μέχρι να συμπληρωθεί ο συνολικός αριθμός των θέσεων κατά κλάδο και ειδικότητα. Το Τριμελές Συμβούλιο διαπίστωσε ότι με τη θέσπιση των ανωτέρω διατάξεων συμμορφώθηκε πλήρως η Διοίκηση με τις δικαστικές αποφάσεις.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορές εκπαιδευτικών, οι οποίοι έλαβαν αρνητική απάντηση από το Υπουργείο Παιδείας στο αίτημά τους για μόνιμο διορισμό. Οι ενδιαφερόμενοι δεν καταλαμβάνονταν από τις διατάξεις του ν. 4589/2019, καθώς δεν είχε εκδοθεί ως προς αυτούς η απαιτούμενη από τη διάταξη αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Οι ενδιαφερόμενοι έθεσαν θέμα άνισης και διακριτικής μεταχείρισης εις βάρος τους, επειδή, βάσει των εν λόγω διατάξεων, διορίστηκαν συνυποψήφιοί τους, οι οποίοι είχαν χαμηλότερη σειρά κατάταξης από τους ίδιους στον πίνακα επιτυχόντων του διαγωνισμού ΑΣΕΠ 2008.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε τα διαφορετικά μέτρα που έλαβε το Υπουργείο Παιδείας για τη συμμόρφωση σε όμοιες δικαστικές αποφάσεις. Επίσης έθεσε θέμα συμβατότητας των διατάξεων του άρθρου 73 του ν. 4589/2019 με τις συνταγματικές αρχές της ισότητας και της αξιοκρατίας, πολλώ δε μάλλον επειδή οι εν λόγω διατάξεις ευνοούσαν όσους εκπαιδευτικούς προσκόμισαν δικαστικές αποφάσεις υπέρ τους μέχρι τις 31.1.2019.³²⁴

11.3. Ανάκληση πρόσληψης

Υπουργείο Υγείας: Μη νόμιμη ανάκληση απόφασης πρόσληψης

Ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο αναφοράς, διερεύνησε τη νομιμότητα της ανάκλησης απόφασης πρόσληψης σε θέση κλάδου επικουρικού προσωπικού (πλην ιατρών) σε φορέα του Υπουργείου Υγείας, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου³²⁵. Η ανάκληση μίας νόμιμης απόφασης πρόσληψης πριν τη σύναψη της σύμβασης για λόγους επανεκτίμησης των πραγματικών

φθίνουσα σειρά κατάταξης που προκύπτει από τη συνολική βαθμολογία τους, όπως αυτή διαπιστώνεται με απόφαση του ΑΣΕΠ και μέχρι την πλήρωση του συνολικού αριθμού των θέσεων ανά κλάδο και ειδικότητα, που αντιστοιχούσε στις θέσεις που καλύφθηκαν με τον διορισμό εκπαιδευτικών, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παρ. 2 περίπτωση α' υποπερίπτωση ββ' και της παρ. 4 του άρθρου 6 του ν. 3255/2004 (Α' 138), παρ. 2 του άρθρου 5 του ν. 3687/ 2008 (Α' 159) και των παρ. 1, 8 και 9 του άρθρου 9 του ν. 3848/2010 (Α' 71)».

324. Έγγρ. Συνηγούρου του Πολίτη υπ' αριθμ. πρωτ. 260558/53112/29.10.2019.

325. Φ.Υ. 270221/2020.

αναγκών του φορέα, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη που συμμετείχε επιτυχώς σε μία διαδικασία επιλογής προσωπικού. Η αόριστη επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής αιτιολογία για την ανάκληση της εν λόγω απόφασης, καθώς, σύμφωνα με τη νομολογία περί ανάκλησης νόμιμων ατομικών διοικητικών πράξεων, η αντίθεση προς το δημόσιο συμφέρον πρέπει να αιτιολογείται ειδικά, δεδομένου ότι είναι επαχθές μέτρο για τον διοικούμενο. Ειδικότερα δε, στην ανακλητική πράξη, πρέπει να παρατίθενται, ειδικώς και συγκεκριμένα, όλα τα πραγματικά περιστατικά που προκάλεσαν την έκδοσή της, ενώ στην περίπτωση των επωφελών ατομικών διοικητικών πράξεων αποκλείεται η ανάκλησή τους λόγω μεταγενέστερης διαφορετικής εκτίμησης των δεδομένων που υπήρχαν κατά την έκδοση της πράξης. Ο φορέας δεν αποδέχτηκε τις παρατηρήσεις της Αρχής για τη μη νομιμότητα της ανάκλησης της απόφασης πρόσληψης, αντιτείνοντας ότι αρμόδια να εξετάσουν το ζήτημα είναι τα Δικαστήρια.

12. Ειδικά καθεστώτα προσλήψεων

12.1. Διορισμός συγγενούς αποβιώσαντος κατά την εκτέλεση υπηρεσίας

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 20 του άρθρου 14 του ν. 2266/1994, όπως ισχύουν προβλέπεται ο διορισμός συγγενούς αποβιώσαντος υπαλλήλου «κατά και εξαιτίας της εκτέλεσης υπηρεσιακού του καθήκοντος»³²⁶. Η αίτηση διορισμού πρέπει να υποβληθεί μέσα σε **αποκλειστική προθεσμία** πέντε (5) ετών από την ημερομηνία του θανάτου ή από τη συμπλήρωση του νόμιμου ορίου ηλικίας για διορισμό ή από την εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων. Με τις διατάξεις μάλιστα του άρθρου 18 του ν. 3448/2006 δόθηκε προθεσμία ενός (1) έτους για υποβολή αίτησης διορισμού σε όσους μέχρι τη δημοσίευση του εν λόγω νόμου είχαν απολέσει την προθεσμία των πέντε (5) ετών. Επειδή με τις σχετικές διατάξεις δεν καθορίζεται ο τρόπος απόδειξης περί του εάν ο θάνατος του υπαλλήλου επήλθε **κατά και εξαιτίας της εκτελέσεως του υπηρεσιακού του**

326. Σύμφωνα με την απόφαση 1060/2018 ΣτΕ η ρύθμιση αυτή δεν είναι αντίθετη προς τις συνταγματικές αρχές της ισότητας και της αξιοκρατίας, δεδομένου ότι αφενός μεν συνιστά εκδήλωση της κατά το άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος μέριμνας του Κράτους για την παροχή προστασίας προς τις οικογένειες των εργαζομένων του δημοσίου τομέα, οι οποίοι χάνουν τη ζωή τους κατά την άσκηση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων και εξαιτίας αυτής, αφετέρου δε εξαρτά τον διορισμό των δικαιούχων από την κατοχή των νομίμων προσόντων για την κατάληψη της οικείας θέσης («θέση ανάλογη των προσόντων που διαθέτει ο διοριζόμενος»), η συνδρομή των οποίων ελέγχεται κατά περίπτωση από την αρμόδια αρχή. Στο πλαίσιο μάλιστα του αποκαταστατικού (οιονεί αποζημιωτικού) χαρακτήρα του εν λόγω θεσμού, ο νόμος προβλέπει ρητώς την προηγούμενη παραίτηση από το ίδιο δικαίωμα τυχόν άλλων δικαιούχων, την άσκηση του δικαιώματος εντός ορισμένης αποκλειστικής προθεσμίας, την αμετάκλητη παραίτηση του διοριζόμενου από τυχόν οικονομικές απαιτήσεις του, καθώς και την αναστολή του τυχόν συνταξιοδοτικού του δικαιώματος (ΣτΕ 2931, 4001, 4002/2015 7μ., 498/2016)».

καθήκοντος, το αρμόδιο για τον διορισμό όργανο αποφασίζει με βάση Ένορκη Διοικητική Εξέταση την οποία διενεργεί υπάλληλος της υπηρεσίας του θανόντος. Το πόρισμα της ΕΔΕ για να είναι δεσμευτικό πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένο³²⁷.

ΔΕΥΑ στον Ν. Μεσσηνίας: Καθυστερήσεις στον διορισμό τέκνου υπαλλήλου αποβιώσαντος στην υπηρεσία

- I. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαμεσολάβησε³²⁸ για την εξέταση αιτήματος για πρόσληψη τέκνου στη θέση που κατείχε ο αποβιώσας πατέρας του. Ο πολίτης υπέβαλε αναρμοδίως το αίτημά του, ωστόσο οι φορείς, όπου είχε επανειλημμένως απευθυνθεί, δεν τον ενημέρωσαν σχετικά. Ο Συνήγορος του Πολίτη, δεδομένου ότι **εξέπνεε η προθεσμία** των πέντε (5) ετών από το συμβάν (θάνατος πατέρα) εντός της οποίας, σύμφωνα με τη νομοθεσία, ο ενδιαφερόμενος όφειλε να υποβάλει σχετικό αίτημα, υπέδειξε στον πολίτη τις ενέργειες στις οποίες όφειλε να προβεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει ήδη επικοινωνήσει με την αρμόδια Διεύθυνση, προκειμένου, αφού ολοκληρωθούν οι προβλεπόμενες ενέργειες, να έχει σχετική ενημέρωση ο πολίτης .
- II. Σε άλλη περίπτωση πολίτη,³²⁹ η ολοκλήρωση της διαδικασίας μέχρι τον διορισμό της, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, διήρκεσε **οκτώ (8) έτη**.

12.2. Διορισμός διακεκριμένων αθλητών

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 34 του ν. 2527/1999, όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 3708/2008³³⁰ επιτρέπεται ο διορισμός στο Δημόσιο αθλητών με **διεθνείς διακρίσεις** ύστερα από αίτησή τους, εφόσον έχουν τα απαιτούμενα για τις θέσεις, στις οποίες επιθυμούν να διοριστούν, γενικά και ειδικά τυπικά προσόντα.

327. Βλ. Γν. ΝΣΚ 479/2004 και 456/2006.

328. Φ.Υ. 288856/2020.

329. Φ.Υ. 219079/2016.

330. Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του νόμου: «Οι σημαντικές σε διεθνή εμβέλεια επιτυχίες και διακρίσεις των Ελλήνων αθλητών τα τελευταία χρόνια έτυχαν παγκόσμιας αναγνώρισης. Η οφειλόμενη ανταμοιβή του Ελληνικού Κράτους στους διακρινόμενους αθλητές πρέπει να πάψει να βασίζεται σε πελατειακές λογικές. [...] Καθιερώνεται για πρώτη φορά και με υπερβάλλουσα σαφήνεια η διαδικασία σύμφωνα με την οποία ο αθλητής που σημειώνει διεθνείς διακρίσεις, ανταμείβεται από την Πολιτεία με οικονομική παροχή και επιπλέον, με τον διορισμό του στον δημόσιο τομέα ή στα σώματα ασφαλείας και στις στρατιωτικές σχολές ή με την εισαγωγή του σε οποιοδήποτε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα [...]».

Υπουργείο Παιδείας: Καθυστερήσεις στην τοποθέτηση διακριθέντων αθλητών

Στον Συνήγορο του Πολίτη ετέθη υπόψη ότι υπήρχε **πολύμνη καθυστέρηση διορισμού** διακριθέντων αθλητών³³¹. Ο Συνήγορος του Πολίτη έθεσε υπόψη του αρμοδίου για τον διορισμό Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων το ζήτημα της καθυστέρησης. Επισήμανε δε την κανονιστική πρόβλεψη³³², σύμφωνα με την οποία οι Διευθύνσεις Διοικητικού των δημοσίων φορέων όπου διορίζονται σε κενές οργανικές θέσεις οι διακριθέντες αθλητές προβαίνουν στις **απαραίτητες ενέργειες για την ολοκλήρωση του διορισμού τους**. Τελικώς, η υπηρεσία έστειλε προς δημοσίευση στο ΦΕΚ τις εκκρεμείς πράξεις διορισμού.

12.3. Διορισμός πολιτών που διακρίνονται για εξαιρετες πράξεις

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 2840/2000, όπως ισχύουν όποιος διακρίνεται για εξαιρετες πράξεις, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 31 του ν. 2800/2000 (ενεργή συμμετοχή σε καταδίωξη ή σύλληψη εγκληματιών, ή σε αστυνομική επιχείρηση ή σε επιχείρηση του Πυροσβεστικού Σώματος, με **αποδεδειγμένη έκθεση σε κίνδυνο ζωής**³³³), δύναται, αντί να καταταγεί στην Ελληνική Αστυνομία ή το Πυροσβεστικό Σώμα, να προσλαμβάνεται στα εν λόγω Σώματα αντίστοιχα, ως πολιτικός υπάλληλος ή με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ανάλογα με τα προσόντα του, κατ' εξαίρεση των ισχυουσών διατάξεων και ανεξαρτήτως ύπαρξης κενής οργανικής θέσης, επιφυλασσομένων των διατάξεων περί κωλυμάτων διορισμού. Το ως άνω δικαίωμα ασκείται μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου εντός **αποκλειστικής προθεσμίας δύο (2) ετών** από την απόκτηση των απαραίτητων προσόντων διορισμού του σε οποιαδήποτε θέση.³³⁴

331. Φ.Υ. 277861 και 277864/2020.

332. Αρ. ΔΙΠΑΑΔ/Φ.ΕΠ, 12/100/οικ. 18686 (ΦΕΚ Β 2198/15.7.2016).

333. Και σε αυτή την περίπτωση η συνδρομή των προϋποθέσεων για την ικανοποίηση του αιτήματος διαπιστώνεται με Ένορκη Διοικητική Εξέταση.

334. Κατά τη νομολογία, οι προσλήψεις πολιτών που διακρίθηκαν για εξαιρετες πράξεις έχει σκοπό την ανταμοιβή τους για τη γενναιοφροσύνη τους και την κοινωνική τους προσφορά, καθώς και την αξιοποίηση από τα σώματα ασφαλείας, προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος, των ιδιαίτερων ηθικών και ψυχικών προσόντων αυτών που εξέθεσαν τη ζωή τους σε κίνδυνο (Απόφαση 2145/2019 ΔΕΦ Αθηνών, 2957/2015 ΣτΕ). Επίσης το μέτρο της καθ' υπέρβαση κατάταξης πολιτών με ιδιαίτερη δράση υποβοηθήσεως των Σωμάτων ασφαλείας στο έργο τους δεν αντίκειται στην αρχή της ισότητας (Απόφαση 1567/2009 ΣτΕ).

Πυροσβεστικό Σώμα: Υπέρμετρα καθυστέρηση διαδικασίας προσλήψεων διακρινομένων για εξαιρετες πράξεις

- I. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε, σε σχετική παρέμβασή του³³⁵, την πολυετή εκκρεμότητα της πρόσληψης στο ΠΣ με βάση τις ειδικές διατάξεις για την κατάταξη-πρόσληψη πολιτών που διακρίνονται για εξαιρετες πράξεις. Ο Συνήγορος του Πολίτη επανειλημμένως επισήμανε την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος χωρίς διευθέτηση της εν λόγω εκκρεμότητας. Τελικώς η υπηρεσία ενημέρωσε τον Συνήγορο του Πολίτη ότι οι έγγραφες εισηγήσεις του αρμοδίου οργάνου **επεστράφησαν από την ιεραρχία επτά (7) φορές**, η δε απάντηση στο από το έτος 2014 αίτημα του ενδιαφερομένου δόθηκε το 2021. Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε επανειλημμένως την κοινοποίηση των σχετικών με την υπόθεση υπηρεσιακών εγγράφων, προκειμένου να διερευνηθεί εάν είναι σύνομη η αιτιολογία της απάντησης στο αίτημα, το οποίο βρισκόταν επί σειρά ετών σε εκκρεμότητα. Η Αρχή επισήμανε ότι η ενημέρωση του ενδιαφερομένου έγινε μετά από υποβολή αναφοράς του στον Συνήγορο του Πολίτη και μετά από επανειλημμένες παρεμβάσεις της Αρχής. Είχε δε προ πολλού παρέλθει το εύλογο χρονικό διάστημα από την κατάθεση της αίτησης αυτής και η απορριπτική απάντηση της υπηρεσίας έγινε με εντελώς συνοπτικό τρόπο, χωρίς καμία διευκρίνιση για τον φάκελο της Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης. Ο Συνήγορος του Πολίτη κατέληξε ότι δεν υπήρξε ειδική, επαρκής και νόμιμη αιτιολογία της απόρριψης της αίτησης του αναφερομένου για διορισμό του. Ζήτησε δε από τον φορέα να δοθεί, αν και εφόσον ζητηθεί, ακώλυτα πρόσβαση του ενδιαφερομένου σε όλα τα σχετικά με την υπόθεσή του έγγραφα, προκειμένου να λάβει γνώση του περιεχομένου όλου του φακέλου που τον αφορά και να ασκήσει αποτελεσματικά τα δικαιώματά του.
- II. Σε συναφή υπόθεση³³⁶ ζητήθηκε η διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη προς το Αρχηγείο Πυροσβεστικού Σώματος, προκειμένου να υπάρξει απάντηση σε αναφερόμενο σχετικά με τη δυνατότητα πρόσληψής του στο ΠΣ, λόγω συμμετοχής σε γεγονός που θεωρείται εξαιρετη πράξη. Υπεβλήθησαν επανειλημμένες αιτήσεις σε χρονικό διάστημα ενός (1) έτους στην Περιφερειακή υπηρεσία, η οποία πάραυτα τις διαβίβαζε στο Αρχηγείο ΠΣ. Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε – με καθυστέρηση οκτώ (8) μηνών και μετά από πολλές οχλήσεις – απάντηση από την οποία **προέκυπτε ότι διενεργήθηκε ΕΔΕ** η οποία βρίσκεται εδώ και **ένα έτος (1) περίπου στο στάδιο της επεξεργασίας**.

335. Φ.Υ. 277352/2020.

336. Φ.Υ. 268212/2019.

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΜΕΡΟΣ 3^ο

ΜΕΡΟΣ 3^ο: Ζητήματα τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης σε προσλήψεις του ιδιωτικού τομέα

1. Ο ρόλος των αγγελιών εύρεσης εργασίας στην ισότιμη μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία στον ιδιωτικό τομέα

Με αφορμή αναφορές, σχετικές με αγγελίες αναζήτησης υπαλλήλου, οι οποίες περιέχουν κριτήρια που μπορεί να συνιστούν διάκριση, όπως ηλικία, φύλο, οικογενειακή κατάσταση, εθνική καταγωγή κ.λπ., ο Συνήγορος του Πολίτη παρεμβαίνει προς δύο κατευθύνσεις: α) επικοινωνεί με τους καταγγελλομένους εργοδότες, με σκοπό να τους ενημερώσει σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τους όρους πρόσβασης στην εργασία, προκειμένου να αποφύγουν στο μέλλον παρόμοιες ενέργειες και β) επιδιώκει τη συνεργασία με εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην εύρεση εργασίας³³⁷, με σκοπό τη συστηματική και αποτελεσματική ενημέρωση των αγγελιοδοτών, αναφορικά με την υποχρέωση εναρμόνισης του περιεχομένου των αγγελιών αναζήτησης υπαλλήλων που επιθυμούν να καταχωρίσουν με το υφιστάμενο πλαίσιο προστασίας κατά των διακρίσεων, καθώς και για την τελική εποπτεία των αγγελιών που δημοσιεύονται. Για τον σκοπό αυτό, εξετάζονται αγγελίες που δημοσιεύονται σε **αγγελιοδοτικά μέσα υψηλής αναγνωρισιμότητας**, ευρείας κυκλοφορίας και επισκεψιμότητας και **εντοπίζεται πληθώρα αγγελιών που εισάγουν διάκριση** λόγω φύλου, ηλικίας ή/και εθνικής καταγωγής. Επίσης, παρατηρούνται αγγελίες που συνιστούν πολλαπλή διάκριση. Οι περιορισμοί αυτοί αφορούν θέσεις εργασίας η φύση των οποίων σε καμία περίπτωση δεν θα δικαιολογούσε εξαίρεση από την προστασία κατά των διακρίσεων, καθώς δεν αντιστοιχούν σε χαρακτηριστικά ουσιώδους σημασίας σε σχέση με την ικανότητα εκτέλεσης συγκεκριμένης επαγγελματικής δραστηριότητας.

2. Δράση προώθησης στα Επιμελητήρια

Στον Συνήγορο γνωστοποιήθηκαν αγγελίες αναζήτησης υπαλλήλου, που δημοσιεύτηκαν σε ηλεκτρονική τοπική εφημερίδα της Σύρου και έθεταν το κριτήριο του φύλου ως προϋπόθεση πρόσληψης.³³⁸

Η Αρχή απευθύνθηκε στον συγκεκριμένο εργοδότη με σκοπό να τον ενημερώσει, σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τους όρους πρόσβασης στην εργασία,

337. Θεωρώντας ιδιαίτερα κρίσιμο τον ρόλο των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη δημοσίευση αγγελιών, μέσω των οποίων καθίσταται αμεσότερη η διάχυση της πληροφορίας, αλλά και η κεντρική εποπτεία του περιεχομένου τους, ο Συνήγορος έχει ήδη εγκαινιάσει δύο συνεργασίες με ιδιαίτερα ενθαρρυντικά αποτελέσματα.

338. Φ.Υ. 312822/2022.

προκειμένου να αποφύγει στο μέλλον παρόμοιες ενέργειες. Παράλληλα, απευθύνθηκε στην ιστοσελίδα που δημοσίευσε τις αγγελίες, καθώς και στο **Επιμελητήριο Κυκλάδων και τον Εμπορικό Σύλλογο Σύρου**, για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του εμπορικού κόσμου της Σύρου. Τέλος, με αφορμή την υπόθεση αυτή και ενόψει των εποχιακών προσλήψεων της θερινής περιόδου, ο Συνήγορος του Πολίτη έστειλε ενημερωτική επιστολή στην **Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος** και σε όλα τα **Επιμελητήρια της Ελλάδας**.

Το Επιμελητήριο Κυκλάδων, καθώς και άλλα επιμελητήρια ανταποκρίθηκαν και ανάρτησαν στις ιστοσελίδες τους και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, πληροφοριακό υλικό του Συνηγόρου, με σκοπό την ενημέρωση των επιχειρηματιών μελών τους για την απαγόρευση των διακρίσεων στις προσλήψεις.

3. Αγγελίες και πολλαπλή διάκριση

- I. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δεχθεί αναφορές στις οποίες καταγγέλλονται πολλαπλές διακρίσεις σε συγκεκριμένες αγγελίες εφημερίδων ή εντύπων. Ενδεικτική είναι αναφορά που υποβλήθηκε στον Συνήγορο με αντικείμενο την ταυτόχρονη ύπαρξη διάκρισης λόγω φύλου, ηλικίας και ιθαγένειας σε αγγελία τοπικής εφημερίδας που αφορούσε την πλήρωση θέσης γραμματέα τοπικού συλλόγου. Η **δυνατότητα πρόσληψης επιφυλασσόταν μόνο σε γυναίκες, κάτω των 35 ετών και κατοίκους της ελληνικής ιθαγένειας**. Απευθυνόμενος στον σύλλογο, ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η επίμαχη αγγελία εισάγει αθέμιτη και πολλαπλή διάκριση, που δεν φαίνεται να δικαιολογείται από τα καθήκοντα της θέσης και απαγορεύεται, καθώς δεν είναι προφανές ότι μόνον άτομα που διαθέτουν τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μπορούν να ανταποκριθούν στις επαγγελματικές απαιτήσεις της. Ζήτησε δε την άμεση απόσυρση της αγγελίας, στην οποία προέβη ο σύλλογος.³³⁹
- II. Σε άλλη περίπτωση, εργοδότης είχε αναρτήσει σε σελίδα του facebook αγγελία αναζήτησης **γυναίκας υπαλλήλου έως 30 ετών** για απασχόληση σε χώρο υποδοχής ξενοδοχείου. Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημέρωσε εγγράφως τον εργοδότη σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας κατά των διακρίσεων τόσο λόγω φύλου όσο και λόγω ηλικίας, προκειμένου να αποφύγει στο μέλλον τη δημοσίευση παρόμοιων αγγελιών.³⁴⁰

4. Καταπολέμηση στερεοτύπων για την αναπηρία

Ο Συνήγορος του Πολίτη κλήθηκε να αποφανθεί, στο πλαίσιο εξέτασης υπόθεσης, ως προς το αν εναρμονίζεται με την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης ο όρος προκλήξεων ότι «Η Τράπεζα θα αρνηθεί την πρόσληψη

339. Φ.Υ. 221584/2016.

340. Φ.Υ. 275685/2020.

υποψηφίων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του Κανονισμού Εργασίας αυτής, καθώς και όσων, ύστερα από σχετική γνωμάτευση της Υγειονομικής Επιτροπής αυτής, διαπιστωθεί ότι πάσχουν από χρόνιες ασθένειες οι οποίες εμποδίζουν την πλήρη εκτέλεση των καθηκόντων τους». Η Αρχή πρότεινε να εξετάζεται η κατάσταση της υγείας των υποψηφίων εξατομικευμένα και η εξέταση αυτή να περιορίζεται στην έκταση που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ικανότητας του/της υποψηφίου/ας να ανταποκριθεί στα βασικά καθήκοντα της συγκεκριμένης θέσης εργασίας. Κατά τη διαδικασία αυτή, θα πρέπει να συνεκτιμάται η υποχρέωση της τράπεζας για λήψη μέτρων εύλογων προσαρμογών. Από την απάντηση της τράπεζας προέκυψε ότι αυτή η πρακτική ακολουθείται ήδη, ενώ, από την άλλη πλευρά, στον Συνήγορο δεν είχε αναφερθεί περιστατικό που να υποδηλώνει το αντίθετο. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν διαπίστωσε επομένως παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ωστόσο επισήμανε ότι οι όροι του Κανονισμού Εργασίας δεν παύουν να **αποτρέπουν υποψηφίους** που παρουσιάζουν αναπηρία ή χρόνια πάθηση από τη συμμετοχή τους στη διαδικασία επιλογής. Γι' αυτό και απηύθυνε αυστηρή σύσταση για απαλοιφή τους σε ενδεχόμενες μελλοντικές προκηρύξεις.³⁴¹

5. Αποκλεισμός υποψηφίου λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης

Υποψήφιος για θέση υποδοχής σε ξενοδοχειακή επιχείρηση κατήγγειλε στην Επιθεώρηση Εργασίας ότι η επιχείρηση αρνήθηκε να τον προσλάβει λόγω του **χαμηλού του αναστήματος**, το οποίο οφείλεται σε αναπηρία ή χρόνια πάθηση. Κατόπιν διαβίβασης της καταγγελίας στον Συνήγορο, αυτός απευθύνθηκε στην επιχείρηση, ζητώντας γραπτές εξηγήσεις για την υπόθεση. Η επιχείρηση αρνήθηκε ότι υπήρξε διάκριση σε βάρος του αναφερομένου και υποστήριξε ότι δεν προέβη στην πρόσληψή του, επειδή, κατά την άφιξή του για εργασία, διαπιστώθηκε ότι δεν είχε εργασιακή εμπειρία, σπουδές και γνώσεις συναφείς με τη συγκεκριμένη θέση. Κατά την έρευνα της Αρχής, διαπιστώθηκε ότι η επιχείρηση είχε λάβει βιογραφικό σημείωμα του αναφερομένου και γνωρίζοντας τα προσόντα του τον κάλεσε για πρόσληψη. Ο Συνήγορος του Πολίτη (κατόπιν σχετικής ένορκης βεβαίωσης) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επιχείρηση παραβίασε τον ν. 4443/2016, που απαγορεύει κάθε μορφή διάκρισης λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, σύμφωνα με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ, και εισηγήθηκε στην αρμόδια υπηρεσία του ΣΕΠΕ την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων. Η υπηρεσία του ΣΕΠΕ επέβαλε πρόστιμο στην εταιρεία για παραβίαση του ν. 4443/2016, ενώ υπέβαλε και σχετική μηνυτήρια αναφορά στην οικεία εισαγγελία.³⁴²

341. Φ.Υ. 253101, 253318/2018.

342. Φ.Υ. 244436/2018.

6. Τα ηλικιακά στερεότυπα στον ιδιωτικό τομέα

Ο Συνήγορος του Πολίτη κλήθηκε να διερευνήσει τη νομιμότητα καθορισμού του ανώτατου ορίου ηλικίας που τέθηκε σε **προκηρύξεις τράπεζας**. Η Αρχή έκρινε αβάσιμο τον ισχυρισμό της τράπεζας περί νομιμότητας των συγκεκριμένων ορίων ηλικίας στη βάση του ότι προβλέπονται στις διατάξεις του Κανονισμού Εργασίας του φορέα, που καταρτίστηκε κατόπιν επιχειρησιακής συλλογικής σύμβασης εργασίας. Επίσης, αποφάνθηκε ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ως επιχείρημα υπέρ της νομιμότητας των ηλικιακών ορίων η ανυπαρξία σχετικού δεδικασμένου που επικαλέστηκε η τράπεζα. Τέλος, τα επιχειρήματα της τράπεζας περί ελάχιστου χρόνου παραμονής των υπαλλήλων σε μία θέση πριν την προαγωγή στην επόμενη, περί ανάγκης εύλογου χρόνου απασχόλησης πριν τη συνταξιοδότηση και περί εξυπηρέτησης σκοπών της πολιτικής της απασχόλησης των νέων εργαζομένων, δεν έγιναν δεκτά από τον Συνήγορο του Πολίτη, ο οποίος διαπίστωσε ότι ο καθορισμός του **ηλικιακού περιορισμού των τριάντα πέντε (35) ετών** δεν πληρούσε τον όρο της αναγκαιότητας υπό το πρίσμα των διατάξεων του ν. 4443/2016. Η Αρχή διαβίβασε το πόρισμά της στο ΣΕΠΕ, εισηγούμενη την επιβολή προστίμου, το οποίο επιβλήθηκε.³⁴³

7. Πεδίο για αναγραφή θρησκειότητας σε ηλεκτρονική αίτηση για ανεύρεση εργασίας

Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχθηκε αναφορά με αντικείμενο την πρόβλεψη αναγραφής θρησκειότητας σε πεδίο ηλεκτρονικών αιτήσεων υποψηφίων για θέσεις εργασίας σε επιχείρηση. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στη διοίκηση της επιχείρησης και ζήτησε ειδική αιτιολόγηση για την πρακτική της να ζητά, κατά την υποβολή των αιτήσεων των υποψηφίων για εργασία, **να δηλώνουν το θρήσκευμά τους**. Ειδάλλως, η Αρχή κάλεσε την επιχείρηση να μεριμνήσει, εντός προθεσμίας, για τη διαγραφή του σχετικού πεδίου από τη φόρμα ηλεκτρονικής υποβολής αίτησης. Ανταποκρινόμενη η επιχείρηση απάντησε στον Συνήγορο ότι το πεδίο του θρησκειότητας είχε παραμείνει εκ παραδρομής στην ηλεκτρονική φόρμα. Επιπλέον, ενημέρωσε ότι το εν λόγω πεδίο αφαιρέθηκε στη νέα φόρμα της επιχείρησης.³⁴⁴

8. Η ύπαρξη ποινικής καταδίκης ως παράγοντας διάκρισης λόγω κοινωνικής κατάστασης

Η απαίτηση μεταφορικής εταιρείας από υποψήφιο οδηγό να προσκομίσει αντίγραφο ποινικού μητρώου γενικής χρήσης πριν την πρόσληψη θεωρήθηκε από τον Συνήγορο θεμιτή, ώστε να ελεγχθεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του νόμου και δεν υφίσταται κώλυμα για την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος.

343. Φ.Υ. 252741, 253101, 253198, 253318, 254188, 254239/2018.

344. Φ.Υ. 272923/2020.

Ωστόσο, μετά την πρόσληψη ο οδηγός αντιμετώπισε προβλήματα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, καθώς, λόγω προηγούμενης ποινικής καταδίκης, δεν του χορηγούνταν από το αεροδρόμιο, στο οποίο εκτελεί μεταφορές η εργοδότης εταιρεία, **ειδικό δελτίο για την είσοδό του** στον χώρο του. Κατόπιν συνεννόησης της εργοδότης εταιρείας με τη διοίκηση του **αεροδρομίου** επιτράπηκε τελικά η είσοδος στον εργαζόμενο χωρίς την ειδική κάρτα, έπειτα από προηγούμενη ειδοποίηση του αεροδρομίου.³⁴⁵

9. Προαγωγή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο πλαίσιο της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης

Εταιρεία δημοσίευσε αγγελία που έδινε τη δυνατότητα σε «μπτέρες να εργαστούν σύμφωνα με το πρόγραμμα και τις ανάγκες της οικογένειάς τους». Ωστόσο, άνεργη μπτέρα που ανταποκρίθηκε σε αυτή διαμαρτυρήθηκε στον Συνήγορο, επειδή δεν προέκυπτε η προσαρμογή της διαδικασίας στα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες των εργαζόμενων μπτέρων, παρά τη σχετική ειδική μνεία της αγγελίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι δεν παρασχέθηκε επαρκής ενημέρωση σχετικά με την αγγελία στις άνεργες μπτέρες, οι οποίες ανταποκρίθηκαν σε αυτήν, καθώς τόσο στην αγγελία όσο και στην ατομική συνέντευξη δεν κατέστησαν σαφείς οι ειδικότερες πλευρές του προγράμματος, ενώ τελικά δόθηκε τυποποιημένη απάντηση στις υποψήφιες που δεν επελέγησαν. Έτσι, δεν επιβεβαιώθηκε επαρκώς στην πράξη η **ειδική μέριμνα της εταιρείας** αφενός για την ουσιαστική εστίαση στις ανάγκες των υποψήφιων εργαζόμενων μπτέρων και αφετέρου για την περαιτέρω εξειδίκευση και υλοποίηση των στόχων του συγκεκριμένου προγράμματος.

345. Φ.Υ. 254051/2018.

ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΝ

α) Οι συνταγματικές επιταγές και η εξέλιξη της νομοθεσίας περί προσλήψεων στο Δημόσιο έως τον ν. 2190/1994 και τον πρόσφατο ν. 4765/2021 – Οι εξαιρέσεις

Θέματα σχετικά με τον τρόπο πρόσληψης των δημοσίων υπαλλήλων απασχολούν τη χώρα από την ανακήρυξή της ως ανεξάρτητου κράτους έως και σήμερα.

Το **Σύνταγμα του 1864** (άρθρο 102) προέβλεπε να «ληφθή πρόνοια (δι' ιδιαιτέρων επίσης νόμων) περί συντάξεως νόμου κανονίζοντος τα προσόντα εν γένει των υπαλλήλων».

Ο **ν. αρ. Γ' του 1884**³⁴⁶ ρύθμιζε θέματα μεταθέσεων, προαγωγών, πειθαρχικών ποινών, κυρίως όμως, προέβλεπε τις εξετάσεις για προαγωγές και τον διαγωνισμό για διορισμό, που θα γίνονταν δημόσια, και ταυτόχρονα την αναγραφή των προσόντων του διοριζόμενου στο σχετικό βασιλικό διάταγμα ή την απόφαση του υπουργού.

Οι διατάξεις καταργήθηκαν στα αμέσως επόμενα έτη, περαιτέρω δε προσπάθειες για αξιοκρατική στελέχωση και δημιουργία ενός άρτια οργανωμένου δημοσιοϋπαλληλικού σώματος προσέκρουαν στην εδραιωμένη πρακτική των πελατειακών σχέσεων και του συστήματος των λαφύρων, που είχαν ως αποτέλεσμα την αντικατάσταση των υπαλλήλων με κάθε κυβερνητική αλλαγή.

Το **αναθεωρημένο Σύνταγμα του 1911** όριζε ότι μετά την έναρξη λειτουργίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι υπάλληλοι «*από του οριστικού αυτών διορισμού εισί μόνιμοι*». Με την έναρξη λειτουργίας του Συμβουλίου της Επικρατείας το 1929, ακρογωνιαίο λίθο του ελληνικού συστήματος δικαστικού ελέγχου της διοικητικής δράσης, οι υπάλληλοι ένωσαν ασφάλεια.

Ωστόσο, εννέα φορές από το 1911 και πέντε από το Σύνταγμα του 1927 ανεστάλησαν οι συνταγματικές διατάξεις της μονιμότητας για πολιτικούς και κομματικούς λόγους.

Κατά την περίοδο μετά τον πόλεμο και ενώ η χώρα προσπαθούσε να ανασυγκροτηθεί σε όλα της τα πεδία, οι πρώτες (γνωστές τουλάχιστον) εκθέσεις εμπειρογνομόνων για τη Δημόσια Διοίκηση, αυτές των Γ. Μαραγκόπουλου το 1950 και Κ. Βαρβαρέσσου το 1952, υπογράμμισαν την ανάγκη διοικητικής ανασυγκρότησης της χώρας. Για τον Μαραγκόπουλο «*η διοικητική μεταρρύθμιση είναι κυρίως ζήτημα προσώπων*», ενώ η μονιμότητα των υπαλλήλων δεν βελτιώνει την κατάσταση στη δημόσια διοίκηση,

³⁴⁶. «Περί προσόντων και πειθαρχικής τιμωρίας των δημοσίων λειτουργών», Εφημερίς της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος, αρ. 217/26 Μαΐου 1884.

εφόσον δεν ληφθούν μέτρα για την καλύτερη δυνατή επιλογή αυτών κατά την εισοδό τους στη δημόσια υπηρεσία. Πρότεινε τον γραπτό διαγωνισμό ως μέθοδο επιλογής, τη σύσταση Κέντρου Επιτελικής Οργάνωσης στο γραφείο του Πρωθυπουργού, την ίδρυση Σχολής για την κατάρτιση των ανώτερων στελεχών της Διοίκησης κ.ά.

Κάποιες προτάσεις του Μαραγκόπουλου υιοθετήθηκαν, όπως φαίνεται από το περιεχόμενο του Υπαλληλικού Κώδικα, τον οποίο απέκτησε για πρώτη φορά η χώρα το 1951. Με τον **ν. 1811/1951** επιχειρείται η στελέχωση της Δημόσιας Διοίκησης με ικανό και κατάλληλο προσωπικό, το οποίο θα προσλαμβάνεται με γραπτό διαγωνισμό. Επιπρόσθετα, θεσπίστηκε το Ανώτατο Συμβούλιο Δημοσίων Υπηρεσιών (ΑΣΔΥ) ως κεντρικό συμβουλευτικό και συντονιστικό όργανο, υπαγόμενο απευθείας στον Πρωθυπουργό. Ωστόσο, οι προσλήψεις με διαγωνιστική διαδικασία δεν αποτέλεσαν ποτέ τον κανόνα, εξαιτίας της καθιέρωσης πλήθους εξαιρέσεων δια της νομοθετικής οδού και ο ρόλος του ΑΣΔΥ κατέληξε να είναι αρκετά περιορισμένος στην πράξη έως την κατάργησή του με τον **ν. 285/1974**. Μετά την πτώση της δικτατορίας επανήλθε το σύστημα του γραπτού διαγωνισμού υπό τη Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΔΔ).

Με το άρθρο 103 του **Συντάγματος του 1975** προβλέφθηκε ότι «ουδείς διορίζεται σε μη νομοθετημένη θέση», ωστόσο εξαιρέσεις δύνανται να προβλέπονται με ειδικό νόμο για κάλυψη απρόβλεπτων και επείγουσών αναγκών με προσωπικό, που προσλαμβάνεται με σχέση ιδιωτικού δικαίου για ορισμένη χρονική διάρκεια.

Με τον νέο Υπαλληλικό Κώδικα που εισήχθη με τον **ν. 611/1977**, υιοθετήθηκε εκ νέου το σύστημα των διαγωνισμών, οι οποίοι τέθηκαν υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Προεδρίας (ΓΓΔΔ) με συντονισμό της διαδικασίας από την Κεντρική Επιτροπή Διαγωνισμών και με παράλληλη διατήρηση της δυνατότητας προσλήψεων εκτός διαγωνιστικών διαδικασιών.

Εν συνεχεία, με τον **ν. 1320/1983** (ΦΕΚ Α 6) καθιερώθηκε το σύστημα της μοριοδότησης, το οποίο στηρίχθηκε στην αυτοματοποιημένη και μηχανογραφική λογική, καταργώντας κάθε είδους εξεταστικής διαδικασίας για την πρόσβαση στη Δημόσια Διοίκηση και πριμοδοτώντας ιδίως τα κοινωνικά κριτήρια.

Την υπερβολική βαρύτητα που δόθηκε στα κοινωνικά κριτήρια βελτίωσε ο **ν. 1735/1987** (ΦΕΚ Α 195), ενισχύοντας τη μοριοδότηση των προσόντων (πτυχία, βαθμολογία κ.λπ.). Με τον **ν. 1943/1991** (ΦΕΚ Α50) και τον **ν. 2026/1992 (ΦΕΚ Α 43)** επανήλθε ο διαγωνισμός ως βασικό σύστημα προσλήψεων του Υπαλληλικού Κώδικα με πρόβλεψη κάποιων αντικειμενικών κριτηρίων (βαθμός τίτλου σπουδών, μεταπτυχιακοί τίτλοι και εντοπιότητα). Μεταξύ των καινοτομιών περιλαμβάνονταν ο ετήσιος προγραμματισμός των προσλήψεων τακτικού προσωπικού από τις υπηρεσίες και η σύσταση 5μελούς εξεταστικής Επιτροπής στο Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης.³⁴⁷

347. Βλ. Μ. Παπαδοπούλου, *Οι προσλήψεις στο δημόσιο μέσω του ΑΣΕΠ (ν. 2190/1994)*, εκδόσεις

Ορόσημο στη νομοθεσία περί προσλήψεων αποτελεί ο **ν. 2190/1994** (ΦΕΚ Α28) με την ίδρυση του ΑΣΕΠ ως ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, οπλισμένης με τις εγγυήσεις της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας των μελών της και επιφορτισμένης με το να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προέκυπταν από την πρακτική των πελατειακών σχέσεων και την εν γένει αδιαφάνεια στη στελέχωση των φορέων του δημοσίου τομέα. Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του ν. 2190/1994, ο σκοπός της σύστασης ΑΔΑ για τις προσλήψεις συνίστατο αφενός μεν στον εκσυγχρονισμό της Δημόσιας Διοίκησης, αφετέρου δε στην «*εδραίωση της εμπιστοσύνης της κοινής γνώμης*». ³⁴⁸ Έως τη συνταγματική κατοχύρωση του ΑΣΕΠ το 2001, ο ν. 2190/1994 υπέστη δύο σημαντικές τροποποιήσεις με τους **ν. 2527/1997** και **ν. 2738/1999**.

Ήδη από το **2001**, ο αναθεωρητικός νομοθέτης περιέβαλε με συνταγματικό κύρος το προβλεπόμενο και υπαγόμενο στην εποπτεία του ΑΣΕΠ σύστημα προσλήψεων. Η **αναγωγή των εν λόγω θεμάτων σε συνταγματικού επιπέδου ρυθμίσεις** κατέστη αναγκαία, λόγω της διάχυτης δυσπιστίας σχετικά με την τήρηση από τον κοινό νομοθέτη προδιαγραφών στις διαδικασίες προσλήψεων προσωπικού του Δημοσίου. Η συνταγματική κατοχύρωση του ΑΣΕΠ έγινε στο άρθρο 103 παρ. 7 του Συντάγματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου προβλέπεται δίπτυχος κανόνας διαδικασιών προσλήψεων είτε με διαγωνισμό είτε με επιλογή με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια, υπό τον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής, όπως ο νόμος ορίζει. Οι διαδικασίες προσλήψεων διακρίνονται σε προσλήψεις προσωπικού του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα, τις οποίες διενεργεί το ίδιο το ΑΣΕΠ και σε προσλήψεις, τις οποίες διενεργούν οι φορείς με δυνατότητα να προσλαμβάνουν οι ίδιοι το προσωπικό τους, υπό τον έλεγχο του ΑΣΕΠ.

Με τις ως άνω συνταγματικές διατάξεις, επιβάλλονται στον κοινό νομοθέτη και στη Διοίκηση αυστηροί όροι σχετικά με την πρόσληψη προσωπικού για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων του δημοσίου τομέα, με σκοπό τη μέγιστη δυνατή διασφάλιση των συνταγματικών αρχών της διαφάνειας, της ισότητας ενώπιον του νόμου και της αξιοκρατίας. Η προβλεπόμενη εποπτεία από μία Ανεξάρτητη Αρχή συνδέεται με το δικαίωμα πρόσβασης και διορισμού στις θέσεις των δημοσίων υπαλλήλων κατά το **άρθρο 103 του Συντάγματος**, το δικαίωμα συμμετοχής στην οικονομική ζωή της χώρας κατά το **άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος** και την αρχή της ισότητας και της πρόσβασης σε δημόσιες θέσεις κατά το **άρθρο 4 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος**.

Ως προς το πεδίο εφαρμογής του συστήματος προσλήψεων, όπως αυτό καθιερώθηκε στον ν. 2190/1994, παρά τη σαφή πρόθεση του νομοθέτη να διευρύνει τους φορείς που υπάγονται στο ΑΣΕΠ για έλεγχο, προβλέφθηκαν εξ αρχής μία σειρά

Σάκκουλα, Αθήνα 2005, σελ. 2.

348. Το ΑΣΕΠ διαθέτει αρμοδιότητα κανονιστική, αρμοδιότητα ελεγκτική της νομιμότητας των πράξεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία του και περιορισμένη κυρωτική αρμοδιότητα, ενώ δεν αποκτά ρόλο στον προγραμματισμό των προσλήψεων.

εξαιρούμενων περιπτώσεων. Το άρθρο **103 παρ. 7 εδάφιο Β του Συντάγματος** θέτει τις προϋποθέσεις των εξαιρέσεων, οι οποίες μπορούν να προβλεφθούν από το γενικό σύστημα προσλήψεων. Συγκεκριμένα, ορίζει ότι με νόμο μπορούν να θεσπίζονται ειδικές διαδικασίες επιλογής, οι οποίες πρέπει να περιβάλλονται με αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας ή ειδικές διαδικασίες επιλογής για θέσεις, το αντικείμενο των οποίων περιβάλλεται από ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις ή προσιδιάζει σε σχέση εντολής. Οι περιπτώσεις που κατά το Σύνταγμα τελούν εκτός του ελέγχου του ΑΣΕΠ είναι οι προβλεπόμενες στις διατάξεις του άρθρου **103 παρ. 5 του Συντάγματος** κατηγορίες, οι οποίες με νόμο μπορεί να εξαιρούνται από τη μονιμότητα, ήτοι οι ανώτατοι διοικητικοί υπάλληλοι κατέχοντες θέσεις εκτός της υπαλληλικής ιεραρχίας, οι διοριζόμενοι απευθείας με βαθμό πρεσβευτικό, οι υπάλληλοι της Προεδρίας της Δημοκρατίας και των γραφείων του Πρωθυπουργού, των Υπουργών και Υφυπουργών.

Σημειώνεται δε ότι στο πλαίσιο της συνταγματικής αναθεώρησης του 2001 διατηρούνται με ρητή πρόβλεψη οι ήδη προβλεπόμενες³⁴⁹ εξαιρέσεις από την αρμοδιότητα ελέγχου του ΑΣΕΠ (άρθρο 118 παρ. 6 του Συντάγματος). Αλλά και μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, συνεχίστηκε η θέσπιση εξαιρέσεων από τις διαδικασίες του ΑΣΕΠ, οι οποίες καλύπτουν ευρεία γκάμα περιπτώσεων. Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι εξαιρέσεις οι οποίες θεσπίστηκαν αργότερα με νόμο είτε με τροποποίηση του άρθρου 14 του ν. 2190/1994 είτε με ρύθμιση σε άλλο νόμο, είναι αμφίβολο αν συνάδουν με το πλαίσιο των συνταγματικών προβλέψεων περί προσλήψεων.³⁵⁰

Είναι δε τέτοιο το πλήθος των διαδικασιών επιλογής προσωπικού, οι οποίες εκφεύγουν του ελέγχου του ΑΣΕΠ, που οι εν λόγω διαδικασίες εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό τμήμα των περιπτώσεων πρόσληψης προσωπικού του Δημοσίου. Διαπιστώνεται μία **πανσπερμία διαφορετικών ρυθμίσεων**, ενώ διατηρούνται νησίδες αναξιοκρατίας σε ό,τι αφορά ιδίως διαδικασίες προσλήψεων μη τακτικού προσωπικού, όπως μεταξύ άλλων σε θέσεις εποχικού προσωπικού, μισθώσεις έργου, ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, επικουρικού προσωπικού φορέων του Υπουργείου Υγείας, προσωπικού για έκτακτες ανάγκες κ.λπ. Η δε εποπτεία του ΑΣΕΠ σε πλήθος διαδικασιών περιορίζεται σε κατασταλακτικό έλεγχο των ενστάσεων ή σε αρμοδιότητα έγκρισης των ανακοινώσεων εντός ασφυκτικών προθεσμιών. Κατά συνέπεια, ο έλεγχος καταλήγει να είναι περιορισμένος και χρονικά πιο πιεστικός και συνεπώς, τα αποτελέσματά του δεν έχουν, στον επιθυμητό βαθμό, τις εγγυήσεις των διαδικασιών για την πρόσληψη τακτικού προσωπικού³⁵¹.

349. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2190/1994 όπως ίσχυε μέχρι την ολοκλήρωση της συνταγματικής αναθεώρησης (έως 17.4.2001).

350. Β. Τζέμος, *Δίκαιο των προσλήψεων, ν. ΑΣΕΠ (2190/1994)*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2020, σελ. 11.

351. Βλ. έκθεση του ΑΣΕΠ για το έτος 2019.

Αξιίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα και με τις **διαπιστώσεις του ΑΣΕΠ** στη σχετική έκθεσή του για το έτος 2019 (ΦΕΚ Β 5262/2020): «ο ν. 2190/1994 με τον οποίο ιδρύθηκε το ΑΣΕΠ είναι ο συχνότερα τροποποιούμενος νόμος, αν εξαιρέσει κανείς τη φορολογική και την ασφαλιστική νομοθεσία. Στις 143 τροποποιήσεις μέχρι και το 2018, προστέθηκαν κατά το 2019 άλλες δεκατρείς (13) τροποποιήσεις των 24 άρθρων του, μη λαμβανόμενων υπ' όψιν διατάξεων που θέτουν άλλες διαδικασίες προσλήψεων για ειδικές περιπτώσεις, χωρίς να τροποποιούν ρητά τον ν. 2190/1994 και είναι πολλαπλάσιες. Πολύ λίγες από τις τροποποιήσεις αυτές είχαν ως γενεσιουργό λόγο την αυτονόητη ανάγκη προσαρμογής ενός νόμου στις εξελισσόμενες συνθήκες. Οι περισσότερες αφορούσαν απλώς τη διαφορετική μεταχείριση των υποψηφίων ανάλογα με την εκάστοτε διαδικασία πρόσληψης κατά τρόπο που **δημιουργεί σοβαρά ζητήματα συνταγματικής υφής**. Όπως έχει κατ' επανάληψη τονισθεί, ο μεγάλος αυτός αριθμός των τροποποιήσεων που υπέστη και υφίσταται ο εν λόγω νόμος, δεν έχει απλά τις συνθήκες συνέπειες που έχουν τέτοιου είδους πρακτικές κακής νομοθέτησης, δηλαδή προβλήματα ερμηνείας και έλλειψη συνοχής μεταξύ των διατάξεών του. Επιπλέον, συνεπάγεται τη **δημιουργία ενός πολυδαίδαλου θεσμικού πλαισίου για τις προσλήψεις στο Δημόσιο εντός του οποίου συνυπάρχουν τριάντα μία διαφορετικές διατάξεις** που η κάθε μία αφορά διαφορετική κατηγορία προσλήψεων στο Δημόσιο όπου παρατηρούνται σημαντικές διαφορές, είτε στη διαδικασία, είτε στα κριτήρια επιλογής, είτε στην κατανομή του ελέγχου μεταξύ του ΑΣΕΠ και των εμπλεκόμενων φορέων. Σημειώνεται λοιπόν η ανάγκη κωδικοποίησης της σχετικής νομοθεσίας με παράλληλη προσπάθεια εκσυγχρονισμού, απλοποίησης και μείωσης των κατ' εξαίρεση προβλεπόμενων διαδικασιών».

Στις 13 Ιανουαρίου 2021 ψηφίσθηκε στην Ολομέλεια της Βουλής ο ν. **4765/2021** (ΦΕΚ 6Α'/15.01.2021) «*Εκσυγχρονισμός του συστήματος προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και ενίσχυση του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ)*», αντικαθιστώντας το πρώτο μέρος του ν. 2190/1990. Βασική αλλαγή αποτελεί η θέσπιση του κανόνα ότι η πρόσληψη στο Δημόσιο θα γίνεται με βάση τη βαθμολογία σε ενιαίο γραπτό διαγωνισμό για τις κατηγορίες ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ, και με προσαύξηση αυτής βάσει των τίτλων σπουδών, της εργασιακής εμπειρίας ανεξαρτήτως συνάφειας, της γνώσης ξένων γλωσσών και της εντοπιότητας κατά περίπτωση (για θέσεις εργασίας σε μικρούς δήμους ορεινών και νησιωτικών περιοχών). Για το Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό (Ε.Ε.Π.) προβλέπεται και διαδικασία συνεντεύξεων. Η διαδικασία της εισαγωγής με το σύστημα της μοριοδότησης θα ισχύει στο εξής μόνο: α) για τους υποψηφίους ΥΕ, β) για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και γ) για τους κλάδους και τις ειδικότητες που με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου θα εξαιρούνται από τη διαδικασία του γραπτού διαγωνισμού. Η συνέντευξη ως αποκλειστική διαδικασία επιλογής υποψηφίων στο Δημόσιο παραμένει μόνο για τους υπαλλήλους επί θητεία, ενώ θα ισχύει μεταβατικά και για το ΕΕΠ μέχρι την προκήρυξη του πρώτου γραπτού διαγωνισμού. Εκτός από τη βαθμολογία της συνέντευξης μοριοδοτούνται και τα τυπικά προσόντα, για την ακρίβεια οι ακαδημαϊκοί τίτλοι και η επαγγελματική εμπειρία.

Ο νέος νόμος δεν επιφέρει, ως προς το πεδίο εφαρμογής του μέσω ΑΣΕΠ συστήματος προσλήψεων, ουσιώδεις αλλαγές, με τις ισχύουσες κατηγορίες εξαιρέσεων να καλύπτουν 21 περιπτώσεις. Στην ελεγκτική αρμοδιότητα του ΑΣΕΠ υπάγεται πλέον το ειδικό ένστολο προσωπικό της δημοτικής αστυνομίας και το εργατικό και τεχνικό προσωπικό, που απασχολείται με την καταπολέμηση του δάκου εφόσον η διάρκεια της απασχόλησης υπερβαίνει τα 60 ημερομίσθια τον χρόνο.

Οι **εξαιρέσεις** από το πεδίο εφαρμογής του νόμου προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 2, όπως ισχύει.

β) Εθνική και ενωσιακή νομοθεσία καταπολέμησης των διακρίσεων στον τομέα της απασχόλησης

Ως εξειδίκευση της αρχής της ισότητας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ή απαγόρευσης των διακρίσεων³⁵² τις τελευταίες δύο δεκαετίες ασκεί ολοένα και μεγαλύτερη επίδραση στη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου των προσλήψεων στον δημόσιο τομέα. Η επίδραση αυτή ξεκίνησε με την ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο μιας ομάδας ομοειδών οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καθιερώνουν την αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως ορισμένων προστατευόμενων χαρακτηριστικών στην εργασία και την απασχόληση, στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Πρόκειται κυρίως για τις:

- i) **Οδηγία 2006/54/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης (αναδιατύπωση).
- ii) **Οδηγία 2000/43/ΕΚ** του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων, ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής.
- iii) **Οδηγία 2000/78/ΕΚ** του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000 για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία. Ο σκοπός της προσδιορίζεται στο άρθρο 1 ως «*θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας*».

Η πρώτη από τις παραπάνω οδηγίες ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον ν. **3896/2010**, οι 2000/43 και 2000/78 ενσωματώθηκαν αρχικά με τον ν. **3304/2005** και πλέον με το Μέρος Α΄ του ν. **4443/2016**. Η ίση μεταχείριση νοείται κοινά για όλα τα προστατευόμενα χαρακτηριστικά ως απαγόρευση της άμεσης και έμμεσης

352. Για τη σχέση ισότητας και απαγόρευσης διακρίσεων βλ., αντί άλλων, Σ. Κοφίνη, *Ισότητα και απαγόρευση διακρίσεων*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 2016, σελ. 260 επ.

διάκρισης, της παρενόχλησης και της εντολής για διάκριση. Ως διάκριση επίσης νοείται η σεξουαλική παρενόχληση και η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των γυναικών λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας.

Στοχεύοντας στη διεύρυνση της προστασίας κατά των διακρίσεων, ο ν. 4443/2016 προσέθεσε ως νέα προστατευόμενα χαρακτηριστικά το χρώμα, τις γενεαλογικές καταβολές, τη χρόνια πάθηση, την οικογενειακή ή κοινωνική κατάσταση, την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά φύλου (βλ. άρθρο 1). Προέβλεψε επιπλέον ως πρόσθετους τύπους ανεπίτρεπτης διάκρισης τη διάκριση λόγω σχέσης, τη διάκριση λόγω θεωρούμενων χαρακτηριστικών, την πολλαπλή διάκριση και την άρνηση εύλογων προσαρμογών για τα άτομα με αναπηρία (βλ. άρθρο 2).

Κρίσιμη για την πραγμάτωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης σε ό,τι αφορά τις προσλήψεις είναι η εξέταση των δεδομένων της κάθε περίπτωσης αφενός υπό το πρίσμα των ορισμών που προβλέπονται για την **άμεση και την έμμεση διάκριση** (βλ. άρθρο 2 περ. α' και β' του ν. 3896/2010 και άρθρο 2 παρ. 2 περ. α' και β' του ν. 4443/2016) και αφετέρου σε σχέση με τους προβλεπόμενους όρους υπό τους οποίους **δικαιολογούνται παρεκκλίσεις** από την αρχή αυτή. Πιο αναλυτικά:

Άμεση διάκριση συντρέχει όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, λόγω κάποιου από τα προστατευόμενα χαρακτηριστικά που φέρει, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύχχανε άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση.

Έμμεση διάκριση συντρέχει όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα με προστατευόμενα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα. Δεν συντρέχει έμμεση διάκριση αν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξής του είναι πρόσφορα και αναγκαία, αν τα μέτρα που λαμβάνονται, είναι αναγκαία για την τήρηση της δημόσιας ασφάλειας, τη διασφάλιση της δημόσιας τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας, των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων ή όταν αφορά άτομα με αναπηρία ή χρόνια πάθηση και μέτρα που λαμβάνονται υπέρ αυτών σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 6 του Συντάγματος ή μέτρα εύλογων προσαρμογών.

Παρέκκλιση από την αρχή της ίσης μεταχείρισης σε σχέση με τα προστατευόμενα από τον ν. 4443/2016 χαρακτηριστικά προβλέπεται, όταν η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε χαρακτηριστικό σχετικό με τους λόγους διάκρισης, το οποίο, λόγω της φύσης ή του πλαισίου των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων, αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση και εφόσον ο οικείος σκοπός είναι θεμιτός και η προϋπόθεση ανάλογη (άρθρο 4 παρ. 1). Περαιτέρω παρεκκλίσεις προβλέπονται για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις (άρθρο 4 παρ. 2) και την ηλικία (άρθρο 6).

Θετικά μέτρα για ουσιαστική ισότητα

Από την άλλη πλευρά, προκειμένου να επιτευχθεί ουσιαστική ισότητα, προβλέπεται ρητά ότι δεν παραβιάζει την ίση μεταχείριση η λήψη ή η διατήρηση θετικών μέτρων που αποσκοπούν στην εξάλειψη ή πρόληψη των μειονεκτημάτων που οφείλονται στα προστατευόμενα χαρακτηριστικά³⁵³. Ως κυριότερο τέτοιο μέτρο, ο Έλληνας νομοθέτης παραδοσιακά επιλέγει τη θέσπιση διαδικασιών προσλήψεων με κοινωνικά κριτήρια σε συγκεκριμένα ποσοστά επί του συνόλου των προκηρυσσόμενων θέσεων του δημοσίου τομέα ατόμων που ανήκουν σε προστατευόμενες κοινωνικές ομάδες (άτομα με αναπηρίες, πολύτεκνες οικογένειες, τέκνα θυμάτων πολέμου, επαναπατρισθέντες ομογενείς κ.λπ.). Οι σχετικές ρυθμίσεις ενσωματώθηκαν πρόσφατα στα άρθρα **6 και 13 του ν. 4765/2021**, ωστόσο για περισσότερες από δύο δεκαετίες τα κυριότερα νομοθετήματα της κατηγορίας, με επικαλύψεις και διαφοροποιήσεις ως προς τις υπαγόμενες πληθυσμιακές ομάδες, ήταν ο **ν. 2643/1998** και η παρ. 6 του άρθρου 14 του ν. 2190/1994, όπως ίσχυε κάθε φορά (με τελευταία σημαντική τροποποίηση αυτή του άρθρου **25 του ν. 4440/2016**).

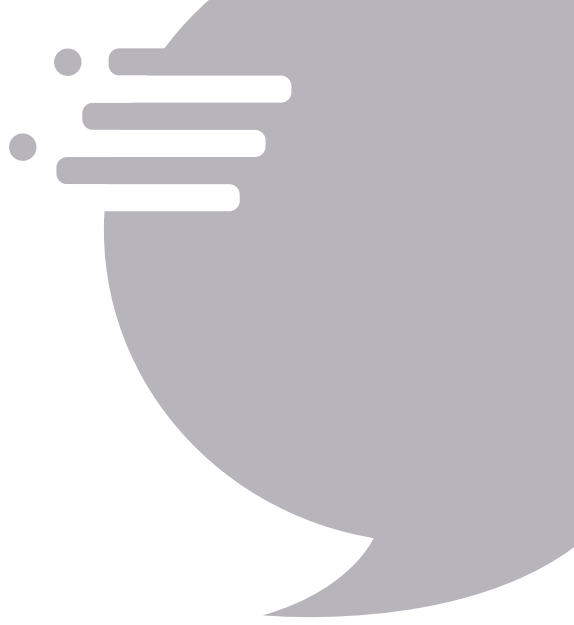
Άτομα με αναπηρία: Δικαίωμα για εύλογες προσαρμογές και διεθνής προστασία

Για τα άτομα με αναπηρία, το δικαίωμα για ίση μεταχείριση πραγματώνεται και μέσω της υποχρέωσης του εργοδότη να λάβει όλα τα ενδεδειγμένα κατά περίπτωση μέτρα, προκειμένου τα άτομα αυτά να έχουν δυνατότητα πρόσβασης στην εργασία (άρθρο 5, ν. 4443/2016).

Το δικαίωμα αυτό ενισχύεται και διαπλάθεται επιπρόσθετα μέσω της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, που κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον ν. 4074/2012 μαζί με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο αυτής. Συγκεκριμένα, η Σύμβαση εγγυάται για τα άτομα με αναπηρία το δικαίωμα στην ισότητα και τη μη διάκριση στο άρθρο 5, καθώς και το δικαίωμα για εργασία σε ίση βάση με τους άλλους στο άρθρο 27. Κυρίως όμως, η Σύμβαση στοχεύει σε θεμελιώδη αλλαγή του μοντέλου προσέγγισης της αναπηρίας, ορίζοντας αυτή όχι σε συσχέτιση με όρους ιατρικής, αλλά ως το αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε μια μακροχρόνια σωματική ή διανοητική πάθηση και σε περιβαλλοντικούς ή κοινωνικούς παράγοντες που εμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους³⁵⁴.

353. Βλ. άρθρο 19, ν. 3896/2010 και άρθρο 7, ν. 4443/2016.

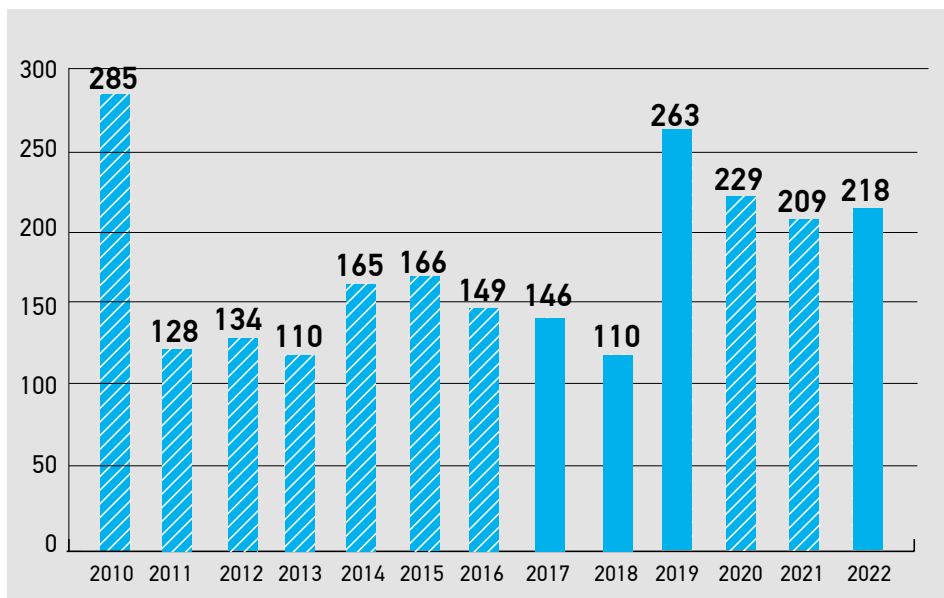
354. Βλ. άρθρο 1: «[...] Τα άτομα με αναπηρίες περιλαμβάνουν εκείνα που έχουν μακροχρόνια σωματικά, ψυχικά, διανοητικά ή αισθητήρια εμπόδια που, σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια, μπορούν να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Εξεταζόμενη περίοδος	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1/1/2010 έως 31/12/2022	285	128	134	110	165	166	149	146	110	263	229	209	218
ΣΥΝΟΛΟ 2.312													

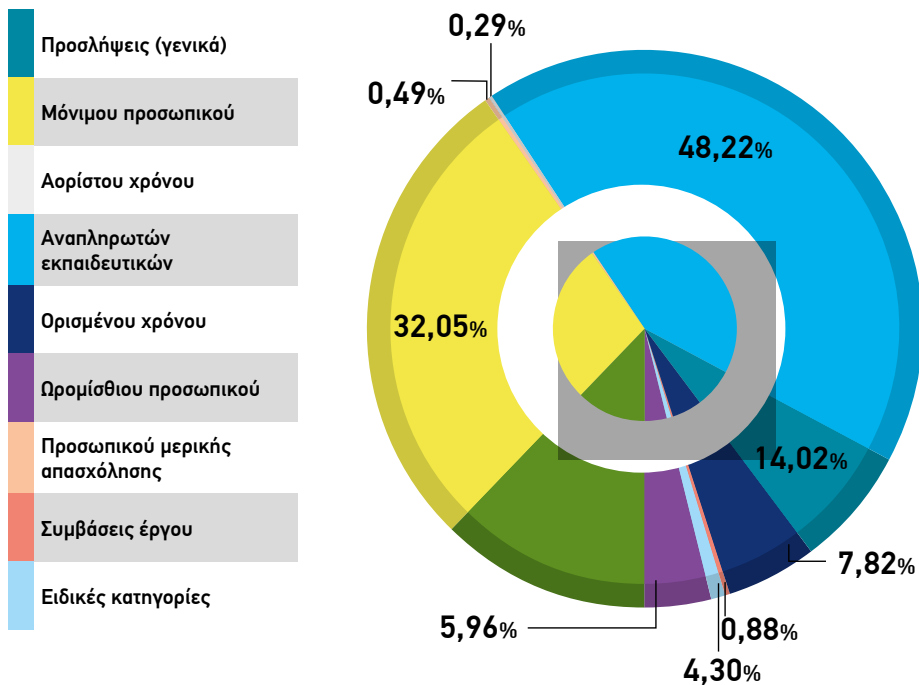
Αριθμός αναφορών 2010-2022

**Θεματικές κατηγορίες αναφορών
προσλήψεων 2010-2022**

Προσλήψεις (γενικά)	287 (14,02%)
Μόνιμου προσωπικού	656 (32,05%)
Αορίστου χρόνου	6 (0,29%)
Αναπληρωτών εκπαιδευτικών	987 (48,22%)
Ορισμένου χρόνου	160 (7,82%)
Ωρομίσθιου προσωπικού	122 (5,96%)
Προσωπικού μερικής απασχόλησης	10 (0,49%)
Συμβάσεις έργου	18 (0,88%)
Ειδικές κατηγορίες	88 (4,30%)
ΣΥΝΟΛΟ	2.047

Θεματικές κατηγορίες αναφορών προσλήψεων 2010-2022

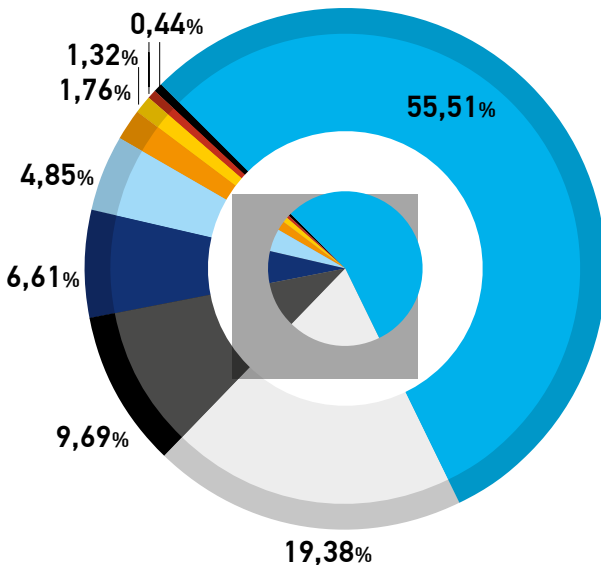
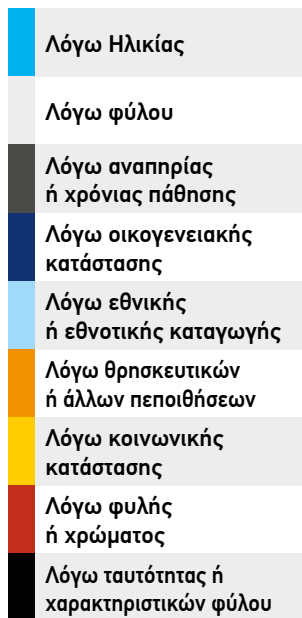

	2018	2019	2020	2021
Διαπίστωση κακοδιοίκησης	34,55%	81,47%	33,18%	27,75%
Μη διαπίστωση κακοδιοίκησης	50,91%	15,44%	37,91%	23,44%
Διακοπή έρευνας	1,82%	1,16%	3,79%	43,54%
Εκκρεμότητα	12,73%	1,93%	25,12%	5,26%

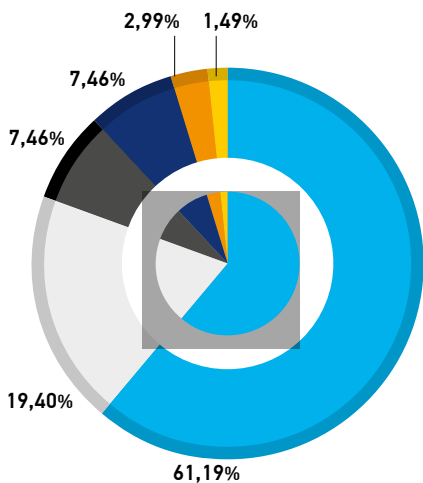
**Αριθμός αναφορών για διακρίσεις
στις διαδικασίες πρόσληψης**

Λόγος Διάκρισης	Σύνολο	Ιδιωτικός Τομέας	Δημόσιος Τομέας
Λόγω Ηλικίας	126	41	85
Λόγω φύλου	44	13	31
Λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης	22	5	17
Λόγω οικογενειακής κατάστασης	15	5	10
Λόγω εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής	11	0	11
Λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων	4	2	2
Λόγω κοινωνικής κατάστασης	3	1	2
Λόγω φυλής ή χρώματος	1	0	1
Λόγω ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου	1	0	1

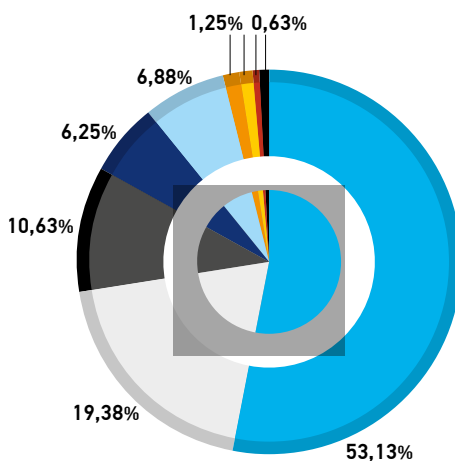
**Λόγος Διάκρισης
Σύνολο**

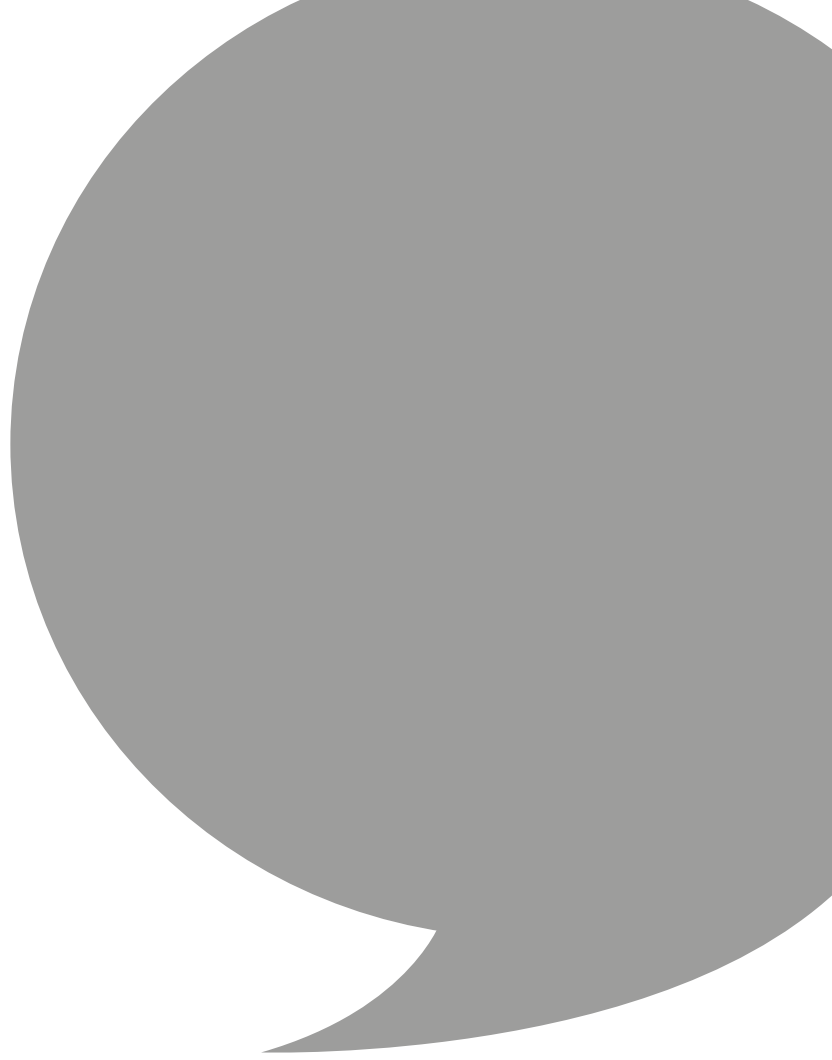

**Λόγος Διάκρισης
Ιδιωτικός Τομέας**

**Λόγος Διάκρισης
Δημόσιος Τομέας**

 Χαλκοκονδύλη 17
104 32 - Αθήνα

 (+30) 213 1306 600

 www.synigoros.gr

ISBN: 978-960-6762-30-7 **ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**